

Schriftverklaringen

24 delen

In hedendaagse grammatica herzien

En in volgorde van de Bijbelboeken geplaatst,

In 14 aparte documenten.

VEERTIENDE DOCUMENT

HEBREEËN – OPENBARING

door

Dr. H. F. KOHLBRÜGGE

In leven predikant bij de Nederlands-Gereformeerde Gemeente te Elberfeld

Eerdere uitgave: De Protestantse Periodieke Pers
Berkel, Z. H.
1965

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2011**

INHOUD

1. Verlossing van dienstbaarheid en dood
Overmits dan de kinderen des vleses en des bloeds deelachtig zijn, is Hij desgelijks hieraan deelachtig geworden, opdat Hij door de dood teniet zou doen degene, die het geweld des doods had, dat is de duivel; Enz. Hebreëen 2: 14 en 15

2. Jezus Borg van het Verbond.
Van een zoveel beter verbond is Jezus Borg geworden. Hebreëen 7: 22
3. De Bedienaar van het heiligdom
Een Bedienaar des heiligdoms en des waren tabernakels, welke de Heere heeft opgericht en geen mens. Hebreëen 8:2

4. Gasten en vreemdelingen
Zij hebben beleden, dat zij gasten en vreemdelingen waren. Hebreëen 11:8-10; 13-16

5. De kastijding des Heeren; **Over de vervolging in Frankrijk.**
Daarom dan ook, alzo wij zo groot een wolk der getuigen rondom ons hebben liggende, laat ons afleggen alle last, en de zonde, die ons lichtelijk omringt, en laat ons met lijdzzaamheid lopen, de loopbaan die ons voorgesteld is. Hebreëen 12: 1-11

6. Grote vreugde in de verdrukking
Jakobus, een dienstknecht van God en van de Heere Jezus Christus, "aan de twaalf stammen, die in de verstrooiing zijn: zaligheid! Enz. Hoofdstuk 1: 1-5

7. Begeren in het geloof en niet twijfelen.
Maar dat hij ze begere in geloof, niet twijfelende; want die twijfelt, is een baar der zee gelijk, die van de wind gedreven en op en neer geworpen wordt, want die mens mene niet, dat hij iets ontvangen zal van de Heere. Vers 6-8

8. Zalig die verdragen
Ziet! wij houden hem gelukzalig, die verdragen; u hebt de verdraagzaamheid van Job gehoord, en u hebt het einde des Heeren gezien, dat de Heere zeer barmhartig is en een Ontfermer. Jakobus 5 vers 11

9. Het bloed van de Heere Jezus Christus
En het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonden. 1 Joh. 1: 7b

10. De trouwe Getuige in de hemel; bij gelegenheid van het Paasfeest
Johannes aan de zeven gemeenten, die in Azië zijn: genade en vrede zij u van Hem, Die is en Die was en Die komen zal, Openbaringen 1: 4 tot 6

11. Het Lam op de berg Sion
En ik zag, en ziet, het Lam stond op de berg Sion, en met Hem honderd vier en veertig duizend, hebbende de naam Zijns Vaders Enz. Openbaring 14 vs. 1-3:

12. De overwinnaars bij de glazen zee
En ik zag als een glazen zee met vuur gemengd, en die de overwinning hadden ... Openbaring 15:2-4
13. Het gezang van Mozes en van het Lam
En zij zongen het gezang van Mozes, en het gezang des Lams, Openbaring 15: 3, 4

1. Verlossing van dienstbaarheid en dood

Geliefden in de Heere Jezus Christus!

Gedreven door de Heilige Geest voel ik mij genoodzaakt, u een hoogst ernstige en noodzakelijke zaak voor te houden en waarheden waarvan het mij onbekend is, of u die nog lang uit mijn mond zult vernemen, want er staat geschreven: "Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaren of, zo wij zeer sterk zijn, tachtig jaren en het uitnemendste van die is moeite en verdriet, want het wordt snel afgesneden en wij vliegen daarheen" (Psalm 90: 10) O, ik zou nog zo graag menigeen als een brandhout uit het vuur willen rukken en menig andere, die in zijn druk meent om te komen, het toe te roepen: *wees goedsmoeds!* En laat de hoop niet varen, ook waar de wateren van nood en angst u dreigen te verslinden.

Tot onze waarschuwing en vertroosting willen wij dan samen lezen wat geschreven staat: Hebr. 2: 14 en 15. Wij lezen daar:

Overmits dan de kinderen des vleses en des bloeds deelachtig zijn, is Hij desgelijks hieraan deelachtig geworden, opdat Hij door de dood teniet zou doen degene, die het geweld des doods had, dat is de duivel; en verlossen zou al degenen, die met vreze des doods, door al hun leven, aan de dienstbaarheid onderworpen waren.

Wat verstaat de Apostel hier als hij van "kinderen" spreekt? Wie heeft hij op het oog, als hij zegt, dat "de kinderen des vleses en des bloeds deelachtig waren"? Hij bedoelt hiermede zulken die de Vader naar Zijn eeuwig voornemen en raadsbesluit, uit genade aan de Zoon heeft gegeven en die de Zoon in de eeuwige vrederaad Zijn kinderen genoemd heeft, zoals er geschreven staat: "Zie daar Ik, en de kinderen, die Gij Mij hebt gegeven" (Hebr.2: 13). Van nature zijn zij geen kinderen Gods. Kinderen Gods zijn zij naar Zijn eeuwige vrederaad, omdat Hij hen daartoe verkoren en in Zijn Zoon aangenomen heeft. Van nature, zoals zij van zichzelf zijn, zijn zij kinderen des duivels; die, als de Heere hen ogen heeft gegeven om te zien, van zichzelf zullen bekennen, dat zij vloek- en verdoemeniswaardige zondaren zijn en niets dan stof, aarde en as. De Heere Jezus Christus is, zoals wij allen uit onze geloofsartikelen weten, *ontvangen van de Heilige Geest*, niet echter als een bestanddeel van de Heilige Geest of uit Diens wezen geboren, maar door de werking van de Heilige Geest is het eeuwige woord Gods, God uit God, de eeuwige Zoon Gods, gekomen en heeft vlees en bloed willen aannemen uit het vlees en het bloed van de maagd Maria. Dat hetzelfde vlees en bloed was, dat ook wij met ons omdragen. Maar, hoewel Hij dit vlees en bloed aannam, wist Hij voor Zichzelf van geen zonde en heeft Hij nooit enige zonde gehad of gedaan. Toch heeft Hij hetzelfde vlees en bloed willen aannemen, waarin de zonde begaan, waarin de afval van God geschied was. Dat heeft de Apostel op het oog, wanneer hij zegt: ***Overmits dan de kinderen des vleses en bloeds deelachtig zijn, is ook Hij desgelijks hieraan deelachtig geworden.***

Wat betekent dat vlees en bloed? U weet uit uw Catechismus (Antwoord 127), "dat onze doodsvijanden, de wereld, de zonde en ons eigen vlees niet ophouden ons aan te vechten", zodat wij met deze onze vijanden en met onze gehele zondige aard ons levenlang te strijden hebben. Dit vlees en bloed zijn al Gods kinderen deelachtig. Daarin hebben zij niets vooruit bij alle andere mensen, zodat zij het van harte uitspreken: wat onderscheidt mij? Het is niets dan vrije genade en ontferming, dat de

Heere Zich over mij ontfermd heeft. Zo nu de Heere vlees en bloed aangenomen heeft, heeft Hij, hoewel geheel vlekkeloos rein blijvende, als onze Middelaar en Plaatsbekleder onze zonden gedragen in Zijn vlees, opdat Hij door Zijn onschuld en vlekkeloze heiligheid, onze onreinheid en ongerechtigheid voor God zou bedekken. Wij lezen daaromtrent in de Catechismus Vraag 35: "Wat is dat gezegd, Die ontvangen is van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria?"

Antwoord: "Dat de eeuwige Zoon Gods, Die waarachtig en eeuwig God is en blijft, de ware menselijke natuur uit het vlees en bloed der maagd Maria, door de werking van de Heilige Geest aangenomen heeft, opdat Hij ook het ware zaad Davids zij, Zijn broederen in alles gelijk uitgenomen de zonde. "

Vraag 36: "Wat nuttigheid bekomt u door de heilige ontvangenis en geboorte van Christus?"

Antwoord: "Dat Hij onze Middelaar is en met Zijn onschuld en volkomen heiligheid mijn zonden, waarin ik ontvangen en geboren ben, voor Gods aangezicht bedekt."

Mijn geliefden! Van nature doen wij allen de wil van de duivel. Om goed te leren verstaan wat er in ons vlees en bloed schuilt, is het ons zo nodig de Heilige Schrift op te slaan, om aan de hand van Gods wet, door de Heilige Geest, te leren verstaan, wie en wat wij zijn voor 's Heeren heilig aangezicht.

- O, dan zullen wij zeker met onze geloofsbelijdenis leren inzien: dat ons hart is als een onzalige fontein, waaruit voortdurend allerlei gruwelen voortkomen. Want wat nemen wij voortdurend waar, zowel bij onszelf als bij anderen? Is het niet overtreding van alle Gods geboden met gedachten, woorden en werken? Ik zei daar zo-even, dat wij dit alles ieder ogenblik bij onszelf en bij anderen kunnen waarnemen. Maar eigenlijk nemen wij het niet waar en kunnen het ook niet waarnemen, want wij zijn er van nature geheel blind voor en bemerken er niets van, tenzij God ons de ogen verlicht.
- Daarbij komt nog de vijandschap van ons hart waardoor niemand het dulden kan, dat hij vanwege zijn zonden en ongerechtigheid bestraft wordt. De arme mens verhardt zich tegen God en Zijn heilzame wil in, juist dáár, waar hij, helaas, oorzaak genoeg heeft om zich voor God in stof en as te verootmoedigen. Doch dat doet en wil van nature niemand maar men wil liever eigen wil doorzetten. Als de Heere dat niet toegeeft, lastert men liever God, de Koning, de overheid, zijn ouders en allen die het toch zo van harte goed met ons menen.
- Daarenboven is de mens van nature geheel machteloos tot alle goeds. Want wie kan zich ooit door eigen kracht veranderen of bekeren? Dat kan immers nooit een vrucht van 's mensen akker zijn! Ja zeker, wij moeten een verbroken en verbrijzeld hart hebben maar Wie is het, die onze harten verbrijzeld en te morzel slaat!
- Daarbij komt nog de vreselijke vijandschap, de verkeerde wil, die in 's mensen hart woont. Ja, de mens wil wel zalig worden, maar op zijn manier, naar de wijze die hij verkiest. Op de wijze, langs de weg, waarop God de zondaar zalig wil maken, wil niemand zalig worden en niemand kan dat van nature ook willen. Dat is vlees en bloed niet eigen.
- Daarbij zoeken dan de wereld en de duivel de arme mens in hun klauwen vast te houden. Maar dat Christus alleen het Hoofd zou zijn, waarin al de volheid woont, en van Wie de Heilige Geest nederdaalt op al Zijn leden, wie wil daarvan weten, als God hem niet heeft geleerd, dat het alles alleen genade is? Veel liever dan zo'n genadige Heere op genade of ongenade te voet te vallen, onttrekt de mens

zich aan deze genade, opdat de Heere hem niet bestraffe vanwege zijn ongerechtigheden.

- Want boven dit alles wordt de arme mens door de zonde heen en weer gedreven. En wie laat de zonde uit eigen kracht los? Deze vreselijke Leviathan laat zich niet teniet doen door de bijlen en haken die wij bereid hebben.

Maar, gered zullen er worden van degenen over wie rechtvaardig het vonnis, het verdoemende oordeel der wet gegaan is, die in het verborgene een afgodsbeeld hebben opgericht, die vader of moeder hebben vervloekt, en zulke gruwelen gepleegd hebben, die wij in het boek Leviticus en elders opgesomd vinden. Uit deze schare van overtreders zullen er gered worden. Dat zal geschieden door Zijn kracht, door Zijn almachtige arm, door Zijn vrije soevereine en onweerstaanbare genade. Hij stoort Zich niet aan alles, wat vlees en bloed bedenkt. Wie Hij redden wil, die redt Hij uit genade, uit vrijwillige liefde, en Hij heeft aan niemand rekenschap af te leggen van wat Hij doet of laat. Niemand heeft Hem bewogen dat te doen, maar het is alleen Zijn vrij en soeverein welbehagen. U hebt er Hem niet toe bewogen en ik evenmin. Hij had ons vrijwillig lief, en de eerste kreet om ontferming, die opsteeg uit onze harten was een werk van Zijn Almacht, een werk van Zijn Heilige Geest. Want Hij alleen is God, onbegrijpelijk en onnaspeurlijk in al Zijn wegen.

Maar wat helpt mij dat alles, als ik mijn ellendige hut van vlees en bloed mijn leven lang moet meedragen? Wie blust deze vlammen, die altijd weer in mijn hart ontbranden? Vlammen van onreinheid, vlammen van opstand tegen Gods weg en wil, vlammen van nijd, eerzucht en ijverzucht, die mij telkens dreigen te verstikken en alle moed bij mij uitdoven? O, wie is het die mij daarvan verlost en mij rust geeft voor mijn arme, heen en weer gedreven ziel? Wie zorgt ervoor dat al deze vurige pijlen van den boze mij niet verbranden? O, waar ik het zo gewaar word, wat vlees en bloed in mij uitwerken, moet ik daar niet mijn eigen doodvonnis ondertekenen en zeggen: ik verdien ook niet anders dan de eeuwige verdoemenis? Is het niet billijk, dat de toorn van God op mij rust en wie kan daarvoor bestaan?

Maar o, dan geschiedt het woord in de eeuwige vredesraad: 'Ga heen, o Mijn Zoon, Mijn Geliefde! Ga in deze duistere kerker van zonde en dood! En laat in deze nacht en duisternis opnieuw het woord weerklinken: daar zij licht en daar was licht! Spoed U daarheen en richt alles opnieuw op wat door Adams val verdorven en verwoest was!'

En de Zoon? Hij was gehoorzaam tot de dood en betrad deze aarde, die niets anders meer was geworden dan een vallei der schaduwen des doods! Hij kwam in deze verpeste lucht, waar de heerschappij des doods alles had ingenomen.

Ach, geliefden! Wat verstaan wij arme mensen er eigenlijk van in welke diepte wij van nature liggen? Ja, wij verstaan er zo weinig van, dat wij spelen als aan de rand van een afgrond. We doen als de gevangenen in de eerste Franse revolutie, die voerden onder elkaar in de kerkers, waarin zij opgesloten zaten, allerlei lichtzinnige toneelstukjes op, terwijl alle morgens een lange lijst werd afgelezen van degenen onder hen, die naar het schavot moesten. Zo doen ook wij in de kerker van zonde en dood, waarin wij onbewust daarheen leven, tenzij de Heere ons de ogen komt openen.

Maar, de Vader heeft tot de Zoon gesproken: '*Maak U op, Mijn Kind, naar deze kerker!* Er bevinden zich daarin sommigen, die Ik U heb gegeven tot Uw deel en erfenis. Wilt u het op U nemen deze, die U van alle eeuwigheid geschonken zijn, te verlossen uit hun gevangenis, waarin zij anders voor eeuwig moeten omkomen?'

‘Welaan, sprak de Zoon. Ik wil hun Goël en Heiland zijn, Ik wil hun vlees en bloed aannemen om hen te verlossen van zonde, duivel en dood en van alle vijanden, die hen bestrijden zolang zij in het aardse jammerdal wonen.’

Zo worden zij kinderen Gods door de wedergeboorte. Het is Jezus Christus, die de Heilige Geest voor hen heeft verworven. Van Hem, het Hoofd Zijner uitverkoren gemeente, daalt deze Geest op al haar leden neer om de ogen van hun verstand te verlichten en hun verkeerde wil om te zetten en hun harten te breken en te verbrijzelen. Dat alles brengt de Heilige Geest tot stand door een enkele druppel bloed uit de wonden van de Heere Jezus Christus te nemen. En dat op de wonden van Gods kinderen te leggen.

Als nu echter deze kinderen wedergeboren en bekeerd zijn, is dan alle verkeerdheid afgelegd of blijven zij vlees en bloed in zich omdragen? Immers het laatste, nietwaar? En totdat hun zalig einde daar is, hebben zij zich te kwellen met de overblijfsels van de oude mens. Maar de Heere Jezus weet geduld te hebben met hun verkeerdheden. Ja, Hij is lankmoedig en geduldig met mensen in wier gezelschap, zolang zij hier nog zijn, de engelen het niet zouden kunnen uithouden, want de verkeerdheden van de mensen zijn te talrijk, zij keren onophoudelijk terug en altijd zijn er weer nieuwe gruwelen en dwaasheden, die te voorschijn treden. Geen mens kan van nature de zwakheden en gebreken van andere mensen verdragen. Maar om Zijn kinderen van de heerschappij van vlees en bloed, van het geweld der zonde en des duivels te verlossen, is de Heere Jezus Christus "desgelijks derzelve vlees en bloed deelachtig geworden", opdat Hij medelijden zou kunnen hebben met hun zwakheden, doch zonder zonde. Hij heeft nooit zonde gehad of gedaan, maar Hij heeft in ruime mate ondervonden, welk lijden vlees en bloed veroorzaken, toen Hij als onze Middelaar ons vlees en bloed had aangenomen, om ons van de heerschappij daarvan te verlossen.

Ja, Hij heeft medelijden met de Zijnen, daarom is Hij ook onvermoeid om hen te dragen van de wieg tot aan het graf. O, als het uur van de dood nadert, hoe kan daar het geloof duizelen en het zekerste vertrouwen wankelen, maar de Heere Jezus is onvermoeid bezig om hen, die de Vader Hem heeft gegeven, over nood en dood heen te dragen. Daarom begrijpt de Heere zo de nood van een arm mens, dat een afkeer van elke zonde en ongerechtigheid heeft gekregen en daarom luid uitroept: hoe word ik van mijn zonden verlost? Hoe kom ik in overeenstemming met Gods heerlijke wet, Ach, ik vermag niet het minste!

Gelukkig, dat de Heere de zwakheid van Zijn kinderen kent, die o zo graag heilig zouden willen zijn en heilig zouden willen leven en het niet kunnen; die o zo graag het beeld van hun hemelse Vader zouden dragen en Zijn deugden verkondigen, maar, die het niet vermogen! Hoe graag zij ook willen, altijd ontbreekt er weer iets aan. Al dat verkeerde, dat in ons woont, de Heere kent het tot op de grond en Hij heeft midden onder ons gewoond, heeft in de dagen Zijns vleses de verpeste lucht, waarin wij ademen, mede ingeademd, opdat Hij onze nood zou kennen en medelijden hebben met onze zwakheid. Dat bedoelt de Apostel waar hij zegt: *overmits dan de kinderen des vleses en des bloeds deelachtig waren, is Hij aan hen deelachtig geworden.*

Om wat te doen? Om deze onze zwakheid als Borg en Middelaar te dragen en te verzoenen? Ja. Ja, zeker, maar geenszins om Zijn arme kinderen in de macht van de duivel te laten, maar om hen daaruit te verlossen. Zie, dat is het doel van Zijn menswording en van Zijn geheel rondwandelen op deze zondige aarde. Hij verneemt de noodkreten en het gejammer van degenen, die Hij lief heeft gehad met een eeuwige liefde, niet om hen in hun dood en verderf ellendig en hulpeloos te laten omkomen.

Maar, voordat u nog tot Hem roept, o arme voortgedreven ziel, heeft Hij reeds het middel bereid *om u te verlossen* en de gehele treurige toestand, waarin u geraakt bent, te veranderen en te herscheppen. Hij kent uw dood. Hij kent ook al de listen en al de aanslagen van hem, *die het geweld des doods had, de duivel*. Hij, onze lieve Heere Jezus Christus, weet, dat wij midden in de dood liggen en dat de zonden en de ongerechtigheden aan onze arme zielen kunnen knagen evenals de wormen dat doen aan de dode lichamen der mensen. Ja, zoals zij het ook aan de onze zullen doen. Maar dit ons ellendig vlees en bloed heeft de Heere willen aannemen. *Hij is aan Zijn broeders in alles gelijk willen worden, uitgenomen de zonde*, en zo heeft Hij medelijden met hen als de barmhartige Hogepriester. Hij kan hen verlossen van al hun zonde en ellende. Hij weet hen wel bij te brengen te Zijner tijd en te Zijner ure, dat Hij hun Verlosser en Zaligmaker is.

Nee, het zal noch vlees en bloed, noch duivel en wereld gelukken de Heere Jezus Christus van Zijn armen en ellendigen te scheiden. Hij roept het de Zijnen midden in de strijd toe:

‘Houdt u aan Mij, als de golven en baren van nood en dood u over het hoofd heenrollen! Het is hier in dit leven, dat niets anders is dan een vallei der schaduwen des doods, de tijd der ruste niet, maar gij zult u omringd zien door allerlei vijanden, duizend, tienduizend. Ja, meer dan de haren van uw hoofd, en in uzelf zult u nooit of te nimmer enige kracht bespeuren tegen deze grote menigte, die tegen u op komt. Maar, spreek het vrijmoedig uit: mijn ogen zien op U, o mijn Goël en Verlosser!’

Zeker, u zult ondervinden, dat Hij de dood gebonden en de helse hond de tanden uitgebroken heeft. Hij Zelf is het, die u het geeft uit te spreken: ‘gij zult mij niet kunnen veroordelen, o u verdoemende wet! Want Christus is hier en Hij is mijn Rots, mijn Deel, mijn zaligheid en mijn eeuwig Goed!’

O, de Heere Jezus Christus die ons vlees en bloed heeft aangenomen, heeft zo’n mededogen met al die noden, met al die stormen, die onze arme harten zo kunnen benauwen en voortjagen! Hij voelt in de hoge hemel mede, hoe benauwd wij het kunnen hebben, als wij schreiend uitroepen: o Heere ontferm U mijner en wil toch ook in mijn hart een woning maken.

Dan roept Hij het zo’n arm mens toe: ‘Mijn kind! heb Ik u geen zes maat in de schoot geworpen, gij arme Ruth? Heb Ik het werk niet met u begonnen? Zeker, Ik de ALFA en de OMEGA, Ik zal het voor u ook voleindigen. Hebt goede moed, Mijn zoon, Mijn dochter. Zie niet op de wind en het water, o zinkende Petrus! Zie niet op de u veroordelende wet. Ontzet u niet voor de duivel, hoe hij ook met de tanden knarst.

Maar zie op Mij! Zie op Mijn dood, die de dood van uw dood is. Zie op Mijn leven als uw leven. *Zó zal ook eens van uw lippen de juichtoon van de Apostel Paulus komen: Ik heb de goede strijd gestreden en het geloof behouden. Amen.*

2. Jezus Borg van het Verbond

Geliefden.

Alles is omwil van het Evangelie, alles om Christus' wil, wat hier beneden geschiedt, dat Hij als Koning en enige Hoge priester voor God erkend worde en alleen hooggeëerd en geprezen zij!

De veldslagen die hier beneden geleverd worden, - u hebt het weer in uw zingen van de 110de psalm beleden, - ze worden geleverd door de eeuwen heen en zijn ook in deze dagen (1870) geleverd, opdat de 110de Psalm in zijn waarheid blijve. Want dat moeten wij toch voor alle dingen verstaan en begrijpen, dat alles wat hier beneden geschiedt, of in de dood gaat, of dient ter verheerlijking van de Naam Gods, ter uitbreiding van Zijn heilig Evangelie en tot heil van onsterfelijke zielen. Opdat de arme mens los rake van zijn slavernij, waarin hij geknecht wordt door de duivel, door vlees en bloed, door allerlei zorgen der wereld en des levens, dat hij losrake van deze banden en ook voor zijn plichten hier beneden vrij sta in de vrijheid, waarin Christus hem van wet, zonde, dood en duivel vrijgemaakt heeft. Alles doet Christus, de Heere, voor God, de Vader, wat voor ons dient tot tijdelijk en eeuwig geluk, en daar moeten wij heen. Wij hebben te nemen uit Zijn volheid en het wel te verstaan en vast te houden in het geloof, dat Hij de Voleinder aller dingen is, dat Hij voor God onze Borg is, zoals wij dat lezen in Hebreeën hoofdstuk 7: 22:

Van een zoveel beter verbond is Jezus Borg geworden.

Er bestond vroeger een ander verbond met het volk, hetwelk God uit Egypte geleid had en aldus luidde dit verbond: *doe dit, zo zult u leven*. Bij dit verbond kwamen priesters, kwamen offeranden, door de priesters naderde men tot God en door de offeranden had men een ieder jaar weerkerende vergeving. Ik spreek nu niet van het gelovige volk van Israël, dat deze dingen verstond, zoals wij ze verstaan, maar zoals dit uitwendig was in de vroegere bedeling.

Deze vroegere bedeling of huishouding zit ons allen in merg en been, zit ons in hart en geweten, dit: "doe dat, zo zult gij leven". Het zit in onze gedachten en overleggingen, God op onze wijze offeranden te brengen, door offeranden Hem te verzoenen; dus altijd door ons doen en daardoor, dat wij ernaar streven, iets te zijn en te volbrengen. Dat is een treurige toestand. Daarin steken alle mensen, daarin steekt een ieder van nature naar de oude mens, ook wanneer zijn nieuwe mens daarover heengezet wordt. Daarom is het voor ons noodzakelijk, dat wij in allerlei droefheid in de school des kruises losgeslagen worden van de oude stam waaraan wij toch en waarvan wij God geen vrucht brengen in eeuwigheid, en nooit duurzame vrede, nooit waarachtige rust hebben.

De apostel leert ons in dit hoofdstuk, dat wij toch met al onze hoop, voor zover het ons om het leven gaat, God welbehaaglijk te zijn, van de hele wet en van al haar - dat is, onze werken en offeranden - af te zien en alles Christus de Heere op de handen te leggen. In allerlei uitdrukkingen der taal leert hij ons, dat de wet niets heeft kunnen volmaken (vers 19), dat wij niets met de wet volkomen hebben kunnen klaarmaken, dat wij toch zo graag zouden willen om iets in de hand te hebben, waarvan wij een grond mogen maken voor het eeuwige leven en om Gods gunst te verwerven.

De apostel leert, dat Mozes en Christus als zodanig, nooit met elkaar in overeenstemming te brengen zijn. Mozes wil een volkomen, een heilige man, een rechtvaardig man. De man, die Mozes wil, is nooit te vinden geweest en zal nooit

gevonden worden. Hier beneden heeft God weliswaar de wet gegeven, heeft priesters en offeranden verordineerd, maar dat was alles voor een tijd, tot tucht, om ons tot Christus heen te drijven, dat wij daar de enige volkomen heilige en rechtvaardige Mens, Die tegelijkertijd waarachtig God is, zoeken en vinden mochten. En dat wij aldus waarachtig met vreugde en zonder angst tot God naderen mogen.

Lange tijd, voordat de wet gegeven werd, heeft God gesproken van een Priester, naar de ordening van Melchizédek. Dat is, een Priester, die alleen alle gerechtigheid in zijn bezit heeft, om ons de gerechtigheid te doen toekomen; Die alleen Koning is om ons de waarachtige en inwendige vrede voor God te handhaven. Deze Enige heet *Gods Zoon* en daar Hij de Zoon is, is Hij de Erfgenaam, zoals wij lezen in Psalm 2: *Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegeneerd. Eis van Mij!*

Deze kwam niet tevoorschijn uit de oude stam Levi. Van deze Melchizédek is aan de stam van Levi nooit iets beloofd geworden. Maar er is tot Iemand gesproken: *Gij zijt Priester in der eeuwigheid, naar de ordening van Melchizédek*. Die tevoorschijn zou komen en ook tevoorschijn gekomen is uit de stam van Juda. Deze is Priester geworden met een eedzwering. Niet met een eed, die Hij Zelf heeft afgelegd, maar met de eed, waarmee God tot Hem gezegd heeft (dus met een eed Gods): *Gij zijt Priester in der eeuwigheid, naar de ordening van Melchizédek!*

Waar blijft dan nu de wet der Tien Woorden of geboden, welke een mens door zijn streven en doen zelf wil vervullen? De mens kan daarmee niet tot God komen. Geen mens mag tot God komen. Dat mochten in de oude huishouding slechts de priesters, die kwamen tot God en brachten des volks gebeden en offeranden. Er moet een ander Hoge priester optreden Die Koning der gerechtigheid en des vredes is. Dan ontvangt de wet een gans andere verhouding dan tot nog toe. Zodanig, dat wij - voor zoveel wij daar staan zouden willen in de wet, - een valse houding tegen God innemen, of in zover de wet zich tegen ons stelt, de wet een valse verhouding tot God geeft.

De wet wordt veranderd en komt tevoorschijn als een andere. Namelijk aldus: 'God spreekt: Ik heb hier Een en slechts Een. Die heb Ik Mij van eeuwigheid uitverkoren, dat is Mijn Zoon, De Zoon Mijns schoots. Die is alleen rechtvaardig, alleen onschuldig, alleen heilig. Die zal aan het volk de gerechtigheid en de vrede wederbrengen. Die zal Mij het volk, dat Ik Hem gegeven heb, voorbereiden, rechtvaardig en heilig maken en zonder vlek maken. Hij zal Mij allen, die Ik Hem gegeven heb, binnen brengen in de hemel van eeuwige heerlijkheid. Die zal de wet in Zich opnemen en vervullen. Hij zal alle offeranden en slachtoffers in Zich opnemen en Zijn ziel tot een eeuwig geldend schuld- en zoenoffer Mij brengen. Aldus, dat de wet verplaatst wordt om zich te houden aan deze Enige Christus, en alle bevelen en offeranden opgaan in deze Christus, dit enige voor Mij geldende offer.'

Zo maakt dan de Heere God een Testament, vast in de dood, een Testament, niet met ons, maar een Testament met Zijn Christus. God geeft Zijn Enige Zoon, dus Zijn leven, in de dood en de voorwaarden van dit Testament, welke geen schepsel vervullen kan, neemt Hij op Zich te vervullen. Met andere woorden dus, ***Hij wordt de Borg van dit Testament***. Dat wil nu niet zeggen, dat Hij als Borg het op Zich neemt te betalen, wanneer wij niet kunnen betalen, want dat is in eeuwigheid uitgemaakt, dat wij niet kunnen betalen! Het wil ook niet zeggen, dat Hij God een Borg is voor ons, maar dit wil het zeggen, dat Hij God, een Borg is voor God om juist dat uit te voeren, wat God in dit Testament bepaald heeft. Zo is echter dit Testament: Christus is de Eniggeborene, Christus is de enige Erfgenaam. Hij erft alles. Hij erft alles voor het

volk, dat de Vader Hem gegeven heeft, opdat Hij de vruchten van deze erfenis, van dit Testament aan Zijn volk, aan Zijn broeders brenge. Opdat deze aldus hier beneden in al hun behoeften voorzien worden en voorts ook in eeuwigheid. Waarom zij dan ook heten *erfgenamen Gods, mede-erfgenamen van Christus*. Zo staat dus de erfenis der zaligheid onherroepelijk vast voor God door een Testament, dat God gemaakt heeft en hetwelk door Hem wettig verklaard en geopend is in het bloed des Verbonds, in het offer, in de dood van Jezus Christus.

Willen wij dus van onze zaligheid, wij armen en allerarmsten, verzekerd zijn, dan blijft ons niets anders over dan te zoeken totdat wij deze Borg vinden, Wiens Naam is Jezus, Die Zijn volk zalig maakt van hun zonden. Waar wij deze Borg niet zoeken, vinden wij Hem ook niet. En wanneer wij Hem niet gevonden hebben, gaan wij voor eeuwig verloren met onze wet en onze offeranden.

Deze hebben wij dus te zoeken, want in eeuwigheid groeit aan ons, dat is aan ons vlees, geen vrucht; dat is vervloekt en verdoemd, en zolang wij leven, zullen wij niet ophouden, de schuld nog dagelijks meerder te maken. Dat belijdt echter hij, die voor God eerlijk is gemaakt. Hij wordt daartoe niet plotseling gebracht, maar langzamerhand, door schaamte en schande heen. Hij moet stoot op stoot ondergaan, opdat hij van de oude grond van zijn voelen, zijn plichten en trachten, van deze zijn onvrede en zijn onrust op deze grond overkome.

Christus is hier en Die zoek ik alleen in dit jammervolle leven. Er is anders geen zekerheid.

Wanneer u ook wilde zeggen: "nu, welaan, wanneer ik het voleindig, dan heb ik een Borg bij God", zo zou ge u bedriegen en een valse leer omhelzen! Want nog eens: voor God zijn wij geheel bankroet, er is niets meer van ons te verwachten en te hopen. God verlangt niets meer van ons, want onze werken zijn alle met zonde bevuurd en komen uit dode handen. Zolang de mens leeft, al leeft en wandelt hij ook met God, hij is voor geen zonde en verkeerdheid zeker; voor geen val, voor duivel en wereld nooit zeker; nooit voor zijn eigen vlees en bloed, voor de verdorvenheid van zijn bloed, niet veilig voor de trots, voor het dan versaagde, dan weer trotse hart. Er is geen andere zekerheid, dan alleen deze: *wat God gedaan heeft in Jezus Christus!*

Dat wij het dus weten, Christus heeft het voor God op Zich genomen, alle offeranden te volbrengen, de ganse wet te vervullen. Christus heeft het op Zich genomen, voor allen, die de Vader Hem gegeven heeft, de erfenis te besturen, hen te regeren met Zijn Geest. En door deze Heilige Geest en niet door ons verstand en onze wil, ons te vernieuwen tot Zijn evenbeeld. Christus heeft het op Zich genomen, dat de erfenis hun niet ontnomen worde, welke God de Vader Hem gegeven heeft, welke Hij Zich uitverkoren heeft, om Zijn roem te verkondigen. Zodat zij het koninkrijk zeker ontvangen zullen, daar Hij voor God Borg is, dat het koninkrijk der gerechtigheid en des vredes voor eeuwig zal blijven staan.

Nog eens: er was vroeger een Testament, dat stond vast, was bevestigd in het bloed der dieren, in het bloed der offeranden; er was een Testament van het: "Doe dat en gij zult leven!" Om hiervan los te geraken, daartoe behoren ontzettende verootmoedigingen, behoort vrijmachtige, geweldige genade; dan laat men het los en heeft alles alleen in deze Naam.

Dat wordt echter niet aan hen gepredikt, voor wie de wet Gods niet hoog geldt, die menen, dat zij daarbij rustig in hun zonde kunnen volharden en daarop blijven zitten. Dat is niet aan hen gepredikt, die graag veilig gemaakt zouden willen zijn naar het

vlees. Maar aan hen, die eerlijk en oprecht, dat ik mij zo uitdrukke, een tijdlang het bloed uit de nagels door hun werken doen vloeien, om voor God te doen, wat God wil hebben. Eindelijk komen zij tot de belijdenis: er groeit bij mij niets, ik breng geen vrucht, ik kan in eeuwigheid geen vrucht brengen. Deze vinden in hun vertwijfeling het woord der waarheid en der genade: "Efraïm! Wat heb Ik meer met de afgoden te doen? Ik heb hem verhoord en zal op hem zien, Ik zal hem zijn als een groenende denneboom; uw vrucht is uit Mij gevonden." (Hoséa 14: 9) En zo vertrouwen wij dan op de borgstelling, welke Christus aan God, de Vader, gebracht heeft: "Ik zal alle voorwaarden van het testament vervullen, dat het er een zij in Mijn bloed ter vergeving der zonden."

Zo blijft het dus hierbij: de wet doet niets volkomen, met de wet brengen wij niets gereed, zoals de wet het hebben wil. Waar gevraagd wordt: Kunt gij dit alles volkomen houden, moeten wij voortdurend antwoorden: "Ach nee, ik ben veeleer van nature geneigd God en mijn naaste te haten."

Christus echter is Borg geworden door een eedzwering Gods, dat Hij tot Hem gezegd heeft: "Gij zijt Priester tot in eeuwigheid!" Zo hebben wij dus niet een vergankelijke priester, zoals de priesters onder het oude Israël, die de een na de ander stierven, maar wij hebben een onvergankelijke Priester. Wij hebben niet een priesterdom, dat van de ene priester op de andere overgaat, maar Hem blijft het priesterdom eeuwig.

Zo komen wij dan tot God met een betere hoop, door een *betere*, omdat een andere ons niet tot rust brengt en geen duurzame vrede schenkt. Daar moeten wij steeds zweven tussen vrees en hoop en dan is heden God met ons en morgen heeft Hij ons verlaten. Daar zweeft men steeds tussen eigen doen en tussen Gods doen, tussen eigen hulp en Gods hulp.

Maar deze hoop, Christus, is daarom een betere, omdat het een hoop is die niet beschaamt. Door Christus en in Hem genaken wij tot God. Dat doen wij niet als slaven, maar als vrijgemaakte kinderen. Wij mogen als zulken met ons wenen, klagen en steunen en met ons vragen, vol vreugde, tot God de Vader alles zeggen en alles op de hand leggen. En wij mogen het voorzeker houden: mijn Borg is bij God. Hij nadert tot God met een gewillig hart als Borg en geldt ook voor mij. En deze Borg sterft niet! Amen.

3. De Bedienaar van het heiligdom

Wij vieren binnenkort het Pinksterfeest. Naar onze gewoonte hebben wij voormiddags bediening van het Heilig Avondmaal. Laat mij u nu eerst in herinnering brengen, dat de Heere Zich Zijn gemeente vergaderd heeft door Zijn woord en door Zijn Geest, die het geloof werkt. Nu is echter ons geloof zeer zwak. Wanneer echter een storm losbreekt, zo zijn de kleine rietjes niet in zo groot gevaar als de grote bomen. De grote bomen worden onworteld, een riet echter, hoe ook gebogen, richt zich weer op.

Nu, waarvoor zullen wij ons nu houden? Voor eikenbomen der gerechtigheid? Wat zijn wij toch eigenlijk? Wanneer de vraag komt, niet alleen: "hoe werkt Hij dit geloof?" maar ook: "hoe versterkt Hij het geloof?" dan is immers ons geloof zeer zwak. Ja, in het begin, in de eerste tijd van de bekering, dan heeft men misschien nog enig bewustzijn van zijn kracht. Maar hoe ouder men wordt, des te zwakker men wordt, men kan niet meer goed gaan, niet meer goed zien, niet meer goed denken, niet meer goed bijten. Zo hebben wij dus versterking van het geloof nodig.

Ja, daar zou men zeggen: dat is voor zwakgelovigen!

Zeker, wie sterk is, heeft het niet nodig, dat de Heere de lammeren in Zijn schoot draagt! Laat het ons toch goed bedenken, dat en hoe de Heere ons geloof versterken wil. Nu ja, op de tweede feestdag is de kerk vol, maar op de eerste dag, bij het Avondmaal, dan komen er veel minder. Wat denken deze van het Avondmaal? Dit moeten zij ervan denken: ik heb versterking nodig, ik ben zwak.

Nu, mijn geliefden, de Heere versterkt het geloof door het gepredikte woord en door het gebruik der heilige sacramenten, dus ook door het gebruik van het Heilig Avondmaal.

Ja, maar wat moet ik dan eigenlijk voor een versterking hebben?

Deze: dat ik tegenover de duivel het geloof hebbe: God, de Vader van onze Heere Jezus Christus, is mijn God en mijn Vader; en dat ik alsdan het "Abba" stamele. Ja, stamele, want dat kunnen wij niet altijd zo vrijmoedig zeggen. *Vader, mijn Vader in de hemel!* Hoe komt het dat wij dat niet altijd kunnen? Ach, hoe vaak zijn wij ontevreden met Zijn wegen; hoe vaak worden wij verdrietig tegenover Hem? Kan het ons altijd goed zijn wanneer Hij ons neemt, wat ons toch een schat is? Daar wil dan het "Vader" zeggen ons niet van de lippen!

Verder: kon toch een ieder, wiens kleren gewassen zijn in het bloed van Jezus Christus en op de goede bleek gebracht zijn, deze kleren goed schoon houden! Maar wij maken het als de kinderen, zo hebben zij hun zondagse kleren aan en zo springen zij weer in een modderplas en maken de kleren weer vuil. Zo houden ons onze zonden dan ook terug, zodat wij de moed niet hebben om "Vader" te zeggen. Nu moet er geloof zijn. Het geloof is immers de hand om de gave Gods aan te nemen. Nu is echter deze hand zo vaak verlamd, zo zwak, zo verdord! Er moet een Goddelijke versterking plaatsvinden, opdat de hand krachtig wordt om aan te grijpen en vast te houden.

Nu kan ik echter niet tot het Heilig Avondmaal komen met een geloof, dat, om mij zo uit te drukken, krachtig is. Ik kan niet aan de tafel komen met een volle maag, maar ik moet honger en dorst meebrengen. Kan iemand van u mij zeggen hoe dat toegaat, dat hij spijs tot zich neemt en door deze spijs kracht ontvangt? Dat blijft ons toch verborgen! Wij hebben de versterking, de versterking van ons geloof nodig, zoals het oude lied zegt: *"en heel toch de dorre hand des geloofs"*. Daarvoor dient het gebruiken der heilige sacramenten, en dus ook het Heilig Avondmaal.

Daar moet nu echter een mens zichzelf onderzoeken, zichzelf beproeven! Wanneer hij dat doet, wat vindt hij dan?

Ten eerste, dat hij een afschuwelijk mens tegenover God is.

Ten tweede, dat hij een voorwerp zonder liefde is jegens zijn naaste.

Ten derde, dat het hem moeilijk wordt zijn vertrouwen te stellen op het bloed van Jezus Christus, op het offer, dat eens aan het kruis volbracht is.

Ach, wij willen altijd met heiligheid komen tot een offer, tot het kruis, en wij moeten toch komen met zonde en schuld. Wij willen graag dat het goed is met verstand, wil en hoofd, wanneer wij tot het Heilig Avondmaal komen en begrijpen niet dat onze lieve Zaligmaker alleen in staat is, in ons kleine hoofd het eens anders te stellen dan het van tevoren was.

Ik bid u, wil toch deze week uw Catechismus ter hand nemen. Het viel u moeilijk de vragen van het Avondmaal te leren, toen u nog ter Catechisatie ging, maar het is u nu nog moeilijker te leren, wanneer u de woorden niet eenvoudig neemt zoals ze daar staan.

Nu, de Heere sterkt het geloof ook door het woord. Daar willen wij dan een woordje uit de Heilige Schrift opslaan over onze Heere Jezus Christus, om te betuigen, wat Hij voor ons is als onze verhoogde Middelaar.

Laat ons opslaan Hebr. 8:2: waar van Jezus Christus gezegd wordt, dat Hij is:

Een Bedienaar des heiligheds en des waren tabernakels, welke de Heere heeft opgericht en geen mens.

Jezus Christus is dus een Bedienaar. ***Nu willen wij ten eerste zeggen, wat dit woord betekent.***

Een bedienaar is vanouds iemand, die in een openlijke bediening of ambt is, in het bijzonder iemand, die voor de heilige dingen des volks zorg draagt en zo dan ook voor het algemeen belang. Daartoe wordt hij uit het midden der andere burgers genomen en, dat ik mij zo uitdrukke, op het eergestoelte gezet en heeft nu de gehele waarneming van de godsdienst voor het volk, zodat hij eigenlijk alleen voor het volk zorgt en voor allen in moet staan. Daartoe neemt men nu gewoonlijk zulk een, die een groot vermogen bezit, opdat hij land en volk, wanneer dat nodig is, met zijn eigendom dient. En dan verwacht men van hem, dat hij voor het volk en land al zijn vermogen, zijn eer, zijn leven, zijn bloed, waar het nodig is, overgeeft. Dit dus is een bedienaar. Zo is Jezus Christus een Bedienaar.

Hij komt van de hoge hemel neer als Zoon en Erfgenaam. Hij is dus rijk. Hij vermag iets. Maar Hij wordt tegelijkertijd uit ons midden genomen, als Broeder uit het midden der broederen. Zo is Hij dus als een Broeder gezind. Hij heeft een ruim hart, Hij kan het ganse volk in Zijn hart dragen, het ganse land, en daarvoor zorgen dag en nacht; en Hij doet het ook. Nu helpt Hij land en volk met Zijn vermogen. Hij heeft een dor land ontvangen en een arm volk; maar Hij is gekomen om het dorre land door waterfonteynen, die Hij geschapen heeft, vruchtbaar te maken, opdat een ieder naar zijn behoefte een oase hebbe in de woestijn van dit leven; een paradijs of ook maar een klein paradijs. Een paradijs?

Ja, zeker! Ik zou anders vragen: hoe houden wij het uit als we niet een klein erfdeel hadden waar Jezus Christus hovenier is? Houdt u toch niet zo op met de doornen en de distels die de aarde draagt. De Heere Jezus laat schone bloemen groeien! Het is onze

murmurerende aard, onze ondankbaarheid, dat wij het niet erkennen of begrijpen, dat men geen tuin hebben kan, waar men niet voortdurend met onkruid te doen heeft. Maar schone bloemen laat ons de Heere Jezus Christus zeker ook groeien en vruchten in alle overvloed. Intussen, onze ondankbaarheid, onze verkeerdheid, ons murmureren, veroorzaken dat wij niets zien van al wat Hij doet. Ja, men klaagt wel over zijn armoede, over zijn ellende, maar dat is gewoonlijk maar bij wijze van spreken!

De Heere is een Bedienaar. Hoe kan het dan Zijn volk aan enig goed ontbreken? Hij heeft met Zijn bloed, met Zijn leven Zich in de bres geworpen, voor land en godsdienst. Daarom is Hij verhoogd. Hij moest niet in de dood blijven want Hij had alles gedaan ter ere des Vaders en tot heil van Zijn volk. Daarom kon Hij in de dood niet blijven en de "bediening" mocht ook niet ophouden.

Stelt u zich nu eens goed voor, welk een Bedienaar Hij is! ***Hij is een Bedienaar des heiligdoms.*** U zou toch niet graag in een leeg huis willen wonen? Wanneer men in een logement komt, dan verwacht men toch alle behoeften van het dagelijks leven te vinden. Hier hebben wij een Bedienaar in het huis, die voor alle mogelijke goederen zorgt, om in alle behoeften te voorzien.

Deze goederen heten "heiligdom" (in de Duitse Bijbelvertaling staat zeer eigenaardig "heilige goederen"), in tegenstelling met de heilige voorwerpen van het oude verbond. Deze voorwerpen of goederen zijn alle heilig omdat zij gekocht zijn met Zijn dierbaar bloed, omdat zij Zijn eigendom zijn en Hij ze aan Zijn volk gegeven heeft tot gebruik hier op aarde en ook tot een eeuwig gebruik.

Nu heeft een kind eigenlijk geen begrip van de voorwerpen die in het huis zijn. Een kind weet niet wat zijn vader allemaal heeft en welke goederen het eenmaal in bezit zal krijgen. Zo hebben ook wij geen begrip van al de goederen waarvan de Heere Jezus Christus Bedienaar is. Maar zoveel moest u toch van deze goederen begrijpen, als een kind van de goederen begrijpt, die in het ouderlijk huis zijn en waarvan de vader de "bedienaar" is. Hoeveel begrijpt dan een kind daarvan? Nu, juist zoveel als het kind voor zich nodig heeft: schoenen en kleren, eten en drinken, een bed om in te rusten, goed onderwijs om iets te leren - meer heeft het kind niet nodig. Het kan toch zijn erfenis niet met zich ronddragen. Het zou deze weldra verkwist hebben of een dief zou het hem ontnemen.

Deze heilige goederen waarvan Christus de Bedienaar is, zijn ontelbaar. Wat echter een kind nodig heeft, van het ogenblik af, dat het tot de doop gebracht wordt tot de tijd van het huwelijk, en voor de verdere tijd van het leven, en wat een mens nodig heeft in het aangezicht van de dood, dat zal het hebben. Deze goederen heten in de Schrift dikwijls: de vrucht des Geestes, te weten: geloof, liefde, geduld, kuisheid, matigheid, innerlijke bewegingen der barmhartigheid, en dat men blijft in het woord; zodat het dragelijk wordt in dit leven. Zodat men het uithouden kan en zich troost daarmee, wat de Heere gezegd heeft: "In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen; anderszins zou Ik het u gezegd hebben: Ik ga heen om U een plaats te bereiden. En zo wanneer Ik zal heengegaan zijn en u plaats bereid hebben, zo kom Ik weder en zal u tot Mij nemen, opdat gij ook zijn mag, waar Ik ben." (Joh. 14: 2 en 3)

Zo omvatten dus deze heilige goederen al hetgeen wat tot het leven, tot de vrucht des Geestes, tot de eeuwige zaligheid behoort.

Laat ons toch, mijn geliefden, niet klein denken van deze heilige goederen! Het gaat een mens daarmee gewoonlijk zoals de kinderen. Wanneer men tot een kind zegt:

"wees voorzichtig, dat voorwerp kost honderd gulden!" dan heeft een kind daarvan in de regel geen begrip. Of iets honderd gulden of honderd stuivers gekost heeft, dat is voor een kind hetzelfde. Zo gaat het ons dus ook.

(1) Wat heeft het toch gekost, wanneer wij bekleed worden met *geduld*? Het bloed van onze Koning en God! Door Zijn bloed en Zijn geduld heeft Hij de Heilige Geest verworven, die ons staande houdt, opdat wij blijven onder het kruis, dat de Heere ons opgelegd heeft, zodat wij het niet eigenmachtig van ons afwerpen. Maar de Heere verwachten met zuchten en met bidden, dat Hij het genadig met ons mag maken. Waarbij dan ook ervaren wordt, dat Hij het genadig met ons maakt. Wat heeft het gekost dat een mens op verlossing *hoopt*? Neem de hoop weg in dit leven bij zoveel tegenspoed en kruis, dan blijft u niets. Maar dat ik hopen mag: de Rechterhand des Heeren kan alles veranderen. Zodat ik hoop heb, tegen alle hoop in, op het eeuwige leven; - dat heeft gekost: het dierbare bloed van onze Heere Jezus Christus. Nu, dan geeft Hij geduld, dat het ons vaak wonderbaarlijk voorkomt, dat wij volharden. Hij geeft hoop, zodat wij zeggen: "al was het ook, dat Hij mij doodde, zo zal ik nochtans op Hem hopen!"

(2) En nu, vanwaar komt de *liefde*? Dat is ook zo'n goed. Zulke mensen als wij zijn, zijn immers van nature geneigd God en de naaste te haten. Zijn wij toch allen vol van liefdeloosheid, vol van twist van de een tegen de ander, van de ene familie tegen de andere? Vanwaar komt de liefde jegens de vijanden? Dat men de vijanden niet haat, maar voor hen bidt? Dat men hun niet de hel toewenst, maar de onderste weg gaat en wenst: de vijand mocht toch ook de vriend des Heeren Jezus worden? Vanwaar komt dat alles? Vanwaar komt het, dat men vurige kolen op het hoofd van de vijand hoopt en ze goed laat branden, zodat het hem in het binnenste goed doet? Vanwaar komt de hartelijke, broederlijke liefde onder elkaar, waardoor wij alleen één familie zijn in het huis des Heeren? Deze liefde is verworven door het bloed van Jezus Christus! De Heilige Geest giet in onze harten uit allereerst de liefde Gods, dat wij het ervaren, hoe God ons heeft liefgehad, en dat wij dan de wederzijdse liefde bespeuren, en de liefde jegens de broeders.

Daar hebben wij nu zo twee van de goederen genoemd - hun gehele aantal is miljoenen. Wie kan het opsommen, wat deze Bedienaar is in de gemeente? Hij is een Bedienaar des heiligdoms en der heilige goederen daar boven, waar Hij als Koning en Priester op de troon zit. Want Hij is zo'n Bedienaar, dat de Satan er voortdurend op uit is, om Hem Zijn weldaden te verhinderen, zodat het gaat, zoals ook ik het vaak ervaren heb, als ik iemand iets wilde geven en men mij dan dit bezwaar voorhield: "wat wilt u dat aan deze slechte mens geven? Geef het toch liever aan een, die goed is, die het beter verdiend heeft!" Maar, "nee" zeg ik dan, "juist deze verkeerde zal het hebben"; ... of ik hem daarmee misschien winnen kon!

Zo is de Satan, gelijk een wolf, voortdurend rondom dit huis sluipende. Hij wil niet, dat de slechte mensen van de Heere Jezus iets van Zijn zegeningen zullen hebben. Maar Jezus Christus is Priester op de troon en vraagt niet naar de beschuldigingen, die tegen de Zijnen ingebracht worden, of zij hoeren of tollenaars zijn: "de Vader heeft Mij gezegd, dat dit kind het hebben zal en zo geef Ik het hem dan ook!" Aldus spreekt Hij.

Hij is Bedienaar des heiligdoms en des waren tabernakels.

Stellen wij ons dit goed voor: de Heere heeft eerst de heilsgoederen bereid, opdat het huis vol wordt! Wat is dat nu voor een huis, *deze ware tabernakel*? De aardse Tabernakel was er een beeld van, hij was een beeld van Christus en Zijn gemeente.

Alle bouw materiaal voor de Tabernakel werd vrijwillig samengebracht en zo lokt Christus dan ook Zijn gemeente en maakt haar gewillig en bereid, zodat zij zich graag overgeven om als levende stenen opgebouwd te worden op Hem, de eeuwige Hoeksteen. En dat gaat dan zo wonderbaarlijk toe, dat men vragen moet: "waar komen die stenen allemaal vandaan?" Daar neemt Hij een steen uit Nederland, een steen uit Duitsland, en zet ze samen. Hij neemt een steen uit Spanje, een uit Italië, een uit Engeland, een uit Zwitserland, en zet ze allen samen, heel wonderbaarlijk. Men zou zeggen: ze kunnen niet samen blijven. Maar Hij verbindt ze samen met Zijn bloed en Zijn geest, zodat zij allen opgebouwd worden op Hem, de Hoeksteen. Hij is de Bedienaar van deze Tabernakel, die voor hen zorgt, voor hen opkomt, en waar de duivel komt en spreekt: "Wat is dat voor een huis, daar is immers niets dan vuiligheid en onreinheid!" Daar heet het van dit huis: "het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, maakt ons rein!" Niet: "maakte", maar "maakt" ons rein van alle zonde!"

Zoals in het oude verbond de Tabernakel, nadat hij samen gesteld was, met al zijn gereedschappen, met bloed gereinigd werd. Zo wordt deze levende tabernakel voortdurend met het bloed van Christus gereinigd. Niet zo, dat hij naar buiten glans vertoont, maar hij wordt rein gemaakt van alle zonden. Zo maakt dus het bloed van Jezus Christus rein van alle zonden, ook voor zulke zondaren, die in een hoek zitten, die de Farizeeër niet ziet, wel echter de schrandere huisvrouw, die het schoon wil hebben in haar huis.

En waar de Heere nu met Zijn bloed het huis rein maakt, daar komt Hij ook met Zijn Zalving, zoals wij zingen: "*Ziet hoe goed en hoe lieflijk is het, dat broeders ook samenwonen*", daar is deze Priester in het huis, en de zalfolie vloeit van het hoofd op de baard en tot op de zoom van Zijn klederen. Zo komt Hij met de olie der Zalving gelijk de Apostel Johannes gezegd heeft: "gij hebt de Zalving van de Heilige en gij weet alle dingen."

Zo is onze Heere Jezus Christus! En wat doet de Vader van onze Heere Jezus Christus? Soms ziet Hij - ja, Hij ziet alles en altijd, wat de Heere Jezus doet; - maar soms ziet Hij naar binnen en komt. Zodat men er iets van bespeurt, wat de Heere Jezus gezegd heeft: "wie Mij liefheeft, en houdt Mijn geboden, Mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken." Amen.

4. Gasten en vreemdelingen

Vooraf werd gezongen:

*Hoe vliegt daarheen der mensen tijd,
Hoe haast het naar de eeuwigheid!
Hoe wein'gen denken aan die stond
Van 's harten grond!
Hoe zwijgt daarvan de trage mond!*

*Het leven is gelijk een droom,
Een snel vergeten waterstroom;
In één oogwenk het ras vergaat
En niet bestaat,
Zoals men 't dagelijks ontwaart.*

*Slechts Gij, mijn God, Gij blijft voor mij
Dat, wat Gij zijt, Vertrouwen, Gij!
Laat berg en heuvel vallen heen,
Mij is 't gewin,
Wanneer ik slechts bij Jezus ben.*

*Zolang in 't aardse huis ik woon,
Ei, leer mij toch, o Godes Zoon;
Geef, dat ik telle mijne tijd,
En waak met vlijt,
Dat eer ik sterf, ik sterven moog.*

Joachim Neander, gest. 1680

Geliefden.

Daar wij enige weken geleden met elkaar gesproken hebben *over de opstanding des vleses en het eeuwige leven*, mocht u denken, dat ik vervuld zou zijn van stervensgedachten. Dat ben ik echter niet, maar ik ben vervuld van gedachten *over het eeuwige leven*, dus van gedachten, die liggen boven dood en graf, maar dan ook boven dit aardse leven.

Laat ons de patriarchen of aartsvaders tot voorbeeld nemen, zoals Abraham, Izaäk en Jacob. Deze leefden zo, dat zij niets anders wisten dan: hier beneden is ons beloofde erfdeel; en toch zó, dat zij niets anders wisten dan: *hier beneden is het niet*.

Wij vinden dit in de brief van de apostel Paulus aan de Hebreëen, hoofdstuk 11: 8-10 en 13-16. De apostel schrijft in vers 8, ***dat Abraham was geroepen door een Goddelijke roeping***, een merkwaardige, hij werd beroepen om een land te beërven. Hij moest dus uittrekken in een ander land. Toen hij op weg was, wist hij wel, dat het land er was, maar hij wist niet waar. Hij gehoorzaamde uit het geloof. Toen hij er was, had hij immers alles wat hem beloofd was, en toen had hij niets. Hij voelde zich er gast en vreemdeling. Dat was ook een daad van het geloof, hij zag het niet, maar geloofde. Hij had geen vaststaand huis in het land, het was hem als een vreemd land. Dan zal toch zijn zoon of kleinzoon het anders gemaakt hebben? Nee, ook zij hebben beleden *dat zij vreemdelingen waren*. Zij leefden in tabernakelen, dat is in tenten, die heden gebouwd en morgen weer afgebroken worden. Dat deden zij, hoewel zij mede-

erfgenamen waren van de belofte, dus erfgenamen met Abraham! Zij hadden de erfenis, maar toch eigenlijk niets, zij wachtten op een andere stad. Zij hadden, wat God had beloofd en nu wachten zij toch. Ja, dat geldt toch eerst van de stad daarboven. Hier beneden heeft het geen waarde. Daarom verwachten zij een stad, die fundamenten heeft; een tent heeft geen fundament. Grond en fundament bezit ik slechts, waar het mijn eigendom is, wat ik onder voeten heb. Als er storm of plasregens komen, wordt mijn tent omver gerukt; anders moet ik verder trekken.

Abraham had dus de belofte niet verstaan naar het vlees, maar naar Geest. Hoe dan? Wanneer God mij een erfdeel geeft en ik zie, hoe vergankelijk het is, hoe het afhankelijk is van storm en weder, van willekeur en regering. Ik zie, dat ik het niet steeds kan behouden, doordat de dood tussenbeide komt, dan kan dat toch het rechte erfdeel niet zijn. Want God heeft mij daartoe beroepen en dat kan niet afhangen van tijd en toeval, ook niet van mijn dood, dat ik het dan zou verliezen. Wat God geeft, moet zo hoog verheven zijn boven menselijke wijsheid en verstand, dat het slechts Goddelijk kan zijn omdat het anders in puin zou vergaan.

Abraham was wel een rijk man, maar tegenover de koning van Egypte, de koning der Filistijnen, de vorsten der Kanaänieten, was hij eigenlijk niets. Hij werd weliswaar als een vorst Gods begroet en men was daarbij echter jaloers op hem in alles, wat God hem gaf.

De aartsvaders waren dus afhankelijk van alles, wat wind en weder, menselijke boosheid en duivelse list hun liet toekomen. Zij moesten het vaak ervaren, dat zij niet in een stad die fundamenten had, woonden, maar hadden de grootste moeite hun tenten hier of daar op te slaan. Kon dat nu Gods belofte zijn? Ja, zij zijn er ook gekomen, maar heeft Abraham ook maar een voetbreed daarin tot zijn eigendom gehad? De grond voor het graf van zijn huisvrouw Sara moest hij zich kopen! Hebben Izaäk of Jacob een voetbreed bezeten? God had het hun toch gegeven? Ja, maar wat ervaren zij daarbij? Moesten zij niet zeggen: 'ja, de Heere God heeft grote dingen aan ons gedaan, ons zaad zal het misschien nog beleven, dat dit land zijn eigendom wordt, maar wanneer wij in onze tabernakelen tegenover de vijanden geen rust kunnen hebben, zullen ook zij, hoewel zij dan ook een zichtbare stad bouwen, toch geen rust daarin hebben.'

En dat is immers ook zo gekomen. Want waar is Israël, dat in het beloofde land gewoond heeft? In Jeruzalem heersen nu de Turken. Menselijke kunst heeft het niet kunnen redden. Menselijke kunst heeft het niet kunnen verhinderen, dat Abraham niet van hongersnood gedreven naar Egypte moest trekken, Izaäk in Gerar een toevlucht moest zoeken om in het leven te blijven.

Dus, terwijl zij het beloofde land hadden, **hebben zij beleden, dat zij gasten en vreemdelingen waren.** Zij blijven echter op het woord staan, om te ontvangen, wat niet afhankelijk is van menselijk lot, maar, wat zodanig is als de Schepper en Bouwmeester, dat is: eeuwig, onvergankelijk, onverwoestbaar, wat men dus niet verliezen kan, wat niemand ons ontnemen kan.

Zo blijft Abraham een gast en vreemdeling en sterft. Heeft hij soms gezegd, dat God hem een leugenaar is geweest? Izaäk, de mede-erfgenaam der belofte sterft. Heeft hij soms gezegd, dat God een leugenaar is geweest, de oude man, die in Egypte sterft, en niet eens in Kanaän? Zij sterven allen in het geloof en hebben de belofte niet ontvangen.

Ik zeg: zij hebben de belofte tóch ontvangen! Ja? Zij hebben de belofte uitwendig ontvangen; maar wat in de belofte lag, dat hebben zij niet ontvangen. Amen.

5. De kastijding des Heeren.

Over de vervolging in Frankrijk. Uitgesproken in de kerk te Elberfeld op 25 augustus 1872.

Geliefden!

Laat ons samen lezen, wat wij geschreven vinden in het twaalfde hoofdstuk van de brief van de Apostel Paulus aan de Hebreëen, en wel van het eerste tot en met het twaalfde vers.

Daarom dan ook, alzo wij zo groot een wolk der getuigen rondom ons hebben liggende, laat ons afleggen alle last, en de zonde, die ons lichtelijk omringt, en laat ons met lijdzaamheid lopen, de loopbaan die ons voorgesteld is. Ziende op de overste Leidsman en Voleinder des geloofs Jezus, dewelke voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen, en de schande veracht, en is gezeten aan de rechterhand des troons van God. Want aanmerkt dezen, die zodanig een tegenspreken van de zondaren tegen Zich heeft verdragen, opdat u niet verflauwt en bezwijkt in uw zielen. U hebt nog tot de bloede toe niet tegengestaan, strijdende tegen de zonde. En u hebt vergeten de vermaning, die tot u als tot zonen spreekt: mijn zoon! acht niet klein de kastijding des Heeren, en bezwijkt niet, als u van Hem bestraft wordt. Want die de Heere liefheeft, kastijdt Hij, en Hij geselt een iegelijke zoon, die Hij aanneemt. Indien u de kastijding verdraagt, zo gedraagt Zich God jegens u als zonen (want wat zoon is er, die de vader niet kastijdt?). Maar indien u zonder kastijding zijt, welke allen deelachtig zijn geworden, zo bent u dan bastaarden, en niet zonen. Voorts, wij hebben de vaders onzes vleses wel tot kastijders gehad, en wij ontzagen hen; zullen wij dan niet veel meer de Vader der geesten onderworpen zijn, en leven? Want genen hebben wel ons voor een korte tijd, naar dat het hun goed dacht, gekastijd; maar deze kastijdt ons tot ons nut, opdat wij Zijn heiligheid zouden deelachtig worden. En alle kastijding, als die tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde, maar van droefheid te zijn; doch daarna geeft zij van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid degenen, die door dezelve geoefend zijn. Hebreëen 12: 1-11

Geliefden!

U hebt de apostolische woorden vernomen. Deze woorden hebben eeuw in eeuw uit de kerk van Christus in haar lijden om des Heeren wil verkwikt en versterkt, bovenal dat heerlijke achtste vers: "Maar indien u zonder kastijding zijt, welke allen deelachtig zijn geworden, zo bent u dan bastaarden en geen zonen", want in dit: hebben wij de kastijding, door de Heilige Geest Zelf aangewezen als een kenteken van het ware kindschap Gods, tot troost en bemoediging voor allen, die des Heeren zijn. En dan die heerlijke woorden uit vers 2: "ziende op de overste Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, dewelke voor de vreugde die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen, en schande veracht, en is gezeten aan de rechterhand des troons van God".

Geliefden! Het is nu iets meer dan drie eeuwen geleden, dat de gereformeerde kerk, om zo te zeggen met wortel en tak scheen uitgeroeid te zijn. Deze gruwel der verwoesting vond toen ter tijd plaats in Frankrijk, in Parijs, en het gehele volk des Heeren, dat toen leefde, werd er als het ware door verpletterd. De gereformeerde leer - dat wil zeggen, het ware, onvervalste woord des Heeren, - had zich zeer snel uitgebreid in die tijden, zowel in de Nederlanden als in Zwitserland, vooral echter ook

in Frankrijk. De Heere Christus, de Koning van Zijn Kerk, verwekte in dat land een schare van helden, die Zijn volk vooruit gingen in de hete strijd, die toen ter tijd te strijden was tegen de Spanjaarden en tegen de Paus. Onder deze helden bevond zich de *Admiraal Caspar de Coligny*, wiens dochter Louise in later jaren de echtgenote van onze grote *Willem de Zwijger, prins van Oranje-Nassau*, werd, en de moeder van de beroemde prins Frederik Hendrik is geworden, en de grootmoeder van de heerlijke Louise Henriette van Oranje, die gehuwd was met de grote Keurvorst van Brandenburg. Van prins Willem, de grote Zwijger, en van de admiraal de Coligny stamt dus het gehele koninklijke en keizerlijke huis van Pruisen en Duitsland af, en ook de heerlijke Wilhelm de Eerste, de eerste protestantse Keizer van het thans zo machtige Duitsland, is een afstammeling van prins Willem van Oranje, de vader des vaderlands en van de edele admiraal de Coligny.

Deze beide grote mannen stelden alles in het werk om de toen zo zwaar verdrukte Nederlanden van het Spaanse juk te bevrijden. Zij kenden geen ander levensdoel dan steun en hulp te verlenen aan de arme Gereformeerden ook in Frankrijk, waar zij in groten getale leefden, en een uitgebreide partij vormden. Tot deze helden behoorden verder de jonge koning van Navarre, de latere koning Hendrik IV van Frankrijk, wiens moeder een tot God bekeerde vrouw was, Johanna of Jeanne d'Albret geheten. Verder had men nog de heerlijke Condé en ontelbare edelen van de allereerste rang.

Maar helaas! toen de Gereformeerden de schijnbaar welgegronde, maar nochtans ijdele hoop koesterden, dat ook de koning van Frankrijk, Karel IX, tot de kennis der waarheid zou komen, of althans, dat hij zijn koninklijke welwillendheid ook de protestanten zou schenken, toen broedde de hel plotseling een vreselijke zonde uit. Deze zonde bestond daarin: de Roomse partij trachtte de jeugdige koning van Navarra te verbinden met Margaretha de Valois, de Roomse zuster van de koning van Frankrijk.¹ Deze gereformeerde jongeman moest alzo overgehaald worden om een Roomse vrouw te nemen.

Zijn moeder, die de Heere vreesde, verschrok eerst van dit plan en doorzag maar al te goed het gevaar dat de ziel van haar zoon door de uitvoering van dit snode plan zou lopen, maar de hel was te listig, zij bezweek, gaf toe en evenals Eva werd zij door de helse slang verleid om te eten van de vrucht des booms, die lieflijk was om te zien. Het kwam alzo tot een bruiloft, die ook werkelijk plaats greep en dit wel te Parijs op de 18e Augustus 1572.²

¹ Zo was haar naam en niet Elizabeth of Isabella. Elizabeth (Frans: Isabelle) de Valois, haar oudere zuster was in 1568 (dus vier jaar vóór de tijd, waarvan hier gesproken wordt) reeds overleden en gehuwd geweest met Filips II van Spanje, de beul der Nederlanden. Deze Margaretha de Valois is wel te onderscheiden van haar grootmoeder, die dezelfde naam droeg maar reeds lang overleden was. Red.

² Deze bruiloft, die om de zes dagen later daarop volgende moordtonelen, de naam van bloedbruiloft in de geschiedenis draagt, zou eerst reeds in Mei hebben plaatsgevonden; zij moest echter uitgesteld worden omdat Jeanne d'Albret, de moeder van de bruidegom, geheel onverwachts kwam te sterven. Volgens vele geschiedschrijvers werd zij door de vijanden vergiftigd en dat wel door enig reukwerk of parfumerieën. Men vindt deze gehele geschiedenis zeer duidelijk en aanschouwelijk beschreven in het, aan vele van onze lezers zeker welbekende Groot Martelaarsboek en dat wel onder de rubriek 1572. De gehele bloedbruiloft of Bartholomeüsnacht en het geloof en de heldenmoed der slachtoffers wordt daar met de schoonste en heerlijkste kleuren beschreven, zodat geen oprecht gereformeerde, die bij ondervinding iets kent van de versmaadheid Christi, en voor wie het artikel: ik geloof de gemeenschap der heiligen, meer is dan een ijdele klank, dat zonder ontroering zal kunnen lezen. Wij bevelen onze lezers ten hoogsten aan, die oude oorkonden nog eens na te lezen! Velen zullen dan met ons uitroepen, wat Luther zei toen hij de marteldood der eerste

De jonge koning bevond zich natuurlijk te Parijs en met hem een groot getal van edelen, zowel uit Frankrijk als uit Navarra en andere provinciën. Zij verkeerden in de grootste gerustheid, want zij koesterden allen de vaste, maar gelijk het later bleek, geheel ijdele hoop, dat de zuster des konings ook nog wel gereformeerd zou worden en dat de koning Karel er lichtelijk toe over zou zijn te halen, om de Gereformeerden gelijke rechten met de Roomsens te geven. Naar het zichtbare scheen deze bruiloft dus een zegen voor de kerk van Jezus Christus te zullen worden. Maar de dwaling der Gereformeerden, die het gevolg was van een te goede mening, die zij zich van anderen vormden, bleek helaas, al te spoedig.

Want onder de leiding van de koningin-moeder van Frankrijk, Catharina de Medici en der hertogen van Guise, maakte de hel zich op de been en besloot men, de admiraal de Coligny door sluipmoord om het leven te laten brengen, en wist men al de aanvankelijke bezwaren, die de koning eerst tegen dit snode plan had, tot stilzwijgen te brengen en zijn toestemming te verkrijgen. De edele Coligny vermoedde niets kwaads hoewel hij gewaarschuwd was, de andere edelen vermoedden evenmin iets, vertrouwend op het koninklijke woord van de snode Karel IX.

Toen echter de Coligny met enige andere heren van een audiëntie aan het hof huiswaarts keerde, werd er plotseling uit een venster een pistoolschot op hem gelost, waarop een tweede volgde. De admiraal werd aan de vinger en aan de arm gewond, en moest onmiddellijk naar huis worden gedragen en te bed gebracht. De koning stelde zich aan, alsof hij in toorn ontstoken was over deze daad, en in persoon bracht hij de admiraal een bezoek, vergezeld door zijn moeder, Catharina de Medicis en de helse Guise, en nu volgde natuurlijk de ene valsheid en huichelarij op de andere.

Coligny echter, bewogen door de vreze Gods en de liefde tot zijn land en koning, wist deze laatsten enige ogenblikken alleen te spreken, en waarschuwde hem toen zeer getrouwelijk voor de gevaren, die hem boven het hoofd zweefden door de listige aanslagen van zijn moeder en de vorsten van Guise. Hij verzocht ook de koning, de man, die de pistoolschoten gelost had, niet te laten ombrengen, maar hem het leven te schenken.

De koningin-moeder wist echter spoedig uit haar zoon te krijgen, wat Coligny hem onder vier ogen had meegedeeld, en nu werd de 23e Augustus het leugennet gespannen, waardoor men de edele Coligny voorstelde, als een verrader van koning en vaderland, en ook de koning was spoedig omgepraat, en gaf zijn toestemming om niet alleen Coligny, maar ook met hem het gehele gereformeerde volk in Frankrijk om het leven te brengen.³

bloedgetuigen in Nederland vernam: wat zijn wij, kleine praters, vergeleken met deze grote daders des woords? Red.

³ Dit plan op zich zelf bestond reeds lang. Reeds zeven jaren vroeger (in 1565) was het beraamd en vastgesteld, en dat wel op de bekende samenkomst van Bayonne, waar Catharina de Medicis verscheidene maanden vertoefde in het gezelschap van haar schoonzoon, de Spaanse Koning Filips II, en van de bloeddorstige hertog van Alva. Men besloot daar aan de gehele reformatie een eind te maken, door elk op zijn grondgebied - Catharina was toen regentes van Frankrijk - al de Gereformeerden om te laten brengen. Alleen over het tijdstip, waarop dit snode plan ten uitvoer zou worden gebracht, kon men het niet eens worden. Toen Filips het in 1567 in de Nederlanden begon te volvoeren, was men in Frankrijk nog niet gereed. Catharina wachtte tot in 1572, en toen de meeste Gereformeerden in Parijs waren, om aan de bruiloft van de jeugdige koning van Navarre luister bij te zetten, zag zij de kans veilig en sloeg zij haar slag, haar handen en die van haar zoon alzo voor tijd en eeuwigheid bevlekkende met het onschuldig vergoten bloed van 's konings trouwste onderdanen. Red.

En dit geschiedde: in de nacht tussen 24 en 25 Augustus begon er plotseling op bevel van de koningin-moeder een klokje te kleppen, waarop spoedig het gebrom der grote stormklok volgde. Plotseling viel er een pistoolschot, en dat pistoolschot viel de koning en zijn moeder en vele anderen loodzwaar op het hart, want toen was er geen omkeren meer mogelijk. Allereerst viel de moordbende op Coligny's huis aan, de wacht werd neergesabeld, en allen stormden Coligny's slaapkamer binnen; toen sprak deze tot de jonge man, die hem met zijn degen wilde doorboren, vol kalmte en waardigheid: "gij zult mij niet van het leven kunnen beroven, voordat mijn ure gekomen is. Ik beveel mijn ziel aan de barmhartigheid des Heeren".

Toen viel hij neer, doorboord door talrijke spiesen en degens. De hertog de Guise, zijn doodsvijand, stond beneden op de straat en riep luid tot de moordenaars naar boven: "is uw werk nog niet afgelopen? Werpt hem naar beneden". En ja, toen is het geschied, dat Coligny's lichaam door het venster op de open straat is geworpen! De wrede Guise wiste hem daarop het bloed uit het gelaat, en toen hij hem herkend had, riep hij vol vreugde uit: "hij is het", en trad hem in het edele aangezicht! Daarop sneden de moordenaars hem hoofd en handen af, sleepten zijn deerlijk verminkt lichaam door de straten van Parijs, en hingen hem met de voeten omhoog aan de galg. Een menigte edelen, meer dan honderd in getal, die in het paleis het Louvre verzameld waren, werden daarna eveneens om het leven gebracht, en toen nam het vermoorden der gehele bevolking, voor zover zij Gereformeerd was, een aanvang. Men begon in de voornaamste wijken der stad, huizen werden stormenderhand ingenomen en geplunderd, mannen en vrouwen vermoord, maar niet dan na de afgrijselijkste mishandelingen te hebben ondergaan. Niets en niemand werd gespaard, noch de zuigeling in de wieg, noch de oudste en eerbiedwaardigste grijsaards; alles wat gereformeerd was werd meedogenloos vermoord.

Sommigen zeggen, dat er in die éne nacht en de drie volgende dagen twee duizend, anderen, dat er meer dan vier duizend mensen in Parijs alleen om het leven zijn gebracht, en toen de moord zich verder door de steden en vlekken van Frankrijk uitbreidde, beliep het aantal spoedig honderdduizend. Coligny's hoofd werd naar Rome gezonden, waar men een luid *Te Deum*, of danklied aanhief voor deze overwinning.

Zo juichte de hel, maar al het volk des Heeren weende, en zelfs de grote Oranjevorst, Willem I, ontzonk de moed. O, het was een vreselijke geschiedenis, een echt werk van de vorst der duisternis!

De rampzalige koning Karel IX schoot zelf op zijn eigen onderdanen: maar de Heere wist hem wel te vinden, en toen hij zelf kwam te sterven, nog geen twee jaar later, drong het bloed hem door alle openingen van huid en lichaam, en verlaten en eenzaam werd hij gevonden, badende in zijn bloed.⁴

⁴ Een zeer beroemd geschiedschrijver verhaalt, dat de enige, die bij hem bleef, de bejaarde vrouw was, die hem in zijn ziekte had verpleegd. Vol onrust en doodsangst meende hij overal bloed te zien, en jammerende riep hij uit: ik zie niets dan bloed, ik smaak het, ik ruik het. Toen vroeg hij aan die eenvoudige vrouw, die de gereformeerde leer beleed, en aan het bloedbad van 1572 ontsnapt was: zou er nog redding mogelijk zijn? Deze vrouw gaf hem daarop dit heerlijke antwoord: *indien u uw hoop en uw vertrouwen kunt stellen, geheel en alleen op de verdiensten en de gerechtigheid van de enige Middelaar Jezus Christus, zo zal de Heere u niet minder genadig zijn dan hun, wier onschuldig bloed u benauwt!* Maar het is daar bij de Koning niet toe gekomen, en hij is ellendig gestorven. Hoeveel beter verstond deze eenvoudige vrouw wat genade is, dan velen in onze dagen, die van Gods bloedgetuigen uit durven spreken, dat de Heere geen welbehagen in hen heeft, en dat hun lichamen gevallen zijn in de woestijn! Red.

Dit alles gebeurde iets meer dan drie honderd jaren geleden op de 24 en 25 augustus. Het was een helse daad, de hel juichte, want zij meende de overwinning behaald te hebben, maar tot heden zingen zij des Heeren lof, met alle cherubijnen en serafijnen, met alle in de Heere kalm ontslapen martelaren. En tot op de huidige dag heeft God Zijn Kerk behouden, Zijn gereformeerde Kerk, die nooit of nimmer heil bij mensen vond. In Duitsland beschouwden de Luthersen het vreselijke bloedbad als een oordeel Gods over de Gereformeerden, want zij droegen de ware Gereformeerde leer een bittere haat toe.

En de Lutherse vorsten in Duitsland? Zij lieten Willem van Oranje, Coligny en al de overige Gereformeerde vorsten en edelen altijd in geldverlegenheid zitten, opdat zij geen soldaten te velde zouden kunnen brengen, en zo handelden zij zeer trouweloos tegen hun broeders en geloofsgenoten. Wat zou de Heere God nu doen?

Aanstands een engel sturen om die vreselijke Catharina de Medicis en haar zoon Karel IX dood te slaan? Dat is gewoonlijk des Heeren handelwijze niet. Hij is traag tot toorn, Hij heeft geduld met de mensen, Hij regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Hij zendt Zijn woord, en dat zal het oordeel uitspreken. Maar God heeft de goddeloze koningsmoeder van Frankrijk even goed weten te vinden als haar rampzalige zoon, en de meedogenloze hertog de Guise. Maar toch is Hij nog lankmoedig over hen geweest, en heeft hen nog langer of korter in het heden der genade gelaten. Maar weet u wanneer de Heere niet draalt, maar Zich haastig opmaakt?

Het is dan, wanneer Zijn volk de hand aan de wereld rijkt, en dan is het immers louter barmhartigheid, dat de Heere komt en de handen afhakt, die naar de wereld grijpen, want het is toch veel beter met één hand of zonder handen ten leven in te gaan, dan beide handen hebbende, geworpen te worden in de hel.

Het bloed der Franse martelaren, mijn geliefden, het is vergoten, maar dit bloed roept nog tot op de huidige dag, dat bloed is gewroken en het zal nog gewroken worden. Maar nog luider dan dat bloed roept het bloed van de Heere Jezus Christus, het Lam Gods, opdat nog binnen gebracht moge worden, wat de Heere redden wil, opdat ze nog allen uit de wereld verzameld mogen worden, die de Heere daaruit nog verzamelen en bekeren wil. Maar dit éne sta bij ons vast: geen bruiloft met de wereld, geen gemeenschap met de vorst der duisternis! Lieten in die tijd zo vele dierbare kinderen Gods zich door de wereldse pracht en grootheid betoveren, dat was de zonde die toen gepleegd was, de zonde, die ook ons zo lichtelijk omringt, een zonde, die ons mensen traag en zorgeloos maakt, en ons in slaap doet vallen, zodat de duivel ons, eer wij het weten daarheen zou brengen, waar hij ons hebben wil, indien niet de Heere tussenbeide treedt en ons een gevoelige slag toebrengt.

Zie, dat is de wijze, waarop de Heere Zijn volk wakker houdt, opdat Zijn volk lere, de zonde te haten en te schuwen. Schijnbaar had de duivel, nu drie eeuwen geleden, de gehele Gereformeerde kerk van Frankrijk uitgeroeid, maar de Heere had wat anders voor, toen Hij dat alles toeliet: er ontstond tussen Rooms en Gereformeerden een brede kloof, en over deze kloof is tot op de huidige dag niet gelukt blijvende bruggen te slaan, waar door Gods volk bij het Lam Gods blijft en dat volgt, waar het ook heen gaat, door bezaaide, zowel als door onbezaaide landen.

Ja, het scheen wel een diepe schande voor de heerlijke en machtige Coligny te zijn, dat hij zo door de straten van Parijs werd gesleept, en dat zijn deerlijk verminkt lichaam met de voeten naar boven aan de galg werd gehecht, maar de apostel Petrus is ook met het hoofd naar beneden gekruisigd, en onze lieve Heere Jezus Christus werd ook aan een schandhout gehecht.

En de schande, die zijn bloedgetuigen moesten ondergaan was toch nog niets, vergeleken met die schande, waarvan wij in Hebréeën 12 vers 2 lezen, dat de Heere Jezus deze om onzentwil veracht heeft.

Waar nu de Heere Zelf zo'n grote kloof, zo'n scheiding maakt, daar hebben allen die de ere naam van Gereformeerden dragen wel toe te zien, dat zij het kleinood, dat de Heere hun heeft toevertrouwd, ook behouden. Hun aantal is wel zeer gering, maar, als men eens ging tellen, dan zou het misschien toch blijken, dat zij talrijker en machtiger zijn, dan iemand vermoedt.

Ziet u nu geliefden! zo scheen de slag in 1572 verloren te zijn, en toch was zij in werkelijkheid gewonnen. Maar in deze zaak heeft een iegelijk wel toe te zien, wie hij vertrouwen kan of niet. En vervloekt is een iegelijk, die vlees tot zijn arm neemt en op mensen vertrouwt. De duivel heeft altijd een of ander lokaas bij de hand, en hij is altijd bezig allerlei boze stukken uit te broeden.

Dat heeft hij ook in uw midden dikwijls beproefd, geliefden, maar u hebt een leraar, die zelf menigmaal in zijn leven getrouwelijk door de Heere is gekastijd, en die zó geleerd heeft, wat de duivel voorheeft, als hij met het een of andere lokaas tot ons komt. Zo heeft uw leraar ook geleerd de duivel al zijn schone verlokselelen voor de voeten neer te werpen en te spreken: "gij vijand! Wat zoudt u mij geven? alle koninkrijken der aarde en hun heerlijkheid? En u bezit eigenlijk niets ter wereld, al praat u met zo veel! Maar van onze Heere Jezus Christus, de overste Leidsman en Voleinder des geloofs, staat geschreven: *Hij zit ter rechterhand Gods!*

Breek Hém eens één tand uit, als u kunt o duivel! Hij zal ook wel op Zijn troon blijven en regeren, en Hij zal ook wel bij Zijn arm volk blijven en hun leren zich onbesmet te bewaren van de wereld. De wereld duldt geen bestraffing, en daarom kan zij ook dat volk niet uitstaan, dat zo door de Heere geleid en geheiligd wordt, dat het met de wereld niet mee kan doen. Maar de wereld moet bestraffen; dit laat de wereld niet toe, want zij wil een weg naar de hemel hebben, waarop zij doen en laten kan, wat zij wil. En daarom, de armen en ellendigen van de Heere Jezus vervolgen en verdrukken.

De duivel is een verleider, en ik herhaal het, geliefden, overal en altijd verstaat hij het, zijn lokaas uit te werpen. Daarom klem u vast aan het Lam en zie op Zijn bloed, dat vergoten is. En zou dan ook ons bloed nog eenmaal vergoten moeten worden, welaan dan! Zo zouden wij het beeld van de Zoon nog meer gelijkvormig worden. Al moest de weg ook door allerlei leed en smarten heen, welaan dan, zo zullen ook wij toch maar geselsd worden, opdat wij met de wereld niet omkomen.

Ten slotte weet de Heere ons toch alles tot niets en ijdelheid te maken. En blijve dit de laatste gedachte van onze harten: mijn God, met U ben ik niet bedrogen uitgekomen, hoewel ik U vaak mistrouwd heb en gemeend heb, dat U mij niet wilde verhoren. U hebt mij niet begeben noch verlaten. Amen.

6. Grote vreugde in de verdrukking

Voordat wij een aanvang maken met onze uitleggingen over het eerste hoofdstuk van de brief van Jakobus, vestigen wij er de aandacht onzer lezers op, dat deze brief wel *een gouden kleinood* verdient te heten, en dat men uit deszelfs inhoud zeer goed kan opmaken, hoe zij gesteld waren, tot wie dit apostolisch schrijven kwam. Gewoonlijk maakt men zich hiervan de volgende voorstelling: men denkt, dat de Apostel met zulke lieden had te doen, die meenden het ware zaligmakende geloof te bezitten, maar ten onrechte, daar de vruchten, de bewegingen, de krachten des geloofs bij hen ontbraken. Bij deze voorstelling houdt men dan voor uitgemaakt, dat Paulus meer met eigengerechtigten te doen had, die niet genoeg prijs stelden op de leer van vrije, soevereine genade.

Nu ja wel! Met soortgelijke beweringen kan men een eind weegs vooruit komen en de brief van Jakobus menen te verstaan, maar slechts in schijn. Want, als de Apostel Paulus schrijft, Rom. 3: 28, dat: *de mens gerechtvaardigd wordt door het geloof alleen, zonder de werken der wet*, en de Apostel Jakobus zegt in het 24e vers van het tweede hoofdstuk: *ziet gij dan nu, dat een mens uit de werken gerechtvaardigd wordt, en niet door het geloof alleen*, dan kunnen deze beide Apostelen, die beiden door de Heilige Geest gedreven werden, onmogelijk tegenstrijdige dingen geleerd hebben, maar beiden leerden een en dezelfde waarheid, aan een en dezelfde mens. Wanneer de vader der leugenen, dat is, de duivel, Gods Woord gaat uitleggen, helpt hij de in Adam gevallen mens aan een kunstgeloof, aan een gestolen geloof, dat dan op niets anders uitloopt, dan dat het meer of min vermanende geweten met een brandijzer wordt toegeschroeid en Gods waarheid op de mond geslagen, dat de mens in zijn verkeerde zin en zijn zonden blijft zitten, en dat hij een moordenaar wordt desgenen, die hem zijn verkeerdheid ontdekt.

Hij, die waarachtig door God tot God bekeerd wordt, moge in de aanvang van de weg de brief van Jakobus niet recht verstaan, hij zal echter gewis, in de school des Heiligen Geestes, leren, welk een dierbaar kleinood hij er in bezit. Zij, die tot God worden bekeerd, willen graag heilig zijn, maar weten niet, hoe zij dat klaar moeten krijgen, zij willen goede, waarachtige werken hebben, maar weten niet, hoe ze te bekomen.

Ach! zij, die door de Heere levend zijn gemaakt, willen zó graag van de zonden af, om in ware gerechtigheid en heiligheid voor de Heere te leven, maar zij weten niet, hoe zij het zullen aanvangen. Dan eens leggen zij zich met de grootste ijver op goede werken toe, dan willen zij er weer niets van weten, zij verstaan Paulus ten halve, Jakobus ten halve, redeneren over Paulus en Christus en verwerpen daarbij vaak die werken, die waarachtig in God gedaan zijn, ja ergeren zich over hen, die zulke werken doen. Deze onvaste en onzekere toestand blijft hen aankleven, totdat zij geheel in Christus worden ingeplant. Dan leren zij, waar de goede werken te verkrijgen zijn, dan leren zij vraag en antwoord 64 van onze Heidelberger Catechismus verstaan, en dan wordt de brief van Jakobus hun heerlijk en dierbaar. In het begin van de enge weg wil men zo graag van al te zware eisen en bestraffingen verschoond blijven, men wil van de pijn en de bestraffing der zonde ontheven zijn, maar bekommert zich nog weinig om van de zonde zelf verlost te worden. En dan ziet men vaak gebeuren, wat vooral vroeger, en ook nog wel in onze omstreken voorviel en voorvalt, en overal waar Gods waarheid komt: alles schijnt voorhanden te zijn, maar zonder waarachtig leven uit God, alles schijnt voorhanden te zijn, zodat de bergen zich verheugen en de heuvelen in de handen klappen; maar er is geen Heilige Geest!

Wie Gods Woord wil horen, helpe zichzelf toch niet zo spoedig over alles heen, maar blijve voor Gods rechterstoel liggen, hoe ellendig hij ook zij, hij blijve worstelen, totdat hij weet, hoe het staat tussen de Heere en zijn ziel. Wie het waarachtige woord des Heeren wil horen, make toch allereerst de toepassing op zichzelf. Zeker zal geen zondaar dit klaar krijgen zonder de Heilige Geest; maar men heeft toch nog een geweten, en gij, die anderen veroordeelt, waarom oordeelt gij u zelf niet in hetgeen recht is? Nog eens: de brief van Jakobus is een gouden kleinood, en al veroorzaakt hij de bekommerden in de aanvang smart, die zal geen waarachtig bekommerde schaden. Jakobus is een goede, getrouwe geneesheer, en laat niet in de wonde zitten, wat later de patiënt de dood zou aandoen, maar hij snijdt weldadig diep, opdat de wond behoorlijk gezuiverd worde, en zó de genezing volkomen zij. Het merg en pit van deze brief is zoet, liefelijk, overschoon; vrede, troost en versterking gevende.

U ziet, ik ben bezig u zo het doel van de gewijde schrijver met die brief voor te houden. Kinderen vatten die gewoonlijk beter dan volwassenen, en ik weet nog zeer goed, hoeveel troost, waarschuwing en lering ik reeds in mijn jeugd uit deze brief ontving, zodat ik gerust kan zeggen, dat meest alles, wat ik later de gemeente Gods heb mogen meedelen, daarop berust, en daaruit is voortgekomen.

Nu willen wij eens even opslaan wat de Apostel o.a. in het tweede hoofdstuk vers 24 schrijft: ***Ziet gij dan nu, dat een mens uit de werken gerechtvaardigd wordt, en niet alleenlijk uit het geloof?***

Ach! deze, door de Heilige Geest ingegeven, en dus onuitwisbare woorden moeten bitter zwaar vallen voor de arme mens, die voor Gods rechterstoel ligt, gebogen onder het pak zijner zonden. Waarom? Juist omdat hij geen werken, maar alleenlijk zonden heeft. Moet hij dan God met werken verzoenen? Moet hij zijn zonden zelf overwonnen hebben, om dan, op grond van dit zijn doen, in Gods genade te worden vrijgesproken? U begrijpt, dat dit de mening des Heiligen Geestes met dit 24e vers geenszins zijn kan. Een ieder, die voor Gods rechterstoel wordt vrijgesproken, wordt alleenlijk vrijgesproken op grond van die gerechtigheid, die Christus tegenover al onze zonden heeft aangebracht, en al onze zonden worden dáár, voor Gods rechterstoel, in een bundeltje gebonden en geworpen in de zee der Goddelijke barmhartigheid en genade. Maar, nu wil ik u toch eens afvragen, of, zo ge waarlijk geen goede werken kunt aantonen, zo ge waarlijk niets dan zonden in u vindt, gij juist dan niet de Apostel Jakobus volkomen gelijk zult geven? Als ik met Gods eeuwig blijvend Woord betuig, *dat God goddelozen rechtvaardigt*, dan bedoel ik daar toch niet mee, dat iemand, die God en de naaste in het aangezicht heeft geslagen, die gestolen en gemoord heeft, die hoererij, onkuisheid en echtbreuk bedreven heeft, zo maar eenvoudigweg gerechtvaardigd wordt, zonder dat hij met zijn zonden voor God is gekomen en waarchtig berouw gevoeld en betuigd heeft.

U zult zelf wel voelen, dat dit te beweren een ongerijmdheid zou zijn. Uw bekering, uw berouw en leedwezen over de zonden, kunnen, weliswaar, nooit de grond uwer rechtvaardigheid voor God zijn, want dat is Christus alleen, en uw berouw kan uw verderf niet opheffen. Maar evenwel zeg ik u, voor het aangezicht van de levende God, zo gij uw zonden niet betreurt, zo gij geen verbroken en verbrijzeld hart hebt, zo kunt gij wel veel dromen en praten over rechtvaardigheid voor Gods rechterstoel, over de noodzakelijkheid der heiligmaking, en vele andere godgeleerde of kerkelijke vraagstukken opwerpen, maar het is in uw mond niets dan leugen en bedrog. O veler bestaan is zó roekeloos en lichtzinnig, evenals dat der Joden en Grieken, elk op hun wijze, was, even roekeloos en lichtzinnig, helaas, als in onze woonplaats en overal

waar men de letter der waarheid bezit, zonder de levendmakende Geest des Heeren! Men meent allerlei gruwelen te kunnen plegen, zich vrijelijk met allerlei zonden te mogen verontreinigen, de naaste in het aangezicht te mogen slaan, en heeft dan toch de mond vol psalmversjes en bijbelteksten, ja durft zelfs Paulus' heerlijke woorden: *Wie is het, die verdoemt? Christus is het die gestorven is*, luid verkondigen. Maar bij zulk een gedrag is die taal voor God een gruwel en de hel juicht er over. Geloof toch niet, mijn vrienden! dat de zonde daarmee is goed gemaakt, dat men er een ogenblik over weent, of dat men de onreinheid, waarin men zich moedwillig stortte, door enige met moeite uitgeperste tranen weer kan goed maken. Als men zonde gepleegd heeft, wordt men wel eens door een zekere mate van angst voor de hel overvallen, maar, even spoedig en gemakkelijk weet men er zich ook weer over heen te zetten, ja men weet zich snel te troosten met de gerechtigheid uit het geloof. Maar ach! bij dit alles blijft het arme hart onbekeerd; de zin onvernieuwd, de ziel verhard; trotsheid en inbeeldingen des harten blijven de boventoon voeren, men trotseert God en de naaste, en vermoordt al wat luid of stilzwijgend zulke gruwelen bestraft.

Mijn lieve vrienden! waar men waarachtig voor Gods rechterstoel gebogen ligt, daar is ook een waarachtige bekering van de zonde, daar ontwaakt de ware en oprechte vreze des Heeren: daar weet men voorzeker, dat er een schone en zalige hemel is, maar ook dat er een hel is; eeuwig leven, maar ook een eeuwig verderf voor het aangezicht des Heeren; zulk een door God ontdekte ziel is het er niet zo zeer om te doen van de hel bevrijd te zijn en in de hemel te komen, (wat een eigengerechtigde dan toch nog niet aan God, maar aan zichzelf zou toeschrijven), maar zó spreekt de verootmoedigde ziel: 'Gods wet, die ik overtreden heb, moet weer in haar recht hersteld worden, en Gods eer, die ik aangetast heb, moet gehandhaafd worden!' Wie door God zelf wordt bekeerd, vraagt niet allereerst, wat wordt er van mij? Maar: 'waar blijft Gods wil en wet? waar blijft mijn naaste?' Waar God begint iemand zaligmakend in de leer te nemen, daar wordt voorzeker allerlei stof en onreinheid gezien, maar, met of zonder verstand, wordt ook de bezem van Gods wet ter hand genomen, om de onreine zuurdesem weg te vegen; ik zeg, met of zonder verstand, dat doet niets ter zake. Zo God de Heere u staande heeft gehouden op uw weg, daar begint u met terug te geven, wat u gestolen hebt, al had u het tien jaren verborgen. Dan zult u hen in hun eer herstellen, van wie u de eer geroofd hebt. Dan wordt u, moordenaar! een helper der ellendigen; u, gierigaard! een weldoener der armen. Zo onderwijst God Zijn kinderen, zodat zij naar God leren vragen, en bij hun naasten aanvangen goed te maken, wat ze maar kunnen. Men kan in de waan verkeren om en om bekeerd te zijn, maar als God u door Zijn ogenzalf doet zien één traan, die u hebt doen storten, één onrecht, dat u gepleegd hebt, voorwaar! u vaart nog ter hel, als u niet begint met deze traan af te drogen, dit onrecht goed te maken! Waar God komt, daar schept Hij waarheid, waarheid in het binnenste. Dan houdt de bedrieger op te bedriegen, en dat niet alleen, maar hij geeft terug wat door bedrog in zijn hand is gekomen; de leugenaar houdt op met liegen, maar hij bekent het ook, waar hij gelogen heeft, en wil het ook weten, dat hij een leugenaar is! Van de allereerste aanvang ener ware bekering ontstaat er vreze des Heeren in de ziel. Zodra God de Heere een mens op zijn weg staande houdt, wordt bij zulk een mens Gods wet en gebod met onuitwisbare letteren in 't hart geschreven, want dat is 's Heeren eigen woord: *Ik zal Mijn wet in hun harten schrijven*. Voorwaar! men kan het van een ander wel zien en opmerken, dat deze de ware verbrijzeling en verootmoediging ontbreekt, maar van zichzelf wordt men dat niet gewaar, tenzij God licht en genade geeft. Waar God een zondaar komt bekeren,

daar bekeert zulk een zondaar zich van zijn zonden en ongerechtigheden, en werpt zijn afgoden voor de mollen en de vleermuizen. Jes. 2 vers 20b.

Nu vraag ik: 'heeft zulk een door God bekeerde mens werken, of heeft hij ze niet?' Neen! Hij heeft geen werken, hij niet, dat is, hij weet niet dat hij ze heeft. Gisteren kon hij nog gestolen, gisteren nog de naaste verdrukt en in het aangezicht geslagen en hem belasterd hebben, gisteren kon hij nog de grofste zonden gepleegd hebben, maar voorwaar! als God hem vandaag of morgen staande houdt op zijn weg ter hel, hij zal het er geen avond over laten worden, om zonde en wereld van ganser harte de dienst op te zeggen, en voor altoos daarmee de strijd aan te binden. Zo begint de bekeerde onmiddellijk, niet met over gerechtigheid te praten, maar gerechtigheid te doen. Nu vraag ik: 'heeft zulk een mens goede werken of niet?' Hij weet niet, dat hij ze heeft, al heeft hij ze nog zo vaak gedaan, maar wat hij hebben moet, dat is een onergerlijke consciëntie voor God en mensen. Daar handelt hij als Zacheüs, Luk. 19 vers 8, toen hij sprak: "Ziet Heere! de helft mijner goederen geef ik de armen, en zo ik iemand iets door bedrog ontvreemd heb, dat geef ik vier dubbel weder", en God neemt hem aan. Heeft nu de zondaar, had nu Zacheüs door zulke werken aanspraak op het eeuwige leven? Gewis niet! Maar, waar leven uit God is, daar is zulk een drang des harten als bij Zacheüs, en zo heeft een waarachtig bekeerde goede werken, al wil hij er zelf niet van weten, ja al weet hij ook niet, dat hij ze heeft, maar God weet het wel, en daarom ziet de Heere in hem, volgens Jakobus 2 vers 22, een, wiens geloof uit de werken is volmaakt geweest, en terwijl hij zelf zich bij God luid aanklaagt, noemt de Heere hem *een vrome, een rechtvaardige* en rechtvaardigt hem toch als een goddeloze. Want daarmee, dat hij het door hem gepleegde onrecht heeft zoeken goed te maken, is het voor Gods heilige wet toch niet goed gemaakt. Een eeuwige schuld, die u bij Gods eeuwig geldende wet gemaakt hebt, kunt u niet weer door uw doen goed maken, maar het volbrengen van zulke daden is kenmerk en vrucht van het leven uit God.

Ja! Nu zal menigeen denken: 'ach! als ik mijn wegen naga, als ik zie hoe het in mijn huis gesteld is, hoe het er in mijn hart uitziet, en hoe ik met mijn naaste omga, dan moet ik zeggen: ik word niet zalig, want ik heb de ware werken niet. Maar ik kan immers de zaak met God uitmaken? Wat gaat mij mijn broeder aan? Nu ja, ik heb hem miskend en verongelijkt, maar wat gaat mij dat aan? Ik maak dat alles met God uit, ik geloof de vergeving der zonden, zwijg nu maar verder, gij lastige bestraffer!'

Maar o! gij arme, misleide en bedrogen mens! Weet u dan niet, dat er in de hemel een zalig en liefelijk tezamenwonen bestaat, dat allen daar één en dezelfde Psalm aanheffen, en dat in dat reine koor geen mistoon mag voorkomen? Meent u zo maar in dat hemelse huisgezin te mogen optreden, u zelf versierd hebbende met het bloed van de Heere Jezus Christus als met een ereteken? Dáár staan naast u, uw vader, wiens grauwe haren u met tranen hebt ten grave doen dalen, uw moeder, op wier hart u getrapt hebt; daar is uw vrome vrouw, die u verdrukt en versmaad hebt! Meent u waarlijk op het bloed van Christus te kunnen hopen, en u daarop te mogen beroepen, zo u het in dit leven, in deze genadetijd niet hebt in orde gemaakt met deze uw allernauwste betrekkingen? Het leven uit God heeft andere kenmerken dan zulk een ijdele roem!

Nu, zegt u misschien, dan word ik ook niet zalig, want dat is mij onmogelijk!

Wilt u dan liever met een leugen in uw rechterhand sterven, o dwaze, o rampzalige mens? Moet ik uw wonden dan maar bepleisteren en u toeroepen: wees rustig en bedaard, u wordt toch zalig! Moet dan aan het ganse huis van Herodes, dat Johannes de Doper vermoord had, gepredikt worden: gewis! u bent op weg naar het hemelse

Jeruzalem? Ach! De wereld bedriegt zich zelf, en in de grond gelooft zij toch aan niets, dan aan wat haar ogenblikkelijke lust haar ingeeft.

Maar daar tegenover, also God komt en de mens staande houdt, zal zulk een mens dan spreken: 'ik wordt nooit zalig, indien de zaak zo staat?'

Neen! Dat zal niemand zeggen in wie het ware leven is, en al liet hij zich in moedeloosheid al eens zulk een hard woord ontvallen, toch zal hij er niet mee vol houden, want de genadige God zal hem wel zo getrouw kastijden, dat zulke in de schijn van nederigheid zich vertonende hoogmoed voor goed de bodem wordt ingeslagen. Men buige zich voor Gods wet, men zinke weg voor 's Heeren Woord! Maar och! Ik heb de werken niet!

Lieve vriend, u blijft altoos voor de werken zitten, maar dat kan u ook niet uit de nood helpen. Ik vraag u, of u een God hebt? Of u deze God verantwoording schuldig zijt? Of er waarlijk een God in de hemel leeft en is? Ja of nee? Nog meer: ik vraag of u in de naam van deze driemaal heilige God gedoopt zijt, ja of nee! Zo ja! Spreek dan toch vrij tot de Heere: *Heere God! ik ben niet zoals ik zijn moet, ik heb mij tot nu toe wat wijs gemaakt.* En o, als u daar voor God weg zinkt, als een zondaar, als een gevallen mens, als u dan tot Hem, als tot de levende God komt, zonder leugen en bedrog, gewis! dan zult u ervaren, dat God is, en dat Hij is een Beloner dergenen, die Hem zoeken, ook al moest u een of tweemaal zonder zichtbare verhoring van uw gebed opstaan.

Maar als ik geen werken heb?

Welnu! God kan u die geven. In één oogwenk schiep Hij hemel en aarde, in één oogwenk zet Hij u midden in alle goede werken, in één oogwenk vervult Hij uw huis en hart met alle gerechtigheid. Maar het onbekeerde hart daarentegen blijft graag op de zonden zitten en wil dan toch een troost uit 's Heeren mond hebben, om zich zelf te bedriegen.

Ja! zeggen zulken dan wel eens, om hun verkeerd standpunt te verdedigen: 'maar de Apostel Paulus had toch ook een doorn in 't vlees, waarmee hij te strijden had.'

Dat was een persoonlijke aangelegenheid van de Apostel Paulus, en dat gaat u niets aan, dat ging alleen Paulus aan, daarover heeft hij driemaal tot God gebeden, dat de Heere dit van hem weg mocht nemen, maar de Heere heeft geantwoord: *Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht, Mijn genade is u genoeg.* Ach! menigeen zou wel uit die doorn in 't vlees, waarover de Apostel klaagt, een pleister willen maken voor zijn eigen ongerechtigheid, en die daarmee verontschuldigen, maar vergeet daarbij even sterk om verlossing van zijn zonden te smeken, zoals de Apostel het deed over de smartelijke aangelegenheid, die hij een doorn in 't vlees noemt.

De mens wordt gerechtvaardigd uit het geloof alleen, zonder werken der wet. De mens wordt gerechtvaardigd uit de werken en niet uit het geloof alleen. De werken waarvan Jakobus in het 24e vers van het tweede hoofdstuk zegt, *dat de mens er uit gerechtvaardigd wordt,* zijn echter geen andere dan de uiterlijke gerechtigheid waarmee God de zijnen bekleedt, de heiligheid, waarmee de Geest des Heeren hen versiert, en dat alleen zijn goede werken, geen werken der wet, maar wel de enige werken die met Gods wet volkomen overeenstemmen. Gelijk u een weefstoel of een ander werktuig dan alleen goed zult noemen, wanneer het bij de arbeid beantwoordt aan het doel waarmee u het gekocht hebt, zo zijn alleen dat waarachtig goede werken te noemen, die de Catechismus beschrijft vraag en antwoord 91, en alle andere zogenaamd goede werken zijn niets dan schijn.

Spoedig hopen wij de twee eerste verzen van Jakobus 1 voor u uit te leggen, maar ik vond het heilzaam voor uw onsterfelijke zielen eerst het een en ander vooraf te doen gaan. Het staat geschreven in het boek der Psalmen: *de rechtvaardige sla mij, en het zal weldadigheid zijn*. Weet u hoe het bij de meeste mensen gesteld is? Men denkt reeds heel wat bijzonders te zijn, omdat men nu en dan wel eens graag een schone leerrede hoort. En bekeerd! O, denkt men, ja! Dat ben ik zeker, wie zou zich daarover bekommeren? Ik weet er mij nog wel wat van te herinneren, want al die boze stukken, die ik vroeger in mijn leven wel eens pleegde, die doe ik nu toch niet meer; ja! ja! ik ben nu toch een heel andere dan vroeger!

En ... bij dat alles is men een tyran, een duivel voor de zijnen, drinkt de zonde in als water, zonder al te veel van zijn geweten gepijnigd te worden, men doet de verkeerdste dingen, en spreekt en schrijft daarbij toch over God en goddelijke zaken. Men vervalt in allerlei verkeerdheid, en ziet zelf niet eens, dat het verkeerdheid is, en wordt er iets van gezien of gevoeld, dan heeft men weer spoedig een pleistertje klaar om op de wond te leggen. Breken Gods oordelen dan los, zo doet men een oppervlakkige schuldbelijdenis, maar men zet zich toch weer spoedig over alles heen, het raakt niet tot aan de ziel. Men zweeft boven alle bergen en vergeet wat men reeds als kind geleerd heeft en helaas! zelfs in de hoogste ouderdom nog ondervinden kan: "dat ik tegen al de geboden Gods zwaarlijk gezondigd heb, geen derzelve ooit gehouden heb, en nog steeds tot alle boosheid geneigd ben". Daar wordt de boosheid in de praktijk uitgeoefend, en men wil niet hebben, dat het boosheid genoemd wordt, verontschuldigt zich en wil alles met een zelfgemaakt geloof toedekken. Wat zal echter gelden in de hemel en op aarde? In stad, in kerk, in huis? God of de mens? Christus of de Christen? Eigen wil, eigen lust, of Gods gebod?

Zijn gebod antwoordt u natuurlijk: *God, Christus*.

Maar neem het mij niet kwalijk, velen handelen niet daarnaar, maar dat geldt bij hen: de mens, zijn lust, zijn wil, zijn roem en naam als Christen! En wat is nu de vrucht van zulk een bestaan? Dat aan de verkeerdheden en zonden bijna geen einde komt. De kinderen kennen van buiten, wat het vijfde gebod in zich bevat, maar zij willen niet geloven, dat zij het overtreden. Ja! zeggen zij, er valt wel eens het een of ander voor, maar toch, wij zijn goede kinderen! De jongelingen willen niet geloven, dat zij voor het zevende gebod staan als stro voor het vuur, de jonge dochters willen niet eens weten wat het zevende gebod beduidt, en zo wordt het meer en meer een gewoonte dat Gods heilig gebod in de wind wordt geslagen, en dat de jonge dochters verzuimen Gods zegen af te smeken en reeds moeder staan te worden, voordat zij voor 's Heeren aangezicht en onder aanroeping van 's Heeren naam, in een wettig huwelijk zijn getreden. Allerlei verkeerdheden ontstaan in het huisgezin, in de maatschappij, tussen man en vrouw, tussen ouders en kinderen, verkeerdheden, waarvoor men later met de heetste tranen zou willen boeten, maar ... als het te laat is.

Het leven, dat van Boven is, openbaart zich van de aanvang alzo: dat u voor 's Heeren aangezicht bekennt, dat u de eeuwige dood verdiend hebt; dat u vele zware zonden hebt, geen zonden, die u voor de leus zo noemt, maar werkelijke, zware, gruwelijke zonden, met één woord; dat u u verloren gevoelt. Ja! dan voelt u, dat God weer in zijn eer hersteld, het gebod gehandhaafd, het gestolene terug gegeven, het gepleegde onrecht hersteld moet worden. Zó begint het ware leven uit God met werken, even goed als het pas geboren kind zich laat horen, indien het ten minste leeft, het weent, en men hoort het ook. En daar het leven uit God noodzakelijk goede werken mee brengt, is hij, die door God is levend gemaakt, rechtvaardig in deze werken, want de Heere

kroont er Zijn eigen werk in. Maar zulk een mens is en blijft voor God niets dan een goddeloze. De ongerechtigheid is uit de weg geruimd, God en de naaste wordt gegeven, wat Godes en des naasten is, al gaat het ook met vallen en opstaan; het pand wordt teruggegeven, het gestolene terug gebracht, de zuurdesem moet ten huize uit! En juist dan komt de mens tot God, als een geheel ontledigd vat, als een goddeloze, die het met zijn eigen bloed wil ondertekenen, dat hij de eeuwige dood verdiend heeft, en terwijl hij zijn eigen doodvonnis ondertekent, wordt hij op grond van die éne gerechtigheid, die Christus heeft aangebracht, op grond van al de heilige werken, die Christus volbracht heeft, gerechtvaardigd voor God en vrijgesproken in Diens gericht. Bij deze rechtvaardiging wordt hem geen heiligheid ingegoten. Nee! Nee! hij wordt vrijgesproken als een goddeloze, hij verschijnt nooit anders voor de genadetroon dan als een goddeloze, zo heeft hij als een goddeloze zijn gehele leven lang vergeving der zonde van node, nooit en nimmer ziet hij werken bij zichzelf, die voor God zouden kunnen gelden, en toch de goede werken zijn reeds geschied, het gepleegde onrecht is hersteld. Dat is de wijze, waarop een door God levend gemaakte goddeloze tot de Heere komt.

Daarmee heb ik nu niet alles uitgeput wat in Jakobus 2 vers 24 ligt opgesloten, want het gebod is zeer wijd, en de bewegingen van het ware geestelijke leven ontelbaar, al naar mate het werk is, waartoe God de Zijnen gezet heeft. Van harte hoop ik echter, dat u nu begrijpen zult, wat Jakobus 2 vers 22 staat geschreven: *Ziet u wel dat het geloof mede gewrocht heeft met zijn (Abrahams) werken, en het geloof volmaakt is geweest uit de werken? Zo lost zich de schijnbare tegenspraak van Rom. 3 vers 28 en Jakobus 2 vers 24 op in één heerlijke, Goddelijke waarheid.*

Welgelukzalig hij, die het hier gelezene ter harte neemt. Is er dan iemand die zeggen moet: 'ach! als dit alles zo is, dan ontbreekt mij tot nu toe het ware leven uit God, wat nood?'

Welgelukzalig die zichzelf verdoemt, zichzelf verwerpt. U bent immers nog in het heden der genade, de grote God en Zaligmaker Jezus Christus leeft ook nog. En dit is Zijn Woord: *die tot Mij komt zal ik geenszins uitwerpen.*

Jakobus, de schrijver van deze heerlijke brief was niet dezelfde, als Jakobus, de broeder van Johannes; niet een van Zebedeus' zonen, niet die Jakobus, die op bevel van Herodes met het zwaard gedood werd (Hand. 12), maar hij was Jakobus de kleine, of Jakobus *minor* genoemd, en een zoon van [de zuster van]⁵ Maria, de moeder des Heeren, en zijn broeders waren Joses en Judas. Deze laatste is de schrijver van de algemene Zendbrief van Judas, die aldus begint: "Judas een apostel van Jezus Christus en Jakobus' broeder".

Wij lezen van deze Jakobus, dat de Heere Zelf hem tot het apostelambt had uitverkoren, gelijk wij zien kunnen uit Mattheus 10 vers 3, waar hij uitdrukkelijk genoemd wordt "Jakobus, de zoon van Alfeus" in onderscheiding van Jakobus, de zoon van Zebedeus, van wie in vers 2 gewag wordt gemaakt.

Verder vinden wij zijn naam Jakobus *de kleine* opgetekend in Markus 15 vers 40 als van de zoon van Maria en broeder van Joses, alwaar van zijn moeder staat geschreven, dat zij de Heere uit Galiléa gevolgd was, en zij van ver toezag, wat er op Golgotha voorviel nadat onze Heere de geest had gegeven. Handelingen 1, vers 13 vinden wij de schrijver van onze brief Jakobus Alfeus' zoon vermeld onder degenen, die na 's

⁵ Kohlbrugge volgt hier de visie vanuit de Roomse kerk dat Maria de moeder van Jezus geen andere kinderen had.

Heeren hemelvaart vergaderden in de opperzaal waar zij bleven, en waar de vervulling van het door Judas Iskariot, de dood van de verrader opengevallen apostelambt, plaats vond.

Bij de als Synode van Jeruzalem in de kerkgeschiedenis bekende apostolische vergadering die wij in Handelingen 15 vinden beschreven, was deze Jakobus de kleine een van de voornaamste woordvoerders. Paulus zegt van hem Gal. 1 vers 19, dat deze Jakobus, die hij *de broeder des Heeren* noemt, behalve Petrus, bij wie Paulus vertoefde, de enige apostel was, die hij te Jeruzalem ontmoette, bij zijn eerste verblijf aldaar, na zijn bekering. Gal. 2 vers 9 noemt Paulus hem onder degenen, die in de gemeente werden geacht, pilaren te zijn. Vers 12 van dit hoofdstuk vinden wij nog gewag gemaakt van "sommigen van Jakobus" die naar Antiochië waren gekomen, toen Petrus en Paulus beiden daar waren, en die door hun wettische verkleefdheid aan Joodse, menselijke inzettingen, aanleiding gaven tot allerlei ergernis. Zelfs Petrus werd door hen bewogen, de broeders, die uit de heidenen waren, te vermijden en zich af te scheiden, en dat wel uit vreeze voor degenen, die uit de besnijdenis waren, zoals wij uitdrukkelijk Gal. 2 vers 12 lezen. Het schijnt volgens vers 13, dat deze, die "sommigen van Jakobus" worden genaamd, ook de andere Christenen uit de Joden, ja zelfs Barnabas, de zoon der vertroosting, hebben bewogen hen te volgen, op een weg, die de apostel Paulus "hun veinzing" noemt. Hiervoor wederstond Paulus Petrus, gelijk hij reeds in vers 11 gezegd had, in het aangezicht, omdat hij te bestraffen was, en vers 14 herhaalt de apostel zijn berisping toen hij zag, gelijk daar staat: *dat zij niet recht wandelden, naar de waarheid des Evangelies.*

Dit vreemde, verkeerde gedrag van hen, die de Schrift "sommigen van Jakobus" (Gal. 2 vers 12) noemt, kan echter geenszins aan de schrijver van onze brief verweten worden. Het schijnt dat zij die Jakobus' mondeling onderwijs genoten hadden, hem niet goed hebben verstaan. Zij waren geheel in Joodse instellingen verdiept, en wilden van de Christenen uit de heidenen, die toch hun broederen waren, niets weten gelijk wij Gal. 2 vers 12 lezen. Alzo deze "sommigen van Jakobus" zouden zich voor verontreinigd gehouden hebben door met de Christenen uit de heidenen aan een dis te eten!

Ach! hoevele oprechte lezen van Christus mogen zij daarmee op het hart getreden en bitterlijk bedroefd hebben! Maar dit lag geenszins aan de apostel Jakobus, en om dit duidelijk te maken, ja onwedersprekelijk te bewijzen, wil ik hier een gedeelte van Handelingen 15 laten volgen. Handelingen 15 beginnende met vers 1: En sommigen, die afgekomen waren van Judea, leerden de broederen, zeggende: Indien u niet besneden wordt naar de wijze van Mozes, zo kunt u niet zalig worden. Als er dan geen kleine wederstand en twisting geschiedde bij Paulus en Barnabas tegen hen, die uit de besnijdenis waren, namelijk over de zaak, zo hebben zij verordend, dat Paulus en Barnabas en enige anderen uit hen, zouden opgaan tot de apostelen en ouderlingen naar Jeruzalem over deze vraag. In de kerkvergadering te Jeruzalem sprak Petrus zijn mening voor het aangezicht der gemeente en der ouderlingen uit, en hij zei o.a. vers 8vv.: God, de Kenner der harten heeft hun, d.i. de Christenen uit de heidenen, getuigenis gegeven, hun gevende de Heilige Geest, gelijk als ook ons en heeft geen onderscheid gemaakt tussen ons en hen, gereinigd hebbende hun harten door het geloof. Nu dan, wat verzoekt u God, om een juk op de hals der discipelen te leggen, 't welk noch onze vaders noch wij, hebben kunnen dragen. Maar wij geloven door de genade van de Heere Jezus Christus, zalig te worden op zulke wijze als ook zij. Toen na deze rede van Petrus de apostelen Paulus en Barnabas verhaalden van de wonderen die God door hen onder de heidenen gedaan had, en de twistende menigte hierop

zweeg, nam Jakobus, de schrijver van onze brief, het woord en sprak: (Hand. 15 vers 13). Mannen broeders! hoort mij. Simeon heeft verhaald, hoe God eerst de heidenen heeft bezocht, om uit hen een volk aan te nemen voor Zijn Naam; en hier mee stemmen overeen de woorden der profeten: gelijk geschreven is: na deze zal ik wederkeren, en weder opbouwen de tabernakel Davids, die vervallen is, en hetgeen daar van verbroken is, weder opbouwen en Ik zal dezelve weder oprichten; opdat de overblijvende mensen de Heere zoeken, en alle heidenen, over welke Mijn Naam aangeroepen is, spreekt de Heere, die dit alles doet. (Amos 9 vers 11, 12). Gode zijn alle werken van eeuwigheid bekend. Daarom oordeel ik, dat men degenen, die uit de heidenen zich tot God bekeren, niet beroere, d.i. hun geweten niet onnodig bezware, maar hun zal aanschrijven, dat zij zich onthouden van de dingen, die door de afgoden besmet zijn en van hoererie, namelijk van alle onkuisheid, en van het verstikte d.i. van vlees van verstikte runderen, en van bloed: de heidenen hadden namelijk de gewoonte bloed met meel en bittere kruiden vermengd te eten. Want Mozes heeft er van oude tijden in elke stad, die hem prediken, en hij wordt op elke Sabbat in de synagogen gelezen (vs. 21). Het farizees gedrag van "sommigen van Jakobus" was dus geenszins aan Jakobus te wijten, maar aan de Joods gezinde Christenen zelf, die zich boven hem verhieven.

Er is iets zeer bijzonders op te merken bij de namen die 's Heeren apostelen en de profeten gedragen hebben. *Gode zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend.* Hand. 15 vers 18. Zo heeft Hij er dan voor gezorgd, dat Jakobus bij zijn besnijdenis een naam heeft bekommen, die betrekking had op het ambt dat hij later zou bekleden. Jakobus heeft tot die apostelen behoort, die het langst rustig in Jeruzalem zijn kunnen blijven, om de schapen des Heeren te weiden op de groene weiden des Evangelies, totdat het laatste van 's Heeren lammeren vergaderd was in de schaapskooi. Jakobus was evenals zijn naamgenoot, de aartsvader Jakob een worstelaar in den gebede. Daarom vinden wij in zijn kostelijke brief ook zoveel over het gebed, daarom zijn in zijn schrijven zulke wonderbare uitspraken over de kracht des gebeds opgetekend. Wat Jakobus in deze brief schrijft, schrijft hij als apostel, door de Heilige Geest gedreven, en: "Die zal u in al de waarheid leiden", is de belofte des Heeren. Zij die opgebouwd zijn op het fundament der apostelen en profeten, zijn alsoo ook gebouwd op deze brief en kunnen er rijke troost in vinden. Want ach! wie van 's Heeren volk blijft, ofschoon hij Gods waarheid met liefde, aandacht en vreze Gods aanhoort, deze vraag niet drukken: 'Hoe kom ik tot al deze waarachtig goede werken, waar de apostel over spreekt?' Lieve vrienden, die zo gebukt daar heen gaat: het antwoord op deze uw hartevraag is zo eenvoudig: 'door het gebed komt u tot al deze schone en heerlijke vruchten. Geeft al wat u drukt uit de hand, en werpt het uw God voor de voeten!'

Mijn ziel, God zal u onderhouden,

Werp uwe zorgen op den Heer'.

Zijn trouwe gunst duldt nimmermeer,

Dat die Hem vrezen wankelen zouden! (Psalm 55 vers 13)

Ach! zegt u, alles wat mij drukt op God werpen, dat kan niet!

Welnu! Maakt dan uit alles wat u drukt, ja het angstzweet uitperst, een kussen en kniel daarop neer; bid, roep, ja schreeuw tot uw God, en zo het u waarlijk te doen is om God te hebben, om van alle ongerechtigheden verlost te zijn. Gewis, u zult Zijn aangezicht niet te vergeefs gezocht hebben.

Mijn hart zegt mij, o Heer! van Uwentwegen:

"Zoek door gebeên met ernst Mijn aangezicht!"

Dat wil, dat zal ik doen: ik zoek de zegen

*Alleen bij U! o Bron van troost en licht!
 Verberg toch niet Uw oog voor mij, o Heer!
 Ik ben Uw knecht, zie niet in toorne neêr;
 Gij waart mijn hulp in al mijn zielsverdriet:
 O God mijns heils! begeef, verlaat mij niet.* *Psalm 27*

Ja! God verhoort het gebed! En al komt men nog zo verkeerd en nog zo zondig, ja al is de zaak, die u drukt, nog zó verward, dat u er begin noch einde aan ziet, het moet alles uitkomen voor u tot verheerlijking des Heeren! Daarom zegt Jakobus hoofdstuk 1 vers 5, 6: *En indien iemand van uw wijsheid ontbreekt dat hij ze van God begere, die een iegelijk mildelijk geeft, en niet verwijt: en zij zal hem gegeven worden. Maar dat hij ze begere in den gelove, niet twijfelende want die twijfelt, is een baar der zee gelijk, die van de wind gedreven en op en neer geworpen wordt.*

Verder vinden wij hoofdstuk 4 vers 3, *Gij bidt en gij ontvangt niet.* Wilt u nu echter zeggen: ja maar wij bidden toch wel; dan antwoordt de apostel u: “Gij bidt en gij ontvangt niet, omdat gij kwalijk bidt, opdat gij het in uw wellusten doorbrengen zoudt.” Verder, Jakobus 5 vers 16b: *een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel.* Krachtig beduidt hier, een welgemeend gebed. Elia zegt hij verder vers 17, “was een mens van gelijke beweging als wij, en hij bad een gebed, dat het niet zou regenen en het regende niet op de aarde in drie jaren en zes maanden.”

Hier doet zich onwillekeurig de vraag voor: waarom bad Elia, de man Gods, dat het niet regenen zou. Ik denk opdat eer het vuur van Gods oordelen over land en volk uitbrak, er nog een genadige regen mocht komen, en mens en vee tot God leerden roepen vanwege de zware, brandende dorst. En toen nu Gods tijd gekomen was, dat Elia zich aan koning Achab moest vertonen, toen het uur gekomen was, dat alle Baälsapen, die het land verdorven hadden zouden worden geslacht, toen bad Elia wederom en de hemel gaf regen en de aarde bracht haar vrucht voort.

Nu zult u misschien Jakobus antwoorden: ‘ja, maar ik ben geen Elia!’

Dan roept hij u, ja de gehele gemeente Gods vriendelijk toe: *Elia was een mens van gelijke beweging als wij.* Om alzo al die heerlijke vruchten, al die waarachtig goede werken te verkrijgen, die de Heilige Geest ons in de brief van Jakobus voorhoudt, geldt dit woord: *bidt en gij zult ontvangen, zoekt en gij zult vinden, klopt aan, en u zal open gedaan worden!*

Vers 1. ***Jakobus een dienstknecht Gods.***

Ofschoon Jakobus een broeder, dat is, een neef des Heeren Jezus was, zo spreekt hij daar niet over, want wat heeft vleselijke bloedverwantschap met de waarheid Gods te doen, en welk gezag vermag heilaanbrengend te werken in Gods gemeente, zo niet het gezag des Heiligen Geestes? Ook noemt Jakobus zich niet apostel, maar dienstknecht want het gaat hem om de ware, onbevleete godsdienst voor God en de mensen, om de God en de Heere Christus schuldige gehoorzaamheid. Zo ook noemt de Apostel Paulus in Filip. 1 zichzelf en Timotheüs dienstknechten van Jezus Christus. De Heiland noemt Zijn jongeren ook uitdrukkelijk dienstknechten. En al zijn gelovigen heten ook zijn dienstknechten, gelijk zelfs de engel in Openb. 22 zich Johannes' mededienstknecht noemt, waarop wij nog breder terug zullen komen. In het woord "dienstknecht" of slaaf ligt iets vernederends, wat echter in de hoogste eer verandert, als wij bedenken, wie de Heere van deze dienstknechten is. Voor de dienst, de heerlijke dienst van de Heere Jezus behoeft men zich waarlijk niet te schamen tegenover een wereld, die in het boze ligt: "deze dienst, hoe zoet, hoe zalig, hoe heerlijk is hij niet! 'Ik ben met lichaam en ziel niet mijns, maar mijns getrouwen Heere en Zaligmaker eigen.' Deze Heere heb ik lief en ik wil uit Zijn dienst niet ontslagen zijn."

Ook geeft Jakobus, waar hij zich een dienstknecht Gods noemt, ons te kennen, dat hij ons de wil van zijn grote God en Zender voorhoudt en zelf getrouw doet, waar hij anderen toe vermaant.

Verder noemt hij zich niet alleen een "dienstknecht Gods", maar voegt er ook bij "***en des Heeren Jezus Christus***". Sommigen menen dat men liever had moeten vertalen: "dienstknecht van Jezus Christus, die God en Heere is". Er is op zichzelf niets tegen deze vertaling te zeggen, maar de woorden: dienstknecht van God en van de Heere Jezus Christus, zoals ze in onze Statenvertaling staan, zijn meer naar de oorspronkelijke Griekse tekst, en komen ook met de oudste vertalingen overeen. Waar het woord God in de Statenvertaling afzonderlijk wordt genoemd, heeft de vertaler evenals Jakobus zelf, het oog op de Heere, als op de Verbonds-God, Wiens verbond der genade wij in Jeremia 31 vermeld vinden. God beduidt hier Soeverein, Schepper, de Almachtige en Vrijmachtige, die alleen te vrezen is, de Bron van alle genade, van alle vrede, van alle zaligheid en waarachtige rust.

Verder zegt de Apostel: "van de Heere Jezus Christus". Jakobus zegt hier in de aanvang van zijn brief niet *onze* Heere Jezus Christus, zoals in het eerste vers van het tweede hoofdstuk. Dat *ons* zeggen komt eerst later, als de oren beter geopend zijn. Hij spreekt zo om 's Heeren macht en geweld om te bevelen, op de voorgrond te zetten. Jezus Christus is de Middelaar en Borg van het genade verbond! U ziet alzo, dat wij in Jakobus 1 vers 1 een zeer sterk bewijs hebben voor de Godheid van Christus. Was de Heere Christus niet God uit God, zo zou Jakobus zich in dit vers tegen het eerste gebod bezondigen en tegen de uitspraak des Heeren handelen, *dat niemand twee heren dienen kan*. En de beide Namen van de Heere Jezus Christus, zowel als het woord "God" in het eerste vers, verzekeren ons de vervulling der verbondsbeloften en de volheid van genade en leven, waarin alles voorhanden is voor hen, die naar gerechtigheid hongeren en dorsten.

Laat ons deze heerlijke woorden, waarmee het eerste vers van onze brief begint, nog eens nader te betrachten. Gewoonlijk loopt men bij het lezen van de apostolische brieven zo snel over die eerste woorden heen, maar ook zij bevatten gewoonlijk allerlei troost en terechtwijzing voor een arm verslagen hart.

Jakobus, een dienstknecht Gods, hij begint niet met te zeggen: *Jakobus, de broeder* [of neef] *des Heeren Jesu Christi*; want wat hij schrijft berust niet op menselijke overleggingen, niet op menselijk gezag. Daar was het een geheel onverschillige zaak, of hij een bloedverwant des Heeren was, al dan niet, gelijk het ook voor de dingen, die de zaligheid der zielen betreffen, een geheel onverschillige zaak was, of Maria de moeder des Heeren was geweest of een andere vrouw. Daar geldt het bij Jakobus zo goed als bij Paulus: *indien wij ook Christus naar het vlees gekend hebben, zo kennen wij hem nu niet meer naar het vlees* (2 Cor. 5 vers 16b). Want het gezag van de Heilige Geest wordt niet verhoogd door het vlees van Christus, door het vlees van de zogenaamde Moeder Gods, of dat der heiligen, maar het blijft alleen en onbegrensd het werk van God de Heilige Geest, Gods waarheid te bevestigen en te handhaven in het midden der gemeente.

Ook begint Jakobus geenszins met zichzelf "apostel" te noemen, gelijk Paulus zich ook niet altoos apostel noemt; in de brief van Titus b.v. is het Paulus *een dienstknecht Gods* en *een apostel van Jezus Christus*. En zo begint de brief aan de Filippenzen: *Paulus en Timotheus, dienstknechten van Jezus Christus*. (Filip. 1 vers 1) Dit doet Paulus daar om dezelfde reden, waarom hij zich in de brief aan Filémon een gevangene van Christus Jezus noemt. Hij doet dat met het oog op hetgeen die verschillende brieven bevatten. Zo schrijft hij o.a. in het tweede hoofdstuk van de brief aan de Filippenzen: vers 5: "Want dat gevoelen zij in u, het welk ook in Christus Jezus was, Die in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode even gelijk te zijn, maar heeft Zichzelf vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende." (Filip. 2 vers 5, 6, 7)

Jakobus beschouwt zich hier als een dienstknecht, die de gemeente Gods wil heeft te brengen; en dus is het hem immers toevertrouwd zijn mededienstknechten en mededienstmaagden hun bescheiden deel spijs te geven ter rechter tijd. Daar mag hij niet in zijn hart zeggen: 'mijn heer vertoeft te komen, en dan beginnen de dienstknechten en dienstmaagden te slaan, en te eten en te drinken en dronken te worden', maar daar mag hij de hem toevertrouwde schapen niet verwaarlozen, maar als "dienstknecht Gods" heeft hij hen de beste spijzen voor te zetten, die in des Vaders keuken bereid zijn, heilaanbrengende, gezonde, versterkende kost, die krankheid voorkomt, en de moeden wederom kracht geeft.

Waar het er om gaat Gods gebod ten leven te handhaven, de klederen des heils onbevlekt te bewaren, en zich die niet te laten ontstelen, noch te laten verruilen voor een Babylonische mantel, daar heten 's Heeren gelovigen altoos "dienstknechten", waar ze anders heiligen, gelovigen, uitverkorenen genaamd worden, zoals wij ook lezen in Openb. 22 vers 1: *En hij toonde mij een zuivere rivier van het water des levens, klaar als kristal, voortkomende uit de troon Gods, en des Lams*. Dat is, uit de grond der eeuwige verkiezing, der vrije genade en der voleinding in het bloed des kruises. En vers 2: *In het midden van haar straat, en op de ene en de andere zijde der rivier, der rivier des Woords, was de boom des levens, voortbrengende twaalf vruchten, van maand tot maand gevende zijn vrucht; en de bladeren des booms waren tot genezing der heidenen*. Vers 3: *En geen vervloeking zal er meer tegen iemand zijn, en de troon Gods en des Lams zal daar in zijn, en "zijn dienstknechten" zullen Hem dienen*. Verder vers 6. En hij - d.i. de engel - zeide tot mij: *Deze woorden zijn getrouw en waarachtig; en de Heere; de God der heilige profeten, heeft zijn engel gezonden om "zijn dienstknechten" te tonen hetgeen haast moet geschieden*. Vers 9: En de engel - aan wiens voeten Johannes neer wilde vallen om te aanbidden - zeide tot mij: *zie, dat*

gij het niet doet, want ik ben uw “mededienstknecht”, en uwer broederen, der profeten, en dergenen die de woorden dezes boeks bewaren: aanbid God!

Bij deze dienst des Heeren gaat het nu toe, zoals bij de dienstknechten of lijfeigenen in Israël, die volgens de wet, na zes dienstjaren vrij werden. Dan werd hen de vraag voorgelegd: Wilt u vrij worden? Gijlieden kunt nu heengaan zo ge het wenst. Zo sprak de Heere ook tot Zijn jongeren: Wilt gijlieden ook niet heengaan? Joh. 6 vers 67. Als u niet langer bij Mij wenst te blijven, u kunt gaan, Ik wil uw geluk niet in de weg staan. Maar dan zegt elk waarachtig dienstknecht Gods, elk die waarachtig in Sion geboren is: *Heere, tot wie zouden wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens.*

‘Nee, ik wil uit Uw zalige dienst niet ontslagen worden, ik heb U lief, o Heere! het is mij goed nabij U te zijn, (Psalm 73 vers 28b), ik wil graag U het kruis nadragen, mij zelf verloochenen, uw knecht blijven. Want schoon ik daartoe zelf veel te zwak ben, zult Gij, als een getrouw huisvader, mij van alles voorzien, om te kunnen volhouden tot het einde. Uw dienstknecht ben ik, uw dienstknecht blijf ik, door Uw genade.’

Het woord “dienstknecht” is eigenlijk vernederend, vooral in de grondtekst, waar hetzelfde woord staat dat voor *slaaf* gebruikt wordt. En och! over die in haar ogen geringe dienstknechten en dienstmaagden des Heeren, haalt de wereld in haar ingebeelde voornaamheid verachtelijk de schouders op en zegt: ‘wat heeft men dan aan die veel geprezen dienst van de Heere Jezus?’ En zo wil zij het zalige leven met de Heere leed maken voor ‘s Heeren kinderen.

Is het echter een waar kind Gods, dat in Sion geboren is, zo zal het antwoorden: ‘nee! ik ben en blijf ‘s Heeren knecht, verneder mij, smaad mij zoveel u wilt, des Heeren knecht blijf ik toch!’

Kom! zegt de wereld,

ga met ons en doe als wij;

een heerlijk leven hebben wij!

Ja wereld! Een heerlijk leven hebt ge, met kettingen aan de voeten, die u zelf niet ziet. u springt op van vreugde, omdat u meent vrij te zijn, maar u zijt niets dan slaven des duivels en uw eigen begeerlijkheid. ‘Ik zal mij nog geringer houden dan alzo en zal nederig zijn in mijn ogen, en met deze mijn dienstknechten en dienstmaagden, die u o wereld! evenzeer veracht als mij, met deze, waarvan gij gezegd hebt, zal ik verheerlijkt worden’, 2 Sam. 6 vers 22. Ja dat is mijn roem. Want wat kan heerlijker zijn, dan een knecht Gods te zijn, des Almachtigen, Desgene die woord en trouw houdt tot in eeuwigheid, die als allerhoogste Koning Zijn arme dienstknechten in genade heeft aangenomen, hen koninklijk beloont, en hen in Zijn kracht bewaart door het geloof tot de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd. 1 Petrus 1 vers 5.

Zulk een dienstknecht spreekt: ik kom niet tot ulieden, o gemeente, o mededienstknechten en mededienstmaagden, met mijn wil, ik heb u niets te bevelen, maar als dienstknecht Gods mag ik voor de machtigste koning der aarde niet wijken. Al beteken ik niets in het oog der wereld, ja al geld ik niets bij haar, toch zal mijn woord langer duren als het woord van de Paus, of van een God vijandige keizer, want het is Gods Woord, dat ik breng, en niet het mijne. Een dienstknecht Gods en van de Heere Jezus Christus, een dienstknecht van de Verbondsgod, en van de Waarmaker en Uitvoerder van het verbond. De apostelen en ook de eenvoudige gelovigen zijn dienstknechten des Vaders en dienstknechten des Zoons. Want dat is geen tweeërlei dienst, maar één en dezelfde dienst. Zij heten dienstknechten Gods omdat Hij hen als

Verbondsgod heeft uitverkoren, geroepen en aangenomen in genade tot deze dienst, en Hem dienende, dienen zij ook degene, die hen gered heeft met Zijn dierbaar bloed, en verlost heeft uit alle geweld der zonde en des duivels. Dus, een dienstknecht Gods en van de Heere Jezus Christus, die zalft, die behoudt Hij zelf! Die roept Hij vriendelijk toe: 'gij zult geenszins verloren gaan, er leeft er Een, die voor u waakt, behoudt. U hoeft zo droevig en bezwaard niet te zijn, u hebt er Een, die u draagt op Zijn armen, en die u nooit of nimmer zal begeven noch verlaten! Houdt u aan Zijn Woord.'

Zie nu eens de heerlijkheid van zulk een dienstknecht! Zulk een ambassadeur (d.i. afgezant) heeft nog geen Koning op aarde gehad! Die brengt u op het papier, of in de levende verkondiging, de gehele wil van Zijn Zender mee, en brengt in dat woord, door de Geest des Heeren alles mee, wat u hoeft naar lichaam en ziel, zodat, als u blijft bij wat daar geschreven staat, hemel en aarde wel, maar u geenszins zult vergaan! Waar alles in de geestelijke dood wegzinkt, zult u levend blijven met dat Woord. En al doodde men u, toch zult u weer zegevierend en juichend uit het graf opstaan.

Nu luidt het verder in Jakobus 1 vers 1, nadat de Apostel gezegd had: *Jakobus, een dienstknecht van God en van de Heere Jezus Christus, "aan de twaalf stammen, die in de verstrooiing zijn: zaligheid!*

Jakobus schrijft dus aan de twaalf geslachten Israëls, of wel, "aan het geslacht der twaalf stammen". Dit is allereerst een toespeling op de zegen, die de aartsvader Jakob stervende zijn zonen gaf en die wij in Genesis 49 vinden opgetekend. Want deze brief brengt ook een eeuwige zegen van God uit de hemel, door de vaderlijke hand van de Apostel Jakobus. En wie graag wat van deze hemelse zegen mee wil ontvangen, die geve goed acht op deze zendbrief, en op hetgeen Paulus, de andere Apostel des Heeren, geschreven heeft. Eféze 2 vers 12-22.

Jakobus schrijft aan de twaalf stammen, aan het geslacht der twaalf stammen, also allereerst aan de Joden, aan het volk Israëls. Maar zijn brief is niet gericht aan de Joden, die Christus haatten, maar aan die Joden, die tot God bekeerd, en dus gelovigen des Heeren Jezus Christus waren geworden. O, hoe graag noemt hij die: "het geslacht der twaalf stammen", want dit was van oudsher een nationale eretitel voor het volk Israël. Hij geeft deze naam aan de door de wereld uitgestotenen en uitgeworpenen, die uit de twaalf stammen tot Christus bekeerd waren, en juist dezen, omdat ze niet meer tot het volk Gods gerekend werden, moesten door de Heilige Geest aldus worden aangesproken. Jakobus ontnemt dus de eer van deze nationale titel aan al de overige Joden, en legt die op de Christenen uit de besnijdenis, die door God uitverkoren en tot Christus bekeerd waren, die Hem dus hart en hand hadden geschonken.

Verder noemt hij met deze naam ook allen, die uit de heidenen in het ware burgerschap Israëls opgenomen en dus niet langer vreemdelingen van de verbonden der beloften waren.

"Die in de verstrooiing zijn" luidt het verder: dat is, die in de verstrooiing leven, die op zichzelf, die alleen staan in dit of dat land, in deze of gene stad; altoos een klein hoopje, een klein getal tegenover hen, wier deel in dit leven is, Psalm 17 vers 14, altoos maar enigen tegenover de grote menigte. Zo richtte ook Petrus zijn eerste Zendbrief aan de vreemdelingen, verstrooid in Pontus, Galatië, Cappadocië, Azië en Bithynië; zo lezen wij ook Zacharia 2 vers 4b: *Jeruzalem zal dorpsgewijs bewoond worden*, wat echter niet beduidt, dat plotseling gehele dorpen of steden zich tot de ware gemeente des Heeren zullen voegen, maar: dat de gelovigen in de wereld overal

verstrooid zullen leven, onder de aardse mensen, zoals de huizen in een dorp niet overal aanéén gesloten zijn, maar vaak er tuinen en velden tussen het ene en het andere huis liggen. En zo gaat het nog tot op deze tijd toe. Waar men mag heen komen, hoog aan de Noordpool of in het zoele zuiden, overal ontmoet men lieden, die juist antwoorden, als men ze omtrent Gods waarheid ondervraagt, die dus van de Heere zelf geleerd zijn. En zulke lieden onderwijzen hun kinderen in dezelfde leer, die wij in ons Heidelbergse Catechismus hebben, ook al hebben ze die nooit in handen gehad. Zo ver kunnen wij niet reizen, of wij vinden er nog een of twee van dat volk, en waar er maar een of twee zijn, blijft het niet daarbij, dáár komen er spoedig meer; want dit is de belofte des Heeren Jezus omtrent Zijn schapen die uit de wassteden opkomen: *al te zamen brengen zij tweelingen voort, onder hen is geen jongenloos.* Hoogl. 6 vers 6b.

Alzo: *deze twaalf stammen, die in de verstrooiing zijn: zaligheid!* Wonderbare begroeting van de Apostel aan dat arme volk: Hij begint met hen toe te roepen: *zaligheid!* Of, zoals Luther vertaalt en het Grieks ook heeft: *vreugde of vrede zij u;* in het Grieks heeft men hetzelfde woord voor vrede, en voor: wees gegroet! Gelijk de Heere Jezus ook tot de vrouwen sprak, die Hij bij zijn ledig graf ontmoette: "wees gegroet", en tot de jongeren, die uit vrees voor de Joden met gesloten deuren verzameld waren: "vrede zij ulieden!" Wees gegroet! Vrede zij ulieden! d.i. wees niet zo bekommerd, Ik leef nog, Ik ben het! Het woord in de Griekse grondtekst beduidt: wees gegroet! Of: het ga ulieden wel! Zoals ook de apostel Johannes zijn derde brief aanheft: *Geliefde! voor alle dingen wens ik, dat u welvaart en gezond zijt, gelijk uw ziel welvaart.* 3 Joh. vers 2. In de Syrische taal beduidt het woord, dat wij door "zaligheid" uitdrukken, "vrede". Alzo wees gegroet! vrede zij u, het moet u welgaan! Vrede, vreugde, zaligheid! In welke taal men het leest, hetzelfde woord bij oosterlingen voor "vrede" als bij Grieken en Duitsers voor "vreugde" en bij ons Hollanders voor zaligheid! De zaak is dezelfde. En dus, gij verdrukke door onweders voortgedreven volk, deze zendbrief is niet bestemd om u te bedroeven, maar om u te verkwikken en in oprecht groene en grazige weiden te brengen; *vrede! vreugde! zaligheid!* ook ulieden, ook ons, waar ge u ook bevinden moogt.

Wonderbare aanhef van de Apostel! Die lieden, die hij aanspreekt, zitten immers allen, de een minder, de ander meer, sommigen zelfs zeer diep, in kruis en druk, in nameloze treurigheid; stoot op stoot, verdrukking op verdrukking was hun deel, en boven anderen waren zij steeds in het hoekje der slagen! En nu roept de Apostel hun toe: *zaligheid!* Of met andere woorden: welgelukzalig zijt gij! verblijdt u, het moge u welgaan, wat zijt u gelukzalige, benijdenswaardige mensen, wat hebt u stof om te jubelen over uw deel, en God te danken! Maar hoe kan Jakobus zó spreken? Heeft hij dan nooit geleden, weet hij dan niet hoe het arm mensenhart in de hitte der verdrukking te moede is? Voorzeker wist Jakobus dit, en niet minder dan zij, aan wie hij schreef, had hij de zwaarte des lijdens gesmaakt en ondervonden. Maar, als ik nu met de mijnen in een klein roeischuitje op de open zee dobber, en zie dat er gevaar is voor dat schuitje, naar links om te slaan en door de golven verslonden te worden, is het dan niet het enig redmiddel op het rechterboord zulk een slag te geven, dat men zou menen, dat is te kras, dat is te veel gezegd, nu zal het bootje naar rechts omslaan? Daarom, het blijft er bij: *vreugde! vrede! zaligheid!* Gij volk, dat meent in uw druk te vergaan!

Wij lezen Nehemia 8 vers 11b: *De blijdschap des Heeren, die zal uw sterkte zijn.* In alle kruis, vervolging en verdrukking blijft deze stof tot vreugde over, ook al zijn onze ogen te blind geschreid om het te kunnen zien, namelijk, dat God tonen zal, dat Hij

getrouw is, dat Hij nochtans en nochtans Zijn Woord vervullen zal! *Zie, ik verkondig u grote blijdschap*, roept de engel in Bethlehems velden de arme herders toe, Lukas 2 vers 10. En o, is het ook geen oorzaak van grote blijdschap, als wij, te midden van al onze honger en kommer vanwege de zonde en al de druk, die we te dragen hebben eindelijk, eindelijk eens een woordje van troost van de Heere ontvangen? B.v. Spreuk. 9 vers 4: Wie slecht is? Hij kere zich herwaarts! Of Matth. 11 vers 28: Komt herwaarts tot Mij, u allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven, of Jesaja 26 vers 4: Vertrouwt op de Heere, tot in der eeuwigheid, want in de Heere Heere is een eeuwige rotssteen. Ja, daar gaat men met Jes. 12 vers 1 eindelijk juichen: Ik dank U Heere! dat u toornig op mij geweest zijt, maar Uw toorn is afgekeerd, en u troost mij! Ja, dan leren wij acht slaan op zulke woorden van onze Heere, als wij b.v. Joh. 15 vers 11 vinden: Deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat Mijn blijdschap in u blijve, en uw blijdschap vervuld worde. En gelijk het koninkrijk der hemelen bestaat in gerechtigheid, vrede en vreugde in de Heilige Geest, zo spreekt ook Jakobus bijna evenzo als Johannes: 1 Joh. 1 vers 4: en deze dingen schrijven wij u, opdat uw blijdschap vervuld zij. Het was alzo de mening en het doel des Heiligen Geestes, door deze moedgevende woorden: vrede, vreugde, zaligheid! de kleinmoedige harten der gelovigen te versterken, hun een riem onder het hart te steken en hun een tegenwicht te geven, tegen al hun smart, tegen al hun verdrukkingen, opdat zij met hun scheepje, dat niets meer dan een wrak scheen, niet om zouden komen in de bruisende golven! Vreemd moge het klinken, iemand, die haast in zijn druk omkomt, toe te roepen: "welgelukzalig zijt gij", maar de Heilige Geest weet wat Hij doet, Hij alleen weet met de moeden een woord ter rechter tijd te spreken, en daarom is het een grote genade, dat God, Heilige Geest, wetende waarom en tot welk einde, ons te midden van de hitte der verdrukking juist laat toeroepen: *vrede! vreugde! zaligheid!* Ach, die "verstrooiden uit de twaalf stammen" hadden zo ontzettend veel te lijden!

En juist daarom roept Jakobus hun verder toe vers 2: ***Acht het voor grote vreugde, mijn broeders! wanneer gij in velerlei verzoekingenv valt.***

Mijn "geliefde" broeders, zoals Luther het vertaalt; of: *mijn broeders*, zoals onze Statenvertaling nauwkeuriger overgezet heeft.

Alzo, lieve broeders en zusters, die hetzelfde lijden hebt dat aan de gehele broederschap, die in de wereld is, volbracht wordt, 1 Petr. 5 vers 9b. U, die veel smarten, veel lijden naar lichaam en ziel moet uitstaan, u die krank, hopeloos krank zijt, God heeft mij gezonden, zegt de Apostel Jakobus, om u een woord van troost toe te roepen. Hij, die getrouwe God en Zaligmaker Jezus Christus, kan geen tranen zien, zonder ze af te drogen. Hij moet helpen, en waar Hij ellende ziet, is Zijn hart met Goddelijke ontferming bewogen! O geliefden! U moest eens weten wat Hij in de dagen Zijns vleses en vooral aan het kruis uitgestaan heeft, en daarom weet Hij bij ervaring, hoe de wonden smarten en schrijnen!

Lieve broeders en zusters! *zegt de Apostel acht het voor grote vreugde, als u in velerlei verzoekingenv valt.* Dat, bedoelt Jakobus, heb ik ook ondervonden, en al had ik ook niets van dat alles ondervonden, dit doet niets ter zake; ik kom niet tot u, in uw druk, met mijn woord, maar met het Woord van Hem, Wiens dienstknecht ik ben, en Die reeds het blijde uur gekomen ziet, dat Hij u thuis zal halen, en Hij de liefelijke plant, die Hij voor een korte tijd in Zijn bloementuin plaatste, in Zijn eeuwige bloemenggaard overplanten zal.

Het Griekse woord ***verzoeking***, of zoals Luther heeft, aanvechting, is van een woord afgeleid, dat doorboren beduidt, ook onderzoeken, beproeven. Verzoekingenv of aanvechtingenv komen van de Heere, om ons te doorboren, zoals men een vat

doorboort, om te peilen, hoeveel vocht het in heeft. Het beduidt ook "op de proefsteen leggen", gelijk men het goud op de proefsteen legt, om anderen te bewijzen, dat het echt goud is, of wel het in de smeltkroes werpt, opdat het schuim er van verwijderd worde.

Ja! Die "verstrooiden uit de twaalf stammen" hadden ontzettend veel te lijden. En het is te denken, dat hun moed vaak als uitgeblust was, dat zij treurig en neergeslagen ter neerzaten, ja dat het lijden, dat zij te dulden hadden, hun dikwijls onuitstaanbaar voorkwam! Hoe eenzaam en verstrooid leefden zij, hier enigen in een stad, daar een of twee in dezelfde woonplaats; van de vrienden verlaten, door de vijanden vervolgd, hadden zij allereerst hun Joodse bloedverwanten tegen zich, die hun menige, hun wettig toekomstende erfenis onthielden, en hun allerlei schade toevoegden, zij leefden midden onder heidenen, die de bijnaam "Christen" of "Christianen", zoals het toen klonk, niet konden uitstaan. Maar daarbij bleef het nog niet! Ach, vaak sneeuwt het bij Gods kinderen allerlei onheil in huis, en vallen de slagen en aanvechtingen zo dicht, als de sneeuwvlokken in een winterstorm; dan worden eens mensen vijanden zij, die zijn eigen huisgenoten zijn, dan wordt men in zijn eer en goede naam vreselijk en onbillijk aangetast, - en ach! wie heeft zulk een fijn gevoel van eer, als juist de echte Christen! - ach, daar komt van alle zijden verkeerdheid op verkeerdheid, zelfs voor vrouw of man, voor de kinderen, leed op leed, ja de ene duivelarij is maar weggeruimd om voor een andere plaats te maken. Ach! Dat waren toen ter tijd, en zijn nog, verzoeking en aanvechtingen, die men niet zelf opgezocht heeft, die men niet zelf kunstmatig daargesteld heeft om er zich een voetstuk van te maken, maar verzoeking en aanvechtingen, die nauw verbonden zijn aan de Naam, die men belijdt, aan de Naam van de Koning der Koningen, de Heere der Heeren, aan die Naam, die hier te midden van een wereld, die in het boze ligt, nog altoos als "Jezus van Nazareth" klinkt.

Daarenboven mogen er velen onder deze verdrukten zijn geweest, die door al hun lijden in gevaar werden gebracht van 't geloof af te wijken. Velen mogen zich geërgerd hebben aan dit nimmer eindigende kruis, en dat niet hebben kunnen overeenbrengen met 's Heeren duidelijke en vaste beloften van leven en zegen. Weer anderen mogen de brede weg des verderfs waarop de ongelovigen met paard en wagen ter helle rijden, weer met andere ogen zijn gaan bekijken, en die niet langer als door God vervloekt beschouwd hebben, ja velen mogen van het lijden zoveel ophef hebben gemaakt, alsof zij de enige kruisdragers waren, terwijl weer anderen onder de last des kruises, Gods genade en barmhartigheid gingen in twijfel trekken! Deze allen wilde de Apostel door zijn vriendelijke woorden weer op de been helpen.

Door zijn woorden: *mijn broeders, of lieve broeders*, geeft hij te kennen, dat hij hun als door en door kent, en met hen mee gevoelt, dat hij ook allerlei lijden in Christus heeft te dragen, en dat zij één en dezelfde Vader hebben, die hen in dit tranendal leidt en bij zijn genade doet volharden en Wiens erfenis hun nimmer kan ontgaan!

Maar nochtans: groot en zwaar en vele waren de aanvechtingen en verzoeking, die zij, die deze "verstrooiden uit de twaalf stammen" hadden en hebben! Zoals wij lezen in Jes. 48 vers 10: *Ziet! Ik heb u gelouterd, doch niet als zilver. Ik heb u gekeurd in de smeltkroes der ellende.* Zo ook Psalm 66 vers 10: *Want Gij hebt ons beproefd, o God! Gij hebt ons gelouterd, zoals men het zilver loutert.* Zo moest hun geloof beproefd worden maar wat het einde is van 's Heeren wegen, dat zien wij aan Abraham en aan Job. Gods kinderen worden dus beproefd en aangevallen, zij ondergaan allerlei rampen, allerlei kastijdingen, waarvan de Apostel Paulus ook allerlei troostrijke woorden schrijft b.v. Rom. 5 vers 3, 4 en 5: *En niet alleenlijk dit, maar wij roemen*

ook in de verdrukkingen, wetende dat de verdrukking lijdzaamheid werkt, en de lijdzaamheid bevinding, en de bevinding hoop, en de hoop beschaamt niet, omdat de liefde Gods in onze harten uitgestort is door de Heilige Geest, die ons is gegeven.

En ook schrijft hij 1 Cor. 10 vers 13: *Ulieden heeft geen verzoeking bevangen dan menselijke, doch God is getrouw, die u niet zal laten verzocht worden boven hetgeen u vermoogt, maar Hij zal met de verzoeking ook de uitkomst geven, op dat u ze kunt verdragen.* En dan al dat heerlijke, dat Paulus in Hebr. 12 voor verdrukten en lijdenden schrijft! Ach de verzoeken en aanvechtingen der waarachtige gemeente Gods zijn ontelbaar vele, bont door elkaar geweven. Daarom zegt ook de vierendertigste Psalm:

*Veel rampen zijn der vromen lot,
Veel wederwaardigheen*

en Psalm 45 vers 15: *In gestikte klederen wordt zij, (de Kerkbruid) tot de Koning geleid.*

In zulke aanvechtingen vallen de gelovigen, d.i. zij vallen gedurig weer in allerlei leed en aanvechtingen, zodat, als zij uit de diepte zijn gered, de andere diepte weer nabij is. Ja, zo werpt Hij hen van afgrond tot afgrond, allerlei kruis en verdriet omgeeft hen, ja kleeft hun aan als een gordel, zij lopen niet zelf in 't ongeluk, zoals de dwazen, maar het is een Vaderlijke hand, het is Gods Vaderlijke hand, die hen telkens weer in de diepte werpt, zodat alle golven en baren hun over 't hoofd gaan en het bij hen vaak een waar "Magor-missabib" d.i. "Schrik van rondom" is. Zo lezen wij ook Psalm 71:

*Gij deedt mij veel benauwdheid smaken
En drukkend harteleed.*

Bij dat in verzoeken, in aanvechtingen vallen gaat het ook zó toe, dat men, als men de bodem van de put meent bereikt te hebben, toch nog dieper zinkt, toch geen vaste grond onder de voeten heeft, en zich reddeloos verloren voelt. Daar gaat het, zoals wij in Psalm 42 lezen:

*'k Zucht, daar kolk en afgrond loeit,
Daar 't gedruis der wateren groeit,
Daar Uw golven, daar Uw baren
Mijn benauwde ziel vervaren.*

en Psalm 88 vers 4:

*Gij hebt mij in den kuil gelegd,
In diept', in duisternis gesloten,
Uw grimmigheid heeft mij verstoten,
Mij neêrgedrukt, mij troost ontzegd;
Gij doet op mij uw oordeel komen,
Als onweerstaanbare waterstromen.*

En al volgt er, gewis, op al die nood en ellende het: *'k Heb lang den Heer' in mijnen druk verwacht, en Hij heeft zich tot mij geneigd;* uit Psalm 40, toch kan de lijdende dit in de smeltkroes niet vasthouden. Ja, het is de bitterste druppel in zijn bittere kelk, dat hij niet geloven kan, dat God niet alleen anderen maar ook hem verlossen zal!

Al dat leed overkomt Gods volk vaak plotseling, geheel onverwacht, als een bliksemstraal uit een wolkenloze hemel. En daarbij al die haat en vijandschap, die zij van Joden en heidenen te verduren hadden! Hoe zullen zij zijn miskend, belasterd, uitgezogen. Ach! hoeveel moeten nog de ware Christenen van de valse broederen, van buik- en mondchristenen verdragen, die hard spreken tegen de rechtvaardigen, in hoogmoed en verachting! hoeveel hartenleed ondervinden zij niet van hen, die

verkeerde, ketterse leer leren, of door een goddeloze wandel aanleiding geven tot allerlei ergernissen! Misschien waren er wel in hun eigen kleine broederkring vermogenden, die de arme broeders en zusters verdrukten. Ach, hoeveel laster, twist, tweedracht en verdeeldheid mag nog onder die weinigen geheerst hebben. En ach, welk een lijden veroorzaakte dit alles de oprechte belijders, wat mag er in hun binnenste zijn omgegaan bij zoveel onbillijkheden, die zij ondervonden, bij zoveel verkeerde meningen, strekkingen en gevoelens, die zij bij menigeeen bespeurden. Ja, bovendien bij zoveel, dat zij in hun eigen harten en nieren, in hun eigen vlees en bloed gewaar werden, bij al de voortdurende aanvechtingen des duivels en der zonde, die in ons allen woont!

Ja, gewis het was tijd, dat het apostolische schrijven kwam tot deze armen, om hen, die door de macht des zichtbaren van de ware grond dreigden te worden verslagen, weer op te helpen en te bevestigen.

Er zijn kostelijke tapijt- en kledingstoffen, die op de verkeerde, of gelijk wij zeggen, linkerzijde geweven en bewerkt worden. Die nu deze *linkerzijde* van het weefsel voor zich heeft, ziet niets dan een bonte vermenging van draden en figuren, waar men niet wijs uit weet te worden. Zo is het ook met het lijden van Gods heiligen gelegen, met hun verdrukkingen en smarten, die ontelbaar zijn, en waarvan zij de uitkomst niet doorzien kunnen. Maar nu zegt de Apostel tot zulken met de woorden: "Acht het een grote vreugde, mijn Broeders, als u in velerlei verzoeken valt", dat zij die gehele zaak, die hen zo benauwt en die zij niet kunnen doorzien, eens om moesten keren, dat zij de *rechterzijde* van dat bonte weefsel eens moesten beschouwen, dan zouden zij eens zien welk een heerlijk borduursel God de Heere weet tot stand te brengen! Ja, dan leren zij zien, hoe elke aanvechting op zich zelf, alsook veel aanvechtingen en verzoeken tezamen, allerlei vrede en vreugde aanbrengen, ja de stof worden tot grote, volkomen, geestelijke vreugde en hemelse zaligheid! Daarom behoeven zij niet koud noch gevoelloos te zijn te midden van al hun nood, bij al de kastijdingen des Heeren, maar daartoe is de hitte van de smeltkroes ook veel te heet. Daarenboven, wie naar God en niet naar de wereld bedroefd is, kan onder de vaderlijke tuchtroede niet onverschillig daarheen leven, maar, bedroefd en bedrukt als hij is, vernedert hij zich onder de krachtige hand des Heeren. Ook acht hij de Goddelijke kastijding niet zó gering om er zich op vleselijke wijze, door menselijke kracht van geest, zoals men het noemt, overheen te zetten, maar hij leert de Heere te vrezen en van alle menselijke hulp en ondersteuning af te zien.

Heeft men nu eens goed de *rechterzijde* van 's Heeren werk en weg met ons bekeken, dan ziet men, bij het licht des Heiligen Geestes, dat er achter al de hitte der verdrukking louter zielsvreugde en zaligheid ligt, ook al bezwijkt men te gelijkertijd haast van droefenis. Want achter dat alles wordt dan de vreedzame vrucht der gerechtigheid gezien, die uit de verzoeken en aanvechtingen ontspruit, voor hen, die daardoor geoefend worden.

Wij willen u nu nog eens enige vruchten opnoemen, die op de weg des kruises en der verdrukking groeien en nergens elders.

- Ten eerste: Voor Gods armen en ellendigen, die Hij lief heeft, komt dat alles van Zijn vaderlijke hand en niet bij geval, zoals de duivel ons graag wijs maakt. Wie dat recht vat, zal spoedig zeggen: zie! God alleen is goed, wijs, heilig en getrouw. Hij is en blijft nochtans een goede, liefhebbende Vader! Hij is het, die ons deze bittere kelk bereidt, Hij heeft Zijn hand in 't spel, dat men met ons drijft. Ja, het is toch waar, leert de ziel zeggen, *dat degenen, die God liefhebben, alle dingen mee*

werken ten goede, degenen namelijk, die naar Zijn voornemen geroepen zijn. Niet één duimbreed hoger dan Hij wil zal de stroom, die ons dreigt te verslinden, komen; niet voor goed, niet voor eeuwig, niet geheel en al laat de trouwe God Israëls zijn dienstknecht Job in 's duivels geweld, maar met de verzoeking geeft Hij ook de uitkomst.

- Ten tweede: Al deze verzoeken of aanvechtingen dienen daartoe, om de kinderen Gods te overtuigen, *dat zij kinderen en geen bastaarden zijn*, zoals Paulus in Hebr. 12 zegt. Dit is voor hen een zuiver kenteken, dat zij niet van deze wereld zijn.
- Ten derde: De aanvechtingen zijn voor de gelovigen *een onmisbare leerschool*. De weg des kruises is de weg tot het eeuwige licht, en nergens wordt men zó geoefend en onderwezen als juist op deze weg. O, hoe leert men in de school des kruises zichzelf kennen, zoals wij van Job kunnen zien, die in Job 42 vers 6 uitroept: *daarom verfoei ik mij en heb berouw in stof en as*. Verder, hoe leert men in deze school de Heere kennen, zoals men Hem te voren nooit gekend heeft, in al Zijn deugden en volmaaktheden, die Hij in Christus verheerlijkt heeft. Hoe leren wij daarin de vijanden kennen en al hun list en boosheid, hoe worden de vingers geleerd ten strijde, hoe leert men dáár, anderen te troosten in al de moeiten des levens met de troost, waarmee God zelf ons troost. Ja, in de school des kruises leert men eerst recht de verborgenheden der Schrift verstaan, de leidingen des Heeren met al de Zijnen, van het begin der wereld af. Ja, in de school des kruises leert men met Jeremia zeggen, Klaagliederen 3 vers 26: *Het is goed, dat men hope, en stille zij op het heil des Heeren*.
- Ten vierde: Al de aanvechtingen en verzoeken, waarin de gelovigen vallen, zijn een heilzaam middel om *van zichzelf en al het zichtbare te leren afzien*, en aan mensenhulp, mensenheil en mensengunst, aan alle schepselen, ook aan zijn eigen lusten en begeerten te sterven, en der wereld gekruisigd te worden.
- Ten vijfde: *Wij worden zo ingeleid in de gemeenschap des lijdens Christi, en bevindelijk zijn dood gelijkvormig gemaakt*. Zo wordt het hart geopend voor de troost, *dat zo wij met Hem lijden, wij ook met Hem zullen verheerlijkt worden*. En dan wordt ons de versmaadheid van Christus een eeuwige eer, zoals wij van de Apostelen lezen, Hand 5 vers 41: *Zij dan gingen heen van het aangezicht des raads, verblijd zijnde, dat zij waren waardig geacht geweest, om Zijns Naams wil smaadheid te lijden*.
- Eindelijk, ten zesde: De weg des kruises is de weg *om overwinning op overwinning te behalen*, en de moe geschreide ogen te leren zien op de Zone Gods, gezeten ter rechterhand des Vaders, op de kroon der gerechtigheid, welke Hij, de rechtvaardige Rechter, mee zal brengen voor allen, die Zijn verschijning hebben liefgehad.

Laten wij nu nog eens alles u zeggen, wat Jakobus in dat heerlijke tweede vers zegt. Zo roept hij ons toe: 'de verzoeken, waarin u gevallen bent en gedurig valt zijn geheel iets anders, dan zulke verzoeken, waarvan vers 13 van dit hoofdstuk gewag maakt. Wat u verduurt, o gemeente van de Heere Jezus! het zijn stormen, die op u aanvallen, zoals de bomen aangevochten worden door de storm, zoals de schoonste en geurigste rozen door het vuilste ongedierte worden aangetast, aanvallen zoals al wat schoon, heerlijk en liefelijk is op aarde, allerlei aanvallen heeft te verduren, waardoor men het zou willen teniet maken.' De woorden van de Apostel: ***Acht het van grote vreugde, als u in velerlei verzoeken valt***, willen zeggen: keert het weefsel, keert Gods weefsel toch eens om, ziet de rechterzijde daarvan eens goed, dan, en dan zult ge

u verwonderen, u zult heilig beginnen te lachen, ja uw hart zal verblijd worden. Dan zult u vol verbazing uitroepen: Nee, dat had ik nooit gedacht, dat zoiets daar achter stak, dat er in al dat lijden, al die tranen, al die vreselijke nood, vrede, zaligheid verborgen lag.

Ja, arm kind! Weet u wat achter al die druk steekt? De hand van onze trouwe hemelse Vader. Alle heiligen Gods hebben vóór u deze weg betreden. Nee, u bent geen bastaard, geen verwerpene, al houdt u ook uzelf daarvoor. Zó wordt u het beeld, het heerlijke Beeld van Christus gelijkvormig gemaakt en afgesneden van alles, wat u ten verderve zou brengen. Ja, op de rechterzijde van Gods borduursel staat met gouden letters te lezen: *Eeuwige heerlijkheid! Eeuwige rust! Eeuwige vrede!*

Ik moet nog eens terugkomen op wat de Apostel vers 2 gezegd heeft. *Mijn broeders, acht het voor grote vreugde, als gij in velerlei verzoeken valt*, want nu geeft Jakobus in het 3e vers de reden aan, waarom wij ons te verheugen hebben in kruis en druk, ja juist om dit kruis en om deze druk, die ons treffen. Ik heb u reeds gezegd, dat wij ons het gehele werk des Heeren met ons als een weefsel moeten voorstellen; zoals wij het vóór ons hebben, kunnen wij er niet wijs uit worden, zo vreemd en bont en verward schijnt alles te zijn; maar op de rechterzijde ziet men eerst de volmaaktheid en voortreffelijkheid van het gehele werk. En welk weefsel, welk borduursel is voor een arm mensenkind zwaarder te ontcijferen dan het werk des Heeren tot zijn zaligheid! Daarom spreekt het Woord ook van "velerlei" verzoeken of aanvechtingen, maar als God ons door Zijn genade ogen geeft, om de keerzijde van dat alles te bezien, dan verandert de zaak, en het benauwde hart krijgt lucht.

Er is toch een groot verschil tussen deze aarde en de hemel, tussen dit Mesech en het land der eeuwige rust, maar nog groter is het onderscheid tussen hemel en hel, tussen "eeuwig verloren zijn" en "voor eeuwig binnen". Wilde men de beproevingen en aanvechtingen, die de wereld ondervindt, vergelijken met het lot van Gods kinderen, dan gewis hebben dezen het beste deel niet, want de weg is steil en nauw, die zij bewandelen naar de hemel. Maar goed bezien, zijn zij het toch alleen, die een Koninklijke weg bewandelen; goed bezien, hebben zij het zo goed, als kinderen het maar in huns vaders huis hebben kunnen.

Gewoonlijk ziet men de dingen verkeerd, d.i. niet in het licht der eeuwigheid. Menige eerlijke arme, die alle dagen hard moet werken om een stuk brood te verdienen, meent misschien: 'o, aan het hof des konings, daar moet het een heerlijk leven zijn!'

Maar, mijn kind, dat is waarlijk zo niet. Vaak is het dáár voor een eerlijk gemoed nauwelijks uit te houden; daarenboven zijn vrome, rechtgeaarde koningen meestal de hardst geplaagde mensen der wereld. Men moest maar eens in werkelijkheid weten, hoe het leven te midden der wereld, waarvan men zich zoveel voorstelt, waarlijk is! Maar wat praat u toch altijd over kruis, wilt u de Heere uw God, die u geschapen heeft, niet vrezen, omdat u het kruis schuwt, welnu, ga dan maar met de duivel mee, en zie wat er bij die aartsvijand te vinden is, wat die u schenken zal. Een tiran is hij, die veel belooft, maar nooit woord houdt. Bij de Koning met de doornenkroon en met het kruis echter, wandelt men aan de hand van een getrouw Vader. Het gaat zo gemakkelijk niet, om te leren, dat "alles" van Gods Vaderlijke hand komt; het is niet zulk een kleine zaak midden in de smeltkroes te blijven geloven: ik heb daarboven een goede, getrouwe genadige, alleen wijze Vader, en alle dingen zullen ten goede meewerken voor hen, die God liefhebben, die Hij naar Zijn voornemen geroepen heeft. Met het kruis, met de dagelijkse plaag die God u in huis zendt, zendt Hij u een

eeuwig heil, een eeuwig geluk, meer waard, dan een zak vol ontelbare dukaten. En of u het nu gelooft of niet gelooft, arme ziel! toch is het waar.

Maar ongelukkig het kind, dat niet leren, niet arbeiden, maar luiere wil, en daarom voorgeeft dat het reeds alles weet. Menigeen moet in zijn ouderdom klagen: ik heb in mijn jeugd niet willen leren, en nu moet ik anderen dienen, mij afsloven en een schamel stuk brood eten in 't zweet mijns aanschijns! Er is immers geen werkring op aarde, waarvoor de mens niet geschikt gemaakt en opgeleid moet worden! En hoe kunt u leren u eeuwig te verheugen, de eeuwige vreugde te genieten, zo God u niet vooraf door allerlei kruis en druk de ijdelheid heeft doen smaken van alles, wat onder de zon is? Wie zijn het dan, die Johannes zag, staande voor de troon en voor het Lam? Immers "die uit de grote verdrukking komen; en zij hebben hun lange klederen gewassen en hebben hun lange klederen wit gemaakt in het bloed des Lams!" Openb. 7 vers 14b. Ziet! dat moet ge ook in de school des kruises leren, uw klederen wit te maken in het bloed des Lams.

"Ken u zelf" was het woord van een wijze man uit Griekenland. Maar hoe leren wij *onzelf kennen*? Wij stappen daar zo licht overheen en menen, dat wij allang weten, wat in hart en nieren steekt, en hoe groot onze zonde en ellende is. Want ach, de meeste volwassenen menen, dat zij de Catechismus niet meer nodig hebben; die is goed voor de kinderen. En als dan de eenvoudigste vraag tot hen komt, weten zij niets en staan daar met beschaamde kaken. Niemand verbeelde zich toch ook van het natuurlijke leven, dat, tenzij God er hem genade toe schenkt, hij uit zichzelf geneigd is, om vrolijk te werken, graag te leren. Dat zijn gewis zeldzame kinderen, die uit eigen beweging hun boek ter hand nemen, de meesten moeten er toe gedreven worden, hetzij door loon, hetzij door straf. En de volwassen mens is, van nature, even traag als het kind om te leren wat hij voor dit aardse leven behoeft, nog veel trager, ja, geheel onverschillig en dood, om te leren wat hij voor de eeuwigheid leren moet. Maar, dat verontschuldigt hem niet. Leren moet hij, de volwassene, even goed als het kind. Wat moet hij leren! Een kind moet leren spellen, lezen, rekenen, vlijtig zijn, opdat het een eerlijk stuk brood ete en onafhankelijk van anderen zijn weg door de wereld ga. God heeft de aarde geschapen, en de mens gegeven, opdat hij er uit hale, wat God er in heeft gelegd. En al zijt ge nu volwassen, zo moet u toch nog zeden en manieren leren, want u weet in 't koninkrijk der hemelen niet te staan noch te gaan, u weet niet hoe ge u gedragen moet, u weet niet te geven en te nemen. Dat moet u alles nog leren, en geeft God u ogen, dan stemt u dit van harte toe. U moet uzelf leren verloothenen, u moet leren bidden: 'ach God! ik ben zo dom zo onwetend, leer u mij toch. Ik ken Uw wegen niet, leid en voer mij, o God! Ik ben zó verkeerd, ach Heere! bekeer mij toch.'

En zie, juist in Christus' kruisschool leert u dat alles. Daarin leert ge uzelf kennen; niet door het kruis op zichzelf, niet door de verzoeken en aanvechtingen op zichzelf, maar doordat de Heere in deze Zijn school met Zijn Heilige Geest tot u komt. Met andere woorden, als Zijn genade u op deze school bracht. En de Leermeester op deze school geeft scherp acht, en is niet slap noch toegevend. Hoe lief Hij u heeft, dat verbergt Hij diep in Zijn Goddelijk hart, maar Hij is streng en ernstig. In Zijn school leert u God kennen, zoals nooit te voren als Hem, Die al onze krankheden kent, al onze zonden vergeeft. O, dáár leert u de Heere kennen als uw ware toevlucht, zodat u leert zeggen: "Bij U o Heere! schuil ik, en al houdt Ge U verborgen, o mijn God! nochtans openbaart Gij U te midden mijner ellende, en al zie ik U niet, toch zijt u nabij mij veel dichter dan ik vermoedde".

Ja gewis Heere, Gij zijt zeer nabij de ziel, die tot U zucht, zeer nabij de arme mens, die in zijn nood de knieën buigt en roept: *Ach Heere! lieve Heere God! verhoor mij toch, ach Heere! help mij toch.*

In deze school wordt u ook bruikbaar gemaakt **voor anderen.**

Want immers bij al het hoog geroemd geloof van menselijke wijsheid, bij alle voorgewende christenzin en schijnijver voor God, wat wordt men gewaar? Niets dan liefdeloosheid. De een bijt en slaat de ander, stoot hem voor het hoofd; de een kan niets verdragen van de ander; het geringste behoeft slechts te gebeuren en het zogenaamde eergevoel is gekwetst, en men ziet van zijn ingebeelde hoogte op de naaste neer en houdt zich voor wat heel bijzonders. Ach, dat ware immers geen hemel, waarin men met zulke gevoelens leven kon! Ach, als de vonk der goddelijke liefde niet hier in dit leven begint te gloren in uw hart, denkt u dan, dat u in de hemel liefde zult hebben? Hier begint men Psalm 133 te leren stamelen, om die in der hemelen koor mee te kunnen zingen. Daar boven is de tijd van genieten, maar hier is het de tijd van leren, van schoolgaan en van geëxamineerd worden. Niemand wordt aangesteld tot predikant, tot geneesheer, tot officier, tot onderwijzer, zonder behoorlijk zijn examen afgelegd te hebben, opdat men enige zekerheid hebbe, dat hij voor zijn ambt deugt! Ja, dat is het doel van de kruisschool, daar leert men medelijden en toegevendheid voor de naaste; men leert daarin zijn eigen ellende kennen; men houdt op, zo lichtvaardig de staf over anderen te breken, maar men wordt zelf geheel verbroken en verbrijzeld.

Denk echter niet, dat de beste scholier wel niet vaak in allerlei verkeerdheden vervalt, maar de Hemelse Leermeester, die de kruisschool bestuurt houdt vol met Zijn goddelijk onderwijs. Iedereen, die op reis is heeft graag wegwijzers, waarop hij lezen kan "dit is de rechte weg". En juist in de kruisschool, onder druk en leed, neem ik Gods woord ter hand, ga ik in het heiligdom des Heeren, Psalm 73 vers 17. En zoek en vors en wroet daarin, of ik de kentekenen van het ware geloof heb, of ik de bewijzen vind, dat ook ik op de ware weg ben, Ja, of nee! Zo wordt men in de heilige Schrift ingeleid en leert uit het geschreven Woord troost op troost putten. Want hoe ligt de zaak dan toch? Was het Paulus alleen, die het lijden, de dood van Christus gelijkvormig moest worden gemaakt? Dan was immers Paulus de enige, die in de hemel kwam! Is deze dood is dit sterven aan het zichtbare het deel van Paulus alleen? Alleen waar ook u leert uzelf te verloochenen, uw kruis dagelijks op u te nemen en uw Heiland te volgen door bezaaide en onbezaaide landen, zult u eens zien, dat er loon is voor uw arbeid.

Als wij het oog vestigen op dit loon, op **deze vrucht**, die uit het kruis ontspruit, als wij recht nuchter zijn - d.i. als wij de dingen van dit leven leren beschouwen in het licht der eeuwigheid - ja, als wij maar alleen ons dagelijks gezond verstand recht gebruiken, dán zullen wij zien, dat ieder, die ook maar de allereerste beginselen van het zaligmakend geloof bezit, juichen en huppelen mag van vreugde.

Ach ja, dat is wel waar, maar u moest eens weten, leraar, hoe vreselijk het er bij mij uitziet!

Nu, zeg ik u, dat is niet waar; maar al hebt u gelijk, en ik weet niet hoe het u om 't hart is, God weet het, en ik verkondig u, gij armste van alle armen, dat zo ge maar even uw hart voor de Heere uitschudt, zo ge Hem maar even bij de zoom Zijns kleeds aangrijpt al uw leed verzoet en verzacht is. Ja, met zijn God te wandelen, met zijn God te worstelen, door zijn God gebonden te worden aan de vreze Zijns Naams; dat zijn toch kostelijke dingen, veel kostelijker dan al de schatten der wereld! Is dat geen vreugde,

als men langs de weg van kruis en druk leert zeggen: *door het woord mijns Konings drijf ik veel vijanden op de vlucht?*

Ja, maar in die kruisschool ontnemt de Heere mij alles, wat ik heb!

Dat is echter zeker niet waar. Al wat u verderven zou, en waar u zoveel mee op hebt, schoon het niets is dan klatergoud, ja dat ontnemt Hij u in Zijn trouwe liefde, maar anders niets. Op de ganse wereld is er geen school, waar men zulk goed onderwijs geniet, waar men zó goed leert, waar men zó goed door het eindexamen komt, als de school des kruises. Daarin brengt men het tot iets: alle leerlingen uit deze school worden vorsten en profeten, rijksministers en staatsraden aan het hemelse hof.

Wij zijn nu aan het derde vers gekomen, dat alzo luidt: vers 3. ***Wetende, dat de beproeving uws geloofs lijdzaamheid werkt.***

Hiermee wil de Apostel ons aanduiden de vruchten, die wij in de weg van kruis en verdrukking zien opwassen, gelijk nergens elders. "Wetende", zo begint hij het derde vers. U moet het voor grote vreugde achten, zo u in velerlei verdrukkingen of aanvechtingen valt, "wetende" welke vruchten, welke gezegende vruchten u daarvan plukt. De gelovigen, waaraan Jakobus schreef, konden dit weten, want zij hadden het reeds dikwijls ervaren. En toch moet hun deze wetenschap, dit bewustzijn, dat het doel en de vrucht hunner verdrukking heilzaam is, telkens weer herinnerd en voorgeschreven worden. Want als het kruis weer aanwezig is, zijn de harten der gelovigen spoedig verslagen, en weten zij niet meer, dat het de Heere is, die dit alles doet, ja zij weten eigenlijk niets meer. Want gewoonlijk ziet het oog der ziel de heerlijke uitkomst niet in, en meent het heen en weer geworpen hart: *mijn weg, mijn zware weg, is voor de Heere verborgen, en mijn recht gaat van mijn God voorbij!* Jesaja 40 vers 27. Daar wandelt, of liever daar kruipt men radeloos door duistere dalen, en meent, dat de Heere ver, o! zó ver van ons geweken is. Ach, wij kunnen veel uit het Woord en uit de leidingen Gods met al Zijn heiligen weten, wij kunnen anderen misschien met dat alles troosten en ophelpen in hun nood, maar als wij zelf in het vuur komen te staan, zijn wij ras vergeten, wat wij gisteren nog zó goed wisten. Want o, hoe waar is het, wat Luther zegt: *dat vlees en bloed zich bezwaarlijk met het eeuwige goed verenigen!* Wie blijft, bij oude zonden en nieuwe nood, standvastig denken aan vroegere wonderen, indien de Heilige Geest hem niet in zijn angst komt troosten en hem toeroept: *Ik ben uw heil!?* Wie van Gods kinderen heeft dan moed, om te midden der verzoeken en aanvechtingen voor zichzelf, ja juist voor zichzelf, aan het heerlijke doel te denken, waartoe God hem kruis en verdrukkingen zendt? Wie echter van de Heere geleerd is, kent het doel van het hem opgelegde kruis van Christus, al kan hij er zichzelf niet mee troosten, maar evenals in de aanvang van zijn weg, zo wordt hem ook verder, bij elke nieuwe diepte, die hij door moet, deze troost door het woord en de verlichting des Heiligen Geestes weer bijgebracht: want u "weet" ofwel "wetende dat" de beproeving uws geloofslijdzaamheid werkt.

In de Griekse taal is dit: "in velerlei verzoeken en aanvechtingen vallen", evenals in onze Statenvertaling, door het woord "wetende" onmiddellijk met het volgende verbonden. Gelijk ik reeds zei: de Apostel schrijft aan de vreemdelingen in de verstrooiing, dat zij wisten welke oorzaak tot grote vreugde hun noden en verdrukkingen waren, en dat schreef hij hun omdat zij deze troost niet meer konden vast te houden in hun angst. Men kan iets weten, en toch niet weten. Men kan b.v. weten, dat zij, die het zaad der Joden zijn, niet zijn te vernietigen, en men kan toch datzelfde zaad der Joden gloeiend haten, belasteren en zoeken uit te roeien, gelijk Saul

zeer goed wist, dat het hem nooit zou gelukken David om te brengen, en hem toch gedurig op de hielen zat. Dat weet iedere booswicht, *dat wie een kuil graaft voor een ander, er zelf in zal vallen*, en nochtans is hij het vergeten, als hij de rechtvaardige zijn netten spant. En zo kan ook een Christen, onder kruis en druk, weten, dat het einde heerlijk zijn zal, en toch radeloos en als versteend van droefheid zijn. Want, dat het einde heerlijk zijn zal, kan hij op elke bladzij der Heilige Schrift lezen. Wie is er dan ooit beschaamd en te schande geworden, die op de levende God hoopte? Vraag dan eens aan uw vrome ouders, aan alle heiligen Gods! Wie heeft ooit te vergeefs Gods aangezicht gezocht? Ja al scheen het, alsof God doof was voor zijn gebed, wie heeft het eindelijk, eindelijk toch niet ervaren, dat God zich neigde tot de stem zijns geweens, ja hem veel beter verhoorde, dan hij het zich ooit had voorgesteld? Gewis! zo Saul, in plaats van hulp te zoeken bij de toveres van Endor, tot de levende God de toevlucht had genomen, de Heere zou hem niet afgewezen hebben. *Zal God dan geen recht doen Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, hoewel Hij lankmoedig is over hen?* (Lukas 18 vers 7) Dat is, hoewel Hij langzaam met hen te werk gaat, en schijnt uit te blijven? Ach, dat zullen velen uwer ook wel ervaren hebben. Toon mij één kind Gods, dat zich in de treurigste toestand, in de onderste kuil bevindt, en ziet eens of hij, als hij een waar kind des Heeren is, niet aanstonds zal beginnen met een andere bekommerde, die tot hem komt, vriendelijk te troosten, en toe te roepen: 'u blijft gewis niet in de kuil liggen, de Heere helpt er u uit.'

Nu, aan deze, de lijdende welbekende, troost, waarmee ze zichzelf echter niet kunnen helpen, herinnert hen Jakobus, als hij zegt: "gij weet" of "wetende dat." U weet het immers zelf wel, zegt hij, welk een Ontfermer en Uithelper de Heere is. Zo vat de verdrukte weer moed, en zegt: 'ja, dat is toch waar, dat blijft waar, tot in alle eeuwigheid.'

Als God ons, door Jakobus, laat toeroepen: *u weet het wel*, neemt Hij juist door dit woord en door Zijn Geest weg, wat ons verhindert Hem te zien; neemt Hij weg het zichtbare, dat in onze ogen groter is dan Hij; opent Hij ons de Schriften, en geeft ons Psalmen in de nacht, in onze diepe nood en aanvechting. Zó heft Hij de ellendige op uit het stof, draagt hem over alles heen en geeft hem het bewustzijn: 'niet te vergeefs lijd ik dit alles, maar de Heere heeft er een doel mee, en het einde zal heerlijk zijn.'

Wetende dus, *dat de beproeving uws geloofs lijdzaamheid werkt.*

Luther heeft hier vertaald: dat de beproeving uws geloofs, zo het rechtschapen, dat is, van de echte stempel is, lijdzaamheid werkt of "geduld". Hoewel nu onze Statenvertaling hier juister is, willen wij even Luther's woorden volgen, daar ook zij overeenkomstig Gods waarheid zijn, en voor velen heilzaam kunnen worden. O mocht dit "indien", "indien uw geloof van de echte stempel is", bij velen uwer, heden of morgen, eens een heilzame angst verwekken! U denkt misschien, als het bij u eens op de proef kwam, met die lijdzaamheid spoedig klaar te komen, maar, hoe staat u voor het oog van een alwetend God, tegenover deze vraag: is uw geloof wel van de echte stempel? Hebt u het echte, zaligmakende, door de Heere zelf gewerkte geloof, of niet? In het maatschappelijk verkeer, vooral in de handelsstand, gaat niets boven het crediet, het vertrouwen. En toch, al is degene, die u werk of geld beloofd heeft, nog zo eerlijk, is het u niet bang, totdat u het beloofde werkelijk hebt ontvangen? En als nu uw geloof, waarop u meent te kunnen leven en sterven, eens niet van de echte stempel was, o! wat zou er dan uit u worden? Zo menigeen moet ik ernstig aanraden, vooral bij het lezen der Heilige Schrift, wat minder lichtzinnig te zijn, en zulke levensvragen niet koelbloedig ter zijde te leggen. Welgelukzalig hij of zij, die in de stille binnenkamer met Gods Woord voor zich, de toepassing van alles op zichzelf maakt.

Houdt mij deze ernstige waarschuwing, die sommigen uwer dringend behoeven, ten goede; ik knoopte ze aan de woorden uit Luthers vertaling vast, en ga nu voort het derde vers naar onze Statenvertaling met u te behandelen.

Daar luidt het, geheel naar het oorspronkelijke: wetende, dat de beproeving des geloofs lijdzaamheid werkt! Zo lezen wij ook 1 Petr. 1 vs.7: *Opdat de beproeving uws geloofs, die veel kostelijker is dan van het goud, het welk vergaat, en door het vuur beproefd wordt, bevonden worde te zijn tot lof, en eer, en heerlijkheid in de openbaring van Jezus Christus.*

Het Griekse woord beduidt hier beproeving, loutering, onderzoeking, of iemand de bekwaamheden bezit, die hij voor zijn ambt nodig heeft. En dit woord, beproeving of onderzoeking, beduidt ook dat Hij, die beproeft, die onderzoekt, de Heere is. Daar helpt geen bidden voor, het geloof moet op de proefsteen worden gelegd, en in de smeltkroes moet 's Heeren goud gelouterd worden. Hij zelf beproeft de oprechtheid en vastheid van het geloof Zijn er kinderen, ja van al Zijn kinderen, zonder onderscheid. Van de zijde des duivels en der mensen moge het hierbij op de ondergang van Gods kinderen gemunt zijn, van Gods kant bedoelen alle beproevingen heil en eeuwige behoudenis, en zullen eens stof geven tot eeuwig juichen. Alzo, God loutert het geloof, of Hij beproeft, Hij onderzoekt het. Het is spoedig gezegd: "Ja, ik geloof!" als er geen verzoeking, geen aanvechting is, maar, waar het tot een besliste keus moet komen, of men van de Heere alléén, of wel van de wereld, hetzij geheel, hetzij half en half, zijn heil verwacht, dan wordt het geloof op de proef gesteld.

Gewis! God is alwetend. Hij weet van wat maaxsel wij zijn, Hij behoeft dus voor Zichzelf niet te onderzoeken, hoe het met ons geloof gesteld is, Hij die de harten en nieren proeft, kent de waarde van Zijn eigen werk wel. En toch zegt Hij: *Ik heb u gelouterd, doch niet als zilver, Ik heb u gekeurd in de smeltkroes der ellende* (Jes. 48 vers 10) Als Zijn eigen werk beschouwd, behoeft de Heere gewis het geloof niet op de proef te nemen, maar wel moet onderzocht worden, wat Gods kinderen gedaan hebben met hetgeen de Heere hun schonk. En dan zal wel blijken, dat, gelijk de sneeuw zilverwit van de hemel valt, maar hier beneden spoedig onrein en bezoedeld wordt, het zo ook gaat met wat God in de harten werkt. Zodat dus ons geloof, door God gewerkt, en door ons spoedig bedorven, voortdurende versterking en loutering behoeft. "Want Hij zal zijn als het vuur van een goudsmid, en alle zeep des vollers, en Hij zal zitten, louterende, en het zilver reinigende, en Hij zal de kinderen van Levi reinigen, en Hij zal doorlouteren als goud en zilver: dan zullen zij de Heere spijsoffers toebrengen in gerechtigheid." Maleachi 3 vers 2 en 3.

Alzo, nog eens: ons geloof, ofschoon door God gewerkt en geschonken, heeft door ons onverstand, door onze zonden en overtredingen voortdurend behoefte aan loutering. Daarenboven wil de Heere, tot troost der Zijnen, het voor hemel en aarde, ook voor de vijanden, laten openbaar worden, hoe het geloof, dat Zijn genade en in de Zijnen gewerkt heeft, ook door diezelfde genade ten dage der aanvechting onderhouden en bevestigd wordt. God kent gewis de echtheid van hetgeen Hij gewrocht heeft, Hij weet ook, dat dát werk nooit zal vergaan, daar Hij de vaste wil heeft, het tegen alles staande te houden. Maar de Zijnen moeten ook verzekerd worden van de echtheid van hun geloof, zij moeten ondervinden, dat dát geloof wel op de proef genomen, maar nooit teniet gemaakt kan worden. Zo wordt een ieder van Zijn kinderen van zijn geloof uit de vruchten verzekerd, zó wordt de naaste door onze godzalige wandel voor Christus gewonnen! Zó wordt openbaar, wat in 't verborgen sluimert, zó, wat in 't zaligmakend geloof ligt opgesloten.

En als de Heere dus Zijn gelovige op de proef stelt, en in vele engten drijft, doet Hij dat om hun vele schone gaven mee te delen. Dit is het heerlijk doel van "de beproeving des geloofs", en zo heeft de ware gemeente des Heeren, zo heeft elke gelovige ziel het vaak beter in de smeltkroes der ellende en onder 's Heeren tuchtroede, dan in dagen van rust en vrede, want alleen zó leert men, dat het geloof, dat men heeft, van de echte stempel is. Gelijk wij reeds boven zeiden: het is gemakkelijk te zeggen: "Ja, ik geloof!" Zeer veel mensen menen ijzervast in het geloof te staan: maar, o wee, indien het zichtbare hun ontviel! O wee, als zij dat moeten missen! Het is spoedig gezegd: "ik geloof!" Maar hij, die Christus door een waarachtig geloof is ingeplant, zal er zeker niets tegen hebben, zo dat geloof door God wordt op de proef gesteld. Deze eerlijkheid en oprechtheid heeft de Heere zelf hem geschonken. Zulk een weet, wat God gedaan heeft, en toch moet hij nog voortdurend bevestigd worden. Het is de uitverkoren gemeente, het is de bruid van Jezus Christus eigen met David de 26e Psalm te bidden: *Doe mij recht, o Heere, want ik wandel in mijn oprechtheid* - niet voor de rechtbank der wet, want wie kon daar bestaan - maar tegenover dat, waarvan mijn vijanden mij verdenken en beschuldigen; en met Psalm 31 vers 15: *Ik vertrouw op U, o Heere! ik zeg: Gij zijt mijn God!* Nee, ik zal niet vallen, al roepen ze ook allen: wanneer zal hij sterven en zijn naam vergaan? Psalm 41 vers 6. En wederom Psalm 26 vers 2: "Proef mij, Heere! en verzoek mij, toets mijn nieren en mijn hart, want Uw goedertierenheid is voor mijn ogen, en ik wandel in Uw waarheid." En waar Uw goedertierenheid, Uw waarheid mij omgeeft, kan ik het niet dulden, dat er valsheid in mij zij; het moet er alles uit, wat voor U niet kan bestaan.

Het is alle kinderen Gods eigen, vooral als zij pas op de weg zijn, vol angst en vreze te zijn of zij wel volharden zullen. Zij hebben zulke schrikkelijke ervaringen gemaakt van hun ontrouw, van hun zwakheid, dat zij van harte amen zeggen op de woorden van de Catechismus, *dat wij uit ons zelf veel te zwak zijn om ook maar één ogenblik te kunnen bestaan* (antw. 127). Ja wij weten het goed, en worden er ook dagelijks in onderwezen, dat zij zichzelf niet staande kunnen houden, dat zij veel te zwak zijn, om ook maar één verzoeking het hoofd te bieden. De ware kinderen Gods zijn zo sterk niet, als vele valse broederen het van zichzelf beweren. Nee, de vijand uit de hel is hun ontzettend groot, de zonde is in hun ogen zo vreselijk sterk en machtig, en de wereld draagt zulk een schoonschijnend masker, dat het arme wormke Jakobs voortdurend in vreze is, of het wel volharden zal tot einde.

Daarbij blaast de duivel hun vaak in 't oor: 'o! ik krijg u toch nog in mijn macht, morgen of overmorgen zal het mij toch wel gelukken, u weer in de wereld terug te slepen, en dan zijt ge verloren' Wie nu het echte, zaligmakende geloof van God de Heere ontvangen heeft, heeft ook heimwee ontvangen naar het hemels Jeruzalem. Hij weet: eens is het gedaan met alles hier beneden. Daarom zingt hij:

*Mijn leven is een pelgrimstand,
Ik trek naar 't schone vaderland!*

Maar toch, als ik nu aan de deur des hemels kom, zal ik dan waarlijk binnen worden gelaten? Zal dan ook mijn woning bereid, mijn kroon gevlochten zijn?

Ik heb, Gode zij lof, alle oorzaak om zulke oprechten gerust te stellen. Het is dezelfde God, die u voor jaar en dag in de smeltkroes wierp, en er u heerlijk uit verlost, die er u thans weer inwerpt! Staat u morgen of overmorgen in gevaar van de levende God en Zijn Woord af te vallen, dan zult u, te midden uwer benauwdheid, door Zijn sterke arm ondersteund en bewaard worden, gelijk eertijds. Ja, dan mag u ook veilig zeggen en zingen:

Wanneer ik, op mijn legersteê,

*Aan U gedenk in stille nachten;
 Dan peinst mijn ziel, met al haar krachten,
 Hoe u voorheen, in angst en wee,
 Als mij de vijand wild' omringen;
 Mij vaardig zijt ter hulp geweest.
 Dies zal ik nu ook, onbevreesd,
 In schaduw van Uw vleug'len zingen.*

en voorts:

*Mijn ziel kleeft U standvastig aan;
 Gij ondersteunt mijn zwakke schreden;
 Uw rechterhand vol mogendheden
 Doet mij getroost en veilig gaan.*

Psalm 63 vers 4 en 5

U hebt het wel benauwd in de smeltkroes uws Heeren, niet waar, arme ziel? God heeft uw geloof zó sterk op de proefsteen gedrukt, dat er een brede bloedstreep aan is blijven kleven! De mensen die van deze wereld zijn, en die, hoe godsdienstig zij zich ook voordoen, daarom uw nood niet konden verstaan, hadden van u gezegd, dat het goud, dat u van de Heere had ontvangen, geen echt goud was. Maar toen sprak de Heere, dat wil Ik u anders tonen, duivel! Gewis is Mijn goud goed, zuiver goud. Zo bent u met uw geloof, met uw hemelse schat in de smeltkroes gekomen en u hebt het benauwd, zeer benauwd in deze hitte, nietwaar? Maar zie nu eens wat al dat harteleed, al die smart bij u uitwerkte! Was uw geloof niet in de smeltkroes geworpen, was het u naar de loop der wereld goed en naar wens gegaan, wat was er dan van uw geloof terechtgekomen? Zouden duivel en wereld u niet spoedig weer ingepakt en meegesleept hebben?

Maar waartoe al dat leed, dat ik dragen moet?

Is dan Gods werk niet volkomen! Is het geloof dan niet het werk van de Heilige Geest, en moet er dan daaraan door het lijden nog iets volmaakt of toegedaan worden? Gewis is het geloof, als werk van de Heilige Geest, geheel volmaakt, maar nog eens, de onreinheid van uw hart maakt, dat er gedurig op die reine zee weer allerlei onrein schuim verschijnt, en dat schuim moet uitgezuiverd worden. En daarenboven, u wilde immers zo graag zekerheid hebben, dat als de beproeving gekomen was, u ook zou volharden. Nu, juist in de weg van kruis en druk bereidt God u die allerhoogste vreugde, met uw verstand en hart daarvan overtuigd te zijn: *ik ben des Heeren!*

En alleen op de weg des kruises verkrijgen wij die ware lijdzaamheid, die de Schrift Lucas 28 vers 15 volstandigheid, d.i. volharding noemt. Wij lezen daar: "En het zaad, dat in de goede aarde valt, zijn deze, die, het woord gehoord hebbende, hetzelve in een eerlijk en goed hart bewaren, en in volstandigheid vruchten voortbrengen." Allen, die geen vrucht voortbrengen in volstandigheid, lijdzaamheid en volharding, zeggen, bij het lezen dezer woorden. Amen, dat is schoon, ja zó moet het zijn! Daarentegen begint bij allen, die waarlijk Gode welgevallige vrucht hebben, het hart vol angst te kloppen bij deze woorden. Zij gevoelen de dood in hun leden woeden, en denken in hun nederigheid en verootmoediging, dat de woorden uit vers 13 hun gelden: en die op de steenrots bezaaid worden, zijn deze, die, wanneer zij het gehoord hebben, het woord met vreugde ontvangen; en deze hebben geen wortel, die maar voor een tijd geloven, en in de tijd der verzoeking wijken zij af. Ach, als ware gelovigen deze woorden lezen, wordt het hun bang, ja zeer bang om 't hart. Ach, zeggen zij, als de aanvechting, als de vervolgingen eens kwamen, val ik zeker af.

Nu werpt de Heere de zodanigen in de smeltkroes, laat de oven der verdrukking, waarin zij zich bevinden, op het allerheetst stoken, opdat zij juist in deze gloed ervaren zouden, dat hun geloof, in de brandendste hitte ongedeerd blijft, totdat Gods tijd en ure is gekomen om hen heerlijk te verlossen.

Het is echter niet de smeltkroes op zichzelf, die de echtheid van het geloof aan de dag brengt; op zichzelf werkt de beproeving van het geloof geen enkele Godsvrucht, dus ook geen lijdzaamheid, noch volharding. Integendeel, zo Gods genade er niet bij komt, heeft kruis en tegenspoed veeleer een verwoestende invloed op het geloof en zijn vruchten. Ook beogen duivel en wereld, als zij Gods kinderen kwellen, plagen en belasteren, niets anders dan hun geloof uit te roeien. Het is alléén de genade van onze Heere Jezus Christus, het is alléén God de Heilige Geest, die zowel het geloof als de vruchten van het geloof werkt. Alzo te midden van allerlei aanvechtingen en verzoekingingen is het Gods Geest, die het geloof staande houdt, en de waarachtige lijdzaamheid, de ware volharding is een vrucht van die Geest, en geen eigenschap of zelfgewerkte deugd der schapen van Gods weide. Waar echter dit werk des Geestes wordt gevonden, wijst Hij de gelovigen op hun roeping en plicht, en schenkt hun wil, moed en kracht, om te volgen, waar Christus hen roept.

Ware er nu geen strijd, geen aanvechting, dan zou de gelovige ook nooit ervaren wat de Heere vermag, hoe die hem sterken en bekwaam maken kan, gelijk een held nooit zijn dapperheid zal gewaar worden, zo hij niet in strijd en gevaar komt.

Ja, de beproeving des geloofs werkt lijdzaamheid! Lijdzaamheid, volharding onder het kruis, volhouden op die post, waar de Heere ons geplaatst heeft, ook al wordt het ons schier onmogelijk, alle bestrijding, alle aanvallen, die op ons los stormen, te verdragen; volhouden totdat de Heere uitkomst schenkt. Dan leert de verdrukte spreken: *immers is mijn ziel stil tot God, van Hem is mijn heil* (Psalm 62 vers 2) Hij verdraagt graag, zonder veel ophef er van te maken, wat hem om des Heeren wil treft, en zonder zich in goddeloos morren tegen 's Heeren leidingen te verheffen. God leert hem zijn kruis geduldig dragen en doet hem ook inzien, dat alle pogingen, die hij zelf wil aanwenden, om van onder dat kruis weg te lopen, zijn weg veel zwaarder zouden maken, en hem geen heil zouden aanbrengen.

Lijdzaamheid, geduld, volharding, het is één en dezelfde zaak, gelijk een oude spreuk zegt: *leert verdragen tot het einde, en wees geen lafaard*. Van deze lijdzaamheid of dit geduld lezen wij ook in Rom. 5 vers 3, *dat de verdrukking lijdzaamheid werkt*. En Rom. 2 vers 7: *degenen wèl, die met volharding in goed doen, heerlijkheid en eer en onverderfelijkheid zoeken, het eeuwige leven*.

De oude Perzische dromenuitleggers zeiden, dat, zo men droomde, aan een kruis te hangen, en zo aan het kruis hangend ontwaakte, zulk een droom een groot geluk voorspelde. Daarentegen beduidde zulk een droom ongeluk, als men in de droom er door eigen krachten toe kwam het kruis te verlaten.

Wij allen, voor zover wij tot God bekeerd zijn, weten, hoe vooral in het begin van onze weg, ons het denkbeeld kan benauwen, mijn geloof is niet van de echte stempel, ik heb mij maar wat ingebeeld. En dat het de weg van het kruis, van tegenspoed, van vervolging, van miskenning, ja van nood en dood is, waarop God de Heere de echtheid van ons geloof, de echtheid van Zijn werk in ons wil verzegelen en verzekeren. Dat is de heerlijke, troostvolle waarheid, die Jakobus' overschone brief ons predikt. Dit gouden kleinood is voor ons bewaard en is ons gegeven, om ons in het ware, zaligmakende geloof te versterken en te gronden. Wij worden daarin onderwezen waar, en op welke wijze wij van ons geloof uit de vruchten verzekerd worden, en waar de ware lijdzaamheid groeit, die volhardt tot aan 't einde.

De verdrukking op zichzelf werkt niets bijzonders uit, maar in de verdrukking schenkt de Geest des Heeren, die het geloof schiep, ook de genade der volharding, en deze volharding werkt de Heilige Geest te midden van het vuur, waarin Gods kinderen staan. Maar Gods kinderen zijn geen dode werktuigen, maar mensen, die hun hemelse Leermeester vrij wat meer te doen geven, dan dode werktuigen, zulke tegenstrevers nu, die veel liever het kruis ontvluchten, dan het dragen willen, maakt Hij, de Heere, geheel onderworpen en stil. Hij doet hen inzien, wat er van hun arme zielen zonder Zijn liefde terecht zou komen, zij leren inzien welke gevaren voortdurend hun ziel bedreigen. Zij leren inzien, wat zij de Heere schuldig zijn. Zij leren voor Zijn wil te bukken. En zo kunnen zij ten laatste, hoe klein, hoe zwak, hoe ellendig zij zich ook voelen, met Paulus uitroepen: "Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden; voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke mij de Heere, de rechtvaardige Rechter, in die dag geven zal; en niet alleen mij, maar ook allen, die Zijn verschijning hebben lief gehad!" 2 Tim. 4 vers 7, 8. Wij zijn nu aan het vierde vers gekomen, dat alzo luidt:

Vers 4. *Doch de lijdzaamheid hebbe een volmaakt werk, opdat gij moogt volmaakt zijn en geheel oprecht, in geen ding gebrekkelijk.*

De eerste woorden van dit vers: *doch de lijdzaamheid hebbe een volmaakt werk*, vertaalt Luther, ook geheel en al naar de mening des Geestes, alzo: "de lijdzaamheid moet ten einde toe vast blijven".

Er is een heidense lijdzaamheid, die de mens onder alle tegenspoeden onverschillig voor alles maakt, doch daarvan is hier geen sprake. Waar de Heere zelf het geloof in de smeltkroes werpt, doet Hij het om dat geloof te beproeven en om de Zijnen te leren, dat zij het ware zaligmakende, en geen schijn noch tijdgeloof bezitten. Want de kinderen Gods hebben o zo graag! de zekerheid hunner zaligheid, zij zijn er zo beangst over, of zij zich ook bedriegen. En op de bodem van hun hart woelt dikwijls de bange vraag: zal ik nog niet eens te schande worden? Zal ik nog niet eens bedrogen uitkomen? Ach! daar kan het zo vreselijk spoken in en rondom hen, daar komen allerlei twijfelingen en boze overleggingen tegen de Heere in hen op, allerlei verkeerde, wanhopige gedachten, zodat ze vaak met David uitroepen: *Nu zal ik een der dagen door Sauls hand omkomen* (1 Sam. 27 vers 1). En wat de gelovige ziel zo zeer begeert, namelijk bevestiging van haar geloof en vatbaarheid voor de eeuwigheid, dat beoogt de Heere ook, zoals Hij zelf zei: *wie volharden zal ten einde toe, die zal zalig worden* (Matth. 24 vers 13, Markus 13 vers 13). Dus, volharden tot het einde toe, dat is de ware lijdzaamheid.

Lijdzaamheid beduidt eigenlijk: onder de opgelegde last blijven, niet eigenwillig de last, die op de schouders ligt, afwerpen, maar het kruis blijven dragen, totdat God ons van het kruis verlost. Het is immers de Heere, die Zijn kinderen het zware kruis oplegt; en daardoor verzekert Hij hen, dat ze ook eens de kroon zullen ontvangen; maar vooraf moet het kruis hier in Mesech gedragen worden, en wel zó en dáárheen, waar God het wil, tot eer Zijns Naams, voor de vijanden, duivel en wereld. Aan gelegenheden om van het kruis af te komen, ontbreekt het Gods kinderen nooit: duivel en wereld willen hen daarbij graag behulpzaam zijn, Ja, zij willen hen graag een handje helpen in alles, wat dient om het kruis af te werpen! Tot dien einde komen zij tot ons met al hun verzoeken en aanvechtingen. Zo is dan de hoofdzaak, de opgelegde last te blijven dragen, en niet zichzelf te verlossen in een weg, die niet naar Gods gebod is, die niet met zijn allerheiligst Woord overeenstemt, door middelen, die

niet door Gods Geest, maar door vlees en bloed of vleselijk verstand ingegeven zijn. Het woord lijdzaamheid of geduld moet hier niet genomen worden in de gewone dagelijkse betekenis van dat woord, gelijk wij reeds gezegd hebben: er is een heidense lijdzaamheid. De Turken zeggen ook: *dit of dat is Gods wil*, en dus is er niets tegen te doen. Zo sprak ook eens een goddeloze koning van Israël of liet door zijn bode tot de profeet Eliza zeggen: *Zie, dat kwaad is van de Heere, wat zou ik verderop de Heere wachten?* (2 Kon. 6 vers 33) Ja, zeggen dan zulke schijn-geduldigen: 'God heeft dat kwaad over mij besloten, ik kan er niets aan doen, ik kan er niets aan veranderen.' En als zulken een christelijk tintje hebben voegen zij er zo bij: 'ja, ik heb het wel enigszins verdiend, het zal wel om mijn zonden zijn, dat ik dit lijden moet.' Ach, dan helpt de zogenaamde rede de mens geduldig, lijdzaam en onderworpen te zijn, men helpt zich met een christelijk of evangelisch gezangversje b.v.: "*Mij naar alles stil te voegen*", enz. of iets dergelijks. Ja, in zulk een beredeneerde en gekunstelde lijdzaamheid kan de mens het zó ver brengen, dat de ganse stad ervan gewaagt, en de mensen tot elkaar zeggen: hebt u reeds van die geduldige lijder gehoord, die zo heerlijk kan spreken?

Er is ook een lijdzaamheid, die uit hoogmoed ontspruit, men wil zich als een wijsgeer voordoen, men moet verstandig zijn, men moet tonen, dat men een christen is, dat men niet zwak is. Hier over klaagt de profeet Jeremia Hfdst. 5 vers 3: "O Heere! zien Uw ogen niet naar waarheid? Gij hebt hen geslagen, maar zij hebben geen pijn gevoeld. Gij hebt hen verteerd, maar zij hebben geweigerd de tucht aan te nemen, zij hebben hun aangezichten harder gemaakt dan een rotssteen, zij hebben geweigerd zich te bekeren."

Er is ook een lijdzaamheid, waarbij men afleiding in de wereld zoekt en de levende God meer en meer de rug toewendt, en er is ook een lijdzaamheid, waarbij men het kruis eerst geduldig draagt maar korter of langer tijd daarna het van de schouders werpt. Ach, er zijn zoveel mondchristenen, die altoos over kruis en aanvechting spreken, zich met vele teksten weten te troosten, en toch allerlei dingen in de mond voeren, waaraan de Apostelen nooit gedacht hebben.

Hier is sprake van dat lijden, dat men ervaart, als men er in angst over is, of men het waarachtig zaligmakende geloof wel bezit of niet. O, die strijd valt zo zwaar, als wij, door God zelf bekeerd zijnde, door allerlei verzoeken en aanvechtingen overvallen worden, opdat ons Gods Woord en het geloof aan dat Woord ontzinke! Hier is sprake van al het nameloze lijden, dat de Heere zelf over de Zijnen laat komen, om hun geloof te beproeven, "opdat de beproeving huns geloofslijdzaamheid werke."

Ach, om zulk een ziel van Gods Woord, van Zijn gebod, van Zijn geopenbaarde wil af te trekken, stellen duivel en wereld, schijnvrome en goddeloze mensen alles in 't werk. En dat gaat alles doodeenvoudig en menselijk, zonder dat er uiterlijk iets bijzonders schijnt voor te vallen. Allen, die niet uit God geboren zijn, al hebben zij de mond ook vol van God en goddelijke zaken, haten de ware kinderen van ganser harte. Zij kunnen het niet uitstaan, dat de stille wandel en het getuigenis van zulk een hun doen en drijven bestraft. En ach, nu heeft een kind Gods, niet minder dan anderen, allerlei menselijke behoeften, en in zijn innigste gevoelens wordt hij gekrenkt en aangevallen in alles, wat hem het dierbaarst is, in vrouw of kinderen, of gezondheid, of uiterlijke welvaart. Want door vele verdrukkingen heen gaat de weg naar de eeuwige heerlijkheid. En zij, die hun lange, witte klederen hebben gewassen in het bloed des Lams, zijn ook degenen, die uit de grote verdrukking komen.

De allereerste vraag, die men zich te stellen heeft, is deze: *heb ik het ware zaligmakende geloof?*

Dit is een levensvraag, die velen liefst ontwijken; zulken willen dan al te rechtvaardig zijn, vallen in allerlei kwade verzoeking, en zij beginnen zich met hun zelfuitgedachte wettische werken tegen Gods waarheid te verzetten; zij schijnen een tijd lang lijdzaamheid te bezitten, dat is, zij volharden in dat, wat zij zich zelf als goed en recht hebben uitgedacht, langzamerhand echter worden zij onmenselijk, ja barbaars voor anderen, verwekken overal ergernis, terwijl zij zelf zich over de eenvoudigste zaken ergeren, zij willen ook volhouden, want dat vordert hun eer; zij hebben nu eens die weg betreden, en voelen zich tot het een of ander geroepen, dat zij zelf op touw hebben gezet, totdat er enige, meerdere hitte ontstaat, dan keren zij om. Zolang Gods gebod tegenover anderen moet gehandhaafd worden, staan zij pal. Moeten zij er echter zelf aan, dan is alle moed verdwenen, zij worden slaven van het vlees en van de wereld, en veranderen van vrienden in vijanden van Gods Waarheid.

In de gemeente des Heeren zijn allerlei mensen, ook zulke, die in de brief van Judas worden vermeld: Judas vers 16: "Deze murmureerders, klagers over hun staat, wandelende naar hun begeerlijkheden." En hetzij zij murmureren, hetzij zij klagen, "spreekt hun mond zeer opgeblazen dingen, verwonderende zich over de personen", - om 's Heeren wil? Nee! - om des voordeels wil". O, deze nabuur is zo vijandig! O, die buur is nog vijandiger, ja de gehele stad is zo vijandig! Dan weet men allerlei te vertellen, verhaalt allerlei oude en nieuwe geschiedenissen en klaagt en murmureert over het opgelegde kruis, over al de zware aanvechtingen, die men te verduren heeft. Kan men zulk een laffe klager niet billijk vergelijken met een soldaat, die aanhoudend jammert over de gevaren en vermoedenissen van de oorlog? Geloof mij Geliefden, door dit aanhoudend geklaag over vijandschap zoeken zulke mensen het een of ander verborgen doen te bereiken. Zij willen òf hun boezempijn stillen door de verkeerde mening, dat zij door al dat lijden enigermate voor hun zonden boeten, (en dan is hun gedrag niets anders dan een verloochening van het enige offer voor de zonde,)" Jezus Christus en Dien gekruist", òf zij zoeken er tijdelijk voordeel door te verkrijgen. "Is het mij niet gelukt mijn zakken te vullen in de kring der eigengerechte Joden," denken zij, "welaan! dan gelukt het mij misschien onder het christenvolk; dat zijn goedgeefse en gulle lieden, en hun penningen zijn even goed als die der wereld, die hen veracht."

Ja, er zijn in Gods gemeente zo allerlei mensen! Sommigen willen met alle macht Gods gebod handhaven, zij houden zichzelf voor om en om bekeerd, dulden ten minste niet, dat één enig mens dit betwijfele, alles wat hen omgeeft moet onberispelijk zijn, en als met bezemen gekeerd. Allen, die hen omringen, en met wie zij te doen willen hebben, moeten geheel heilig en rein zijn, daaraan mag niets ontbreken. En de beste mening van zichzelf koesterende, hoewel ze leerstellig het stuk van 's mensen onmacht min of meer rechtzinnig voorstellen, spreken zij het onverholen uit: "als de aanvechting komt, ben ik volstrekt niet bang, of ik wel zal blijven staan." En zij blijven ook staan, maar slechts voor een tijd. Zij staan pal, ja schijnen veel grotere geloofshelden te zijn, dan Gods ware heiligen van alle tijden ooit waren. En deze heldenmoed duurt dan... Ja, tot dat de hitte toch al te groot wordt, tot dat niet anderen, maar zij zelf met hun lieve eigen ik, met hun eigen vlees en bloed en eigen eer in de smeltkroes moeten. Dan neemt de duivel het een of andere lokaas, en laat dat over de rand van de smeltkroes neerdalen, zoals de visser ook aan de angel doet, om de visjes te vangen, en ach, dan hapt zulk een ingebeelde geloofsheld in die lekkere bete, de duivel trekt hem op aan de uitgeworpen lijn, en weg is hij met al zijn roemen en grootspreken!

Nu moeten wij niet aanstonds met hel en verdoemenis over zulke mensen heen vallen, maar veeleer uit hun gedrag een onderwijzing voor onszelf nemen, want wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht. Daaruit kunnen wij leren hoe zwak, hoe ellendig wij zijn, en dat de voortreffelijkste mens, zo God niet met hem is en blijft, geen minuut kan blijven staan, maar niets is dan ijdelheid. En mijn Geliefden, waar God het geloof in de smeltkroes werpt, is dat voorwaar geen kinderspel, daar is de weg zo ruim niet, maar daar voelt men diep, dat men met de Heere, met de God des hemels en der aarde te doen heeft, en dat Die geen zwakke Eli is van de kinderen, die Hij op voedt voor de eeuwige heerlijkheid.

Maar gelijk wij al zeiden, juist door de strenge tucht, die de Heere aan de Zijnen uitoefent, geeft Hij het hun uit hun vruchten, de echtheid huns geloofs te leren kennen en hun naasten voor Christus te winnen. Met de beproeving des geloofs geeft de Heere ook de lijdzaamheid, dat is de volharding onder het kruis, zodat als des Heeren tijd dáár is, de verdrukte ook jubelen kan, Psalm 18 vers 2 en 3: "Ik zal U hartelijk lief hebben Heere, mijn sterkte! De Heere is mijn Steenrots, en mijn Burg, en mijn Uithelper: mijn God, mijn Rots, op Welk ik betrouw, mijn Schild en de Hoorn mijns heils, mijn hoog Vertrek". O, wat is dat voor een heerlijke en God verheerlijkende vreugde zó te mogen spreken! En hoe wordt het arme, zwakke hart vastgesnoerd en gefundeerd in de genade des Heeren, als het mag zeggen: nee, ik ben geen kunstig verdichte fabelen nagevolgd. 'Nee, ik heb niet te vergeefs gehoopt op de God mijns levens! Zijn Woord is ja en amen. Ja, Amen tot in alle eeuwigheid. En wat Hij aan mijn arme ziel beloofd heeft, dat houdt Hij gewis.'

Dit alles had Jakobus zelf door en door gesmaakt en doorleefd. Ach! men moet in allerlei Joodse eigengerechtigheden gezeten hebben, om te weten hoe grimmig de toorn der eigengerechtigte Joden tegen ons ontbrandt, als wij niet in schijn of voor de leus, maar waarachtig Gereformeerd worden, dat is, als wij de staf over onszelf gaan breken, ons zelf leren wegwerpen, en Hem op het allerhoogst, ja Hem alléén gaan verhogen, Die van oudsher de Joden een ergernis, en de Grieken een dwaasheid was. Ach, daar kunnen zij het ons zó benauwd maken, dat men wel oorzaak heeft luid uit te roepen: o God! bewaar mij voor de wereld, vooral waar zij een christelijk kleed aantrekt, en mij "lieve broeder" noemt, om mij te vleien!

En wie is dan de mens, die uit zichzelf de lijdzaamheid kan beoefenen? Voor een tijd, Ja, eigenbelang en eigen eer kunnen daarbij op het spel staan, men kan de zelf gekozen weg toch niet zo plotseling verlaten? Men moet wel volharden, want wat zouden de mensen wel van mij zeggen, zo ik eensklaps liet varen, waar ik eerst zoveel ophef van maakte? Zo houdt men stand, maar hoe lang? En waarom? Men wil om al het lijden, dat men zegt te verduren, als iets bijzonders worden aangezien. Niet alleen, dat de Heere het alles in Zijn boek moet optekenen en het ruim betalen, maar ook bij de broederen willen zulken alléén gelden en het hoogste woord voeren, totdat het snelvuur des vijands hun dan toch al te heet wordt, en zij de wapenen neerleggen, waarmee zij zeiden de gehele wereld voor Koning Jezus te willen veroveren. En de oorzaak van zulk een gedrag, hun eigen hart, was niet door Koning Jezus veroverd, hun geloof was niet van de echte stempel, het was een eigengemaakte, ingebeelde, geen van God gewerkt, zaligmakend geloof, dat zij bezaten. Zo beoogt de apostel Jakobus, en handhaaft hij het ware geloof, geen ledig en dood geloof, maar een geloof, zoals dat spreekt uit de wandel en uit het doen van de ware Godvruchtigen, die teer van gevoel, maar ook teer van geweten zijn. Het schijnt, alsof Jakobus de werken op de grond zet, maar in de grond wil hij niets anders, dan de dode werken der wet

bestrafen, en de mens op Christus wijzen, als op de enige grond der zaligheid, de enige bron van alle waarachtig goede werken.

Streng, onverbiddelijk streng is hij in zijn voorstelling van de leer der zaligheid, en toch vloeit zijn hart over van liefde voor die twaalf stammen in de verstrooiing, aan wie hij schrijft. Hij wil niets anders, dan dat, waarvan de Heere in Ezech. 34 vers 4 zegt, dat de valse herders het niet doen, namelijk, hij wil het zwakke sterken, het kranke helen, het gebrokene verbinden, het weggedrevene weer brengen, het verlorene zoeken. Hij wil verootmoedigen en tot schuldbelijden brengen wat groot en sterk is in eigen ogen en het toch niet is. En daarom roept de Apostel de lijdende toe: er bestaat geen reden, om het hoofd zo te laten hangen en zo moedeloos te zijn, het is niet goed over alles, wat ons wedervaart en ons om de waarachtige belijdenis der woorden wordt aangedaan bij mensen te gaan klagen, nog veel minder het te laten uitbazuinen door de gehele wereld, want dat alles zijn niets anders dan de brandstoffen, waarmee de Heere in Zijn trouwe liefde het vuur der loutering voor de Zijnen stookt. Wie het zaligmakend geloof niet bezit, kan niet weten, wat dat al voor schatten in zich bevat; wie het niet zelf ervaren heeft, weet niet welke wonderen men beleeft met het: *in stilheid en in vertrouwen zal uw sterkte zijn!* En ach! wie kan in de hitte der verdrukking volharden, volharden tot het einde? Heter en heter wordt de gloed, de Heere stookt al heviger, en aan het arme Sion Gods blijft niets heerlijkks meer over, geen roem, geen eer, geen heerlijkheid. Ja, die God lief heeft, die laat Hij vaak geheel alleen staan, zodat hij niemand weet, die in de grond des harten met hem is. Juist hij, wie God meer nabij is dan anderen, schijnt van Hem verlaten te zijn en moet daarom spreken:

*Door duistere dalen moet ik gaan,
Van alle troost verlaten staan!*

Als de goudsmid goud voor zó of zóveel karaat (een maatstaf voor het meer of minder zuiver gehalte van het goud) hebben wil, moet het goud in de smeltkroes blijven, tot het de bestemde waarde heeft verkregen. Ware het goud levend, en sprong het vóór het vastgestelde tijdstip uit de smeltkroes, zo zou het nooit worden wat het zijn moet, en er bleef schuim onder vermengd. Zo is het ook met iemand, die doodziek is geweest en nu langzamerhand begint te herstellen, als zulk een mens te vroeg zijn ziekbed verlaat, en zich in de open lucht begeeft, also niet volhardt in lijdzaamheid tot het einde, dan verkrijgt hij geen volkomen genezing. Hij moest liever nog stilletens blijven liggen, waar God hem heeft neergelegd, en de onaangename benauwdheid en hitte van zijn ziekbed nog wat verdragen; want juist daardoor geneest zijn ziekte in de grond en wordt hij des te eer gezond aan lijf en leden, zodat er niets blijft zitten van de doorgestane ziekte. Duurt zijn lijdzaamheid, zijn geduld echter maar één week lang, terwijl ten minste twee of drie weken tot zijn volkomen herstel nodig zijn, dan stort hij licht weer in en kan zich de dood op de hals halen, gelijk het zo vaak gebeurt, of ten minste kan hij uit zijn ziekte allerlei lastige gevolgen overhouden, die hij dan zijn gehele overige leven meeslepen moet.

Het ging in Jakobus' tijd zó toe, als wij het ook in de brief aan de Hebreëen beschreven vinden; deze hadden veel verdragen, zodat zij zelfs de roof hunner goederen met blijdschap hadden aangenomen, maar de hitte der verdrukking werd heviger en heviger. En nu vermaant de Apostel tot volharding, nadat hij hun in het eerste gedeelte van het elfde hoofdstuk het ware, zaligmakende geloof had voorgehouden. Wij vinden zijn vermaning in het twaalfde hoofdstuk, en in dezelfde zin zegt hij hoofdstuk 10 vers 32: "Doch gedenkt der vorige dagen, in dewelke, nadat

gij verlicht zijt geweest, gij veel strijd des lijdens hebt verdragen. Ten dele als gij door smaadheden en verdrukkingen een schouwspel geworden zijt, en ten dele als gij gemeenschap gehad hebt met degenen, die alzo behandeld werden. Want gij hebt ook over mijn banden medelijden gehad en de beroving uwer goederen met blijdschap aangenomen, wetende dat gij hebt in uzelf een beter en blijvend goed in de hemelen. Werpt dan uw vrijmoedigheid niet weg, welke een grote vergelding des loons heeft. Want gij hebt "*lijdzaamheid*" van node, opdat gij, de wil Gods gedaan hebbende, de belofenis moogt wegdragen. Want, nog een zeer weinig tijds en Hij, Die te komen staat, zal komen en niet vertoeven."

Ach, verstonden wij toch de heilige kunst te wachten en op de Heere te hopen, als de duivel en de wereld het ons zó bang maken, dat wij denken: nu kom ik om in mijn druk! Duivel en wereld zijn altijd bezig een kind Gods te benauwen, vooral vaak in zijn laatste uur, en dat doen zij slechts, opdat zulk een arm voorwerp het geloof in Zijn Heiland late varen. Maar hoe luider zij roepen: *u verkrijgt geen hulp*, des te naderbij is de Heere reeds. "Want nog zeer weinig tijds, en Hij, Die te komen staat, zal komen en niet vertoeven. Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven; en zo iemand zich onttrekt, Mijn ziel heeft in hem geen behagen." Daarom zegt Jakobus: *de lijdzaamheid hebbe een volmaakt werk*.

En waarlijk, er bestond veel oorzaak voor, dat zowel Paulus als Jakobus, de gemeente des Heeren op zodanige wijze toe spraken. Er scheen waarlijk te weinig heil aan verbonden te zijn, te volharden in de leer der Apostelen! Ter zelfder tijd, dat de Apostelen zó aan de gemeenten schreven, en er zulk een hitte der verdrukking ontstond, bloeide Jeruzalem als nooit tevoren. Zodat Herodes en al de Joodse Rabbis zeggen konden: de Apostelen zijn maar leugenaars, die u wat wijs maken; zie eens welke geweldige muren en marmeren paleizen wij bouwen! Wie kon dat met vleselijke ogen zien, dat juist, toen Jeruzalem zó schijnbaar opgebouwd werd, de Heere zeer nabij was om haar te verwoesten, en om te redden Zijn arm volk, dat in dit hooggeprezen Jeruzalem niets betekenen noch gelden mocht? Ach, hoe menigeeen viel daar af van de belijdenis van het waarachtige Evangelie. En dat waren geen geruchtmakende vervolgingen, die hen daartoe dreven, maar vaak de eenvoudige behoeften van het dagelijks leven. De éne behoefde vier gulden, de andere vijf, weer een andere honderd gulden. Deze kon dit of dat niet ontberen voor zijn kinderen, die ging het weer om eer of aanzien bij de mensen en het heilige gebod des Heeren werd veracht en in een hoek geworpen!

Deze brief is echter niet geschreven, om de zodanigen te troosten en in hun voorgewende en zelf uitgedachte aanvechtingen te stijven. Want ach, hoe velen klagen over aanvechtingen en verzoeken en weten niet, wat eigenlijk het bitterste, het zwaarste in alle aanvechtingen en beproevingen is! De Apostel verstaat onder aanvechtingen niet zulke tegenspoeden, die men zichzelf op de hals heeft gehaald, door dat men niet Gods wegen maar eigen wegen, eigen lust en begeerlijkheid volgde, maar hij verstaat onder het woord aanvechtingen of verzoeken, zulke aanvallen, die wij van buiten en van binnen ervaren, en waarbij het daarop gemunt is ons het geloof te ontroven, ons van de ware grond der zaligheid af te trekken, en ons te bewegen het goede en heilzame gebod des Heeren te laten varen.

In onze tijd echter vraagt haast niemand meer naar de wet des Heeren, maar overal wordt er gehandeld naar zulke overleggingen, als: mijn lust, mijn genoegen, dat is mijn wet! En daarvoor moeten dan koning en burgemeester, predikant, vader, moeder, ja, alles wijken. Op zulk een gedrag volgt dan natuurlijk allerlei duivelarij en ook allerlei uitwendige nood, dat kan niet uitblijven. Ziet u maar toe, wat er van u terecht

komt, als u Gods Woord laat varen, en u een weinig nieuwerwetse wijsheid in de plaats daarvoor verschaft. Dan kunt u misschien, in uw welverdiend en zelf-veroorzaakt leed, een soort van lijdzaamheid vertonen, maar daarvan weet de Heere niets. Jakobus spreekt hier dáárover dat de gehele zichtbare wereld er voortdurend naar streeft, het geloof der kinderen Gods in de trouw en liefde huns Vaders aan 't wankelen te brengen. En daartoe gebruikt de vijand dan als de uiterlijke en menselijke behoeften, al de verlegenheden om 't dagelijkse brood zodat de uitverkorenen van de Heere Jezus dikwijls alles schijnen te moeten ontberen, wat de wereld in overvloed heeft. Dan fluistert de vijand hun omtrent de overste Leidsman huns geloofs allerlei kwade gedachten in 't oor, b.v. "Zoudt ge u toch eigenlijk niet bedriegen met dat hopen op 's Heeren Woord? Er staat immers geschreven, dat de godzaligheid tot alle dingen nut is, hebbende de belofte beide des tegenwoordigen en des toekomstigen levens, en u beleeft van dat alles niets dan het tegendeel! Kom, laat uw geloof op de Heere varen, en u zult evenals anderen het goed hebben in deze wereld."

Zie, mijn lezers, in zulke tijden van hopeloosheid en bestrijding moet het ons herinnerd worden, dat, al schijnt de duivel aan 't roer te zitten, het nochtans de Heere is, die langs die weg ons geloof op de ware, eeuwige rotssteen "Christus" wil gronden, en ons de genade der volharding schenken. Die volharding namelijk, nergens anders rust te zoeken dan in de woorden van onze Heiland. Het is alle mensen eigen in de hitte der verdrukking te zeggen: *nee, nu wordt het toch al te erg, nu is het niet langer uit te houden.*

En ook de kinderen Gods hebben, niet minder dan anderen, met deze afkeer van kruis en verdrukking te strijden. Ach, de hitte wordt ook hun vaak veel te hevig. Daarbij (en dit kent de wereld ook de schijnvrome wereld niet) gaat het hun om de vervulling van Gods beloften, het is er hun om te doen voor zichzelf te weten, dat ze met de Heere niet bedrogen uit zullen komen voor tijd en eeuwigheid. En dit is nu het zwaarste, dat zij te dragen hebben, dat God schijnt uit te blijven, en Zijn Woord een leugen schijnt te zijn. Niet op mensen hopen zij, geen vlees stellen zij tot hun arm, en toch schijnt de hemel van koper, de hulp blijft uit, en dan wordt wel eens de droeve kreet van hun lippen gehoord: 'Ach, ik heb nu al zólang op God gehoopt, tot Hem geroepen, maar Hij schijnt mij niet te horen!'

Terwijl het nu zo in de hitte der verdrukking blijkt, dat de kinderen Gods in en uit zichzelf niet meer geloof bezitten dan de andere mensen, roept de Apostel hun toe: *de lijdzaamheid hebbe een volmaakt werk.* Of zoals Luther vertaalt: *het geduld of de lijdzaamheid blijve vast tot het einde,* d.i. totdat de Heere met Zijn hulp komt en ons uitredt.

Jakobus laat er op volgen: ***opdat gij moogt volmaakt zijn en geheel oprecht, in geen ding gebrekkelijk.*** Ach, zegt de arme ziel, wat zijn dat nu echter voor woorden: "opdat u volmaakt zijt!" "Geheel oprecht!" "In geen ding gebrekkelijk!" Dat is immers om het verstand van te verliezen, ik ben immers de ellendigste, onvolmaaktste, verkeerdste mens, die op Gods aardbodem leeft! Ik zie vaak niets in mijn hart dan onoprechtheid en veinzerij!

Maar lezer, de woorden: "volmaakt", "in geen gebrekkelijk", "geheel oprecht", moeten hier niet uitgelegd worden, als ziende op een zedelijke of wettische volmaaktheid, zoals de wijzen dezer eeuw leren, en waaraan wij met onze wijze hoofden ook zo spoedig gaan denken, maar deze woorden zien op de strijd des geloofs, op de bange strijd van het Israël Gods met alle helse en wereldse machten. In deze strijd wil God geen halfheid, geen loomheid in Zijn kinderen dulden, omdat Hij hun allen, klein of

groot, de vreugde toegedacht heeft, eens met Paulus te kunnen zeggen: *ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden!* Want om het geloof, om het ware, zaligmakende geloof gaat deze strijd, en daarom zegt de Heere Jezus ook: *Niemand, die de hand aan de ploeg slaat en ziet naar hetgeen achter is, is bekwaam tot het koninkrijk Gods.* Lukas 9 vers 62. Zo schrijft ook de Apostel Paulus Eféze 6 vers 10-13: “Voorts, mijn broeders! wordt krachtig in de Heere en in de sterkte Zijner macht; doet aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt staan tegen de listige omleiding en des Duivels, want wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht. Daarom neemt aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt wederstaan in de boze dagen, alles verricht hebbende, staande blijven.”

Ziet ge, hier hebt u nu bij Paulus de uitlegging van Jakobus' woorden: *opdat gij moogt volmaakt zijn, en geheel oprecht, in geen ding gebrekkelijk.* Daar gaat het om het goede, heilige gebod des Heeren, of dat alleen bij u gelden zal, of onze lusten en begeerlijkheden. Houdt u aan Gods gebod, aan Zijn waarheid alleen, dan hebt u naar menselijke berekeningen (die echter dikwijls falen) weinig te verwachten hier op aarde, maar nochtans is al uw heil voor tijd en eeuwigheid daaraan verknocht. Gelijk er eens een vader leefde, die zijn zonen op zijn sterfbed als enige erfenis een uitgeholde stok naliet, met het gebod die stok niet weg te doen, dan op een door de stervende bepaalde tijd. En zie, toen die tijd dáár was, en de stok geopend werd, bleek die vol van de kostelijkste edelgesteenten te zijn. Zo kan ook een barmhartige man aan een arme een strook papier geven en zeggen: daarop staan zo of zoveel guldens, ... nu kan die arme man echter niet lezen, dat werkelijk op dat papier zo of zoveel guldens staan, maar hij houdt het nochtans goed vast, want op dat papier staat toch wel wat, al kunnen zijn blinde ogen het niet zien. En op de gezette tijd wordt het tegen klinkende munt ingewisseld! Maar ach, hoe vaak komen niet duivel en wereld met hun glazen koralen en willen Gods kinderen de parel van grote waarde afhandig maken! Dan verwekken zij een zware storm in het hart, en zeggen honend: “dat is immers volstrekt geen parel van grote waarde, die u meent te bezitten, wij hebben de echte parelen!” En o, als zij dan hun glazen koralen zo in de zon laten schitteren, en het gelukt de arme mens te betoveren en hem zijn parel te ontfutselen, hoe ellendig en van alles beroofd staat hij dan daar en moet, bitter, ja bitter wenen.

God wil, *dat de lijdzaamheid een volmaakt werk hebbe*, dat Zijn verdrukten volmaakt zijn, geheel op recht en in geen gebrekkelijk. En niemand spreke hier van "onmacht", of van "een wettische taal", want hier is volstrekt geen sprake van 's mensen doen. Dit alles zijn geen vruchten van 's mensen akker, maar vrije genadegiften des Heeren. En wie zal graag aan mensen werk geven, die hun werk niet verstaan? Wie wil zulken in zijn dienst hebben en houden, die hun werk maar half doen? Om zulke ongeschikte arbeiders beter te onderrichten, opdat het werk niet half afgedaan blijve liggen! En wij hebben, Gode zij dank, ook zulk een geduldige Leermeester, want tot Zijn werk ontbreekt ons allen alle bekwaamheid. Het geschikt zijn tot de strijd en al die heerlijke gaven, - de Heere schenkt ze u, o moede strijder, uit vrije genade! Hij geeft ze u, onmiddellijk door Zijn Heilige Geest, middellijk door Zijn Woord. Waar u dreigt te bezwijken in de hitte der verzoeking, fluistert Hij u toe door Zijn Geest: "Wees sterk, Ik wil uw hart versterken, vrees niet! Ik ben met u, Ik zal u niet begeven noch verlaten."

Dit kunnen wij ook leren uit de geschiedenis, die wij in 1 Samuël 13 lezen. Daaruit zien wij, dat Saul, toen hij een jaar over Israël geregeerd had, en nu in het tweede jaar zijner regering stond, twee duizend man bij zich had. Jonathan, die slechts één duizend man had sloeg daarmee de Filistijnen, terwijl Saul nog niets gedaan had. Uit vers 4 blijkt, dat Saul de roem van deze overwinning zich toeëigende en ook gereed was aan de wraak der Filistijnen, die op Jonathans heldendaad volgen moest, het hoofd te bieden. Samuël had gezegd, dat hij na zeven dagen komen zou. Nu was de zevende dag gekomen, maar Samuël, en met hem de hulp des Heeren, scheen uit te blijven. Saul stond bijna geheel alleen, gelijk wij vers 6-8 lezen: "Toen de mannen van Israël zagen, dat zij in nood waren, (want het volk was benauwd) zo verbergde zich het volk in de spelonken, in de doornbossen en in de steenklippen en in de vestingen en in de putten. De Hebreëen nu gingen over de Jordaan, in het land van Gad en Gilead. Toen Saul nog zelf te Gilgal was, zo kwam al het volk bevende achter hem. En hij vertoefde zeven dagen tot de tijd, die Samuël bestemd had. Als Samuël te Gilgal niet opkwam, zo verstrooide zich het volk van hem."

Toen dacht Saul: "Als het volk zich verstroot, kan ik de Filistijnen niet slaan, dan ben ik een verloren man. Wat wilde Samuël ook doen om mij de overwinning te verzekeren? Hij wilde met mij bidden en een offer brengen. Welnu! dat kan ik immers wel zonder Samuël klaar spelen, ik kan de Heere ook wel een schaap of een rund van mijn kudde brengen, de nood is zo hoog gestegen, hier kan ik Samuëls ambt ook wel eens ter hand nemen."

En het brandoffer werd geofferd, de as lag daar, de overtreding was gepleegd! Maar ... God is geen leugenaar. Als Hij gesproken heeft: *wacht op Mij, Ik zal komen en zeker niet uitblijven*, dan komt Hij gewis. Nog eens: Hij is geen leugenaar; maar wanneer komt Hij? Ja, of ook alles u ontzong, wat nood? Dank de Heere, die u zo hoog eerde, dat u tot nu toe het vaandel van Zijn Woord hoog omhoog mocht steken! Had Saul nog een kwartier van angst en benauwdheid uitgestaan, hij ware koning gebleven. Maar het duurde naar zijn zin veel te lang, de zaak ging zó toch al te langzaam, hij geeft het wachten op, maakt de profeet tot een leugenaar en denkt: God helpt niet, tenzij ik hem een handje help en Hem een offer breng. Daarbij vergeet hij, dat hij zelfs met een leger van honderduizend man de vijand niet slaan kan, zo de Heere niet aan de spits treedt, maar, dat hij met God en Zijn heilige engelen sterk genoeg was om alleen alle Filistijnen op de vlucht te jagen, gelijk zijn zoon Jonathan ook werkelijk deed. Wij kunnen dat lezen in 2 Sam. 14.

Saul had dus geen lijdzaamheid, hij was niet "volmaakt in lijdzaamheid", niet "geheel oprecht", en niet "in geen ding gebrekkelijk" zoals Jakobus hoofdstuk 1 vers 4 zegt.

God wil, dat men volharde tot op de dag Zijner hulp, en die dat doen zijn mensen naar Gods hart. Dat sluit geen angst, geen zonde, geen benauwdheid, geen twijfel of de Heere wel woord en trouw zal houden van de zijde des volks uit. Maar o, dat alles vergeeft de Heere Zijn kinderen zo graag. Naar hun eigen mening mogen zij telkens en telkens vallen, ja menen, reeds geheel een prooi der hel te zijn geworden. Toch bewaart de Heere hen ervoor, zich op verkeerde, zelfgekozen weg uit de benauwdheid te redden en zó volharden zij tegenover duivel en wereld en blijven op de Heere wachten, wat hun ook ontzinke! God weet echter van wat maaxsel wij zijn, en dat wij in en van onszelf elk ogenblik geneigd zijn, als de hitte te groot en het gevaar te dreigend wordt, het wachten op de Heere, het volharden in de goede strijd des geloofs op te geven. Die strijd kan zeer bang worden, want het ziet er wel eens naar uit, als of de Heere Zijn Sion heeft begeven en verlaten, of Hij door ons stoot op stoot, steek op steek geeft, of Hij ons aan het spel der stormen en baren overlevert, en allen, die de

waarachtige leer der zaligheid "in Christus Jezus alleen" vijandig zijn, vrijheid geeft hun woede aan ons te koelen. Maar juist in deze nood, in dit schijnbaar verlaten zijn van God, komt Hij tot ons met het woord Zijner lijdzaamheid, om ons te versterken en te vermanen toch tot het einde toe te volharden in des Heeren wegen, in de belijdenis der waarachtige waarheid, te blijven bij Zijn allerheiligste geboden, en onze rechte plicht te betrachten, opdat duivel en wereld en alle schijn vromen beschaamd zouden staan op de dag van Christus, als Hij Zijn schaapjes zal kronen met eeuwige eer. En hun eigen zwakheid en twijfelmoedigheid kennende, geven zij hun God en Heiland de eer daarvoor, dat zij in Zijn wegen blijven. En gelijk het niet onze bekwaamheid, ons verstand, onze verdienste, onze moed, onze deugd was, die ons leerde op Zijn goddelijk Woord acht te slaan, maar wij er Gods genade en trouw voor dank moeten zeggen, zo behaagt het Hem ook, ons door die zelfde genade des Heiligen Geestes op de enge weg te houden, ons op het smalle pad des levens te bevestigen. Zo leert men niet op de zichtbare, maar op de onzichtbare dingen zien, en noch in grote, noch in kleine aangelegenheden van Zijn geboden te wijken. Zo leert men de wereld wereld, de vijanden vijanden, de aanvechtingen en verzoeken, aanvechtingen en verzoeken te laten zijn. Zo wordt de dulder volmaakt in lijdzaamheid, naar Jakobus' woord, en hij volbrengt zijn loop in de loopbaan, aan wier einde de kroon der gerechtigheid prijkt. Als u onze volkomenheid alléén in Christus zoekt, zal de volkomenheid in lijdzaamheid niet bij u ontbreken. En o, hoe liefelijk komt het Woord des Heeren ons te hulp, te midden der menigerlei verzoeken en aanvechtingen, waarin wij gevaar lopen de wil der wereld en des duivels te doen en Gods Woord te laten varen! O deze verzoeken zijn vaak zo fijn gesponnen, zo schijnbaar goddelijk en schoon, zo uitmuntend geschikt om ons uit onze benarde toestand te verlossen, zodat wij vaak gaan wankelen en niet weten wat wij doen moeten tegen zulk een grote menigte.

En terwijl wij nu niet meer weten wat te doen, wat te laten, roept Jakobus ons toe vers 5: ***“En indien van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, die een iegelijk mildelijk geeft en niet verwijt, en zij zal hem gegeven worden.”***

Allereerst willen wij eens onderzoeken, wat de Apostel hierdoor "wijsheid" verstaat. Er is een wijsheid dezer wereld. Van deze wijsheid heeft de Heere gezegd, *dat de kinderen dezer wereld wijzer, dat is voorzichtiger zijn in hun geslachten dan de kinderen des lichts*. Deze wijsheid bedoelt de Apostel niet. Hoe hoog de wereld ook met deze wijsheid komen moge, zij stijgt maar, om des te dieper te vallen. De wereld kent in haar wijsheid de Heere niet, en daar zij Hem niet kent bevlekt zij aanhoudend haar handen met onschuldig bloed en kruisigt de Heere der heerlijkheid. Zo leidt de wijsheid dezer wereld ten verderve, en van al haar schone schijn zal het eenvoudige woord blijven gelden: *Hij vat de wijzen in hun arglistigheid*. Deze wijsheid der wereld kan het masker van Godsvrucht dragen, en dan is zij niets dan de vreselijkste huichelarij. Daar kan veel kennis der Heilige Schrift mee gepaard gaan, veel kennis der wegen en geboden des Heeren, en dan stelt deze wereldwijsheid, versterkt en verfijnd door haar huichelarij, alles in het werk om de kinderen Gods te vernielen. Vleierij en valsheid zijn daar de gewone wapenen dezer schijnwijsheid. Gelukt het hun daarmee niet, dan dreigen zij met voorgewende macht en invloed, en eindelijk zoeken zij de kinderen des lichts te vuur en te zwaar uit de weg te ruimen.

Hemelsbreed verschilt hiervan de wijsheid, die uit God is. Die is de wijzen en verstandigen dezer wereld gans verborgen, daar komen de wijzen der wereld nooit achter, ook al zijn ze met Saul in een andere man veranderd en hebben ze evenals Saul

de gaven des Heiligen Geestes ontvangen, zodat zij kunnen profeteren. De Goddelijke wijsheid blijft de wereldwijzen, ook der gehele schijnvrome wereld, verborgen, en zij wordt alleen de kinderkens geopenbaard. De wijsheid, waarvan Jakobus spreekt, betekent alom in het profetische en apostolische woord: vastheid, gegrondheid, zodat het hart overtuigd is van de waarheid Gods, en men een vaste grond onder de voeten heeft, en weet wat men te doen en te laten hebbe. Ook, dat men wete, hoe men zijn zaken moet aanvatten en ten uitvoer brengen.

Verder betekent "wijsheid" in de Heilige Schrift: Goddelijke kennis van heilzame waarheden, van de Heere zelf geleerd onder verschrikkingen van het geweten, alzo geleerd in de ware vreze Gods, bij het wegzinken voor des Heeren allerheiligste wet, geleerd bij de vertroosting Gods, waarmee Hij een verslagen hart troost door Zijn heilig Evangelie, en door genade bevestigt. Zo ontvangt men genade en licht, om het onderscheid te zien tussen waarheid en huichelarij, tussen dat, wat uit God is en wat uit de duivel is, ook al schijnt het van God te komen.

Verder behoort volgens het apostolische woord, tot de Goddelijke wijsheid: kennis en voorzichtigheid in handel en wandel, zoals de Heere Jezus zegt: *Wees voorzichtig als de slangen* - die krijgt men niet licht uit haar schuilplaatsen - *en oprecht gelijk de duiven*. (Mattheus 10 vers 16). Duiven stoten en bijten niet.

De apostel vat dus in het woord "wijsheid" drieërlei betekenis te zamen: Vastheid in de leer des heils, vastheid des harten om te weten wat men doen en laten moet en voorzichtigheid in handel en wandel.

Om u de vastheid in de leer des heils en de vastheid des harten om te weten hoe men handelen moet, het gegrond zijn in het Woord Gods te leren kennen, vestigen wij uw aandacht op de geschiedenis, die wij in 1 Koningen 13 vinden. Het is de geschiedenis van een profeet, een man Gods, die de Heere uit Juda gezonden had tot Jerobeam, de koning Israëls, d.i. der tien van Rehabeam afgefallen stammen. Deze profeet werd door God gezonden, om de koning te bestraffen over zijn afgodsdienst, die hij met de naam van de ware God Israëls versierde. De Heere had zelf tot deze profeet gezegd, dat hij in Bethel noch eten, noch drinken zou, en ook niet door die weg zou wederkeren, die hij gekomen was. Dat was Gods bevel aan hem, en dat het de Heere was, die hem naar Bethel had gezonden, wist hij ook, gelijk een ieder, die van God gezonden wordt, dat zeer goed weet. En God had hem ook nog door een wonder de waarheid Zijner woorden bevestigd. Ja door meer dan een wonder; want eerst scheurde het altaar, dat Jerobeam de ware God Israëls ten hoon gebouwd had, en daarop verhoorde Hij het gebed des profeets voor deze goddeloze koning, toen deze vol angst tot hem zei: "Ach, bidt toch de Heere voor mij, dat mijn hand weer tot mij kome." En dat deed de Heere, om zelfs aan Jerobeam nog te tonen: zo ge u bekeert, is er ook voor u nog barmhartigheid te vinden! Nu wilde de koning echter, in plaats van zich te bekeren, zijn dankbaarheid tonen, de profeet aan zijn dis noden en rijk begiftigd naar huis zenden. Dan had de koning, naar zijn dwaze mening, met de Heere afgerekend en, nadat hij God in zijn profeet een stuk brood en wat zilver had gegeven, was hij de Heere niets meer schuldig. Had hij van de koning en zijn aangeboden gave aangenomen, dan was Jerobeam in zijn goddeloze kalverdienst bevestigd, het gebeurde met het altaar en de verdorde hand ware spoedig vergeten geweest, en de ganse zending van de man Gods tevergeefs.

Ik verzoek u ernstig de toepassing op uzelf te maken. Als Gods Woord tot de een of ander moet worden gebracht, als iemand ernstig bestraft moet worden, moet hij, door zulk een bestraffing wakker geschud zijnde, voor God in het stof wegzinken. Maar

wee! driewerf wee! degene, die de bestraffing nalaat uit aanzien des persoons, of om een stukje ellendig geld.

Alzo trekt de profeet, opdat Gods Woord uit zijn mond bevestigd worde, langs een andere weg naar Juda terug, dan hij gekomen was. Nu reist hem echter een andere profeet na, die te Bethel woonde en er een weinig afgangstig over was, dat de man Gods uit Juda en niet hij tot de koning was gezonden. Niettegenstaande dit, vleit hij de profeet uit Juda, om dan zelf weer geveid en geëerd te worden door de vromen, die nog in Bethel te vinden waren, opdat die zouden zeggen: "Zie, de oude profeet heeft de man Gods uit Juda, waar de ware tempel staat, in zijn huis opgenomen!" Deze profeet uit Bethel dan reist de man Gods uit Juda na en zegt tot hem: "ik ben een profeet, en kom tot u in de naam des Heeren Heeren!?" Nee, dat durft hij niet, daartoe ontbrak hem de vrijmoedigheid. Want, al was hij overigens een dienstknecht Gods, was hij het op dit ogenblik en in dit bepaald geval gewis niet. Leugenaars hebben de moed niet vrij en frank te spreken: die komen altoos met hun "ook": ik ben *ook* een profeet. Zo kwamen ook voor drie eeuwen de roomse kerkvorsten in de gevangenissen en holen, waarin de ware belijders des evangelies verkwijnden, en spraken tot hen: 'wij kennen het Woord van God, de ware evangelische gereformeerde waarheid even goed als gij; ons siert echter een deftige mitra (bisschopshoed) en u draagt een kettermuts; wij prijken in onze prachtige kleding, terwijl u het met alle duivelen beschilderde ketterkleed dekt, maar nochtans wij weten ook en beter dan gij, wat recht en goed is en Goddelijk!

En zo zei de oude profeet uit Bethel: "Ik ben ook een profeet, gelijk gij, en een engel heeft tot mij gesproken door het woord des Heeren." En de man Gods uit Juda gelooft de profeet uit Bethel en ... het heeft hem zijn leven gekost!

Dat heeft de Apostel Paulus ter harte genomen, toen hij schreef Gal. 1 vers 8: *Doch al ware het ook, dat wij, of een engel uit de hemel u een evangelie verkondigden buiten hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt!* Ziet gij: het ware evangelie moet het zijn, het eeuwige evangelie, of de gehele geschiedenis is uit de hel, ook al wordt ze met engelenmond geprezen en aanbevolen! Ziet gij! Goddelijke wijsheid, om deze schijnwijsheid van de hand te wijzen, daar ontbrak het op dat ogenblik de man Gods uit Juda aan. Had hij die gehad, of ten minste de wijsheid, die hij ontvangen had, recht gebruikt, dan zou hij tot de oude profeet, die hem wilde verleiden tegen Gods gebod te handelen, eenvoudig hebben gezegd: "Ja, een profeet, een knecht des Heeren, ben ik"; en verder als enig antwoord op het voorstel hem gedaan, kortaf: *nee*, zonder een grond aan te geven voor deze weigering. Men behoeft leugenaars en bedriegers, die voorgeven de onzichtbare goederen te zoeken en toch niets beogen dan het aardse, geen ander antwoord te geven, want zij richten hun voorstellen aan Gods kinderen alleen om van hun lippen een woord op te vangen, waarmee zij zelf zich dan kunnen stijven en hun eerezucht en gierigheid. Zo kunnen wij zien, wat de ware wijsheid is, namelijk, dat wij goed en duidelijk weten: dit is de weg, dit is de rust, noch ter rechterhand, noch ter linkerhand; dit is Gods Woord, waarop ik leven en sterven kan, en al het overige is blinkende ongerechtigheid, al kwam het ook schijnbaar uit de mond van een engel.

Nu wil ik nog uit Davids leven enige voorbeelden tonen van Goddelijke wijsheid.

U moet nu weer opslaan 1 Samuël 18, daar zullen wij samen nagaan, hoe de Goddelijke wijsheid zich openbaart in 't leven der mensen naar Gods hart. Wij lezen daar vers 3 en 4, nadat Saul David aan zijn hof had genomen, het volgende: "Jonathan nu en David maakten een verbond, dewijl hij hem lief had als zijn ziel. En Jonathan deed zijn mantel af, die hij aan had, en gaf hem aan David, ook zijn klederen, ja tot

zijn zwaard toe, en tot zijn boog toe, en tot zijn gordel toe.” Dat wil zeggen: Jonathan, die als kroonprins de hoogste militaire waardigheden bezat, beklede David met dezelfde waardigheden, toen hij hem de uniform schonk, die daarbij paste. David was nu, om zo te zeggen, in het Israëlitische leger veldmaarschalk geworden. Daar vernam Saul, dat men in Israël zong: *Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden*. Ach, dat kon hij niet verdragen, *hij moest de man wezen!* Nee, dat moest God niet gedaan hebben, en dan door David! Nijd en boosheid ontbrandden in Sauls ziel, en hij vergat, dat hem de moed ontbroken had de reus tegemoet te treden, die de slagorde des levenden Gods had gehoond, dat hij aan liefde tot God en Zijn volk was tekort geschoten, en toch wilde hij de man zijn, die alles gedaan had en deed. David echter, de eenvoudige herdersknaap, door zijn vader in ‘t leger gezonden, niet om heldenstukken te doen, maar om zijn broederen en de oversten over duizend een geschenk van de kudde te brengen, ging geheel argeloos zijn weg, en dacht: een hond blaft wel als men zijn meester aanvalt, en zou ik het nu kunnen aanhoren, hoe deze onbesnedene spreekt, alsof er geen God in Israël was? Als Saul recht had gestaan, had hij zichzelf moeten verfoeien in stof en as en David van harte moeten liefhebben. Maar helaas, nijd en toorn vervulden hem, zoals wij uit vers 9 kunnen zien: “En Saul had het oog op David, van die dag af en voortaan.” Wat nu altoos volgt op nijd en boosheid, op leugen en bedrog, geschiedde ook met Saul. De Geest Gods, de liefelijke, troostrijke invloed des Heiligen Geestes week van hem. Ja er staat vers 10: *dat de boze geest Gods vaardig werd over Saul*. Van een boze duivel bezeten, zat Saul in zwaarmoedigheid en twijfelzucht verzonken.

David echter, vervuld van liefde en achting voor de koning, die zo menige heldendaad volbracht had, speelde (vs. 10b) op zijn snarenspeel als van dag tot dag. In Davids hart klonk alzo een psalm en die speelde en zong hij graag om de koning enige afleiding en troost te geven. Maar Saul, die met zijn oor dat liefelijke psalmgezing hoort, heeft geheel andere gedachten des harten: moordgedachten koestert hij tegen de argeloze David! Hij werpt met de spies, en denkt: ik wil David aan de wand spitten! Maar het was zo gemakkelijk niet David aan de wand te spitten, want, zonder in toorn en verontwaardiging ook naar zijn spies te grijpen, en, uit een werelds ridderlijk eergevoel, die terug op de koning te werpen, ontwijkt David hem tweemaal. Of zoals er in vers 11 staat: *wendde zich tweemaal van zijn aangezicht af*. Hieruit bleek Davids grote bekwaamheid in ‘t vechten, want het is nog de vraag, wat meer vlugheid en behendigheid vereist, iemand aan de wand te spitten, of zulk een geoefende krijgsman als Saul was, tweemaal te ontgaan. Nu lezen wij vers 12 niet: en David vreesde Saul, maar: *Saul vreesde David*. En waarom en wie zou David ook gevreesd hebben? Wie de wil Gods doet, gaat stil en welgemoed zijn weg. Maar *de goddeloze vliedt, waar geen vervolger is, de rechtvaardige echter is moedig, als een jonge leeuw*. Nu vreesde Saul niet, omdat David zich zou wreken, en hem ook aan de wand zou zoeken te spitten, maar hij vreesde David, omdat hij gevoelde: *Gods Geest rust op deze man, met deze man is de God der legerscharen!* Dat was het, wat Saul vreesde, want een boze geest was in hem gevaren, en had hem vervuld met nijd en bitterheid, en de boze geesten vrezden de Geest des Heeren. Zo verschrikten bijvoorbeeld de oudsten in Bethlehem, toen Samuël tot hen kwam, en vroegen: *is het vrede?* Zij vreesden dat Samuël met de roede tot hen kwam om hen te tuchtigen.

Wat deed Saul nu echter verder? David, die door de kroonprins Jonathan tot bevelhebber over een leger van meer dan tweemaal honderdduizend man was verheven, maakt hij tot overste over duizend. Zie, dat was of hier te lande een veldmaarschalk tot kolonel werd gedegradeerd. Was dat niet grievend, was dat niet

vernederend voor David, die held Gods die Israël uit der Filistijnen hand had verlost? En wat doet nu David? Barst hij los in toorn? Spreekt hij: nee, dat is te veel, zo iets verdraag ik niet! Vaarwel, voor altoos, koning Saul en koninklijk hof?! Ik keer terug in mijn ouderlijk huis! Smeedt hij plannen, om, nu Saul zo gehandeld had, gans Israël tegen hem op te ruïen? Liet hij alom uitbazuinen: wie niet voor mij opkomt, is niet uit God, wie mij niet zoekt te wreken is een lafaard of goddeloze? Nee gewis, zo handelde David, de man naar Gods hart, niet! Zoveel gewicht hechtte hij niet aan zijn eigen persoon. Hij draagt deze vernedering in alle lijdzaamheid, wandelt in het verborgene met zijn God, en klaagt Hem zijn smarten en noden. Wat Saul betreft, mag hij gedacht hebben: de vernederingen, de miskening, die u mij aandoet, zullen uw eigen val bewerken. Zo laat hij alle golven en baren over zich heengaan. Zie! dat was ware Goddelijke wijsheid, zoals Jakobus ze bedoelt! O, dat menige jonge en menige oude man, menige arbeider en menige dienstbode, menige zijdeweaver, en menige soldaat dit bedenke tegenover hun broodheren, vrouwen, arbeidgevers en superieuren! Laat toch alle vernederingen, alle onrecht, als het aan u gepleegd wordt om u van Gods Woord af te trekken, rustig over uw hoofd gaan. *God wederstaat de hovaardige, maar de nederige geeft Hij genade.* (1 Petr. 5 vers 5). Dat David zulk een vernedering verdroeg, was voor God recht, was naar Gods wil en hart, maar de wereld noemt dat een laagheid of karakterloosheid; volgens haar wijsheid en manieren, had David onmiddellijk zijn ontslag moeten nemen. Maar David was niet wijs op wereldse manier; hij vernederde zich onder de krachtige hand Gods, opdat Die hem zou verhogen te Zijner tijd.

Ofschoon David nu tot overste over duizend was vernederd (gedegradeerd zouden wij het noemen), ging hij toch met een opgeruimd hart uit en in voor het aangezicht des volks, hij gedraagt zich wijselijk in al zijn doen, brengt zó de wijsheid, door Jakobus bedoeld, in oefening, en denkt: nu welaan, koning Saul en allen die mij vertreedt! Wij zullen zien, wie ten laatste het veld behouden zal! En de Heere heeft lief die Hem vrezen, al heeft niemand anders ze lief. Daarom staat er ook: *en de Heere was met David!* Saul dacht: "dat houdt hij toch niet vol, deze vernederingen, al deze mishandelingen te verdragen, altoos vriendelijk te blijven, en goed voor kwaad te vergelden." Maar David dacht:

*'t Is goed voor mij verdrukt te zijn geweest,
Opdat ik dus Uw God'lijk recht zou leren;
Sinds heeft mijn hart van hovaardij gevreesd.
Ai! doe mij steeds Uw wil als heilig eren!
Ver boven goud, en zilver, en wat meest
De mens bekoort, zal ik Uw wet waarderen.*

Psalm 119 vers 36

Toen koning Saul nu echter zag, dat het hem zó niet gelukte David klein te krijgen (want die scheen een welgevallen te hebben in smaadheden en vernederingen), viel hem plotseling nog in: Wacht! Ik zal nog eens beproeven hem op een hoogte te stellen, om hem dan des te dieper te doen vallen! Eensklaps wordt Saul vriendelijk tegen David: even duivels en boos als hij gisteren was, even vriendelijk, liefderijk en voorkomend is hij heden. Hij spreekt tot David, toen deze er in het minst niet meer aan dacht: *ik wil u mijn oudste dochter Merab tot vrouw geven.* Dit had Saul nu reeds lang behoren te doen, want hij zelf had beloofd, deze dochter ter vrouw te geven aan degene, die Goliath zou verslaan. En was dit heldenstuk nu volbracht door een der eersten van den lande, gewis, Saul zou die de koninklijke bruid niet onthouden hebben. Maar nu was het David maar, de eenvoudige herdersknaap uit het geringe Bethlehem! Daarom vergat Saul waartoe hij zich vrijwillig had verbonden. Wat was er

ook aan David gelegen! En niet alleen, dat Saul zijn verplichtingen tegenover David vergat, maar de gehate en verachte herdersknaap moest ook ten val gebracht en, kon het zijn, weggedaan worden uit het land der levenden. Hiertoe trekt Saul plotseling een vroom kleed aan. 'Grijp moed, spreekt hij tot David, het zal u welgaan en God zal met u zijn.' En hij voegde er bij: *voer niet mijn, maar des Heeren krijg*. Zie, nu scheen Saul plotseling de weg van zelfverloochening en ootmoed in te slaan, en met het "lieve broeder, lieve broeder, de Heere late het u gelukken, Hij zal met u zijn", op de lippen, koesterde hij in zijn hart niets dan list en moordaanslagen. Zelf wil ik hem niet doden, dacht hij, dat krijg ik toch niet klaar, maar ik zal hem doen vallen door de hand der Filistijnen!

En hoe gedroeg David zich nu? Zei hij tot Saul: u houdt toch geen woord; hoeveel onrecht hebt ge mij reeds aangedaan? Nee, geen jagen naar ijdele eer zien wij bij de waarachtig vrome jongeling, maar hij antwoordde de koning alsof hij ook waarlijk niet meer waard was, dan die hem schatte. Davids woorden waren edel en hooghartig in de goede zin des woords, en Saul, die vroeger ook edel geweest was, was gemeen en laag geworden door zijn vervloekte hoogmoed. Nochtans was David niet dom genoeg, om zich door Saul wat wijs te laten maken, hij geloofde geen van Sauls schone woorden. En zie, hoe goed was dat! Want zo staat er 1 Sam. 18 vers 19: "Het geschiedde nu, ten tijde als men Merab Sauls dochter aan David zou geven, zo is zij aan Adriël, de Meholathiet ter vrouw gegeven." Alzo bij Saul wederom valsheid, trouweloosheid, ongerechtigheid, leugen, en dat alles met een schijnvroom kleed omhangen, opdat hij maar als de eerste en enige zou gelden in Israël. En bij David? Wat zien wij daar? Die gaat stil zijns wegs en beveelt Gode zijn twistzaak! Hij zegt niet: 'nu ik zo schandelijk ben bedrogen, verlaat ik het hof en keer terug naar Bethlehem', maar hij zwijgt en vervult zijn plichten als hoofdman.

Verder lezen wij vers 20: "Doch Michal, de dochter Sauls had David lief: toen dat Saul te kennen werd gegeven, was de zaak recht in zijn ogen." O! dat verheugde Saul innig, dat Michal de edele ridderlijke David lief had! Want, dacht hij, nu heb ik het middel in handen om hem te verderven, vers 21. En Saul zeide: "Ik zal haar hem geven, dat ze hem ten valstrik zij, en dat de hand der Filistijnen tegen hem zij." Nu, wilde hij zeggen, is David reeds zo goed als verloren, nu heb ik gewonnen spel. Wat Saul echter niet bedacht, was: dat, *wie een kuil graaft voor een ander, er zelf invalt*. Niemand wist beter dan Saul, dat David niet naar hoge dingen voor zichzelf streefde. Hij wist, dat alle ijdele eer en winstbejag die edele herdersknaap een gruwel was, en dat niets hem bezielde, dan liefde tot het Israëlitische volk, tot het Sion des Heeren. Maar - David mocht nu eenmaal niet deugen, die moest maar uit de weg geruimd en teniet gemaakt worden, en dat wel hoe eer hoe beter. Waarom dat alles? Omdat David een blik geworpen had in Sauls ongerechtigheid, en wist wat die eigenlijk in zijn schild voerde. Ha! dacht Saul, nu heb ik hem in de valstrik! "Geluk mijn ziel, hij is benard!" Rijmpsalm 35 vers 12 "Daarom zei Saul tot David: "met de andere zult gij heden mijn schoonzoon worden." Nu worden de eersten des rijks, wij zouden zeggen de ministers, aangespoord, David te bewegen, dit aanbod ook aan te nemen. Maar David antwoordde: 'gijlieden hebt goed spreken, gij zijt grote, voorname lieden, u hebt veel geld en goed, maar ik ben niets en ik heb niets.' Men moet echter niet menen, dat David zo sprak, om de heerlijke en eervolle herdersstand, waaruit hij gesproten was, te verachten, of omdat hij zich daarvoor schaamde. Want bij al zijn armoede was hij rijk in God, en wie rijk in God is, is alléén rijk, zijn vermogen moge dan uit honderd gulden of uit miljoenen bestaan. Ik voeg hier de opmerking bij, dat

toen Sauls huis niets meer bezat, David te midden van zijn armoede, tien scheepsladingen goud en zilver had vergaderd voor des Heeren huis, zodat nooit enig vorst zó rijk is gestorven, als deze jongeling uit Bethlehems velden.

Saul dacht verder: ‘dáárop komt het aan, hem niet zelf neer te vellen, maar hem van kant te helpen door de hand der Filistijnen.’ Daarom zei hij tot David: aan een bruidschat heb ik geen lust; als of hij zeggen wilde: daartoe zijt gij, David! toch veel te arm, geld vorder ik niet van u, maar wel honderd voorhuiden der Filistijnen. (1 Samuël 18 vers 25) Want, staat daar: Saul dacht David te vellen door de hand der Filistijnen. Dit was nu echter van Sauls zijde een eis, die haast niet te vervullen was. Want zo hoog in eer de besnijdenis in Israël was, zo groot was ook de afkeer, die de Filistijnen daarvoor koesterden. Zoals het nu in de wereld toegaat, zo ging het toentertijd ook: nauwelijks was Sauls eis bekend in het land der Filistijnen, of alles liep te hoop om David te doden. David liet zich echter geen vrees aanjagen, maar dapper en onverschrokken bracht hij ten uitvoer, wat Saul hem geboden had, ja, hij bracht hem het dubbele van wat hij had geëist. Want tegenover de Filistijnen gold het te tonen, dat Israëls God nog niet van Israël geweken was.

Nu was de koning in de engte gedreven, nu moest hij er aan geloven, wilde hij niet voor aller ogen als een woord- en eedbreker daar staan, hij moest nu wel, goedschiks of kwaadschiks, zijn dochter aan David geven. Zo was David dan nu ‘s konings schoonzoon geworden; maar daarom hield Saul niet op hem lagen te leggen. Nee, hoe enger zijn betrekking op David was geworden, des te meer zocht hij hem uit de weg te ruimen en te verderven, Ja, hij schuwde niet die man naar het leven te staan, die zijn dochter liefhad. Hij liet Davids huis door krijgslieden bezetten, om hem te vangen. Wij vinden deze geschiedenis 1 Samuël 19 vers 11 en vervolgens. En David? Greep die held des Heeren naar het zwaard, om zijn huis te verdedigen? O, voor hem was het een beuzeling geweest honderd van zulke krijgslieden neer te vellen! Maar dan had de koning kunnen zeggen: ‘David heeft mijn beste krijgsoversten gedood, wat dunkt u, o Israël? Is hij niet des doods schuldig?’

Daarom liet David zijn wel beproefd zwaard in de schede en deed wat later de Apostel Paulus ook deed, 2 Cor. 11 vers 31-33, *hij ontkwam in de nacht door het venster*. Sauls dochter vertelde daaromtrent haar vader: hij zeide tot mij: *laat mij gaan, waarom zoude ik u doden?* Want David wilde de vrouw, die hem liefhad, niet in gevaar brengen om zijnentwil. En nu kon Saul ook niet zeggen: zie, hij heeft zijn eigen vrouw, mijn ‘s konings dochter, eraan gewaagd om zijn leven te redden. Ach, wat al smaad moest David uitdrinken, en dat wel zó lang! Zó lang!

Ja hoe lang eigenlijk? Tot dat de Heere zijn twistzaak zou twisten en hem recht doen. Hij dacht er niet aan zich in het publiek te laten verdedigen, want dan had hij zijn vrouw, Sauls dochter, in allerlei zwarigheden gebracht. Maar zoals de weg van vele kinderen Gods is, zo was ook Davids weg. Hij moest maar zien, waar hij heen kwam, en dat was ... naar de woestijn!

Ziet ge! nadat wij nu de Goddelijke wijsheid eerst in de leer gehad hebben, heb ik er nu u enige staaltjes van in de praktijk beschreven. Hoe het nu David onder dat alles te moede was, en hoe in al dat grievende leed de Heere Heere alleen zijn sterke Rotssteen en toevlucht was, kunnen wij o.a. letterlijk lezen in Psalm 59.

Zie! dat is die wijsheid, die Goddelijke wijsheid, waarvan wij ook zoveel vinden in de 119de Psalm van vers 97 af: “Hoe lief heb ik Uw wet! zij is mijn betrachtting de ganse dag! Zij maakt mij door uw geboden wijzer dan mijn vijanden zijn, want zij is in eeuwigheid bij mij.” Dat wil zeggen: U o Heere, maakt mij door Uw gebod wijzer dan

mijn vijanden zijn, want van mijzelf heb ik geen wijsheid, noch verstand, maar door Uw wet geeft u mij die, o trouwe God! Want niet goud, noch zilver, noch hoogheid in de wereld, maar Uw gebod is mijn eeuwige erve! Ik ben verstandiger dan al mijn leermeesters - die mij niets dan eigengerechtigheid bijgebracht hadden omdat Uw getuigenissen mijn betrachting zijn. Ik ben voorzichtiger dan de ouden, die zo zwak zijn, dat zij, waar het Gods waarheid geldt, de middenweg, zo het heet, willen gaan, en om de wereld te kunnen behouden, Gods waarheid er ten minste voor de helft aan geven, ja, ik ben verstandiger dan deze soort van verstandigen, want ik heb mijn voeten geweerd van alle kwade paden, opdat ik Uw woord zou onderhouden.”

Ik heb u trachten duidelijk te maken, mijn lezers, wat de wijsheid is, die de Apostel hier bedoelt, namelijk: beslistheid des harten, en des oordeels, zodat men weet te onderscheiden, wat goed of kwaad is. Met andere woorden, wat uit God is en wat uit de duivel is/ De Apostel wil dat men gefundeerd zij in de ware leer der zaligheid en dat een besliste keuze onze handel en wandel besture, vooral in onze omgang met hen wier deel in dit leven is.

Deze Goddelijke wijsheid kan niemand begeren, die niet uit God geboren is, die niet waarachtig tot Hem bekeerd is, die niet van God de Heere zelf het rechte, zaligmakende geloof heeft ontvangen. Dit geloof, het echte geloof Gods, wordt aanhoudend bestreden, moet allerlei aanvechting verdragen, maar dit geloof wenst ook beproefd te worden, opdat het beproefd moge bevonden worden op de dag van Jezus Christus! Want wie waarachtig Gode gelovig is geworden, wie door de kracht van de Heilige Geest en niet uit eigen kracht of wijsheid gelooft, die veroordeelt zichzelf en klaagt: ‘o als de aanvechting en vervolging komt, gewis zal ik niet bij Gods waarheid volharden!’ Maar niettegenstaande dit, wenst hij van harte te volharden tot het einde, en daarom werpt de Heere hem met Zijn eigen goddelijk Woord in de smeltkroes, gelijk Hij gezegd heeft: *Ik zal u keuren in de smeltkroes der ellende.* (Jes. 48 vers 10). Als de gelovige zich in de smeltkroes der ellende bevindt, heeft hij lijdzaamheid van node, om onder het kruis te blijven en geen eigenwillige wegen in te slaan om uitkomst te verkrijgen, maar te volharden bij Gods waarheid, bij Zijn gebod, bij het vaste geloof dat de Heere leeft, dat Hij niet dood is, noch stil zit, maar zich als de Levende en Machtige zal betonen in alle omstandigheden dezes levens.

Dit waarachtige en oprechte geloof wordt zonder ophouden aangevochten. Onophoudelijk zijn wereld, vlees, duivel, valse broederen, vrienden en vijanden in de weer, om ons van het waarachtige geloof in Jezus Christus, de Heere der heerlijkheid. In tijden van openbare vervolgingen springt dit iedereen in ‘t oog maar ook in tijden van betrekkelijke rust en vrede zal toch ieder kind van God het ondervinden, dat allen die Godzalig willen leven in Christus Jezus, vervolgd worden in deze wereld. Maar dan heeft dit alles meer zo onmerkbaar voor de buitenwereld, zo in het verborgene plaats. Nu draagt ieder gelovige vlees en bloed met zich om, en vlees en bloed heeft zijn behoeften en geneigdheden. En nu maakt de gehele hel zich vaak op de been om zulk een arme ziel op de sluwste en listigste wijze van God en Zijn Woord af te trekken, het waarachtige geloof in hem uit te blussen er hem af te brengen van die weg der Goddelijke, vrije, soevereine genade, waarvan de Heere zegt: ‘Dit is de weg, dit is de rust, in deze weg zult u gaan en niet ter linkerhand noch ter rechterhand daarvan afwijken’. Dan komt het geloof in de smeltkroes en dan is er lijdzaamheid van node.

Ach, dat kan men heden ten dage nauwelijks meer verstaan, want wie heeft nog begrippen van recht, en gebod, wie kent nog andere beweegredenen dan die in het zichtbare liggen? Ik hoop echter van God en ben er ook van overtuigd, dat, al zijn ze

ook dun gezaaid, er in Zijn waarachtige gemeente nog altoos zulken zullen worden aangetroffen, die in Zijn waarheid wandelen. Als men de blikken echter rondom zich laat gaan, schijnt het in onze dagen, alsof ieder alleen naar het uiterlijke jaagt, naar het zichtbare, naar het stoffelijke vergankelijke goed dezer wereld, naar geld en goed grijpt en dit vaak nog het meest, waar men dat alles met een uiterlijk vertoon van christendom, ja met vergeving der zonden wil bemantelen. Maar de Almachtige God, maar Zijn Woord, Zijn gebod, Zijn soevereiniteit, dat zijn in onze dagen maar ijdele klanken, al heeft men er de mond vol van. Daarom moet ook de Heilige Geest zich inhouden en komt er noch vroege noch spade regen.

Wie echter het zaligmakende geloof ontvangen heeft, moet door dat vuur heen, dat dat geloof op de proefsteen komt. Dat zullen misschien de armen en nooddriftigen naar het lichaam best begrijpen als ik hen op de belofte wijs: "Gij zult eten van de arbeid uwer handen: welgelukzalig zult gij zijn en het zal u wel gaan. Psalm 128 vers 2. Schijnt het daar niet vaak, alsof God Zijn eigen woord vergat en overvalt ulieden daar niet vaak nood op nood, als alles tegenloopt en er voor u nergens werk is te vinden? Dan is het echter de Heere, die u in deze smeltkroes werpt, en dan zijn de verleidingen des duivels daarop gemunt u door allerlei verkeerde middelen, door allerlei ondernemingen, die u in schulden op schulden storten schijnbaar uit die smeltkroes, die u in de grond zo heilzaam is, te verlossen. Ik zeg schijnbaar, want in zulke kromme wegen gaat uw geestelijk leven te grond en uw toe stand wordt hachelijker en hachelijker. Als men waarachtig de Heere vreest, als men waarlijk in Zijn school is, komen de verzoeken op het zwakke arme hart af en zij zijn allen daarop ingericht het geloof Gods aan 't wankelen te brengen. Het ware geloof zit niet in 's mensen verstand, maar in het hart, het is niet ledig noch onvruchtbaar, maar openbaart zich in het doen en laten van ieder, die tot God bekeerd is. Daar zorgt de heilige Geest wel voor; zodat men een open brief van Christus is en een ieder kan lezen: dat is het echte geloof en geen namaaksel! Maar nog eens, juist dit geloof moet in de smeltkroes en daar heeft men vaak meer vijanden dan haren op het hoofd. Daarom roept David in de derde Psalm, vers 2 en 3: *O Heere, hoe zijn mijn tegenpartijders vermenigvuldigd, velen staan tegen mij op, velen zeggen van mijn ziel: hij heeft geen heil bij God, Sela!* Voor de wereld, in welk schijnvroom kleed zij zich ook moge hullen, is het geloof Gods steeds een gruwel geweest, als het in 't leven trad bij man of kind, bij jongeling of jongedochter en voortdurend hebben alle helse en wereldse machten op de loer gelegen en een verbond gesloten om de ware kinderen Gods te doen struikelen en vallen, ja te vernietigen en te doden. Daarom staat er in Psalm 64 geschreven: *om in het verborgene of in verborgen plaatsen de oprechte te schieten, haastig schieten zij naar hem en vrezten niet, zij sterken zichzelf in een boze zaak, zij houden sprake van strikken te verbergen: zij zeggen: wie zal ze zien? Zij doorzoeken allerlei schalkheid, ten uiterste doorzoeken zij, wat te doorzoeken is, zelfs het binnenste eens mans en het diepe hart!*

Al wie uit God geboren is, heeft hetzelfde wat de Hogepriester onder het oude verbond ook had. Die droeg op zijn borst: "Urim en Thummim", Licht en recht: dat draagt ieder, die uit God is geboren ook, niet in het verstand, niet in zijn wijs en ontwikkeld hoofd, niet uiterlijk op zijn borst maar diep in 't hart, gelijk ook de Apostel Johannes zegt: "Gij hebt de zalving des Heiligen en gij weet alle dingen en gij hebt niet van node dat iemand u lere, maar, zoals die zalving u leert, zó is het waarheid." Blijft daar in! 1 Joh. 2 vers 20, 27. Maar ach, met Gods kinderen gaat de weg zo vreemd, zo eigenaardig; door het diepe verderf, waarin zij liggen, zijn ze altoos weer vergeten wat ze zijn, wat God hun geleerd heeft en voortdurend hebben zij

hun les vergeten, zij moeten hun vingers eerst duchtig verbrand hebben om te onthouden, dat zij van de brandende oven af moeten blijven, en ook dan moet het hun gedurig nog bijgebracht worden door hun trouwe en geduldige Leermeester. Staan zij recht, dan moeten zij voortdurend bekennen: *mensenverstand is niet bij mij*. Spreuken 30 vers 2. Zij vergeten altoos weer de heilzame leer, het zoete evangelie, en leven zij nu onder de levende prediking des Woords, dan beelden zij zich in, dat zij heel wat bijzonders zijn boven anderen, en toch laten zij de levende woorden Gods stil in de hoek liggen. O, welk een stof van dank en lof is het dat God het kruis en allerlei nood op zulken werpt en ze zo, als 't ware, dwingt en drijft die Bijbel, die Catechismus, waarop ze zich tegenover anderen verhoovaardigen en waarvoor zij ijveren, weer eens op te slaan tot troost voor hun eigen onsterfelijke zielen, tot verlichting van hun blinde ogen, waarvan zij denken, dat ze zien! Joh. 9 vers 41. Wij zijn voortdurend vergeten, dat de vijanden niet slapen uitwendig, noch inwendig, en van al onze levensomstandigheden, die wij niet in de hand hebben, gebruik maken, om ons van het geloof in God, van Hem, ons hoogste heil, van Zijn heilig gebod, van Zijn heerlijk evangelie der genade af te trekken, opdat wij arme mensen toch niet zouden smaken, wat God ons zo graag gunt: gelukkige, vrolijke dagen in Zijn Goddelijke vrede. En het is niet zo zeer met grove, licht te onderscheiden leugen, dat de duivel op ons aanvalt, maar hij steelt uit Gods allerheiligst Woord de wapenen, waarmee hij ons wil benauwen en doden. En de mensen verklaren niet openhartig: *de weg des Heeren is niet recht*, maar, zeggen zij, wat wij u voorhouden is veel nuttiger. En het steekt nu eenmaal in ons leugenachtig hart, allerlei luchtkastelen te bouwen en in dit ellendige aardse leven ons zelf nog altoos recht goede dagen te beloven. En dat alles spiegelt de duivel maar voor, om ons uit de heerlijke en onwankelbare stand en staat te rukken waarin Gods vrije en soevereine genade ons plaatste! Dan doet de vijand, wat hij in 't Paradijs ook deed: hij zet een klein vraagteken achter de woorden Gods! Ja, zou God dit of dat werkelijk wel gezegd hebben? Zou dit of dat, wat Zijn Woord mij zegt, niet te vermijden, niet te ontduiken zijn?

Wie dan niet van Gods *Ja*, blijft geloven dat het *Ja* is, van Zijn *neen*, dat het *neen*, is, maar met de vijand begint te onderhandelen, is reeds meer dan halfweg verloren. Wat de vijand ons vertoont, schijnt Goddelijk te zijn, ja is evenals die boom in 't Paradijs, liefelijk om aan te zien en maakt verstandig, naar men meent. God heeft echter gezegd: *ten dage, dat gij dáárvan eet, zult gij de dood sterven*. Maar zie nu eens! de slang eet daarvan en sterft toch niet, dan zal die vrucht mij ook niet schaden, men moet ook zó bekrompen en vreesachtig niet zijn! Velen vallen zó af, slaan verkeerde wegen in. En als zij dit na herhaalde waarschuwingen doen en dan de gevolgen ondervinden, klagen zij: 'Ach, ik had eigenlijk geen licht in de zaak, het ontbrak mij aan wijsheid!' En dan is dat draadje dikwijls zó fijn gesponnen en het wordt alles zó schijn-goddelijk ingericht, om ons maar van Gods woord af te rukken. Helaas! dat verstaan de besten en heiligsten en vroomsten soms beter, dan hun medestrijders een woord van moed en versterking toe te roepen. Koning en bedelaar, bedelaar en koning, bieden hiertoe vaak de behulpzame hand.

Waar echter de Heilige Geest in waarheid woont, daar leert de mens zien, dat hij blind is, en niets verstaat. En dan heeft hij die Goddelijke wijsheid van node, waarvan de Apostel Jakobus spreekt: *Zo iemand van u wijsheid ontbreekt*, zo luiden zijn koninklijke woorden. Wij zullen echter wèl doen, ons met deze *u*, waarvan de Apostel spreekt, - op de schoolbank te zetten en ons niet boven hen te verheffen, maar luid uit te spreken voor God: mij, wijze, bekeerde man of vrouw; mij, die voor een vader of moeder in Israël geldt; mij, mij ontbreekt het altoos, - het zó in te richten, dat wij verlegen staan en niet weten hoe wij te handelen hebben.

Ja, was de mens Gods, ook na zijn bekering in zijn binnenste niet het riet gelijk, dat door de wind ginds en herwaarts wordt bewogen, kon de in Adam gevallen zondaar zich nòg onvoorwaardelijk aan 's Heeren Woord houden, dan zou hij ogenblikkelijk een heldere blik hebben en duidelijk zien, zo en zo is het met deze of die zaak gelegen en ik blijf bij 's Heeren woord, hoe het ook ga. Maar hiertoe ontbreekt bij ons de kracht, de hitte wordt altoos heviger, de wonden schrijnen en branden en alle golven en baren gaan ons over 't hoofd! De duivel werpt ons de ogen vol stof en zand, de Heere verbergt Zijn liefelijk aangezicht. Hij antwoordt niet en het gebed verstomt. Daarbij hangt de vijand een bont gekleurd tafereel op van alles wat ons nog wacht, als wij bij de zuivere leer des Evangelies blijven, dit zult u nog moeten ondergaan, en dat nog, en dat zult u nog moeten ontberen en dit zult ge nog moeten derven. Maar alles zult u van mij bekomen zo ge neervallende mij, al is het maar éénmaal, aanbidt. O! daar heeft men wijsheid, Goddelijke wijsheid van node om wèl te onderscheiden. En dat is die wijsheid, die de oude profeet uit Bethel, ja ook de man Gods uit Juda, bij hetgeen wij 1 Koningen 13 lezen, ontbrak, die David echter, onder al de smaad en al het harteleed dat Saul hem aandeed, leerde verstaan en beoefenen. Zo bevestigde de Heere David in Zijn wegen, zodat zijn voeten bewaard werden voor aanstoot en zijn oog voor tranen!

U zult wel doen, lezer, indien u uit dat alles opmaakt, dat God onze wijsheid niet van node heeft, ja, dat wij Hem gewoonlijk daarmee in de weg staan. Hij is algenoegzaam in Zichzelf; maar Hij wil ons Goddelijke wijsheid geven tot ons eigen tijdelijk en eeuwig heil, opdat wij in de omstandigheden des levens zouden weten, wat wij te doen of te laten hebben, en in ons eigen hart volkomen verzekerd zouden zijn, hoe wij te handelen en te wandelen hebben. Op zijn eigen vleselijke wijsheid, op zijn zogenaamd goed hart, kan niemand zich verlaten, want, *die zich op zijn hart verlaat is een dwaas*, zegt de Schrift. Niemand kan zich op zijn verstand verlaten, want alles wat uit hem voortkomt is louter onverstand, louter boze overleggingen. Het hart des mensen wil graag de hoogte in, wil graag, hoe eerder, hoe beter uit de smeltkroes verlost zijn, om ongestoord het zichtbare te kunnen genieten, en zich in het zichtbare te verschansen, als in een vesting. Nu is er Goddelijke wijsheid van node, *wijsheid die van Boven is*, zoals onze Statenvertaling heeft, hoofdstuk 3 vers 17. Wie bij Gods Woord blijft, wandelt zeker, wie aan Gods hand zijn weg reist, is gewis een welgelukzalig kind. Wie met de God Jakobs door het vuur en door het water gaat, die zal in het vuur niet verbranden, in het water niet verdrinken. God is groter dan de gehele wereld met al haar landen, steden en dorpen, en alle mensen die daarin wonen, en van zichzelf denken, dat zij wat groots zijn. Hij is meer dan alle heerschappijen en machten uit de hemel en uit de hel. Hij staat boven alle vromen, want, die waarachtig vroom zijn, zijn het werk Zijner handen, en Hij kan Abraham wel kinderen verwekken uit de hardste stenen! God is de fontein aller zaligheid en Hij gaat alle geluk, alle eer, alle grootsheid dezes levens ver te boven. Wat ik waarachtig behoef, o, de Heere gunt het mij zo van harte. Hij kent al mijn omstandigheden en weet ook, dat ik geen engel noch monnik ben, maar een arm, ellendig kind van Adam.

De wereld, die volgens 's Heeren Woord (1 Joh. 5 vers 19) in het boze ligt, is sluw en listig en heeft snijdende en gevaarlijke instrumenten bij de hand om ons te doden, en weet die, o zo kunstig onder bloemen te verbergen; een gifkruid met honig bedekt, zijde en ordetekens houdt ze ons voor. Zij verstaat het maar al te goed met een stuk goud of zilver, met een weinig wierook van vergankelijke eer de mens met koperen ketenen vast te smeden. En toch blijft zulk een arme, gebonden mens in eigen ogen

braaf en vroom, ja, hij zingt psalmen en liederen en weet niet dat hij aan de ketting ligt, en dat er almachtige genade nodig zal zijn om hem daarvan los te maken. Men geeft eerst een weinig toe; nu ja, denkt men, zó bekrompen moet men toch niet zijn; dit of dat, dat men van mij vordert, is immers niet uitdrukkelijk in Gods Woord verboden. Ja, dan gaat men nog wel in dat dierbare Bijbelboek zoeken of men ook iets vinden kan om zijn eigen, verkeerde wil door te drijven. Dan komt de zielevijand spoedig bij ons staan en legt ons dat Woord uit op zijn manier, om ons maar van God en Zijn heilige waarheid af te trekken; maar zijn wij uit God, dan komt de Heilige Geest er ook bij en klopt luid aan de deur van ons hart en vraagt ernstig en beslist: wat gaat u nu beginnen? O, dan overvalt de nood de arme mens, want hij moet weten, dat de keus, die hij doet, rechts of links voor 's Heeren aangezicht de rechte is.

Nu, zegt de Apostel, wij zijn zwak, blind, toegevend van aard, wij dragen vlees en bloed met ons om, schuwen het kruis, kunnen niet wachten op de Heere, en staan er naar, hoe eerder hoe beter uit de hitte van de smeltkroes verlost te worden. Ziet, dan heeft zulk een mens wijsheid nodig, die van Boven is. En op het heilige blad staat het te lezen, dat wijsheid beter is dan paarden en robijnen, dan goud en veel fijn goud. Maar wie gelooft dat? Alzo, kinderen Gods, u hebt wijsheid van node. U bevindt u in nood, in verlegenheden van allerlei aard, u staat voor allerlei duistere wegen, waarheen zullen wij ons nu wenden? Ja, u weet het immers zelf wel, dan nemen wij de toevlucht tot mensen, die moeten ons dan raden en zeggen wat ons te doen staat.

En is de smaadheid van Christus ons nu te veel geworden, hebben wij de wereld en haar begeerlijkheden liever gekregen, dan de enge weg ten leven, mochten wij graag zelf gekozen wegen inslaan, dan zeggen wij aan zulke mensen, die wij om raad vragen, die wij voor oprechten, ja voor profeten houden, slechts de halve waarheid, komen altoos en altoos weer terug om hun goedkeuring op onze wegen te verkrijgen en willen dat zij ons bij dat alles de handen op zullen leggen.

Zie, dan zegt de Apostel luid: *maak u tot de Heere op, indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere.* Om dat echter te doen, moet men een recht arme zondaar zijn, en, of door eigen ervaring, of door anderen weten, dat Hij die in de hemel woont, graag hoort en graag geeft. Bidden, of gelijk onze vertaling heeft begeren, is naar het oorspronkelijke ook, eisen of vorderen, iemand achteraan klagen, gelijk een in lompen gehulde bedelaar die naklaagt en naroept, die hem wat geven kan. Zulk een zwijgt niet, maar bedelt haast onbeschaamd verder: 'erbarm u over een arme, heb medelijden met een blinde man!' Hij bedelt, hij eist het de rijke voortdurend af, en komt u morgen dezelfde weg langs, zie, daar hebt u diezelfde bedelaar weer op uw hielen. Wat u hem gisteren of eergisteren gaf, kan hem nu niet meer helpen, dat heeft hij reeds lang verteerd en vergeten, maar wat hij niet vergeten heeft, is dat u hem geholpen hebt, en nu hij weer nood heeft, begint hij opnieuw te vragen, ja hij leeft van bedelen. Zo ook een hondeke onder de dis: geef hem eenmaal een stukje brood of vlees, en het zal blijven bedelen, zolang u aan tafel zit.

Nu welaaan! Bid, begeer van God! God de Heere is een machtige en milde Koning. Bij Hem is het niet: "indien" of "wanneer" u dit of dat zult gedaan hebben. Hij schrijft de arme mens geen voorwaarden voor, die hem dan even wijs laten als vroeger, maar God is ja en amen, en wat Hij belooft, is ook ja en is amen in Christus Jezus, onze Heere. Met deze onze getrouwe God en Zaligmaker hebben wij alléén te doen, Hem hebben wij te woord te staan. En zijt u nu in een toestand waar het de vraag geldt, dat men Gods weg verkieze en in die weg ook volharde, zo wendt hij zich tot de Heere,

om troost, om licht, om uitkomst. Deze Heere is alleen de Heere, die het goed met u meent, die alleen goed en barmhartig is, die alle bijomstandigheden kan beoordelen, die alleen helpen kan en overal raad op weet, want bij Hem alléén is wijsheid, raad, kracht. Ja, "sterke God", dat is Zijn Naam. Hij is groot van raad en machtig van daad. En, als Hij u nu de raad geeft, het kruis nog wat te blijven dragen en nog iets langer op Hem blijven hopen en wachten, hebt u dan niet een heerlijke belofte van Hem? Ligt er dan in zijn Koninklijke wil niet opgesloten: wat Ik u toegedacht heb is nog niet gereed, maar dat is iets veel beters dan wat duivel en wereld, vlees en bloed u voorspiegelen en waarmee zij u de ogen willen verblinden?

Alzo, wil de Apostel zeggen, wentel uw weg op de Heere, begeer van Hem, van Hem alléén, hemelse Goddelijke wijsheid. Hem is uw gehele toestand, met alle omstandigheden, die daartoe behoren, volkomen bekend. Zo menige zaak, die u aan geen mens openbaren kunt, ligt naakt en geopend voor de ogen van Hem, die de harten en nieren beproeft en de diepste roerselen van onze ziel kent tot op de bodem, Hem is alles haarfijn bekend en daarom is Hij ook de enige, die u waarachtig goede raad kan geven. Met Hem behoeft men ook geen plichtplegingen te maken, maar men kan Hem alles, alles vertellen, zoals ook David deed: *Heere wat zegt u er van? Heere! zal ik dit of dat doen?* Zoals wij o.a. lezen 1 Sam. 23 vers 10-13. En hij kreeg ook antwoord te midden van al zijn benauwdheden.

Indien er onder u iemand is die wijsheid ontbreekt dat hij ze van Gode begere! Hoort u wel: dat hij ze van *Gód* begere, dus niet van enig mensenkind. En wat laat Jakobus dan volgen, wat predikt hij van deze Heere?

Die een iegelijk mildelijk geeft, zegt hij.

Ja, God geeft. "Indien gij, die boos zijt, weet uw kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal uw Vader, die in de hemelen is, de Heilige Geest geven, degenen, die er Hem om bidden." U ziet dus, "wijsheid, die van Boven" is of "de Heilige Geest", dat is dezelfde. En de Heere Jezus heeft ook gezegd: *wat u van de Vader begeren zult in Mijn Naam, dat zal u gegeven worden.* Joh. 15 vers 16. Hij heeft ook de Geest der genade en der gebeden verworven en beloofd, en waar wij niet weten wat wij bidden zullen gelijk het behoort, daar bidt de Geest zelf voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen. Waar wij dan niet weten hoe of wat te bidden, daar legt die Geest ons de woorden zelf op de lippen, zodat het zwakste kind aan 't roepen gaat: "Tot u, o Heere! hef ik mijn stem op, mijn God, op U vertrouw ik; laat mij niet beschaamd worden; zij zullen beschaamd worden, die trouweloos handelen, zonder oorzaak, Heere! maak mij uw wegen bekend; leer mij uw paden, leid mij in Uw waarheid en leer mij, want u zijt de God mijns heils, U verwacht ik de ganse dag." Psalm 25 vers 1-5. God zou, om zo te spreken, ophouden God te zijn, zo Hij ophield te geven, ophield mee te delen uit de volheid Zijner schatten. Geven, rijk maken, redden, zalig maken, dat is Zijn leven. Geen minuut gaat er om, zonder dat Hij weldaden bewijst. Ja, Hij laat Zijn goddelijke ogen overal heengaan en altoos heeft Hij de een of ander ontdekt, die in nood of verlegenheid is, en hulp van Hem behoeft. Hoeveel duizenden zijn er hier in de streek, die wij bewonen, en hoe verzorgt Hij ze van alles, naar het uiterlijke. En nu Zijn kinderen, Zijn eigen, lieve kinderen, zou Hij die laten steken? O nee, dat kan Hij nooit of nimmer, want onpeilbaar diep is de zee van Zijn barmhartigheid en genade.

1 Koningen 3 vers 5 en vervolg lezen wij: "Te Gibeon verscheen de Heere aan Salomo in een droom des nachts; En God zeide: begeer wat ik u geven zal. En Salomo zeide: Gij hebt aan uw knecht David, mijn vader, grote weldadigheid gedaan, gelijk

als hij voor Uw aangezicht gewandeld heeft, in waarheid en in gerechtigheid, en in oprechtheid des harten met U en u hebt hem deze grote weldadigheid gehouden, dat Gij hem gegeven hebt een zoon, zittende op zijn troon, als te dezen dage. Nu dan, Heere, mijn God! Gij hebt Uw knecht koning gemaakt in de plaats van mijn vader David; en ik ben een klein jongeling, ik weet niet uit te gaan noch in te gaan.”

Zie, dat gebed van Salomo kan een ieder onzer met enige omschrijving en verandering voor zichzelf bidden, zo hij de Heere vreest en Hem heeft leren kennen. Bijvoorbeeld, ‘Heere dit of dat hebt u mijn ouders of grootouders gegeven, en al ware het ook niet meer dan een enkel weefgetouw, o, het was alles louter barmhartigheid!’

En vers 8: ‘Uw knecht is in het midden uws volks, dat Gij uitverkoren hebt, dat Gij gezet hebt als een stad op een berg, ja tot dit volk wordt ook ik gerekend, en Uw heilige Naam mag om mijnentwil niet gelasterd worden, en dat volk, o Heere, is een groot volk, hetwelk niet kan geteld noch gerekend worden vanwege de menigte; al was zulk een gemeente maar duizend zielen groot. Geef dan Uw knecht een verstandig d.i. een gelovig hart, om Uw volk te richten, verstandelijk onderscheidende tussen goed en kwaad; want wie zou dit uw zwaar volk kunnen richten?’

En zo mag ook een vader of een huismoeder bidden: ‘Heere, deze mijn kinderen hebt U mij gegeven. U hebt mij in deze of gene stand geplaatst en ik weet mij niet te helpen, ik weet geen raad, als ik op al de verkeerdheden zie! O, ontferm U over mij! dat Uw allerheiligste Naam om mijnentwil niet gelasterd worde, maar dat Uw Woord, Uw heilig en heerlijk evangelie een woonstede onder ons hebbe, en onze goede werken, de werken, die u ons schenkt en zelf in ons volbrengt, mogen gezien worden door de mensen, en zij, niet ons, maar U verheerlijken, o Vader in de hemelen!’

Verder 1 Koningen 3 vs 11-13: “En God zeide tot hem: Daarom dat gij deze zaak begeerd hebt, en niet begeerd hebt voor u vele dagen, noch voor u begeerd hebt rijkdom, noch begeerd hebt de ziel uwer vijanden, maar hebt begeerd voor u verstand om gericht zaken te horen, ziet! Ik heb gedaan naar uw woorden. Ziet, Ik heb u een wijs en verstandig hart gegeven, dat uws gelijken voor u niet gezien is, en uws gelijken na u, niet zal op staan. Zelfs ook wat u niet begeerd hebt, heb Ik u gegeven, beide, rijkdom en eer, dat uws gelijke niemand onder de koningen zijn zal, al uw dagen.”

Ziet ge, lezer, zulk een God is Hij van wie Jakobus zegt, dat Hij mildelijk geeft. Hij kan het niet laten te geven en Hij geeft, o, zo graag. En, zegt de Apostel, *Hij geeft een iegelijk*, d.w.z. een iegelijk, die het bang om ‘t hart is daarover, of hij wel bij het ware geloof, bij Gods gebod en wil zal blijven; een iegelijk die vreest door de wereld verslonden te worden. De Heere maakt geen onderscheid, Hij trekt de een niet voor boven de ander, bij Hem is geen aanneming des persoons, maar die het allerarmst is, krijgt het allermeest.

O, de Heere zij ons toch zó genadig, dat wij maar meer en meer naar de "wijsheid, die van Boven is", beginnen te hongeren en te dorsten. Die ze begeert, die ga rechtstreeks tot de Heere. Ja, eerst zal Die hem misschien nog allerlei leren, dat hem niet zo aangenaam is, noch zo gemakkelijk valt, namelijk: hoe groot zijn zonde en ellende is, maar in de benauwdheid hierover, vrage hij de Heere maar om een gehoorzaam en volgzaam hart. Hij vrage de Heere, of Die niet zelf al zijn tegensprekingen en murmureringen wil stillen en hem "lijdzaamheid" schenken, om ‘s Heeren wil met hem te billijken en te volharden tot het einde. De Heere doet boven bidden en denken, Zijn volheid is onuitputtelijk. En hij of zij, wiens emmer het ledigste is, krijgt er het meest in, uit Zijn heilfonteinen!

Alzo het is des Heeren wil, dat wij met alles wat ons drukt, te midden van alle ongewisheden en twijfelingen die ons bestormen, tot Hem zelf te toevlucht nemen.

En hoe Hij zich eindelijk als de Almachtige Helper openbaart, dat kunnen wij lezen Lukas 18 vers 9, nadat de gehele geschiedenis van vers 1-8 ook eerst doorleefd is. En dit is een geheel andere weg dan vlees en bloed ons ingeven. Want al zingen wij van ganser harte:

Vest op prinsen geen vertrouwen,

Daar men nimmer heil bij vindt,

toch zijn wij veel meer geneigd in de nood tot mensen dan tot God om raad en uitkomst te gaan. En toch! Wat zegt de Heere bij de Profeet Jesaja hoofdstuk 28 vers 29? Immers: *Hij is wonderlijk van raad en Hij is groot van daad.* En wederom hoofdstuk 50 vers 10: “Wie is er onder ulieden, die de Heere vreest, die naar de stem Zijns knechts hoort? Als hij in duisternis wandelt en geen licht heeft, dat hij betrouwe op de naam des Heeren en steune op Zijn God.” En Psalm 32 vers 8: “Ik zal u onderwijzen en u leren van de weg, die u gaan zult. Ik zal raad geven en Mijn oog zal op u zijn.” En Jesaja 8 vers 11: “Want also heeft de Heere tot mij gezegd met een sterke hand, en Hij onderwees mij van niet te wandelen op de weg dezes volks.” En wederom Psalm 143 vers 10: “Leer mij Uw welbehagen doen, want Gij zijt mijn God, Uw goede geest geleide mij in een effen land.”

En heeft de Heere er ooit één afgewezen, die in zijn nood en verlegenheid tot Hem om de wijsheid, die van Boven is, kwam? Heeft Hij ooit tot het huis Jakobs gezegd: *zoek mij te vergeefs?* Ja, de Apostel verzekert het ons, dat hij niemand uitsluit of buiten laat staan, maar, die het meest ervaart hoe dom, hoe onwijs hij is, wiens toestand de allerverschrikkelijkste is van allen, wordt het eerst geholpen. En zegt de Heere bij Jesaja hfdst. 42 vers 16: “Ik zal de blinden leiden, door de weg, die zij niet geweten hebben. Ik zal ze doen treden door de paden, die zij niet geweten hebben. Ik zal de duisternis voor hun aangezicht tot licht maken, het kromme recht; deze dingen zal Ik doen en Ik zal ze niet verlaten.”

Verder zegt de Apostel, dat de enige weg om deze Goddelijke wijsheid te bekomen is, *ze van God te begeren.* God geeft mild, vrij, uit genade, dus zonder condities of voorwaarden. Hij geeft mildelijk, zoals geen vorst op aarde geeft. *De vreze des Heeren nu, dat is de wijsheid, en van het kwade te wijken, dat is verstand.* Job 12 vers 13. *Alle goede gaven en alle volmaakte gift is van Boven, van de Vader der lichten, bij Wie geen verandering is, noch schaduw van omkering,* zo staat er verder in ons hoofdstuk. Ja, onze God is bereid tot geven. Op vroegere weldaden laat Hij altoos een onafgebroken reeks van nieuwe volgen.

Daarvan hebben wij de treffendste bewijzen in de geschiedenis van het oude Israël, en daarvan zingen en jubelen wij o.a. met Psalm 104, 107, 136. En omdat Gods heilige toorn ontbrandt over allen, die in hun radeloosheid niet tot Hem gaan, en daarom tot hun eigen oneer en schande, in de lompen hunner ingebeelde wijsheid en gerechtigheid daarheen wandelen.

En ook omdat God onmiddellijk bereid is te helpen waar men met zijn eigen dwaasheid tot Hem gaat, schrijft de Apostel: ***en zij*** (namelijk de hemelse wijsheid) ***zal hem gegeven worden.***

Zo zegt ook Salomo Spreuken 2 vers 6, 7: “De Heere geeft wijsheid en uit Zijn mond komt kennis en verstand. Hij legt weg voor de oprechten een bestendig wezen. Hij is een schild dergenen, die op rechtelijk wandelen.” En David zegt Psalm 37 vers 4, 5: “En verlustig u in den Heere, zo zal Hij u geven de begeerte uws harten, wentel uw weg op den Heere en vertrouw op Hem, Hij zal het maken.” En Psalm 20 vers 1: “De

Heere verhore u in de dag der benauwdheid, de Naam van de God Jakobs zette u in een hoog vertrek. En vers 5: Hij geve u naar uw hart en vervulle al uw raad.” En dat alles wil de Heere doen, ofschoon de kinderen Gods zich voortdurend moeten aanklagen, dat zij zelf de oorzaak er van zijn dat zij zich in deze of gene ongelegenheid bevinden. ‘Heere, moeten ze zeggen met Psalm 119 vers 4, 5: U hebt geboden, dat men Uw bevelen zeer bewaren zal. Och! dat mijn wegen gericht werden, om uw inzettingen te bewaren!’ Want o, mijn lezers, als wij bij het eenvoudige gebed bleven: *Heere! leer mij Uw inzettingen*, dan zouden wij zo licht niet afgebracht worden van de eenvoudigheid, die in Christus is, en wij zouden niet zo elk ogenblik in allerlei omstandigheden zitten, die ons benauwen en radeloos maken. Maar wij zijn zo onachtzaam en onoplettend op ‘s Heeren woorden, dat onze voet elk ogenblik wederom struikelt en in een nieuwe strik, in een nieuw net vast zit. Als ons geweten ons dan aanklaagt en valse vrienden en broederen ons honend toeroepen: *hoe zult ge u daaruit redden?* Als het van alle kanten klinkt: *hij heeft geen heil bij God!* Als er luid wordt geroepen: *waar is nu uw God?* Ja, als wij in hopeloosheid niet meer wagen een blik naar boven te slaan, dan zegt de Apostel: ‘ga nochtans tot de Heere, schudt voor Hem het hart uit.’

En hij voegt er nog meer bij: *uw bede zal u gegeven worden*. Al hebt u ook alles verloren, al is de gehele waarheid, al zijn dierbare woorden Gods u ontzonken, al moet ge u beschuldigen over allerlei dwaasheid en verkeerdheid; ja al is het laatste vonkje van vreugde in God bij u uitgeblust, ... kind des Vaders, arm verloren kind, uw Vader blijft nochtans Vader! Daarom maak u tot Hem op, dag aan dag, om wijsheid te verkrijgen, om Zijn wil te leren kennen, om het beste, het hemelse onderwijs uit Zijn mond te ontvangen. Voorwaar, u zult Hem welkom zijn en Zijn armen zult ge voor u geopend vinden. Zoals een aards vader het ook graag heeft, dat zijn kind zich tot hem met allerlei vragen wendt en niet tot vreemden. Wat uw eigen ongeloof hier ook tegen opwerpe, wat de duivel er influistere, al was uw toestand nog zo hopeloos, daar staat geschreven en het blijft geschreven: *deze ellendige riep, en de Heere hoorde*. (Psalm 34 vers 7).

Dat *de Heere geeft, mildelijk geeft*, heeft Zijn grond in Gods genadeverbond, in het drievoudig ambt van Zijn Christus, dat Hij in de gemeente verheerlijkt wil zien. Krachtens dit Middelaarsambt roept Christus de Zijnen toe: “Ik ben de Heere uw God, die u leert wat nut is, die u leidt op de weg, die u gaan moet.” (Jes. 48 vers 17). Hij is immers degene, “Die opgevaren is in de hoogte en de gevangenis gevankelijk heeft weggevoerd. Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen, ja ook de wederhorigen om bij u te wonen, o Heere God.” Psalm 68 vers 19. Ja, het is uit kracht van Zijn Middelaarsambt dat Hij deze door Hem verworven gaven uitdeelt; dat Hij, Christus, in waarheid de Wijsheid is van Zijn volk, Hij die hun van God tot wijsheid is gegeven en Die hun van Zijn gaven meedeelt uit de volheid van Zijn Goddelijke genade. En dat God de Heere om Zijns Gezalfden wil de Goddelijke wijsheid meedeelt, berust mede op de belofte des Heiligen Geestes, waarmee deze Gezalfde gezalfd is boven Zijn medegenoten, hun ten goede. Het ambt, het werk, de genade des Heiligen Geestes verheerlijkt te zien in Zijn gemeente, is ‘s Heeren lust. Daarom spreekt Hij Jes. 59 vers 21: “Mij aangaande, dit is Mijn verbond met hen, zegt de Heere, Mijn Geest die op u is en Mijn woorden, die Ik u in uw mond gelegd heb, zullen van uw mond niet wijken, noch van de mond uws zaads, noch van de mond van het zaad uws zaads, zegt de Heere, van nu aan tot in der eeuwigheid.” U ziet dus, lezer, dat een ieder, die graag naar Gods gebod wil leven en op Zijn waarheid zalig wenst te ontslapen, alle vrijheid heeft om met David te zeggen: *Hij heeft mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en besteld is*. (2 Sam. 23vs. 5m).

Ach, mochten wij van deze apostolische woorden: "een iegelijk wie wijsheid ontbreekt" de toepassing op ons zelf maken. Er is hier geen sprake van een wereldse wijsheid, die naar het aardse jaagt en de kunst verstaat zich en de zijnen uit alle moeilijkheden te redden, en zich een goed leven in alle overvloed hier te bezorgen. Maar hier is sprake van die wijsheid om bij de Heere, bij Zijn waarheid, bij Zijn zoet en zalig Evangelie te blijven, bij het ware zaligmakende geloof en het volhouden in een wandel, deze belijdenis waardig. Er is hier sprake van de aanvechtingen en bestrijdingen, waardoor men alsdan overvallen wordt, van de smeltkroes, waarin men zodoende geraakt. Er is hier sprake bij de Apostel van het volharden onder het kruis, van de duistere wegen, die men door moet met de belijdenis der ware waarheid, en van het heirleger van smaad en nood, dat ons dan tegemoet treedt. Ja, het zou voor menigeen recht gezond zijn, voordat hij zich van Jakobus' woorden een hoofdkussen maakt, eens te lezen wat er Openbaring 3 vers 17-19 staat: "Want gij zegt: ik ben rijk, en verrijkt geworden, en heb geensdings gebrek, en u weet niet, dat u zijt ellendig en jammerlijk en blind en naakt. Ik raad u, dat u van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, opdat giju moogt bekleed worden; en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard worde, en zalf uw ogen met ogenzalf, opdat gij zien moogt. Zo wie Ik lief heb, die bestraf en kastijd Ik; wees dan ijverig en bekeer u." En de vrucht van dit bidden en smeken om de wijsheid die van Boven is, vinden wij die niet heerlijk beschreven Psalm 119 vers 66 en 67? "Leer mij een goede zin en wetenschap, want ik heb aan Uw geboden geloofd; eer Ik verdrukt werd, dwaalde ik, doch nu onderhoud ik Uw woord. Zo ook vers 91: zij (de wet) maakt mij door Uw geboden wijzer, dan mijn vijanden zijn, want zij is in eeuwigheid bij mij."

Er is lezers, een gedeelte van Gods eeuwig blijvend woord, dat op Jakobus' uitspraken over de Goddelijke wijsheid een helder licht werpt, en dat is Spreuken 3. Waarom zeg ik u dat? Omdat niets ons zo onontbeerlijk is dan deze wijsheid, waarvan wij ons vaak zulke verkeerde voorstellingen maken. Er is een theologie, die leert dat een mens, om tot bekering te komen, vooraf in zulke zonden en begeerlijkheden moet geleefd hebben, die zelfs door de heidenen niet verontschuldigd, maar als gruwelijk en van hun goden als vervloekt werden beschouwd. Zulk een verkeerd gedrag zou dan het middel zijn om de zondaar te doen ontwaken uit de doodslaap zijner onverschilligheid. Zulke valse Godgeleerden stellen dan voor hoe zulk een zondaar in zijn angst voor de hel of onder lichamelijke smarten en ellenden, die hij als gevolgen van zijn woest leven dragen moet, om genade heeft geroepen, en zichzelf uit Gods Woord de een of andere belofte heeft opgezocht, op grond waarvan hij zich dan gaat inbeelden genade en vergeving van zonden te hebben ontvangen. Dan weet zulk een mens allerlei dingen daarvan te vertellen, hij beschrijft hoe goed hij het thans heeft, en legt zich op zijn manier op deugd en heiligheid toe. Zulk een schijnbekering is echter niets dan eigen werk, niets dan een reeks sluitredenen van het bedorven verstand. Ja, eigenlijk is zulk een bekering nog van veel minder gehalte dan die van Saul.

Waar de levende God in 't hart werkt, daar is Hij degene, die het begin maakt, en niet de zondaar, daar is het de Heere die in het hart zulk een onuitwisbare indruk geeft van Zijn hoogheid en majesteit, van de heerlijkheid Zijner Goddelijke wet, dat dit het blijvend middelpunt wordt van het gehele bestaan: God, Zijn wet, Zijn gebod boven alles! Zulk een mens heeft niet bepaald over deze of gene zonden te jammeren of te klagen; hoewel zijn eigen verkeerdheid het middel kan zijn om hem aan zichzelf te ontdekken en voor goed zijn hoogmoed de bodem in te slaan! Nee, al kan een door God ontdekte zondaar het met Paulus voor 's Heeren aangezicht betuigen: *naar de*

rechtvaardigheid die uit de wet is, zijnde onberispelijk. Filip. 3 vers 6b. Wat hem neerdukt is de blik op zijn algehele verdorven toestand, op zijn afval van God, ja zoals de Apostel het Rom. 3 noemt, *het derven van de heerlijkheid Gods*. In het hart van zulk een waarachtig ontdekte zondaar komt de Heere met Zijn Gezalfde, en die komt nergens heen zonder vergeving der zonden mee te brengen. En deze vergeving der zonden geldt voor eeuwig, namelijk in en om het genadeverbond, dat de Heere met zulk een ellendige sluit, en waar hij belooft: "Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen." (Jesaja 54 vers 10b). Maar zo lang zulk een door God begenadigde mens in het vlees woont, heeft hij voortdurend vergeving nodig, en hij zal ook iedere dag, ja, ieder uur tot de Heere om vergeving en schulduitdelging gaan, omdat hij voortdurend dat Goddelijk verbond breekt. En het is geen vrees voor straf, die hem daarbij drijft, want ach, zulk een ligt reeds midden in de hel, en voelt Gods toorn op zich rusten, zo vaak hij van de Heere afhoereert. O, dat is hem onverdraaglijk. Hij komt telkens en telkens weer tot de Heere, om vergeving, omdat hij het niet uithouden kan, zonder vrede bij God te hebben door onze Heere Jezus Christus. Zulk een arm mensenkind is gewis een schaapje van Christus, en niets begrijpt hij beter, niets is hem meer naar het hart gesproken dan het slot van de 119e Psalm:

*Gun leven aan mijn ziel, dan looft mijn mond
Uw trouwe hulp, stier mij in rechte sporen;
Gelijk een schaap heb ik gedwaald in 't rond,
Dat onbedacht zijn herder heeft verloren.
Ai! zoek Uw knecht, schoon hij Uw wetten schond,
Want hij volhardt naar Uw geboën te horen.*

Psalm 119 vers 88

Deze woorden omtrent de wijsheid, "die van Boven is", zijn zo eenvoudig, dat een kind ze van buiten leren kan, en meent te verstaan. De tot God bekeerde mens vindt ze zoeter dan honig en honigzeem, en verstaat toch niet recht wat die wijsheid is, waarover Jakobus spreekt. Heil ons, heil allen, die graag van zichzelf bekennen, dat ze elk ogenblik het ware heilspoor bijster zijn, want de Heere God oefent Zijn kinderen, opdat ze onder veel vallen en opstaan Koninklijke zeden zouden leren. Met andere woorden opdat zij Zijn heiligheid zouden deelachtig worden (Hebr. 12 vers 10b).

Ja, Hij, die hemelse Leermeester, weet Zijn volk zo te verootmoedigen en op te voeden, dat de hemelse zaligheid, het inwonen bij Hem, het altijd met de Heere zijn (1 Thess. 4 vers 17b), ook werkelijk hun geen last, maar een blijde lust, een moedgevend en zaligend vooruitzicht zij! Hij oefent Zijn kinderen, daarom laat Hij ze in de aanvang van hun weg met sneeuwpoppen, om zo te spreken, vechten. Maar, hoe ouder zij worden, des te heter en heter zijn de veldslagen, waarin Hij ze brengt. Ja, het gaat met allen, die eens het hemelse Jeruzalem zullen bewonen, hier door de smeltkroes der ellende heen, waarin God ze louteren en keuren wil. Ach, de weg, waarop God de Zijnen leidt, wordt meer en meer zo geheel verschillend van hun voorstellingen en gedachten! Het was goed, dat, toen David de heerlijke belofte ontving "de Heere zelf zal u een huis bouwen" hij nog niet wist, dat dat langs een weg zou geschieden, waarop hij, de heilige man Gods, in de diepste diepte zou verzinken. Het was goed dat David, toen hij als herdersknaap zich op Bethlehems stille velden aan de heerlijke schepping verlustigde, of toen hij in allerlei benauwdheden en noden aan Sauls nog leefde, nog niet wist, dat hem het woord zou gelden: "het zwaard zal van uw huis niet wijken."

Ook in het geestelijke leven heeft alles zijn tijd. De hoofdvraag blijft altoos bij de aanvang en bij het einde: komt het goud ongedeed uit de smeltkroes? Ja of nee? En al roepen daar alle duivelen: er komt niets van terecht, het is verloren! Zo roep ik u toe,

als getuige des Heeren, als uw broeder, die zich met u in de smeltkroes bevindt: *Ja, en nog eens Ja, en geen haar van uw hoofd zal verloren gaan, gij wormke Jakobs, dat meent in uw druk te vergaan!* Dat echter is "wijsheid, die van Boven is": Gods Woord, Zijn belofte, Zijn geboden in het ware licht, d.i. in het licht der eeuwigheid, in het licht des Heiligen Geestes te beschouwen. Hier, in de groeve en gevangenis van dit ellendige leven, wordt vaak weinig van God gezien, wel wordt Zijn moed- en troostgevende nabijheid gevoeld en bespeurd in menige bange nacht, in menige nood en menig gevaar! En het heerlijke werk Zijner handen, het boek Zijner schepping, ligt dag en nacht opengeslagen voor het oog der eenvoudigen. Er behoort "lijdzaamheid der heiligen" (Openb. 14 vers 12a) toe, om Gods belofte, Zijn heilig woord, Zijn geboden met geen ander doel te beschouwen, dan om daarbij te volharden, ook te midden van de smeltkroes, en die niet te verlaten, ook in de hevige hitte der verdrukking. Hoe vaak treedt niet de vorst der duisternis ons tegemoet met het klatergoud der valse leer, dat zo schittert en blinkt, dat wij het nauwelijks van het echte goud van het Goddelijk evangelie kunnen onderscheiden. Hoe vaak komen vlees en bloed, valse broederen, vrienden en vijanden op ons af! Hoe vaak kunnen ons het arme zwakke hart, zonde, duivel en wereld ten val brengen, door ons allerlei schone taferelen en nuttige werkzaamheden voor te spiegelen! Zie dit alles, al deze aanbiedingen, bij voortdurend, en standvastig van de hand te wijzen en bij de eenvoudige, naakte waarheid van Gods Woord te blijven, dat is "wijsheid, die van Boven is", en die ons vaak het meest ontbreekt, als wijze 't meest behoeven.

Ach, hoe graag zouden niet Gods kinderen de hand uitstrekken naar hetgeen hun ogen welgevallig is, naar hetgeen ogenblikkelijk redding en uitkomst hun schijnt aan te bieden, zoals ook de slang Eva wist te bewegen, de haar aangeboden vrucht aan te nemen. Ach, denkt men vaak, hoe is dat uit te houden, daar arm, neergeslagen, vernietigd, verlaten van alle mensen, schijnbaar door de Heere zelf vergeten en bedrogen te staan, en zich dan zo aan Hem vast te houden, als ziende de Onzienlijke, wie vermag dat?

De mens jaagt van nature naar niets, dan naar hetgeen zijn zinnen prikkelt en streelt, naar ijdel vergankelijk genot en vermaak. Maar de Heere leert Zijn kinderen de eeuwige, onvergankelijke goederen te verkiezen, en toont hun, dat niet op aarde op alles de dood staat geschreven. Al bekleedt u heden de hoogste ereambten in het machtigste keizer- of koninkrijk der aarde, en dit keizer- of koninkrijk stort morgen in één, zo zal uw val des te dieper zijn, hoe nader u bij de machtige monarch gestaan hebt, die daarover heerste. Maar het koninkrijk der hemelen, dat bestaat in vrede, vreugde, gerechtigheid, en Heilige Geest, heeft de belofte, beide des tegenwoordigen en des toekomstigen levens, dat kan nooit in één storten, maar het werpt zelf alle andere koninkrijken omver, het handhaaft zijn Goddelijk gezag onder vriend en vijand en blijft in alle eeuwigheid. De wereld, ook waar ze een schijnvroom kleed draagt, heeft haar wijsheid in haar hand, macht en geweld, tot op het ogenblik, dat de God der legermachten haar veelgeroemde wijsheid tot dwaasheid maakt. Maar Gods kinderen hebben hun wijsheid en hun verstand niet in hun hand, maar die moeten hun van dag tot dag, van uur tot uur, geschonken worden. Zij weten het maar al te goed, dat zij, meer nog dan anderen, in één oogwenk door dood, duivel en wereld meegesleept en verslagen worden, zij weten hoe dom, hoe blind zij in zichzelf zijn, zij weten dat de kinderen dezer wereld in hun geslachten veel wijzer zijn dan zij, en daarom is hun aanhoudend gebed: *leer mij, o Heere, Uw welbehagen doen, want Gij zijt mijn God, Uw goede Geest geleide mij in een effen land*, Psalm 143 vers 10. Want, niettegenstaande hun verkeerdheid en hardheid des harten, hebben Gods kinderen toch

deze vurige wens: *bij God te blijven*; dat is het deel dat zij verkozen hebben, en God de Heere Zelf is hun enige en eeuwige Schat. In hun hart, al is dat vaak zo hard als steen, leeft behoefte, *in de leer van Christus* te blijven, want anders hebben ze noch kracht noch gerechtigheid en zij weten, dat wie niet in de leer van Christus blijft, noch de Vader, noch de Zoon heeft. Zo kunnen zij, bij al hun armoede en ellende toch niet anders, dan daarin blijven. Dat is de behoefte huns harten: *Heere, U moet mij leiden met Uw ogen, en als u niet met mij optrekt, blijf ik moedeloos en uitgeput aan de weg liggen*. En al hadden ook duivel en wereld hun schitterende paleizen gebouwd om een arm kind des Heeren te betoveren, of al hadden zij het in een met goud versierde wagen gezet, toch zou zulk een arme ziel, zodra haar invalt: *God is niet mee op deze weg*, alles laten varen, en, van alles beroofd, haar pad gaan. Gods Woord, Gods gebod, Gods soevereiniteit, daarbij blijven Gods kinderen voor tijd en eeuwigheid!

Verstaat mij echter wel; ik zeg niet, dat zij deze wijsheid in eigen hand hebben, zodat zij spreken: ik ben getrouw aan Gods Woord en zal nimmermeer er van wijken. Want zo spreken wel de huichelaars, maar de oprechten niet. Die kunnen voor niets in staan, allermintst voor zichzelf. Maar het is hun een eeuwig wonder van vrije genade en barmhartigheid, indien zij, - nadat Delila hun de haren heeft afgesneden en hen gebonden heeft, midden in een molen der ellende, waarin Gods trouw hen bracht, - met een: *Heere! gedenk mijner!* toch alle banden verbreken. Het blijven bij God, het volharden in 's Heeren wegen is bij hen geen zelfgenomen besluit, maar het is voor hen een noodzakelijkheid des levens, en geen groter vreugde of zaligheid kennen zij, dan te beleven, dat de Heere een Waarmaker is van Zijn eigen Woord.

Hoe vreemd, hoe wonderbaar is vaak des Heeren weg met Zijn volk, met de schapen Zijner weide! Als zij het meest behoefte voelen aan Gods troost en liefde, schijnt Hij ze te verwerpen, als zij het hardst, het innigst tot Hem roepen, krijgen zij geen antwoord, zoals ook o.a. de Kanaänese vrouw. En dan worden zij met allerlei aanvallen en betoveringen uit de hel en uit de wereld bestreden, Ja, dan neemt de vijand vaak Gods Woord in de hand om zulk een arme en ellendige te bestrijden.

Maar, één ding moet u weten: zo u begint met de vijand te redetwisten en u in te laten met dat, wat uw vlees en bloed begeert, zie dan eens, of u langs deze weg tot waarachtige zielevrede zult geraken. Nee, dan alleen in het arme hart vast in de leer van Christus, gefundeerd in Gods weg en gebod, als Hijzelf in het binnenste licht en wijsheid geest, om te weten: dit is de weg, dit is de rust, en al het andere, al blinkt het nog zo, ja al is het met een vernis van Goddelijke schijn overgoten, is vals! Die weg, die goed schijnt, die weg, die schier allen betreden, is niet de weg des levens, maar de weg tot de eeuwige dood! Wie van Gods weg af wil omdat die zó eng, zó bang, zó eenzaam schijnt, die behelpt zich gewoonlijk met te zeggen: 'ik heb geen licht in deze zaak, of, ik heb nog geen licht in de zaak, als ik dat zal ontvangen hebben, zal ik u nader antwoord geven.' Zie, zulke geesten bestraft de Apostel met zijn woorden: "indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere." Hoe zoet zijn ze voor Christus' schaapjes, die nooit wijsheid in zich voelen, noch kracht, noch moed. Want, ik herhaal het, wijsheid beduidt hier het welgefundeerde hart, de vaste keuze om in de leer van Christus, en het goede gebod des Heeren te blijven.

Mijn lezers! wij bidden vaak om allerlei dingen, maar Goddelijke wijsheid, de "wijsheid die van Boven is", dat is de hoogste schat! Hoe vaak hangt niet de gehele loopbaan van een jongeling of van een jongedochter van één schrede, van één besluit, zus of zo genomen, af! Hoe menige volwassene moet dezelfde ervaring maken! Dat weet de oprechte, als de Heere hem zo vaak tot zijn eeuwige behoudenis, datgene

tussen de vingers laat verbranden, wat hij, eigenmachtig en eigenwillig, dus zonder naar de Heere te vragen, voor zich verkozen had, ja dan looft zulk een de Heere voor Zijn trouw en barmhartigheid, dat Hij hem niet liet behouden, wat hem voor tijd en eeuwigheid zou verderven! Dat is het hoogste, het kostelijkste, het edelste goed: een vast en welgefundeerd hart te bekomen, dat in alle eenvoudigheid en zonder er veel ophef van te maken, dáár bij blijft: *Heere, dat is Uw Woord, dat is Uw gebod, daarop alleen wil ik leven en sterven.* Ach, juist dit ontbreekt zo vaak daar, waar men verwacht het te vinden, en waar het door al 's Heeren arbeid in Zijn wijngaard ook zijn kon! Want vele kinderen Gods hebben wel recht en licht in zich, maar zij weten niet van al die heerlijke waarheden en geboden de toepassing op zichzelf te maken, en dan moeten zij zich vaak dag aan dag voor 't hoofd slaan, om hun dwaasheid en onnadenkendheid. En toch erkent een kind Gods het graag: alleen wat mijn Vader in de hemelen doet, is waarachtig goed en volmaakt!

Ja! En nogmaals Ja, antwoordt u immers, o arm Sion! Ook al rollen u de tranen daarbij van de wangen! *Maar wijsheid, wijsheid, die van Boven is, o geef ons die, genadige Heere!* En wat antwoordt de Heere dan? Mijn volk heeft een hoerenhart, maar nochtans zal het een vast hart krijgen.

En dus, als wij radeloos en twijfelmoedig daar staan, waarheen zullen wij ons dan wenden? Mensen kunnen immers niet helpen, het is de Heere alleen, die "de wijsheid die van Boven is", die de Heilige Geest ons schenken kan!

En om ons nu te troosten in onze radeloosheid voegt de Apostel er bij: ***Hij geeft mildelijk en verwijt niet.*** Mildheid, blijmoedigheid, eenvoudigheid in het geven, is iets heerlijks. Daarvan spreekt ook de Apostel Paulus b.v. Rom. 12 vers 8: *die uitdeelt, doe het in eenvoudigheid.* En 2 Cor. 8 vers 1 en 2: "Voorts maken wij u bekend, broeders! de genade van God, die in de gemeenten van Macedonië gegeven is, dat in vele beproeving der verdrukking de overvloed hunner blijdschap, en hun zeer diepe armoede overvloedig geweest is tot de rijkdom hunner goeddadigheid." Als een bruidegom het jawoord van zijn bruid heeft verkregen, verheugt hij zich, hij wordt mild en vrijgevig, hij strooit uit ter rechterhand en ter linkerhand, want hij heeft al zijn geluk, al zijn rijkdom in zijn bruid. Zo ook de hemelse Bruidegom, die wil ook Zijn rijkdommen en schatten niet voor Zich behouden in de hemel, maar Hij giet Zijn hemelse gaven rijkelijk uit over Zijn Bruid, over Zijn arme gemeente, die Hij Zich gekocht heeft met Zijn bloed en die hier nog op de pelgrimsreis is in de woestijn. Zo geeft de Heere dan eenvoudig, mild. Uit Zijn onuitputtelijke voorraadschuren neemt Hij wat u ontbreekt en geeft het u ook in de hand, anders zou u het nog niet eens wagen, die uit te strekken! Hij heeft liefde om u te helpen en bij u is de liefde om geholpen te worden. Bij Hem is liefde en macht, om u bij te staan, en bij u is de liefde en nood, waarom u Zijn trouwe hulp, o zo graag aanneemt. Hij kruimelt en dingt niet af van wat Hij u schenkt. Hij zegt niet met een stuurse onvriendelijke blik: 'kunt ge niet met wat minder toe? Nee, wat u eist is te veel.' Maar Hij roept het Zijn worstelend Sion toe:

*Op Uw noodgeschrei
Deed ik grote wond'ren
Onder Mijn gelei'
Vondt gij hulp; Mijn Woord
Werd van u gehoord,
Uit de plaats der dond'ren.*

En:

Opent uwe mond,

*Eist van Mij vrijmoedig,
Op Mijn trouw verbond.
Al wat u ontbreekt,
Schenk Ik, zo u 't smeekt,
Mild en overvloedig.*

Psalm 81 vers 7 en 12

O! Hij gunt het de armen en ellendigen zo graag, wat Hij hun schenkt, Hij verwijt het gegevene niet. Hij rekent zijn arme kinderen niet op de vingers voor: zó of zóveel hebt ge reeds van Mij genoten, zó of zó vaak heb Ik u reeds geholpen. Maar dat is Zijn vreugde, Zijn welbehagen, Zijn lust: ons arme zondaren uit de banden der hel en des doods te verlossen en door alles heen te helpen! Dat beduidt het, als Jakobus zegt: *God geeft mildelijk en Hij verwijt niemand!*

Ja, de gemeente van Macedonië was maar arm, maar omdat zij arm waren, maar rijk in God gaven zij overvloedig. O, dat dwaze collecteren en wederom collecteren! Laat de armen arm blijven, maar breng hun de schatten van het eeuwig Evangelie, van het koninkrijk der hemelen, en dan kunt ge met de armen, en niet met de rijken, paleizen bouwen! Want die armen, die rijk in God zijn, omdat zij Zijn Woord hebben, hebben maar weinig behoeften, zij zijn zo spoedig tevreden, en verdienen zij eens een rijksdaalder of een daalder meer dan anders, dan rekenen zij het zich een eer die tot 's Heeren dienst of ten behoeve van de nooddrufelige naaste te mogen weggeven. En o, wat schenkt God de Heere niet! Hij heeft immers Zijn eigen geliefde Zoon niet gespaard, maar Hem voor ons allen overgegeven? Hoe, zou Hij ons met Hem niet alle dingen schenken? Ook Hem, zijn enig Geliefde, heeft Hij gegeven mild, blijmoedig, eenvoudig, d.i. zonder nevenbedoelingen. Hij heeft niet gevraagd: Wat zal Ik daarvoor terugbekomen? Hij verwachtte niet, dat wij Hem dankbaarheid zouden brengen. Hij wilde niet vooraf van onze dankbaarheid verzekerd zijn, maar door Zijn weldaden en onuitsprekelijke gaven Zijn lof op onze lippen en in ons hart leggen, en die heerlijke vrucht zelf in ons scheppen! O, niet om er Zelf voordeel van te hebben, legde Hij de hand aan het werk onzer verlossing. God geeft veel, God geeft graag, ook aan hen die zich verhardden, en wat het uiterlijke wereldse betreft, aan dezen wel eens het allermeest.

Maar die misleiden zichzelf dan door het misbruik dat ze van 's Heeren goedheid maken. Zij weten niet dat de Heere denkt: 'die arme mens heeft toch geen andere hemel dan deze aarde, laat hem die dan maar genieten! Want hem wacht de hel en dáár heeft hij zelfs geen druppel koud water om zijn dorst te lessen.' Zo hielp de Heere immers Farao, toen die in de nood tot Hem liet bidden, en Jerobeam, die goddeloze koning, toen hij tot de man Gods uit Juda sprak: *bid toch voor mij!* Dat wil ik doen, zei de profeet, en - de hand des konings werd geheeld, en de plaag werd op Mozes' gebed van Farao opgeheven. Ja, zo is de Heere! Hij geeft mild. Aan deze deur klopt niemand tevergeefs. Misbruikt u echter de gave Gods, dan zult u, weliswaar, Hem daardoor niet armer maken, maar zo waar God Góð is en Zijn allerheiligst gebod geldt in hemel en op aarde, zult u door het verkeerde gebruik Zijner gaven alleen uzelf bederven.

En als Hij nu zó mild is voor hen, die verloren gaan, wat zal Hij dan niet over hebben voor Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen? Spreek niet: 'ik heb te zwaar gezondigd, mij zal Hij geen vergiffenis willen schenken, ik, ik zelf ben de oorzaak van mijn ongeluk, ik heb alles zoek gemaakt; met mijn domme wijsheid, met mijn opgeblazen verstand, ben ik weer in de diepe kuil geraakt, ik ben geen kruimke Zijner liefde, Zijner genade meer waard, ik heb de afschuwelijkste gedachten omtrent Hem gekoesterd, ik ben niet waard Zijn kind te zijn.'

Ach, ding toch niets af van Zijn ontferming. Als u smekend tot Hem komt, als een arme dwaas, als een onwetend kind, zal Hij u niets verwijten, en u niet vragen: waar bent u gebleven met de wijsheid die Ik u de vorige week op uw gebed gaf?

Hij verwijt niet, zegt Jakobus. O! laat de behoeftige, die u iets vraagt, toch ook zijn armoede niet gevoelen. Laat die hulpeloze toch niet voelen dat hij hulpeloos is, anders zijt u een verdrukker en verzwaart u nog het gevoel van zijn armoede en hulpeloosheid, en al stopte u zijn handen vol geld, toch zal hij, uw gave meenemende, u in zijn hart verwensen. Zo doet de Heere niet. Hij verwijt niemand, en als u tot Hem gaat om hulp, begint Hij niet met u allerlei te verwijten. En al spreekt Hij ook misschien tot u: *laat de afgoden u helpen, die u dient*, dan doet Hij het toch maar om Zijn ellendigen er toe te drijven, dat ze luid uitbreken en roepen: Nee Heere, nee, die afgoden hebben wij lang genoeg nagehoereerd, U moet ons helpen. U bent onze God en Koning, tot U komen wij en schreien om hulp, want die hebt U ons beloofd!

Hij, de Heere, verwijt niemand. De vader in de gelijkenis zei niet tot de verloren zoon: u hebt al uw goed verbrast en verdaan. Maar als het verloren kind uitbreekt in de klacht: *vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u, en ik ben niet meer waardig uw kind te heten*, dan spreekt de vader: "Breng hier voor het beste kleed, en doet het hem aan, en geeft een ring aan zijn hand, en schoenen aan de voeten; en brengt het gemeste kalf en slacht het; en laat ons eten en vrolijk zijn. Want deze mijn zoon was dood, en is weer levend geworden; en hij was verloren, en is gevonden!"

Niemand heeft het recht zichzelf van deze genade uit te sluiten al had hij "de wijsheid, die van Boven is", ook lang veracht, want de Heere zendt niemand ledig heen, die om deze wijsheid bij Hem aanhoudt. En, terwijl hij daarom aanhoudt, daalt ze in zijn benauwd hart neer. En dat deelt de Apostel ons mee uit ervaring, dat schrijft hij, omdat hij de Heere heeft leren kennen als God, d.i. als Een die leeft, om te geven, om mee te delen uit de schatten Zijner volheid, en wiens vreugde het is door Zijn arm en ellendig volk te worden geloofd en geprezen, als de Hoorder des gebeds!

Ik moet u, mijn lezer, echter, voordat wij verder gaan, nogmaals dááran herinneren, waarom men eigenlijk bidt, als men bidt naar Jakobus' mening en voorschrift. Het voorwerp van zulk een gebed, dat waarom gebeden wordt, is: wijsheid, Goddelijke wijsheid, wijsheid "die van Boven is". Niet van het gebed in het algemeen is hier sprake, maar van het gebed om wijsheid, om de Heilige Geest. Wie dáárom bidt, begeert van de Heere een vast, een wel gefundeerd hart om in de leer van Christus te volharden, en een wandel te hebben, waardig dit Goddelijk evangelie. Wie dáárom bidt, smeekt de Heere, zijn zwak, aangevochten hart niet te laten meeslepen door de geestelijke of vleselijke toverijen van wereld en duivel, maar hetzelfde zó wijs te maken, dat het Gods Woord als Gods Woord, Gods gebod als Gods gebod, Gods beloften als Gods beloften leer beschouwen, en daarbij volharde te midden van alle tegenstand.

7. Begeren in het geloof en niet twijfelen.

Nu zijn wij aan het 6e vers van ons hoofdstuk gekomen en dat luidt alzo:

Maar dat hij ze begere in geloof, niet twijfelende; want die twijfelt, is een baar der zee gelijk, die van de wind gedreven en op en neer geworpen wordt, want die mens mene niet, dat hij iets ontvangen zal van de Heere.

Zodra wij deze woorden met aandacht lezen, vragen wij: wat wil de Apostel hier zeggen met de woorden: "dat hij ze begere in geloof", en wat verstaat de Heilige Geest hier door het woord: "twijfelen"?

Ach, mijn lezer, sinds wij in Adam zijn gevallen, zijn wij van nature zó blind voor God en Goddelijke zaken, dat wij de kostelijkste, de liefelijkste woorden Gods niet verstaan, en er, of een hoofdkussen van maken om onze droom van aards geluk en genot ongestoord te kunnen voortdromen, of een steen, om het laatste vonkje van moed en hoop op God uit te doven. Daarom moet ik u ernstig waarschuwen tegen verkeerde opvattingen, die zo vaak uit deze heerlijke evangeliewoorden getrokken worden. Als men eerst kortelings op de weg des levens is overgezet, denkt men bij het woord geloof: ik moet geloven, dat God mij ook geven zal, wat ik van Hem begeer, anders krijg ik het niet. Men denkt dan: ik moet, om dit of dat van God te ontvangen, de vaste overtuiging hebben, dat Hij het mij ook geven zal, en met dit, in mijn ogen ijzervast vertrouwen, dat ik geloof noem, begeef ik mij dan op weg naar de genadetroon, doe daar mijn gebed, en span al mijn ingebeelde zielskracht in om op dit geloofsgebed, zoals ik het noem, driemaal een krachtig en luid Amen! te laten volgen. Maar, u zult zelf wel begrijpen, lezer, dat dit zogenaamd 'geloof' niets anders is dan een gestalte, een toestand der ziel, op grond waarvan God dan ons gebed zou verhoren. In deze dwaling verkeren velen bij de aanvang hunner bekering. En gaan zichzelf dan op het nauwkeurigst beproeven en onderzoeken of deze, volgens hun dwaling, noodzakelijke, vereiste wel in hun hart te vinden is, namelijk: *een vast vertrouwen, dat God hen horen zal*. Hoe gaat hun ziel dan uit naar dat geloof, dat ze echter, hoe vurig ook begeerd, in zichzelf niet, of tenminste zeer zelden kunnen vinden. En dan gaat men denken: 'mij zal God niet willen aannemen, mij zal Hij niet uit de nood redden, al roep ik, ja al schrei ik luid tot Hem om hulp, want ik heb het vaste geloof niet, dat Hij mij helpen zal.' Dan noemt men deze aanvechting, deze bestrijding: *twijfel*.

Maar dan neemt men de woorden van Jakobus in een wettische zin, en begrijpt nog niets van al het zoete, hemelse, troostrijke, en dat er in verborgen is. God vraagt bij de verhoring van het gebed om hemelse wijsheid niet naar de toestand, naar de gestalte van ons hart, zoals wij in de aanvang ten onrechte menen. Want ach, indien er, opdat onze gebeden van God verhoord werden, geen twijfel aan de verhoring ervan bij ons mocht aanwezig zijn, wie zou dan ooit één gebed tot God kunnen doen? Hebben niet vanouds af alle heiligen Gods met allerlei twijfelingen te strijden gehad, en was het niet juist, als zij het heetst met de Heere worstelden, dat de vijand hun influisterde: *u wordt toch niet geholpen, u gelden de beloften Gods niet?*

En het zijn niet alleen de gelovigen van vroeger, die dit hebben ondervonden, maar ook alle heiligen des Heeren, die nu leven, - en allen, die Hij nog tot de zaligheid roepen zal, totdat de laatste Zijner uitverkorenen zal zijn binnengehaald, - zullen te schande worden met hun in hun eigen mening krachtige en gelovige gebeden. Zij zullen dat soort van gebed ook meer en meer bij zich zelf zien verdwijnen, en ervaren dat wat zij in vele bestrijdingen en angsten aan de Heere vroegen; ja, wat in hun ogen niet meer was dan een angstgeschrei of een stille verzuchting, in de hemel een open

oor vond, zodat het hun ten deel valt, vroeg of laat, wat ze nauwelijks wisten van God begeerd te hebben. De verkeerde mening, dat Jakobus hier onder "geloof", een geloof zonder bestrijding, zonder twijfelingen bedoelt, doet dan wel eens de gedachte ontstaan: 'ik zal maar niet tot God roepen, ik word toch niet verhoord, ik heb nu al zó lang geroepen, maar ik mis het vaste, onwankelbare geloof, dat God mij helpen zal. En omdat mij dat ontbreekt, gelden mij de woorden van Jakobus: zulk een als de baren der zee van de wind heen en weer geworpen mens, mene niet, dat hij iets ontvangen zal van de Heere.'

Zie, dan staan wij vaak van het gebed op, moedelozer, dan toen wij voor de genadetroon neerzonken. En de apostolische woorden, die ons van God zijn gegeven tot onze troost en onze bemoediging, schijnen ons, in onze wettische zin, harde verwijten te zijn, die loodzwaar op de ziel drukken.

Maar, mijn lezers! zó zijn Jakobus' woorden niet bedoeld. Wel wil de Heilige Geest ze soms gebruiken, om ons als wij alle moed verloren hebben, op de weg van wachten en hopen op God, terug te brengen, zoals een herder ook wel eens een steentje of kluitje op een schaap werpt, dat de rechte weg wil verlaten, en zich op een gevaarlijk terrein begeven, waar het in slijk en modder zou verzinken. Maar dan is het doel: onze behoudenis, geenszins ons verderf! Het is waar Gods woord is en blijft een tweesnijdend zwaard, voor de ene een reuk des levens ten leven, voor de ander een reuk des doods ten dode. En daarom kan het gebeuren, dat zulke woorden, als die wij nu behandelen, in de hand des Heiligen Geestes het middel moeten zijn, om de een of ander, die waarlijk twijfelt, die waarlijk als de baren der zee heen en weer gedreven wordt, d.i. die niet weet wat hij wil, maar heden God en morgen de wereld dient en verkiest, te verschrikken en als een arme en ellendige zondaar aan 's Heeren voeten te brengen.

Maar de eigenlijke bedoeling van de Apostel is deze: tegen alle bestrijdingen, twijfelingen en angsten, tegen alle wanhopige en benauwende gedachten, die de satan een arme zondaar inluistert, wil hij de aangevochtenen en bekommerden moed geven. Hij wil ze, zoals men het noemt, een riem onder 't hart steken, opdat het liefelijke morgenrood der vreugde beginne te gloren in de duistere groeve waarin ze liggen, en de hoop, al zij het ook maar een zwak vonkje, in hen ontsta: ook mij zal God aannemen, ook mij zal Hij een rustplaats geven in de haven der hemelse heerlijkheid! Alleen in Zijn licht zien wij het licht (Psalm 36 vers 10b). En, waar God zaligmakend iemand onderwijst, daar geeft Hij voor en na te proeven en te smaken, dat Zijn waarheid alléén waarheid, en Zijn Goddelijk woord meer waard is dan de gehele wereld! En dan komt het bidden, het begeren in geloof, dat is, het bidden om in Gods waarheid meer en meer bevestigd te worden. Daar zoekt men niet zijn eigen stenen hart te verbrijzelen, of vast te maken in het geloof, maar daar klaagt men het Hem, dat men geen geloof heeft, dat men als een baar der zee elk uur, ja elk ogenblik heen en weer geworpen wordt en niets meer is dan een verdord blad. Want de overtuiging, dat men zelf ook niet één zucht kan bijbrengen tot zijn zaligheid, doet de arme zondaar niet koel en onverschillig in deze onmogelijkheid berusten, zodat hij bij alle schatten des evangelies met een onverschillig: *ik kan toch niets*; zich van alles afmaakt en zijn wereldse gang gaat. Nee, juist zijn ellende, zijn totale onmacht, zijn zonde, zijn dood drijven er hem toe in en bij Christus te zoeken wat hem ontbreekt. Zie, dat is bidden in geloof. Gelukzalig, driewerf gelukzalig, die dat kent. De Heere zal hem gewis niet begeven, noch verlaten, maar hem Koninklijk uithelpen. Hoe zwarter de nacht was, des te heerlijker zal de morgenstond zijn, als ook zijn of haar blindgeschreide ogen de Koning zullen zien in Zijn schoonheid.

Ja, dan begeert men wijsheid van God "in gelove", als men bij al het heen en weergedreven worden, bij alle stormen des ongeloofs, die over ons heenwaaien, bij alle golven, die ons over 't hoofd komen, de Heere smeekt ons toch te bewaren van de boze, ons de wereld in haar ware gedaante te laten zien, en er ons voor te behoeden, ons door de glans van haar klatergoud te laten verblinden.

Ach, Heere, klinkt het dáár van de wanden des harten: 'geef mij toch een vast, een gelovig hart, zodat ik niet omkome in het woest gedruis dezer wereld, ook dan niet, als de duivel tot mij komt als een engel des lichts; als valse leer, valse broederen, vrienden of vijanden mij willen verleiden en aftrekken van Uw woord en gebod. Heere, bewaar mij voor hen, die met Uw Woord op de lippen, toch niets zoeken, dan het ijdele genot dezer wereld. De verheerlijking van hun wijsheid en hun verstand, die dwaasheid zijn voor U. O Heere, wat U mij gegeven hebt, de vreugde, die U mij in het hart hebt gestort, gaat al het koren en most der wereld ver te boven. O, houd mij dan ook vast, opdat niet het vergankelijke goed van deze tijd, mij kostelijker schijne, dan wat eeuwig duurt. En daarom o God van alle zaligheid! Geef mij Uw troost, zoals Uw Woord het beloofd heeft, geef toch, dat ik er mij niet aan store, dat ik zó lang op U wachten moet, dat U mij schijnbaar zo hulpeloos laat liggen! Och Heere! neem toch alle duivelen weg, die mij plagen en benauwen, neem weg die vreselijke angst en nood, die op mij ligt, en berg mij en de mijnen, om wier tijdelijk en eeuwig lot het mij zó bang is, in Uw armen, onder de schaduw Uwer vleugelen. Vervul aan mij Uw belofte: Ik zal de blinden leiden door de weg, die zij niet geweten hebben, Ik zal ze doen treden door de paden, die ze niet geweten hebben. Ik zal de duisternis voor hun aangezicht ten licht maken, en het kromme tot recht; deze dingen zal Ik hun doen, en Ik zal ze niet verlaten. Jesaja 42 vers 16. En: De Ellendigen en nooddruftigen zoeken water, maar er is geen, hun tong versmacht van dorst! Ik, de Heere, zal hen verhoren, Ik, de God Israëls, zal hen niet verlaten. Jesaja 41 vers 17.'

Zie, nog eenmaal herhaal ik het; dat is bidden "in gelove", niet, dat men tot God ga met het geloof, dat men geholpen zal worden, maar met het geloof, dat men niets is, maar dat God, zoals onze Catechismus, Vraag en Antwoord 117 zo heerlijk zegt: *ons gebed, niettegenstaande wij dat onwaardig zijn, om des Heeren Christus' wil zekerlijk wil verhoren; en dat wel naar Zijn en niet naar onze wil.*

Als de Heere zelf een zondaar verootmoedigd heeft, komt Hij ook tot hem met de volle heerlijkheid Zijner Majesteit, met Zijn Christus, met Zijn Lam, zodat zulk een mens een duidelijk begrip krijgt van al het heerlijke en zalige, dat in Gods Woord, gebod en belofte ligt opgesloten. En dan geeft de Heere hem ook een hart, om dat wat God hem geopenbaard heeft, voor zichzelf te begeren, als zijn eeuwige schat, als zijn onvergankelijk erfdeel. Ja, dan drijft de Heilige Geest hem tot gebed, tot het "begeren in geloof", opdat hij tot de Heere roepe en smeke om de vervulling Zijner beloften.

Op deze weg doen zich echter allerlei aanvechtingen en bestrijdingen voor, allerlei omstandigheden doen zich voor, die de mens dwingen zus of zo een beslissing te nemen, en dan is het zwaar te weten, vast te weten, dit of dat is 's Heeren weg. Dan zegt de ware apostolische, de echt gereformeerde leer: 'Tot uw God heen o ziel! Tot de genadetroon heen, van dáár alleen zal u de waarachtige wijsheid toestromen.'

Indien nu de een of ander mij zegt: 'Ach, ik heb al zó lang om licht van Boven gebeden, maar ik heb niets ontvangen, naar mij schijnt de Heere niet om te zien', dan antwoord ik u met de vraag: hoe hebt u eigenlijk gebeden? Zo u iets van de Heere begeert, geldt het allereerst, en dat moet bij ons een uitgemaakte zaak zijn, dat God, niettegenstaande wij het onwaardig zijn, om des Heeren Christus wil, gewis onze gebeden wil verhoren. En zó staat er geschreven, Hebr. 11 vers 6: "Wie tot God komt,

moet geloven, dat Hij is, en een Beloner is dergenen die Hem zoeken." Ziet ge, dat is bidden of "begeren in gelove." Niet bidden op grond van de een of ander ingebeelde zielsgestalte, maar geloven, dat God is en leeft.

Maar geliefden! Veroorlooft mij een eenvoudige vraag: staat dat altijd zo vast bij u? Hebt u altijd dat levendige bewustzijn, dat God uw God is? Hebt u, ook als u "in geloof" de hemelse wijsheid begeert, altoos de volle zekerheid, dat al uw zonden vergeven zijn? Dat u een kind van God bent? Ach, de angsten, noden, gevaren, de verdrukkingen, het kruis, de wegen, die ons niet behagen, de hitte van de smeltkroes, de aanvechtingen van het zichtbare, de praal en pracht der wereld, waarvan men toch in de grond ook wel wat wil genieten, dit alles slaat de ziel neer. En al heeft men duizendmaal gesmaakt dat de Heere goed en genadig is, toch is, zodra de Heere Zijn aangezicht verbergt, niets aanwezig dan nacht en duisternis. Het blijft er maar bij: zoals Psalm 30 vers 7, 8 staat geschreven: "Ik zeide wel in mijn voorspoed: ik zal niet wankelen in eeuwigheid. Want, Heere! Gij hadt mijn berg door Uw goedgunstigheid vastgezet, maar toen Gij Uw aangezicht verbergt, werd ik verschrikt." Daarom, omdat de mens, ook na ontvangen genade, uit eigen kracht niet geloven kan, moet men telkens tot God komen als een verlorene, als een zondaar, en als niets meer. Dan moet men het, in zijn geestelijke nacht aan de Heere overlaten, of er ooit iets aan de ziel is gebeurd. Al was ik dan ook driemaal om en om bekeerd, ik moet tot God komen als een zondaar, als een verlorene, die de vijand op de hielen zit. Maar: *God is, en God leeft*, dat heeft Hij zelf gezegd: "Roep Mij aan in de dag der benauwdheid, en Ik zal er u uithelpen, en Gij zult Mij eren." Psalm 50 vers 15. Ja, dat weet de ziel, die "in geloof" wijsheid begeert "die van Boven is", - hemel en aarde zijn het werk van 's Heeren handen, - zou God, Die Zijn Zoon niet gespaard heeft, maar Hem voor ons allen heeft overgegeven, ons met Hem niet alle dingen schenken? (Rom. 8: 32). Ja, dat staat geschreven! Geen duivel, geen vijand, geen listige pen der valselijk geroemde wetenschap kan dit uitwissen. Daarom, o arme en verdrukte ziel, u Sion, dat spreekt: *de Heere heeft mij begeben, de Heere heeft mij verlaten*, tot Hem, tot uw hemelse Heelmeester heen! Zoek toch het geloof niet in uw eigen dode borst; denk toch niet dat het geloof een vrucht is van uw akker! Nee, zoek het buiten u, zoek het in Christus, die alleen het geloof heeft gehouden. En Die in de duisterste zielenacht geroepen heeft: *Mijn God, Mijn God waarom hebt Gij Mij verlaten?* En dat, o arme ziel, heeft Hij geroepen niet voor Zichzelf, maar voor u, in uw plaats. En u zo de Geest des geloofs en hartelijk vertrouwen verworven, waardoor het geloof, het ware zaligmakende geloof, in u aanwezig is. Ook als u meent er geen vonkje van te bezitten.

Zo zult u het ervaren, dat wie tot God komt, niet als een gelovige, maar als een zondaar, die tot Hem en tot mensen roept om hulp en uitkomst, ook het antwoord in zijn ziel zal ontvangen: *u geschiede naar uw geloof*. Zoals wij het weten van de Kanaänese vrouw, die kwam niet aan de Heere vertellen, hoe groot, hoe ijzervast haar geloof was, maar zij noemde zichzelf een hondeke en niets meer. Toen vernam zij het eindelijk, eindelijk na zo vaak te zijn afgewezen: *O vrouw! groot is uw geloof, u geschiede gelijk gij wilt!* Matth. 15 vers 28. Merk wel op lezer, Het was niet de vrouw, die van haar geloof sprak, of van haar geloof veel ophef maakte, maar de Heere noemde wat haar tot Hem dreef "geloof". En zo moeten wij ons niet laten terughouden door de gedachte, dat wij geen geloof hebben, maar het bij Hem blijven zoeken, die het leven is te midden van onze dood.

"Niet twijfelende", lezen wij verder.

Ook dit beduidt niet, wat men er gewoonlijk onder verstaat. Het woord twijfelen betekent niet, dat men zwak is in het geloof, maar dat men langzamerhand om de wil van het zichtbare, van het vergankelijke genot dezer wereld, begint van Gods Woord en gebod af te wijken, en de zaken van het koninkrijk der hemelen niet langer beschouwt, zoals zij beschouwd moeten worden, d.i. in het licht der eeuwigheid. Dan begint men meer gewicht te hechten aan de tegenstand des vijands, dan aan Gods waarheid, aan de schijnbaar niet-ervulling der woorden Gods, dan aan die woorden zelf; aan het niet verhoord zijn onzer gebeden, dan aan 's Heeren zalige beloften. Dan begint men te vragen: is het toch niet verstandiger met de wereld mee te doen, dan zo voortdurend alles van de hand te wijzen, om 's Heeren wil?

Ja, dat is twijfelen volgens de mening van Jakobus. Als men begint te vragen: wegen eigenlijk al die ontberingen, die ik voortdurend lijd, al de smaad, die mij voortdurend wordt aangedaan, - zodat er voor mij eigenlijk nooit plaats in de herberg van dit leven is te vinden, - wel op tegen dat onzichtbaar goed, dat wel schoon is en begeerlijk, maar waarvan hier op aarde toch zo weinig wordt gezien? De goederen en vermaken dezer wereld liggen toch veel meer voor de hand! Ziet dat is "twijfelen" en daarbij krijgen 's werelds genot en 's werelds eer langzamerhand het overwicht op de ziel: men verliest het eeuwige, het alleen duurzame uit het oog en geeft de voorkeur aan eer en geld, aan tijdelijke vrede, en aan een rustig en gemakkelijk leven. Dan houdt langzamerhand het bidden op, of er wordt hoogstens nog gebeden om Gods goedkeuring en zegen op een weg, waarvan men zelf voelt, dat die niet uit God is, of men bidt zo nu en dan eens, als men bang voor straf, of bekommerd is, niet daarover of men in Gods wegen volharden zal of niet, maar daarover of men wel zal doorkomen door dit leven, ofschoon men Gods waarheid er aan heeft gegeven.

Het woord "twijfelen" heeft in de grondtaal tweeërlei betekenis.

- Eerstens beduidt het: *onderscheiden*, onderscheid maken, beproeven, onderzoeken, wikken en wegen, oordelen, de persoon aannemen. In deze zin komt het Griekse werkwoord, dat Jakobus gebruikt in het 6e vers van ons hoofdstuk, ook voor in 1 Cor. 2 vers 14, 15: "Maar de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn: want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden." 1 Cor. 4 vers 5: Zo dan "oordeelt" niets vóór de tijd. 1 Cor. 11 vers 29: "Want die onwaardig eet of drinkt, die eet en drinkt zichzelf een oordeel, niet "onder scheidende" het lichaam des Heeren." En Matth. 16 vers 3b: Gij geveinsden, het aanschijn des hemels weet u wel te "onderscheiden" en kunt gij de tekenen der tijden niet onderscheiden? En Hand. 15 vers 9: En heeft "geen onderscheid gemaakt" tussen ons en hen, gereinigd hebbende hun harten door het geloof. En Jakobus 2 vers 4: Hebt u dan niet in uzelf onderscheid, en zijt rechter geworden van kwade overleggingen. Judas vers 22: En ontfermt u wel eniger, "onderscheid makende".
- In de betekenis, die wij in de Hollandse taal aan het woord "twijfelen" hechten, vinden wij het o.a. Matth. 21 vers 21: Doch Jezus antwoordende, zeide tot hen: Voorwaar! Ik zeg u: indien u geloof hadt en niet "twijfeldet", gij zoudt niet alleen doen wat de vijgeboom geschied is, maar indien gij ook tot deze berg zeidet: word opgeheven en in de zee geworpen, en niet zal "twijfelen" in zijn hart, maar zal geloven, dat hetgeen hij zegt geschieden zal, het zal hem geworden zo wat hij zegt. Hand. 10 vers 20: Daarom sta op, ga af, reis met hen, niet "twijfelende" want Ik heb hen gezonden. En Hand. 11 vers 12a: En de Geest zeide tot mij, dat

ik met hen zoude gaan niet "twijfelende". En Rom. 4 vers 20: En hij heeft aan de belofenis Gods niet "getwijfeld" door ongeloof, maar is gesterkt geweest in het geloof, gevende Gode de eer. Ziet in deze laatste teksten komt het woord "twijfelen" in de gewone zin des woords voor.

In de zin van "onderscheid maken", "oordelen", "wikken en wegen" komt het nog zeer duidelijk voor in het 23e vers van Rom. 14, waar wij lezen: *maar die 'twijfelt' indien hij eet, is veroordeeld, omdat hij niet eet in het geloof.*

Twijfelen beduidt dus hier in onze tekst onzeker, onvast zijn in de keus tussen het zichtbare en onzichtbare en de noodlottige dwaling, dat het de mens toch beter zal gaan, als hij in vriendschap met de wereld leeft, dan als hij voor tijd en eeuwigheid leeft en drijft op Gods beloften. "Twijfelend" bidden is dus bij Jakobus bidden om Gods goedkeuring op eigen verkeerde wegen, op wegen van eigen keus en verloochening van Gods Woord en gebod. U gevoelt zelf, lezer, dat zulk een gebed nooit verhoord kan worden door de Heere, en het een trouwe waarschuwing tot ons eeuwig behoud is, als de Heilige Geest ons toeroept: *zulk een mens mene niet, dat hij iets ontvangen zal van de Heere!* Een trouwe waarschuwing voor allen, die menen de hemel te zullen bereiken, al wandelen zij op de weg van Bileam of Saul. Voor dat wij echter overgaan om u het gemoedsbestaan van deze twee godvergeten mannen te beschrijven, als ook de echte vroomheid van koning Hizkia, maken wij nog enige aantekeningen bij het woord "twijfelen" zoals wij dat Rom. 14 vers 23a aantreffen. In dit hoofdstuk wordt daarover gehandeld, dat men de broederen geen aanstoot geven mag door te eten, wat de afgoden wordt geofferd. Ditzelfde onderwerp bespreekt de Apostel Paulus ook in de eerste brief aan de Korinthen, hoofdstuk 8. Daar de gemeente te Rome zowel als die te Korinthe beide uit christenen uit de heidenen bestonden, zagen beide zich tegenover dezelfde bezwaren geplaatst.

In de heidense steden werden veel runderen geslacht, om uit de rokende ingewanden de toekomst van landen, steden en bijzondere personen te kunnen voorzeggen. Het vlees van deze runderen werd dan voor een veel lagere prijs verkocht, dan ander vlees. De Grieken en Romeinen aten zelden in hun huizen, maar kwamen ongeveer tegen zes uur 's avonds in de grote lokalen met hun vrouwen en kinderen samen, om het middagmaal te gebruiken. Dit nationaal gebruik volgden ook de christenen uit de heidenen en bij deze openbare maaltijden werd zowel vlees opgedist, dat de slachter bezorgde, als het oneindig veel goedkopere offervlees. Veel heiden-christenen zeiden nu: "nee, dat offervlees, dat vlees dat "de afgoden is geofferd" zoals het in 1 Cor. 8 wordt genoemd, "eet ik niet, dat maakt mij onrein". Dezen aten dan van het veel duurder betaalde vlees, dat de vleeshouwers leverden. Andere heiden-christenen voelden zich niet zo bekrompen in hun geweten, of zij meenden dit althans en bespotten de in hun oog zwakke broederen en aten vlees uit de afgodentempels afkomstig tot grote ergernis der zwakken.

Nu zegt echter de Apostel: de hoofdzaak is: *de onderlinge liefde*. Het voornaamste: *de zwakken geen ergernis te geven*. Want het koninkrijk Gods is niet spijs noch drank, maar rechtvaardigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest. Wie dáárin, wie in deze dingen Christus dient, die is Gode welbehagelijk en de mensen, de zwakke broederen aangenaam. Daarom, laat ons najagen hetgeen tot de vrede en tot de onderlinge stichting dient. Lieve broeders! verbreekt niet Gods werk om der spijsze wil. Rom. 14: 17-19. En verder nog vers 20: Alle dingen zijn wel rein - het vlees, dat van de slachter bezorgd wordt, is rein, en dat wat van de afgodentempels komt, is ook rein - maar het is kwaad de mens, die met aanstoot eet. Paulus wil zeggen: indien iemand een zwak geweten heeft, zodat hij in oprechtheid meent niet van dat de

afgoden geofferde vlees te mogen eten, zo is het hem niet goed daarvan te gebruiken, want dan doet hij zijn zwak geweten geweld aan.

Nu zegt de Apostel tot hen, die zich over dergelijke gemoedsbezwaren verheven waanden en daarom de anderen verachtten: zo u met zulk een, in uw schatting zwakker, broeder aanzit, is het voor u beter van dit ergernis verwekkend vlees niet te eten, noch van de uit de afgodentempels afkomstige wijn te drinken of ook maar iets te doen waarin u de zwakke aanstoot geeft. Want, luidt het vers 22: *Hebt gij geloof, - n.l. dat geloof, dat u met een vrij geweten het vlees en de wijn, die de afgoden geofferd zijn, eten moogt, (waarin u ook volkomen gelijk hebt) - zo hebt dat bij u zelve voor God. Zalig is hij die zichzelf niet oordeelt in hetgeen hij voor recht houdt.* Zalig, wil de Apostel zeggen, zijt gij, als dat bij u een uitgemaakte zaak is, dat de afgoden geen goden zijn, maar dat de Heere alleen God is, en dat Hij hemel en aarde geschapen heeft. vers 23.

Maar wie "twijfelt" d.i. dus hier, die onderscheid maakt tussen het ene soort van vlees en het andere, zodat hij denkt: Ja, misschien mag ik het wel eten, misschien mag ik het niet; en die dan denkt: nu ik wil toch maar alles mee-eten, want ik wil het voor anderen niet weten dat ik zulk in hun oog bekrompen geweten heb, wie alzo twijfelt, - en twijfelende eet om mensen te behagen, - *dien is het zonde.*

In de brief van Jakobus komt het woord twijfelen in die zin voor als onderscheid maken, wikken en wegen tussen God en de wereld, tussen het zichtbare en het onzichtbare, tussen de eeuwige goederen en het tijdelijk doorkomen door dit leven, tussen eigen begeerlijkheid en Gods bevel, tussen 's Heeren weg en eigen gekozen wegen, tussen Gods dierbare woorden en de wijsheid van mensen, wier adem in hun neusgaten is, tussen hetgeen God beloofd heeft, maar wat niet wordt gezien, en hetgeen wereld en duivel beloven, als men neervallende hen aanbidt. Dan hinkt men op twee gedachten heen en weer. Men waant zelfs zeer slim te zijn, als men zegt: 'als de Heere mij onthoudt, wat ik hebben wil, welnu! dan ga ik de wereld in, dáár zal ik dan wel hulp vinden.' God gaat met de mens recht en eenvoudig te werk. Dit of dat belooft Hij, en dat zal waar worden: totdat 's Heeren tijd dáár is, zult u er echter niets van zien. Zie! op deze wijze leert God ons wachten en hopen op Hem! God komt tot ons met Zijn Woord, en daarin brengt Hij hemel en aarde mee. Duivel en wereld komen altijd met eten en drinken, met de voorspiegeling van allerlei ijdel genot en vermaak.

God de Heere zegt: 'hier hebt u Mijn belofte, waarop ge u veilig kunt verlaten voor tijd en eeuwigheid. U zult met Mijn Zoon alles beërven, houdt u aan Mijn Woord en Ik zal voor u doen, boven bidden en denken, met Mij komt ge niet bedrogen uit.'

De duivelen daartegen zeggen: 'als u zó niet handelt, als wij u voorschrijven, niet doet wat wij u raden, als u niet neervallende ons aanbidt, zo zult u alles derven.' Zie! dat is het onderscheid: God de Heere belooft, en de duivel dreigt. God de Heere belooft vrede en leven tot in eeuwigheid, de duivel en de wereld zeggen: als u onze wil niet doet, slaan wij u dood. Dan geldt het met Ruth te spreken: *Uw volk is mijn volk, Uw God is mijn God.*

Is deze keus, deze onberouwelijke keus niet in het hart, zodat men, met Orpa, wel weent, omdat men het zichtbare niet met het onzichtbare kan verenigen, en in de grond niets liever wenst dan èn Christus èn Belial te kunnen volgen, - zonder er Gods zegen om te verbeuren, - ***dan is men een baar der zee gelijk, die van de wind heen en weer gedreven wordt.*** En zulken zijn het tot wie de Profeet Jesaja in zijn 57e hoofdstuk zulke ernstige waarschuwingen richt, en voorts in het 17e vers zo heerlijk

spreekt: “Ik was verbolgen over de ongerechtigheid hunner gierigheid, en sloeg hen: Ik verborg Mij, en was verbolgen - dáárover namelijk dat zij het in en bij de wereld zochten en niet bij Mij - evenwel gingen zij afkerig henen in de weg huns harten. Ik zie hun wegen, en Ik zal ze genezen; En Ik zal hen geleiden en hun vertroosting en wedergeven, namelijk aan hun treurigen. Ik schep de vrucht der lippen, vrede, vrede degenen, die verre zijn en degenen, die nabij zijn, zegt de Heere en Ik zal hen genezen. Maar de goddelozen - dat zijn degenen die Jakobus "twijfelende" bidders noemt, die dan hier, dan daar de goede weg verlaten, en menen met hun voorgewende vroomheid God even gemakkelijk als de mensen te kunnen bedriegen - zijn als een voortgedreven zee - ziet ge, daar is hetzelfde beeld als bij Jakobus - want die kan niet rusten en haar wateren werpen slijk en modder op. De goddelozen zeggen: wij hebben geen vrede.” Jesaja 57 vers 17-21.

Zulk een twijfelaar dus, of zoals Jakobus het noemt: "dubbelhartige", zulk een mens die zelf niet weet, wat hij kiezen zal, maar bij wie de genegenheid des harten naar de wereld en niet naar de eeuwige goederen staat, die het aardse, het vergankelijke meer aantrekt dan de heerlijkheid en liefelijkheid van Christus, en die daarom de schand en de schande van Christus' kruis schuwt en ontvlucht, zulk een moge dikwijls radeloos en verlegen daar staan, - verlegener en radelozer misschien dan zij, die naar God bedroefd zijn, - *hij mene echter niet, dat hij, zolang hij zich niet van harte bekeert van zijn dubbelhartigheid, iets zal ontvangen van de Heere.*

Van de Heere Want ja, die wordt gevonden in de benauwdheid, en bij Hem zijn uitkomsten tegen nood en dood. Na Christus' opstanding zei Petrus tot de andere jongeren: *ik ga vissen*. “Sommigen gingen met hem, en traden terstond in het schip, en die nacht vingen zij niets,” zoals we Joh. 21 vers 3b lezen. Toen het nu morgenstond geworden was, stond een Man op de oever, die roept hun toe: *werpt het net aan de rechterzijde van het schip*, daar namelijk, waar volgens uw berekening niets te vangen is. Zij gehoorzamen en - doen een grote vangst. Toen riep Johannes: *Het is de Heere!* Honderd drie en vijftig grote vissen hebben ze gevangen. En, lezen we vers 11b, *hoewel er zovele waren, scheurde het net niet*. Zie, zó herkenden de jongeren de Heere aan de grote werken, die Hij voor hen deed. Zo is Hij nog voor degenen, die van Hem zelf hebben geleerd, Hem te volgen door bezaaide en onbezaaide landen.

Om u het onderscheid tussen een gebed "in geloof" en een gebed dat "twijfelend" gedaan is nog duidelijker te maken, wil ik u twee gebeden voorhouden, namelijk een gebed van **Hizkia en een van Bileam**.

Wat had de waarlijk vrome **Hizkia** niet gedaan om de rechte godsdienst in Israëel weer te herstellen, die dienst der offeranden, waarin het de Heere behaagde voor alle armen en ellendigen te laten afschaduwen en afbeelden, dat het heil nergens te vinden is, dan in Christus' werk alléén! En toch kwam deze voortreffelijke koning in de uiterste benauwdheid. Want zó lezen we in 2 Koningen 18 en 19: dat Sanherib, koning van Assyrië hem door zijn veldoverste Rabsake voor de oren van zijn eigen volk als een goddeloze en verleider uit laat krijten. En o geliefde lezer, Het ontbreekt nooit aan Rabsaké's, door de helse Sanherib gezonden, om de waarachtige dienstknechten van de Heere Jezus, het wormke Jakobs voor de ogen en oren van de goddeloze of kerkelijke wereld uit te maken voor goddeloze kettters en verleiders van 's Heeren volk.

Zo lezen wij in het 18e hoofdstuk van het tweede boek der Koningen (vergelijk Jesaja 36 en 37), dat Rabsake, en door zijn mond Sanherib, uitriep tegen de arme en toch zo rijke koning Hizkia in vers 22 (nadat hij reeds van vers 19 aan alles beproefd had om

hem de kroon van het hoofd te rukken): “Maar zo gij tot mij zegt: wij vertrouwen op de Heere, onze God! is Hij die niet, Wiens hoogten en wiens altaren Hizkia weggenomen heeft, en tot Juda en Jeruzalem heeft gezegd: Voor dit altaar zult gij u buigen te Jeruzalem?” Hij wilde zeggen: ‘denk toch niet, dat de Heere u helpen zal, want die Hizkia, die tot u komt in de Naam des Heeren, is dezelfde die de hoogten en altaren des Heeren omgeworpen heeft en u geleerd heeft, alleen te Jeruzalem voor het grote brandofferaltaar te komen aanbidden.’ Deze beschuldiging klinkt min of meer raadselachtig, maar nader bezien, was zij niets dan leugen; want dat waren immers geen altaren en hoogten des Heeren, die Hizkia omgeworpen had, maar altaren en hoogten, die schijnbaar de God Israëls, maar in werkelijkheid de Baäl en Astaroth waren gewijd. En het was ‘s Heeren uitdrukkelijke wil en bevel, dat te Jeruzalem alleen de ware offerdienst zou zijn. Maar ach, het volk Israël was zó verzonken in allerlei afgoderij en menselijke instellingen, die zij voor Goddelijk aanzagen, dat zij zelfs niet meer het onderscheid wisten tussen licht en duisternis, tussen licht en duisternis, tussen de Heere en Baäl. En geen helder inzicht hadden, of die omvergeworpen altaren en hoogten de afgoden, of de Heere gewijd waren. Ja, er waren misschien onder de grote hoop volks, waartegen Rabsake zijn goddeloze smaadrede tegen Hizkia uitriep, velen, die vroeger, of met lede ogen, of met zogenaamde gemoedsbezwaren gezien hadden, hoe Hizkia alles opruimde wat niet met ‘s Heeren bevel overeen kwam en toch schijnbaar waar en Goddelijk was. Zie, hoe listig ging Rabsake te werk! En hoe wist hij van de meningen, ja van de vooroordelen des volks partij te trekken, om Hizkia teniet te maken! Die mocht absoluut niet deugen, die was maar een verleider des volks, dat hij van de ware leer aftrok, een ketter, die niet waard was dat men op hem lette, ja, nul in ‘t cijfer bij de grote, invloedrijke, machtige Sanherib vergeleken.

En lezer, gaat het nog niet zo? Weet Gods volk dadelijk te onderscheiden, wie hen Christus en Diens offerande predikt, en wie hen, al wordt er over Christus gesproken, toch leert op mensen inzettingen en mensenwerk te vertrouwen? En moeten de ware predikers der gerechtigheid van Christus het nog niet vaak ondervinden, dat zij, bekleed met de met alle duivelen beschilderde ketterrok, hun eenzaam pad moeten gaan? Wordt het hun niet vaak verweten, dat de leer, die zij brengen, en die alleen de leer van Christus is, goddeloze en zorgeloze mensen maakt? En heeft Gods volk, of hebben die daarvoor gelden, niet meer oren voor zulke goddeloze lasteraars dan voor degenen, die hun Christus alleen brengen, en hun zó de enige weg aanwijzen, om Gode allerlei liefelijke vruchten te dragen, en vol waarlijk goede werken te zijn? Ach, zo menigeeen gaat het nog als Hizkia en ziet geen andere uitweg dan de mond in ‘t stof te steken en te zeggen: *misschien is er verwachting!* In vers 25 roept Rabsake nog luider: “Nu, ben ik zonder de Heere opgetogen tegen deze plaats, om die te verderven? De Heere heeft tot mij gezegd: Trek op tegen dit land, en verderf het.” Alsof hij zeggen wilde: ‘meen toch niet dat de Heere u helpen zal! Nee, juist Hij heeft mij tegen u gezonden, juist in de Naam des Heeren Heeren doe ik al die aanvallen op u, waardoor ik spoedig aan al uw dwaasheden en ketterijen een einde zal hebben gemaakt.’ Verder lezen wij vers 35: (want alles kunnen wij van vers tot vers niet nazien) “Welke zijn ze onder alle goden der landen, die hun land uit mijn hand gered hebben, dat de Heere (o wat was Die klein in de ogen van deze grote man!) Jeruzalem uit mijn hand redden zou?”

Ach, wat moest Hizkia bij zulk een smaadaal doen? Stond die grote, wijze man daar niet als op een rots gegrond, van wier hoogte hij zijn goddeloze smaadreden op Hizkia neerslingerde, om hem de liefde en achting van het volk des Heeren te

ontroven? Nog eens, wat moest, wat kon Hizkia doen? Gelukkig nog dat het volk rustig bleef en ... zweeg. Maar Hizkia, die trouwe koning, hoe mag zijn hart verbijzeld zijn geweest, ja als toegeknepen van angst en benauwdheid, hoe zal zijn binnenste getrild hebben als espenloof! Sanherib was te groot en te machtig, Rabsake te slim, te welbespraakt, het volk te gering, te ongeschikt ten strijde, het arme wormke Jakobs te klein; daarom, vanwaar kon er nog redding opdagen?

Hoe diep de smaadtaal van de goddeloze Rabsake het edele hart van Hizkia verwondde en ontroerde, zien wij daaraan, dat hij, toen zijn dienaren hem die lastertaal verhaalden, zijn klederen scheurde, met een zak zich bedekte en ... tot Rabsake uitging en met hem ging onderhandelen? Nee, en nogmaals nee! Dat zou een "twijfelaar" in Jakobus' zin gedaan hebben, en dat lezen wij ook niet in 2 Kon. 19 vers 1, maar wel dat hij zó bekleed, en van alle koninklijke pracht ontdaan, in het huis des Heeren ging. In dat huis waar datzelfde altaar stond, waarvan Rabsake honend gezegd had: 'Hizkia heeft tot Juda en Jeruzalem gezegd: voor dit altaar zult gij u buigen te Jeruzalem!' 2 Kon. 18 vers 22b. Nee, driewerf neen! Onderhandelen met Sanherib, Rabsake gelijk geven, dat doet de koning niet!

Zie! Dat was bidden, "dat was uitkomst begeren in geloof", hij maakt zich op naar 's Heeren huis, want God is alléén God. De God Israëls is alléén God en Zijn Woord waarachtig, zó en zó heb ik van Hem geleerd! Ja, Hij, de trouwe God Israëls is toch machtiger dan alle afgoden! De koning stuurt in zijn angst om Jesaja de profeet, die geliefde broeder in de Heere. Want, denkt hij in zijn ootmoed, die zal God nog eer verhoren dan mij, die kan veel beter bidden dan ik.

En lezer, misschien, volgens de ervaring van vele kinderen Gods, zal Hizkia, nadat hem zulke hoontaal toegevoegd was, wel onmiddellijk geen gebed gehad hebben, geen woorden, om zijn nood de Heere voor te leggen! En wat laat hij nu Jesaja zeggen? Dat vinden wij 2 Koningen 19 vers 3: En zij (de koninklijke afgezanten namelijk) zeiden tot hem: "Alzo zegt Hizkia: deze dag is een dag der benauwdheid en der schelding, en der lastering; want de kinderen zijn gekomen tot aan de geboorte, en er is geen kracht om te baren."

Misschien, - ziet, lezer, in dit "misschien" klinkt Hizkia's geloof, als een ster in de nacht - *misschien zal de Heere, "uw" God* - het geloof, dat de Heere zijn God was, schijnt dus voor Hizkia verdwenen te zijn geweest in die ure van uiterste duisternis - *horen al de woorden van Rabsake, de welke zijn heer, de koning van Assyrië, gezonden heeft om de levende God te honen, en te schelden met woorden, die de Heere uw God gehoord heeft.*

Ziet eens, welk een ijver, welk een liefde in het hart van die man, die het niet eens durfde uit te spreken, dat de Heere zijn God was. Hij zegt niet: Rabsake heeft *mij* gehoond, heeft mij zwaar beledigd, maar: de levende God, Die heeft hij gehoond! En dat woog bij Hizkia zwaarder, dan wat hem persoonlijk werd aangedaan! En wat voegt hij er nog bij? *Hef dan een gebed op voor het overblijfsel, dat gevonden wordt!* Hij zegt niet: bid voor mij, dat ik koning blijf en gewroken word over al het leed mij aangedaan, maar voor "het overblijfsel, dat gevonden wordt". Zie! zó leefde de liefde tot de broederen in het hart van die koninklijke bidder, die niet eens een gebed had, die in die ogenblikken meende zelf geen God te hebben, en die toch uitkomst begeerde in geloof, en niet twijfelde.

Maar nog was 's konings benauwdheid niet ten einde, nog meer stormde er op hem los. Nog andere boden, met nog dreigender brieven zendt Sanherib tot hem, zoals wij hfdst. 19 vers 10 lezen: "Laat u uw God niet bedriegen, op welke gij vertrouwt, zeggende: Jeruzalem zal in de hand des konings van Assyrië niet gegeven worden." En wat wij verder lezen tot vers 14 toe.

Zie lezers! Eerst had Sanherib (hfdst. 18 vers 31) het volk allerlei schone beloften gedaan, hun schone landouwen met schone vruchtbomen voorgespiegeld, die ze van hem zouden ontvangen, als ze hem volgden, maar nu laat hij in zijn brieven aan Hizkia zeggen: ‘als ge mij niet volgt, zal ik u allen met het zwaard ombrengen.’ Welk een fraaie liefde was dat: ik bied u een paradijs aan, maar als ge dat niet aanneemt, sla ik u dood. Ziet ge! Sanheribs taal was hier een getrouw afbeeldsel van de taal van duivel en wereld die ook allerlei schoons beloven, maar er bijvoegen: als ge u niet aan ons onderwerpt en u niet met ons klatergoud laat kronen, slaan wij u dood.

Sanherib was zelf in de grootste verlegenheid, want, zoals wij uit vers 9 van het 19e hoofdstuk weten, zat Tirhaka, de koning der Moren hem op de hielen, en het was hem alles waard geweest, zich achter de vaste muren van het veel gesmade Jeruzalem voor deze vreselijke vijand te kunnen bergen. Van dit gevaar, waarin Sanherib verkeerde, wist men echter te Jeruzalem niets.

Hizkia wist nog niet, dat de Heere reeds een tweede vijand verwekt had, om Zijn Israël van de eerste te verlossen, en de machtige Engel, die later uitkomst bracht, werd ook nog niet gezien aan de hoge hemel. Maar nochtans! Hizkia denkt er niet aan zich over te geven, hij "twijfelt" niet, hij ziet niet aan de grote macht van Sanherib, die hem wel dodelijke angst verwekt, maar nochtans niet beweegt zich over te geven. Ook nu denkt hij niet aan capituleren, maar hij gaat opnieuw in ‘s Heeren huis, en - merk dit op lezer, - ditmaal laat hij Jesaja niet halen, maar gaat zelf in al zijn benauwdheid tot de Heere. Dat was zoals wij het in Psalm 142 vinden:

*‘k Riep tot de Heer met luider stem;
Ik smeekt’ en riep vol angst tot Hem.
‘k Heb, voor Zijn aangezicht, mijn klacht
In mijn benauwdheid voortgebracht.*

*Als mij geen hulp noch uitkomst bleek:
Wanneer mijn geest in mij bezweek;
En overstelpt was door ellend’,
Hebt Gij, o Heer! mijn pad gekend.*

Psalm 142 vers 1 en 2

O! hoe begint dáár Hizkia te smeken, en hoe borrelt het water des levens in dat verbijzelde hart op, ja hoe luid bidt de Geest zelf uit die gebroken beenderen! De brieven van Sanherib, laat hij niet aan allerlei mensen lezen, om medelijden of medegevoel van velen voor zich op te wekken, maar hij breidt ze uit voor het aangezicht des Heeren, zoals wij 2 Kon. 19 vers 14 lezen. “O Heere! roept hij, God Die tussen de Cherubim woont... Wij mogen zeggen: Gij Die in Gethsemané met de dood geworsteld hebt, u Die aan het kruis hebt gehangen, Die Uw bloed vergoten hebt, Die gestorven zijt en opgewekt en Die nu leeft tot in alle eeuwigheid, Uw arm en ellendig volk ten goede. ... Gijzelf, Gij alléén zijt de God van alle koninkrijken der aarde. Gij hebt hemel en aarde gemaakt, vers 16. O Heere! neig Uw oor en hoor, doe, Heere, Uw ogen open en zie, en hoor de woorden van Sanherib, die deze gezonden heeft, deze brieven, Heere! die ik voor U uitbreid, om de levende God te honen!”

En o, hoe kinderlijk en eenvoudig begint hij nu in zijn benauwdheid de Heere alles voor te houden, alles te vertellen, hoe welsprekend wordt hij midden in zijn angst! “Waarlijk, zegt hij (vers 17 en 18) Heere, hebben de koningen van Assyrië die heidenen en hun land verwoest en hebben hun goden in het vuur geworpen.” Ja, tot hiertoe is wat Sanherib schrijft waar, want zij waren geen goden, maar het werk van mensenhanden, hout en steen, daarom hebben zij die verdorven; nietwaar? ‘Lieve Vader, wil hij zeggen, het waren toch immers geen goden?’

Vers 19. “Nu dan Heere, onze God! verlos ons toch uit zijn hand. Hij noemt Sanheribs naam niet eens, de Heere wist wel, wie het was die het hem zo bang maakte. Er is hier dus bij Hizkia geen sprake van, dat hij de verhoring van zijn gebed voor een uitgemaakte zaak hield, vast geloofde, dat God hem verhoren zou. Maar om Gods eer en verheerlijking was het hem te doen, want zo besluit hij zijn gebed "in geloof": “Zo zullen alle koninkrijken der aarde weten, dat Gij Heere, alleen God zijt.”

Wij zouden zeggen, opdat een ieder wete, dat heeft de Heere gedaan, zó helpt, zó redt Hij. Hem alléén de eer!

Zie, lezer, dat was een gebed, "een begeren in geloof". En dat de Heere het als zodanig beschouwd en aangenomen heeft, ondanks alle stormen die er mee gepaard gingen; ja, dat het de vrucht van Zijn eigen werk was, heeft het einde bewezen. Op het angstgeschrei van Hizkia zond de Heere, nadat Hij 's konings hart door de prediking van Zijn Profeet liefelijk getroost had, een sterke Engel, die in één nacht 185.000 Assyriërs versloeg, zodat de mond, die zo hoge en harde dingen tegen de vrome vorst gesproken had, verstommen moest in duisternis; totdat Gods hand hem door zijn eigen zonen versloeg. Jesaja 37 vers 37, 38.

En nu daarentegen **Bileam!** De boden en afgezanten van koning Balak kwamen tot hem, om hem te bewegen 's konings wil te doen, en 's Heeren volk te vervloeken. Had Bileam voor dit volk, dat hij later, schoon huichelachtig, tot in de hoogste hemelen prees, toen zijn voordeel dat meebracht, één greintje liefde gehad, hij zou onmiddellijk de boden teruggezonden, en zich verder niet meer met hen hebben ingelaten. Doch in plaats van zo flink en kordaat neen! te zeggen, zegt hij: *blijft hier, totdat ik het de Heere zal gevraagd hebben.* Ach, wist hij dan niet, dat de Heere Zijn eigen lieve volk niet vervloekt, maar eeuwig gezegend wilde hebben? Was dat niet, op 't best genomen, vragen naar de bekende weg? De Heere antwoordde hem natuurlijk: Neen!

Nu zegt hij de volgende morgen niet tot de boden: Neen! ik ga met ulieden niet, maar: *De Heere laat het mij niet toe met ulieden te gaan.* Zo wierp hij de schuld op God en liet tevens doorschemeren, dat zo de Heere het hem niet verhinderde, hij niets liever zou doen, dan zich tot Balak vervoegen. De koning, die dit bespeurde en merkte met wie hij te doen had, zond nog voornamere afgezanten, die nog kostbaarder geschenken meebrachten. Eerst weet de sluwe Bileam zijn vreugde hierover te verbergen en spreekt: al gaf Balak mij zijn huis vol goud en zilver, zo doe ik toch zijn wil niet, want dan zou ik tegen Gods gebod handelen. Maar dit schijnbaar dappere antwoord was maar ijdele taal, want, toen de vorsten van Balak opnieuw terugkwamen en nu een nog zwaarder zak met geld meebrachten, begon Bileam des nachts de Heere opnieuw te vragen naar de bekende weg. O, hoe blij zou hij geweest zijn als de Heere hem vergunde, goud en zilver, paarden en juwelen, ja, de gehele wereld te kunnen bezitten en toch de roem te behouden, dat hij in 's Heeren wegen ging!

En zie, plotseling geeft de Heere hem zijn wil, en zegt: *nu ga dan heen!* En zo doet de Heere wel meer: als de een of ander rijk begaafde man, die een grote rol speelt, of meent te spelen in kerk of staat, het geld en goed dezer wereld hoger stelt dan het eeuwige, onverwelkelijke en onverderfelijke erfdeel, dat in de hemelen is weggelegd, dan heeft de Heere zo zijn eigenaardige, maar doeltreffende wegen, waarin het in het helderste daglicht komt, dat het voor zulk een held maar een kleinigheid is het arme wormke Jakobs te bedroeven, te verraden, ja, te vervloeken, als er maar een grote zak met geld mee te verdienen is! En ach, die zak behoeft zelfs niet zo zwaar te zijn, het zijn vaak maar dertig zilverlingen, en het Bileams en Judas' bestaan is openbaar.

O, dat was eigenlijk geen antwoord, dat Bileam kreeg, toen de Heere ten slotte zei: *gaat dan met hen!* Dat was het ergste oordeel, dat hem treffen kon, want daar sprak de Heere eigenlijk:

*'k Liet hen dies veracht,
Naar 't hun goeddacht hand'len,
'k Liet dit boos geslacht,
Naar de keuze viel,
Van hun dwaze ziel,
In hun wegen wand'len*

Psalm 81 vers 14

En weet u hoe het nu de oprechte te moede is bij het lezen van Bileams geschiedenis? Die vergaat de angst, dat hij, zo de Heere hem voor zulk een keus stelde tussen de wereld en Gods volk, tussen Christus en Belial, tussen de eeuwige vreugde en een kast of kist vol dukaten, hij naar het zichtbare en ijdele goed van dit leven zou grijpen. Hij wenst niet goud, zilver en edelgesteenten in het rijk Gods binnen te smokkelen, maar hij werpt alles ver van zich waarmee de duivel hem vangen wil, en dat is zijn vast besluit: 'bij Gods gebod en woord blijf ik. Daarom o Heere! erbarm U mijner, vervul aan mij Uw belofte, en leid mij in Uw wegen. U zult alles wel maken, en met U kom ik niet bedrogen uit. Daarom, wijkt van mij Balaksvorsten, ik heb ander goud dan u mij aanbiedt. Ik heb een Heiland, die mij goud, fijn en welbeproefd goud geeft, komende uit het vuur, en al ben ik in uw oog zo arm als Lazarus, ik ben nochtans rijker dan gij, want: *De Heere is mijn deel, daarom zal ik op Hem hopen!*'

Dat echte goud kende Bileam niet, daarom "twijfelde" hij, en hinkte op twee gedachten, en het was hem nergens om te doen dan om door Gods zegen, zoals hij het noemde, en met 's Heeren toestemming, een rijk man te worden in deze wereld. Wat er verder van dit volk werd, dat hij, Balak ter wille, moest vervloeken, bekommerde hem weinig! Goede dagen in overvloed en genot aan Balaks hof, die lachten hem toe, meer dan de versmaadheid van Christus, die in Mozes' ogen van groter waarde was, dan alle schatten van Egypte.

Hoe het nu gesteld is in het binnenste van een mens die "wijsheid die van Boven is", begeert in geloof, dat is, die een vast en welgefundeerd hart begeert, om niet door de storm der aanvechtingen van het enige anker Christus te worden weggeslagen, hoe daar het geloof er uitziet, waarmee men zulk een gebed doet, en hoe zulk een tot God roept en kermt, leren wij tot onze troost en voordeel het best uit de 119e Psalm.

En tot onze onderwijzing laten wij hier enige plaatsen volgen uit dit A.B.C. des geloofs, der volharding in de leer van Christus, en het wandelen, waardig het Evangelie van de volzalige God en onze Heiland Jezus Christus.

Vs. 1. "Welgelukzalig zijn de oprechten van gemoed, die in de wet des Heeren gaan."

Vs. 4-6. "Heere! Gij hebt geboden, dat men Uw bevelen zeer bewaren zal. Och! dat mijn wegen gericht werden, om Uw inzettingen te bewaren. Dan zou ik niet beschaamd worden, wanneer ik merken zou op al Uw geboden."

Vs. 7. "Ik zal U loven in oprechtheid des harten, als ik de rechten Uwer gerechtigheid zal geleerd hebben."

Vs. 10-12. "Ik zoek U met mijn gehele hart; laat mij van Uw geboden niet afdwalen. Ik heb Uw rede in mijn hart verborgen, opdat ik tegen U niet zondigen zou. Heere! Gij zijt gezegend; leer mij Uw inzettingen."

Vs. 14. "Ik ben vrolijker in de weg Uwer getuigenissen, dan over alle rijkdom."

Vs. 15. "Ik zal Uw bevelen overdenken, en op Uw paden letten."

- Vs. 18. "Ontdek mijn ogen, dat ik aanschouwe de wonderen Uwer wet."
- Vs. 19. "Ik ben een vreemdeling op de aarde, verberg Uw geboden voor mij niet."
- Vs. 25, 26. "Mijn ziel kleeft aan het stof, maak mij levend naar Uw woord. Ik heb U mijn wegen verteld, en Gij hebt mij verhoord: leer mij Uw inzettingen."
- Vs. 34. "Geef mij het verstand, en ik zal Uw wet houden, ja, ik zal ze onderhouden met gansen harte."
- Vs. 37. "Wend mijn ogen af, dat zij geen ijdelheid zien, maak mij levend door Uw wegen."
- Vs. 41. "En dat mij Uw goedertierenheden overkomen, o Heere! Uw heil, naar Uw toezegging."
- Vs. 43. "En ruk het woord der waarheid van mijn mond niet al te zeer, want ik hoop op Uw rechten."
- Vs. 49. "Gedenkt des Woords, tot Uw knecht gesproken, op hetwelk u mij hebt doen hopen."
- Vs. 50. "Dit is mijn troost in mijn ellende, want Uw toezegging heeft mij levend gemaakt."
- Vs. 62, 63. "Te middernacht sta ik op, om U te loven voor de rechten Uwer gerechtigheid. Ik ben een gezet van allen, die U vrezen, en van hen, die Uw bevelen onderhouden."
- Vs. 67. "Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik, maar nu onderhoud ik Uw woord."
- Vs. 71. "Het is mij goed dat ik verdrukt ben geweest, opdat ik Uw inzettingen leerde."
- Vs. 76. "Laat toch Uw goedertierenheid zijn om mij te troosten, naar Uw toezegging aan Uw knecht."
- Vs. 80. "Laat mijn hart oprecht zijn tot Uw inzettingen, opdat ik niet beschaamd worde."
- Vs. 82. "Mijn ogen zijn bezweken van verlangen naar Uw toezegging, terwijl ik zeide: wanneer zult Gij mij vertroosten?"
- Vs. 84. "Hoeveel zullen de dagen Uws knechts zijn?"
- Vs. 88. "Maak mij levend, naar Uw goedertierenheid, dan zal ik de getuigenis Uwsmonds onderhouden."
- Vs. 92. "Indien Uw wet niet ware geweest al mijn vermaking, ik ware in mijn druk al lang vergaan!"
- Vs. 104. "Uit Uw bevelen krijg ik verstand, daarom haat ik alle leugenpaden."
- Vs. 105. "Uw Woord is een lamp voor mijn voet en een licht voor mijn pad."
- Vs. 110. "De goddelozen hebben mij een strik gelegd: nochtans ben ik niet afgedwaald van Uw bevelen."
- Vs. 113. "Ik haat de kwade ranken, maar heb Uw wet lief."
- Vs. 132. "Zie mij aan, wees mij genadig, naar het recht van degenen, die Uw naam beminnen."
- Vs. 133. "Maak mijn voetstappen vast in Uw Woord, en laat geen ongerechtigheid over mij heersen."
- Vs. 143. "Benauwdheid en angst hebben mij getroffen, doch uw geboden zijn mijn vermakingen."
- Vs. 156. "Heere! Uw barmhartigheden zijn vele; maak mij levend naar Uw woord."
- Vs. 165. "Die Uw wet beminnen hebben grote vrede, en zij hebben geen aanstoot."
- Vs. 169. "O Heere laat mijn geschrei voor Uw aanzijn genaken, maak mij verstandig naar Uw Woord."
- Vs. 170. "Laat mijn smeken voor Uw aanschijn komen, red mij, naar Uw toezegging."
- Vs. 171. "Mijn lippen zullen Uw lof overvloedig uitstorten, als u mij Uw inzettingen zult geleerd hebben."

Vs. 175. "Laat mijn ziel leven, en zij zal U loven, en laat Uw rechten mij helpen."

Vs. 176. "Ik heb gedwaald als een verloren schaap: zoek Uw knecht, want Uw geboden heb ik niet vergeten."

Zie, dat zijn nu de gemoedsbewegingen en bevindingen van Gods ware volk. Dat zijn gebeden, die "in geloof" geschieden en die dus verhoord worden, en waarbij het hart, zonder het zelf te weten, vervuld is van verlangen, dat God de Heere geëerd en geprezen worde, en dat Zijn trouw gezien en gekend zij van alle aardbewoners. Wie zó bidt, voor die is de zonde geen kleinigheid, geen kinderspel. Wie zó bidt, kan zichzelf niet troosten, zichzelf niet de zonde vergeven. Niets schuwt hij meer, niets is hem vreselijker gedachte dan dat hij zich met zijn hoop op 's Heeren woord zou kunnen bedriegen. Alleen in dat Woord ziet hij zijn bestendig goed, ziet hij alle heil, alle zaligheid, alle gerechtigheid. Hij worstelt om de vervulling van dat Woord, om het waar worden van Gods beloften. De liefde tot de Heere en Diens Woord en volk vervult hem, drijft hem bij al zijn doen en laten, ofschoon hij dat zelf niet inziet, en voor dat Woord des Heeren moet bij hem alles wijken, en daarbij vergeleken, is hem de gehele wereld niets meer dan een schitterende zeepbel.

Alles wat zichtbaar is, alle schatten en heerlijkheden der aarde, zijn hem geen zucht waard, vergeleken met de verborgen omgang en wandel met God. Daarin alléén vindt hij verkwikking, troost en heil, uitredding, zekerheid, volkomen uitkomst en ademtocht voor zijn benauwde ziel. Gods Woord moet aan hem vervuld worden, hij kan het niet uithouden in een atmosfeer van vloek en leugen, en alle lieve broeders en zusters in de Heere moeten door zijn uitredding moed scheppen, en de vijanden der waarheid en der gerechtigheid Gods moeten te schande worden. Het echte, zaligmakende geloof, dat God gewerkt heeft, zegt in elke nood tot de Heere: *Heere! help mij!* Wie dat bezit, blijft in de diepste afhankelijkheid van zijn God, buigt zich in het stof voor Zijn bevelen, wil van eigen voortreffelijkheid of wijsheid niets weten, en kan geen stap vooruit op de weg ten leven zonder de Heere. Ja, Die moet hem leiden, leren en onderwijzen, als een klein, arm en zwak kindeke, en over zulk een erbarmt zich de Heere, als over een ellendige. Zulk een komt niet aan de Heere vertellen dat hij alles weet, alles begrijpt, een onwankelbaar geloof en veel schitterende deugden en gaven heeft, maar, dat hij niets begrijpt. Daarom is het altoos: *leer mij, leer mij!* in de gehele 119e Psalm. Hij komt niet tot de Heere om Die zijn geloof te tonen, maar het is voortdurend: *zie mijn ellende aan en help mij uit.* En terwijl hij Gods gebod, Woord en heilige Naam luid prijst en lofzingt, smeekt deze bevestigde en voortreffelijke bidder wel honderd maal: *Heere! bevestig mij!*

Nog eens mijn lezer, bij de bidder "in geloof" is niets te vinden dan nood, aanvechtingen, bestrijding, benauwdheden van allerlei aard, maar dit éne trekt hij niet in twijfel, namelijk *dat in de Heere Heere alléén is gerechtigheid en sterkte!*

Anders ziet het er uit met de dwarrel- of dwaalgeesten, waarvan Jakobus in het 8e vers schrijft; die hinken op twee gedachten, die dobberen heen en weer tussen God en de wereld: gelijk de Apostel zegt: *een dubbelhartig man is ongestadig in al zijn wegen.* Daarom ontvangt zulk een ook niets van de Heere, want, hij weet het zelf niet goed, ook al wil hij het niet weten. Hij begeert namelijk, met Gods toestemming, zijn hart aan de wereld en aan de zonde op te halen. Maar deze toestemming kan en wil de Heere hem nooit en nimmer geven; en daarom bidt hij niet zó, als de Heilige Geest het Gods kinderen leert en zoals het gevonden wordt in de 119e Psalm.

Het woord *dubbelhartige*, dat Luther hier door twijfelaar, en hfdst. 4 vers 8, door "wankelmoedige" vertaalt, beduidt eigenlijk iemand, die twee zielen heeft, of zoals

onze Statenvertaling zo juist overgezet heeft, zulk een man is "dubbelhartig"; d.i. hij heeft tweërlei zin. Zijn ziel, zijn genegenheid is, om zo te spreken, in tweeën gedeeld: de ene helft heet dan voor God, Zijn Woord en Zijn volk te zijn, maar slechts in zóverre, als dat geschieden kan zonder het tijdelijke en zichtbare er door te ontberen; de andere helft van zulk een hart is geheel en al en met alle krachten op het wereldse en aardse uit.

Daarom juist ontvangt de dubbelhartige, "de twijfelende" niets van de Heere, omdat hij niets begeert, dan wat hem voor tijd en eeuwigheid verderven zou. De liefelijkheid van 's Heeren genade lokt hem ook wel enigszins aan, maar in de grond is het toch alleen een leven hier op aarde in volle overvloed van geld, eer en genot, dat hem toelacht. Zelfs niet wetende, wat hem het dierbaarst is, wil hij niets geloven, niets wagen, kan noch wil het op Gods belofte laten aankomen, wil afwachten en 's Heeren tijd verbeiden, en wil toch alles zelf tot stand brengen door zijn verstand en wil. Dan zegt zulk een mens tot degene die hem zonder bijwegen 's Heeren weg open legt: 'ik heb geen licht in de zaak; als God mij licht heeft gegeven, zullen wij ons nader spreken.' Dat is dan echter slechts een ijdel voorwendsel, om zich van de waarachtige heilleer, van het eeuwige evangelie te ontslaan. Want, *er is een leeuw op de weg* d.w.z. hij wil niet uitkomen voor die verachte en gehate leer des kruises, hij ziet op tegen de smaad, die daaraan is verbonden. Zijn eer, zijn brood, zijn zekerheid geldt meer bij hem dan de levende God. Een aangenaam en rustig bestaan staat hoger bij hem aangeschreven, het zichtbare, zijn eigen ik, zijn eigen gerechtigheid, mensengunst en de zucht om als iets bijzonders aangezien te worden, zonder het te zijn, geldt hem meer dan de Heere en Diens liefelijke gemeenschap.

Van zulke mensen schrijft de Apostel Jakobus ook in het vierde hoofdstuk vers 4 en noemt ze daar "overspelers". "Overspelers en overspeleressen! Weet gij niet dat de vriendschap der wereld een vijandschap Gods is? Zo wie dan een vriend der wereld wil zijn, die wordt een vijand van God gesteld!" En met deze zelfde naam spreken de Profeten van de oude dag telkens van hen, die de wereld en de valse godsdienst verkiezen boven God en Zijn Woord. David noemt ze in de 119e Psalm "kwade ranken", wat Luther vertaalt door het eigenaardige woord dwarrel- of dwaalgeest. Jesaja noemt ze goddelozen, die heen en weer dobberen, dan hier dan daarheen getrokken worden en zich laten meeslepen. Zolang zij nog niet duidelijk inzien hoe zij hun tijdelijk belang het best kunnen bevorderen, weten zij niet, welke weg te kiezen. Is dit hun duidelijk geworden, dan zullen zij misschien uiterlijk vroom blijven, om langs die weg hun doel (veel geld en veel goede dagen hier) te bereiken. Intussen verlaten zij de goede weg en bewandelen de weg Kaïns, die zijn eigen broeder Abel dood sloeg, omdat diens werken rechtvaardiger waren dan de zijne! En nadat zij de rechtvaardige gedood hebben, of terwijl zij bezig zijn een kuil voor hem te graven, lasteren zij die waarheid en de gerechtigheid uit het geloof, alsof die leer goddeloze en zorgeloze mensen maakt, ten einde voor hun eigen verdorven en toegeschroeid geweten, hun goddeloze weg, hun eigengerechtigheid en wereldliefde schoon te wassen. Zo staat het met allen die onder de wet zijn (Rom. 3 vers 19), die roepen de Heere niet aan om wijsheid, vastheid des harten en volharding. Want juist als zij dat alles laten varen, om maar meer of min het ijdele genot der wereld te kunnen bezitten, menen zij die Goddelijke gaven in de ruimste mate reeds te bezitten. Ten slotte worden ze zo verblind door hun waanwijsheid en opgeblazenheid, dat zij aan hun hinken op twee gedachten, aan hun dobberen tussen de Heere en Baäl, de naam gaan geven *van strijd tussen vlees en geest*, van wedergeboren en onwedergeboren deel, van oude en nieuwe mens, geheel in tegenspraak met de leer van onze Heidelbergse

Catechismus in de 33e Zondag, waarvan *een hartelijk leedwezen over de zonde en van een hartelijke vreugde in God door Christus en lust en liefde om naar de wil van God in alle goede werken te leven*, sprake is, en dus niet van een gedeelde of halve liefde tot Gods Woord. De Heere Jezus noemt de dubbelhartigen kortweg *huichelaars*, die ogen hebben maar niet zien, die oren hebben en niet horen en hun hart voortdurend verharden, gelijk zij ook door de Heere, Wiens goedertierenheid hen tot bekering moest leiden, tot een oordeel der verharding worden overgegeven.

Een dubbelhartig man nu is ongestadig in al zijn wegen. Half is hij in de wegen Gods, en half bewandelt hij eigen en zelf uitgedachte paden. Soms treedt hij op de voorgrond met het vuur des Heeren, waaronder echter veelal vreemd vuur gemengd is, in de ene hand, terwijl hij in de andere water heeft om alles weer uit te blussen. Hij draagt op twee schouderen, hinkt op twee gedachten, hij kan en wil niet zeggen of de Heere God is, of wel Baäl. Dat zal hij zeggen als hij geen gevaar meer loopt er om verketterd te worden. En of hij ook bij tijden zegt: *de Heere alleen is God*, toch loopt hij met de dieven en overspelers Baäl achterna. Voor het goede geloof uitkomen, dat zal hij doen, als hij rustig daarbij kopen en verkopen kan, en in het gezelschap der knechten Gods zal hij zich laten zien, als daarmee eer en geen smaad in te oogsten is. Zo is en blijft steeds de hoofdvraag bij al zijn doen en laten: wat zullen de mensen ervan zeggen? Gods gericht dat schuift hij in de verte. Bij wereldlingen neergezeten, kan hij, om zijn geweten te paaien, soms de schijn aannemen van Gods waarheid te verdedigen, maar in werkelijkheid geeft hij overal toe, ja geeft ten laatste zijn arme ziel de vijand over, als de beslissende keuze gedaan moet worden.

O! hoe graag zou hij, met de wereld in de hand en in het hart, voor God treden en zeggen: *ik heb geen zonde!* Zo is hij steeds aan 't dobberen, aan het wikken en wegen tussen Gods weg en eigen gekozen weg. Het ene ogenblik is hij opgeblazen van hoogmoed, het andere kruipt hij in 't stof en bedelt om eer en aanzien bij sterfelijke mensen, nu is hij gelovig, dan weer werelds; nu getuigt hij van Gods waarheid, spoedig daarna herroept hij en dat wel altoos meer, in woord en daad. Nu eens voor, dan eens tegen Gods waarheid; wie hij sparen moest, stoot hij neer, en spaart die hij ter neer moest slaan. Het ene ogenblik is zulk een dubbelhartig mens vriendelijk, voorkomend, vrijgevig, men kan alles met hem doen, spoedig daarop is hij stug, gierig, en koestert gedachten van moord en doodslag. Zo is er bij hem geen ongeveinsd geloof, want er is geen vereniging des harten met God en Zijn waarachtig volk. Zijn hart is niet volkomen met de Heere, daarom volhardt hij niet in aanvechtingen en bestrijdingen, maar gaat, zo God niet tussenbeide treedt, in de wereld onder! Half luistert hij naar Christus, half naar de vrome Joden. Wordt hij bestraft, of brengt zijn werelds voordeel of zijn wereldse plannen het mee, dan openbaart zich wat er in zijn hart huist, en hij die in schijn een vriend was en medegenoot, wordt ten laatste een vijand en verrader! Zijn schijnbare bekering, zijn ijver, zijn tranen, zijn gehele godsdienstigheid verwelken als een bloem des velds, en blijken niets te zijn geweest dan een morgenwolk; hij wordt de wereld meer en meer gelijkvormig en keert eindelijk weder met de hond tot zijn eigen uitbraaksel en met de gewassen zeug tot de wenteling in het slijk. 2 Petr. 2 vers 22. Het ene ogenblik schijnt hij van ijver voor de Heere Jezus te gloeien; wel bekeken is het echter vreemd vuur, en het andere ogenblik is hij zo koud als ijs. Eerst bouwt hij de Heere een altaar, ten minste hij zegt, dat het de Heere zal gewijd zijn, en spoedig is hij weer bij de vreemden. Hij is tweetongig, gelijk hij dubbelhartig is, praat vroom bij de vromen als het in zijn kraam te pas komt, wereldser dan de wereldlingen in wereldse kringen. Als het hun belangen of plannen aangaat, zijn zulken ijverig in het gebed, en weinig tijd

daarna roepen zij de Heere niet meer aan, maar menen zelf wel hun weg te kunnen bepalen. Nu eens moet alles bij hen naar Gods Woord worden ingericht en dan weten ze haarfijn uit te pluizen hoe alles zijn moet, dan weer eens moet alles met de mening der wereld overeenstemmen. Voor uiterlijke dingen, menselijke inzetten, voor uiterlijke plechtigheden en inrichtingen kunnen zij ijveren alsof dáaraan de zaligheid der ziel hing, maar toch zien hun ogen naar de wereld, en haten de ware godzaligheid en de ware godzaligen, die nergens naar vragen dan naar Gods wil en gebod, en die van geven en nemen alleen weten, als het ter ere Gods en tot redding der zwakken dient. Ja, zo is de huichelaar! Hij kan zich bij de zwakken niet, gelijk Jakob, voegen naar de gang des werks, maar wel bij de sterken en goddelozen, en hij houdt niet op de wereld lief te hebben en haar te dienen, totdat hij alles verkregen en goed geborgen heeft wat die oplevert.

Hoe het met een dubbelhartig mens gesteld is, en hoe ongestadig hij is in al zijn wegen, zien wij tot onze waarschuwing maar ook tot onze troost aan Saul. Op Samuël wachten kan hij niet, daarom grijpt hij in diens ambt, zoals wij 1 Sam. 13 vers 12 lezen. De ark des verbonds werd gebracht ter plaatse waar Saul was, gelijk hij zelf aan Ahia bevolen had; toen hij echter het rumoer hoorde in het leger der Filistijnen, zei hij: *Haal uw hand in*, 1 Sam. 14 vers 18 en 19. 1 Sam. 14 vers 41 zegt hij in het gebed tot de Heere: *Toon de onschuldige!* En toen nu het lot op zijn zoon Jonathan viel, begint hij, in plaats van in hem nu ook de onschuldige te erkennen, vreselijk te vloeken en te zweren en luid te betuigen, dat hij Jonathan geenszins zal sparen. Al deze eden, die slechts uit nijd tegen Jonathan ontsproten, herroept hij weer, om de gunst des volks niet te verbeuren.

In het 15e hoofdstuk zien wij hem vol moed tegen de Amalekieten uittrekken, om alles te verbannen, maar spoedig verandert hij weer, spaart niet alleen koning Agag, maar behoudt de beste schapen en runderen, en gemeste lammeren en alles wat goed was, en wil nochtans beweren, dat hij 's Heeren Woord gehoorzaamd had. Toen David de strijd opneemt tegen Goliath zegt Saul heel plechtig, *de Heere zij met u*, en doet tegelijkertijd uit louter opgeblazenheid en hoogmoed, alsof hij David niet meer kende; David, die zelfde man, van wiens snarenspeel hij Saul, toen hij in zwaarmoedigheid verzonken was, en een boze geest van de Heere hem verschrikte, zo menige zielvolle en vertroostende psalm gehoord had. En toen het nu openbaar werd, dat de Heere met die verachte David was, brak bij Saul de lichte laaie nijd uit: nee, die lofliederen op David waren niet aan te horen, want al had hij, Saul, ook geen vinger tegen Goliath opgelicht, toch was en bleef hij de held en voortreffelijke in Israël. En die herdersknaap, uit Bethlehems velden, nu ja, wat was die? Die kon zien waar hij bleef, aan die was niets gelegen, en het zou nog een grote weldaad zijn, zo die in het stille Bethlehem ongestoord de hem van God toevertrouwde schaaapjes weiden mocht!

Het zou ons te ver doen afdwalen, zo wij alle gruwelstreken van Saul hier wilden aanhalen, zijn verregaande ongestadigheid, zijn valse eden, zijn onder de dekmantel van eerlijkheid en vreze Gods gepleegde veinzerijen, zijn schuldbekentenissen en belijdenissen tegenover David, die toch niets waren dan de laatste flikkeringen van zijn uitdovend geweten. Alleen nog dit: Gibeonieten, die Jozua in 't leven liet, verdelgde hij te vuur en te zwaard in dezelfde ijver, waarmee hij de tovenaars en waarzeggers uitroeide uit Israël, totdat hij aan het slot van zijn leven zelf de toevlucht nam tot de toveres van Endor, in wier huis hij eerst van treurigheid en om voorgewende gemoedsbezwaren niets eten wilde en ten slotte toch at.

Hier heb ik nu een spiegel opgehangen, waarin de huichelaars en dubbelhartige mensen, de wankelmoedigen, hun beeld kunnen herkennen. Intussen zullen zij, zodra zij hun ware gedaante te zien krijgen, zich aan de ontdekking van hun veinzerij en wereldliefde weten te onttrekken, totdat hun waarachtig bestaan aan het daglicht komt, ook voor de mensen, door wier goed- of afkeuring zij zich hebben laten heen en weer drijven. Dan sterven zij eindelijk zonder God, en veracht door die zelfde wereld, aan wier mening zij zich alles hebben laten gelegen liggen, en die, nadat zij haar doeleinden met en bij hen bereikt heeft, hen links laat liggen en zich niet meet om hen bekommert.

De oprechten zullen door deze beschrijving in grote angst geraken, en zich duizendmaal afvragen: *ben ik ook zulk een huichelaar?* Want ach, hoe veel is er in mij, dat op dit beeld van Saul lijkt! Juist de ware kinderen Gods zullen zich voor Gods aangezicht over hun ongestadigheid beschuldigen en hun onstandvastigheid verfoeien. Maar zie, dit is nu het onderscheid: het wankelen, de onstandvastigheid, het heen en weer geslingerd worden der ware kinderen Gods, ook van hen, die zich zo niet durven noemen, maar het toch zo graag waren en ook werkelijk zijn, ontstaat uit zwakheid, uit benauwdheid en angst des harten, terwijl de dubbelhartige met zijn hart, met zijn genegenheden, met de keuze zijner ziel in de wereld vastzit.

Zie, Bileam ware verheugd geweest, zo de Heere hem verlof had gegeven al dat goud en zilver van Balak op te strijken; of het volk Israël daarbij vervloekt moest worden, was maar bijzaak.

Petrus daarentegen behoefde de Heere niet eerst te vragen, of hij Simon de tovenaars volgen mocht of niet, maar met zijn krachtig en kort: *uw geld zij met u ten verderve!* (Hand. 8: 20), wist hij zich van de verleider te ontslaan.

En te Rome aangekomen schepte Paulus, de geleerde en aanzienlijke man, opgevoed aan Gamaliëls voeten, moed, toen hij te Appiusmarkt en de drie tabernen broederen ontmoette, die hem vriendelijk waren tegemoet gereisd, en die zeker in het grote, goddeloze Rome weinig golden. Ja, dit leeft in de harten der oprechten (wat zij ook overigens ten opzichte van hun menselijke behoeften en die der hunnen begeren), die keus staat vast in hun harten: *God, Zijn Woord, Zijn Evangelie boven alles!!* En om de gehele wereld zouden zij deze leus niet laten varen, die de verborgen spijs en verlustiging huns harten is! Wel stribbelt hun vlees soms tegen, maar zij werpen nochtans alles ver weg, wat hun van de smalle weg wil aftrekken. Dat is bij hen geen lippenwerk, maar het geschiedt metterdaad, en zij doen vrijwillig afstand van alles, wat zij niet kunnen verkrijgen of bezitten, dan met verloochening van Gods Woord, Gods beloften en wegen. En al vallen de zodanigen zevenmaal, zo worden zij toch weer opgericht, want God kent ze en weet, dat door Zijn genade hun hart gericht is tot Zijn geboden. Daarom verhoort Hij hun gebed om wijsheid, weet de onrustige baren, die in hen woelen, tot rust te brengen, buigt zelf hun hals onder het juk Zijner geboden en geeft, dat zij volharden tot het einde te midden van alle aanvechtingen, in de grootste hitte van de smeltkroes, en dat zij zó wegdragen het einde huns geloofs - de zaligheid hunner zielen! Amen.

8. Zalig die verdragen

Allereerst, lezer, verzoek ik u, de 78e Psalm op te slaan. Deze Psalm is, gelijk u ziet, een onderwijzing van Asaf, een onderwijzing dus van de Heilige Geest, en zo wij niet goed acht geven klinkt deze Psalm ons enigszins vreemd in de oren. Men verwacht na de aanhef allerlei hoge, verheven zaken te vernemen, ten minste, die in onze ogen hoog en verheven zijn, maar na de aanhef verneemt men niets dan dingen, waar wij gewoonlijk over heen lopen, en die wij geringschatten, tenzij de Heilige Geest onze ogen opene voor hetgeen tot onze ware gelukzaligheid, tot onze ware en eeuwige rust dient. Dat de zaak zó en niet anders ligt, wil ik u duidelijk maken uit een woord van deze Psalm, in verband met de woorden van de Apostel Jakobus in het 11e vers van het 5e hoofdstuk van zijn zendbrief.

O Mijn volk! Zo begint de 78e Psalm: *neem Mijn leer ter oren*. O Mijn volk neemt ter oren! Dus niet: neemt ter oren, gij heidenen! gij volkeren! Maar: neem ter ore o Mijn volk, Mijn eigendom! Israël, het volk des Heeren, nam dus niet 's Heeren leer, maar geheel andere dingen ter oren, anders had de Heere hen zó niet behoeven aan te spreken. "Dus gij, Mijn volk! leent uw oor tot dusver niet aan Mijn leer, aan de wijze waarop Ik u ter zaligheid breng, maar gij zijt geestelijk doof. Maar nochtans! neemt Mijn leer ter oren, neigt ulieder oren tot de redenen Mijns monds, en laat toch u niet moedeloos maken in de goede maar bange strijd, die u te strijden hebt, dit alles, wat duivel en wereld en uw eigen beschuldigend geweten u toefluisteren. Ach, zegt de Heere, wendt toch u niet af van wat Ik tot u spreek, maar neigt ulieder oor tot de redenen Mijns monds, waarin alléén al uw heil staat." Gelijk ook de gehele schepping daargesteld is door het Woord des Heeren (Psalm 33 vers 6): *Door het Woord des Heeren zijn de hemelen gemaakt, en door de Geest Zijns monds al hun heir*.

Psalm 78 vers 2. *Ik zal mijn mond open doen*. Ik ben bereid en genegen, om u, o Mijn afkerig volk, te onderwijzen. Ik wil niet verzwijgen wat tot uw eeuwig heil dient, ofschoon ge u elk woordje uit Mijn mond onwaardig hebt gemaakt. Daarom: *Ik zal Mijn mond opendoen met spreuken*, of u door deze spreuken wijsheid moogt verkrijgen, en Ik zal verborgenheden overvloedig uitstorten van oudsher; of zoals Luther vertaalt "oude geschiedenissen vermelden", opdat u ziet en ervaart, dat Ik nog dezelfde oude, trouwe, alleen wijze en almachtige God ben als van oudsher. En dat gelijk Ik uw vaders door de woestijn met Mijn hand in Kanaän heb gebracht, Ik ook u veilig thuis zal brengen in het hemelse Kanaän. Dus, "verborgenheden van oudsher", zal de Heere vermelden, "die wij gehoord hebben en weten, en onze vaders ons verteld hebben: Wij zullen het niet verbergen voor hun kinderen, want die zullen mede-erfgenamen zijn van al de beloften en ervaringen van 's Heeren trouw, die der vaders deel geweest zijn, en waarbij het heerlijk is aan de dag gekomen, dat de hoop niet beschaamd wordt. Die hoop namelijk, die de Heilige Geest in de harten der ware gelovigen scheidt en onderhoudt, en waarvan Rom. 8 vers 24 en 25 geschreven staat: *want wij zijn in hope zalig geworden. De hoop nu, die gezien wordt, is geen hoop: want hetgeen iemand ziet, waarom zal hij het ook hopen? Maar indien wij hopen hetgeen wij niet zien, zo verwachten wij het met lijdzaamheid*.

Alzo: *wij zullen het niet verbergen voor hun kinderen, voor het navolgende geslacht*, vertellende, niet de roem des vleses, want dat is maar een verdorde bloem (en: het gras is verdord, de bloem is afgevallen, en het Woord des Heeren alleen blijft in der eeuwigheid), maar: *de loffelijkheden des Heeren en Zijne sterkheid*. God is immers een Man, die wat vermag, al ziet u ook niets dan onvruchtbaarheid aan alle zijden. *Zijn sterkte dus, en Zijn wonderen, die Hij gedaan heeft*. Bijvoorbeeld, hoe Hij op de

bruiloft te Kana plotseling water in wijn veranderde, hoe Hij met weinige broden en vissen duizenden verzadigde, hoe Hij alom wegen wist, waar geen wegen waren.

Vs. 5: Want Hij heeft een getuigenis opgericht in Jakob, en een wet gesteld in Israël, die Hij onze vaders geboden heeft, dat zij ze hun kinderen zouden bekend maken.

Dit getuigenis namelijk moesten ze hun kinderen brengen: dat God waarachtig is, dat Hij niet laat varen de werken Zijner handen, maar trouwe houdt in der eeuwigheid. *Opdat het navolgende geslacht die weten zou, de kinderen, die geboren zouden worden; En zouden opstaan, en vertellen ze hun kinderen.* De Heere wil een eeuwig getuigenis hebben, dat van vader op kind en van kind op kindskinderen zou overgaan tot in eeuwigheid. En dat zij hun hoop op God zouden stellen, en Gods daden niet vergeten, maar Zijn geboden bewaren. Zij echter vergaten al Gods grote daden, en gedachten aan Zijn geboden niet. Dat kwam daar vandaan, dat zij geen geduld, geen lijdzaamheid hadden.

En omdat die ons evenzeer ontbreekt, willen wij eens opslaan wat de Apostel Jakobus ons leert omtrent het stuk "des gedulds", zoals Luther "der lijdzaamheid", zoals onze Statenvertaling doorgaans in de zendbrief van Jakobus heeft vertaald.

Jakobus 5 vers 11 staat geschreven: Ziet! wij houden hem gelukkig, die verdragen; u hebt de verdraagzaamheid van Job gehoord, en u hebt het einde des Heeren gezien, dat de Heere zeer barmhartig is en een Ontfermer.

Terwijl ik, lezer, u de leer van de ware lijdzaamheid breng, hoop ik, dat de ongeduldigsten onder u, zij wie alle lijdzaamheid en geduld ontbreekt, mij met geduld tot het einde toe zullen aanhoren.

Het woord lijdzaamheid komt van lijden, geduld van dulden, wat in de grond hetzelfde betekent. *Zie, zegt Jakobus, wij houden hen gelukkig, die verdragen.* Dit woord "verdragen" of "lijden", of "dulden" beduidt in het oorspronkelijke Grieks eigenlijk: blijven waar men zich bevindt. Dat men, tegen alle aanvallen in, staande blijft, waar men staat; m.a.w. dat men over al het lijden heengezet wordt door een blik op het heerlijke einde, en dat men zich daarvan door niemand en door niets laat aftrekken. Geduld, lijdzaamheid is een zich sterken in God, een ware, vaste, geestelijke dapperheid in de bange strijd des geloofs. Wij lezen van David, dat, toen hij te Ziklag terugkwam en alles verbrand en verwoest vond, *hij zich sterkte in de Heere zijn God.* Dit staat van hem geschreven 1 Samuël 30 vers 6, en dat deed hij juist op het ogenblik dat zijn eigen mannen hem wilden stenigen. Zo lezen wij ook vaak in de Schrift o.a. Psalm 27 vers 14: *Wacht op den Heere, zijt sterk, en Hij zal uw hart versterken. Ja, wacht op den Heere!* En Psalm 31 vers 25: *Zijt sterk, en Hij zal ulieder hart versterken, allen gij, die op den Heere hoopt.* En: *Gij dan, lijdt verdrukkingen, als een goed krijgsknecht van Jezus Christus.* 2 Tim. 2 vers 3. En vers 5: *En indien ook iemand strijdt, die wordt niet gekroond, zo hij niet wettelijk heeft gestreden.* En gelijk de Apostel Paulus van zichzelf getuigt: *Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop voleindigd, ik heb het geloof behouden.* Geduld, lijdzaamheid beduidt alzo: volharden tot het einde, wachten op de Heere, en vasthouden op leven en dood aan de banier van Gods Waarheid. Dit geduld, deze lijdzaamheid is diep in het hart van de gelovigen door God zelf gegraveerd. Het zit niet bovenop, maar diep in het verbrijzelde hart. De onbekeerden kunnen deze waarachtige lijdzaamheid niet beoefenen, zij kunnen die wel nabootsen op wijsgerige manier, maar als het lijden waarlijk tot hen genaakt, doen zij gelijk de kinderen Efraïms, waarvan wij Psalm 78 vers 9 lezen: *dat ze omkeerden ten dage des strijds.* Men kan wel een tijd lang geduld huichelen, ja de onbekeerde is hierin gewoonlijk zeer ijverig, zo hij tenminste

godsdienstig opgevoed is; hij kan ook anderen de verplichting tot lijdzaamheid voorhouden, hij kan, in schijn altoos, soms dapper strijden en zich aan God met de lippen onderwerpen, "omdat het niet anders kan, omdat de weg nu eenmaal zo is". Anders ligt de zaak bij de gelovigen, die de ware lijdzaamheid bezitten door de Heilige Geest gewerkt. De onbekeerden hebben geen blij vooruitzicht op het einde der pelgrimsreis, zij weten niet waarom en waartoe zij lijden, zij weten niet, dat Gods wegen door lijden tot heerlijkheid leiden. De bekeerden echter hebben een vast doel voor ogen en dat doel is: *Gods wil*. Bij hen is 's Heeren wil de wil des Heeren.

Vragen wij naar de natuur, naar het wezen der ware christelijke lijdzaamheid, die God zelf Zijn lieve kinderen in 't hart schrijft, dan doet zich allereerst deze vraag voor: wat staat er tegenover deze lijdzaamheid? Wat heeft zij te verdragen en te verduren?

En dan is er geen ander antwoord dan: allerlei kruis en tegenspoed, allerlei angsten en aanvechtingen. Maar juist, te midden van dat alles, is het de heilige en heerlijke roeping van de christen het oog te vestigen op de eeuwige en onverwelkelijke kroon, die in de hemelen is weggelegd voor 's Heeren volk. Het kruis dat de Heere ons oplegt, moet gedragen worden, totdat Hij er ons van verlost, en het mag niet afgeworpen worden door ijdele zelf uitgedachte middelen en wegen. Geen voetbreed mag zulk een lijder voor duivel en wereld, eigen vlees en bloed, noch de gehele neerdrukkende macht van het zichtbare wijken, maar getroost en moedig moet hij zijn weg gaan door alles heen. Met God moet het gedragen worden wat God op de zwakke schouders legt. En dan bestaat de ware christelijke lijdzaamheid eigenlijk nergens anders in, dan in tegenstand te bieden aan elke tegenstand, die men ondervindt. Tegenstand des geestes alzo tegen de tegenstand en de vijandschap des vleeses; tegenstand des Heiligen Geestes in de gelovigen tegen de tegenstand en de verzoeking der zonde; tegenstand van het zaligmakende geloof, dat alles voor waarachtig houdt, wat de Heere gesproken en beloofd heeft, tegen de tegenstand der zichtbare dingen, die er voortdurend op uit zijn Gods waarheid te logenstraffen. Deze echte, Christelijke lijdzaamheid, dit van de Heere zelf gewerkte geduld staat vast als een rots te midden der baren. De golven bruisen er tegen aan en breken aan de voet van deze rots. Het zijn de golven, die breken, de rots blijft staan, want in de Heere Heere is een eeuwige rotssteen (Jesaja 26: 4). Gelijk aan het zand van de zeeoever, waarop de wateren neerstorten, die echter weer terug moeten keren naar de diepte, nadat het zand hen over zich heen heeft laten vallen met donderend geweld is het wezen der Christelijke lijdzaamheid. Zo ligt de weg van de strijder Gods: door alle diepten en afgronden heen!

En deze echte lijdzaamheid is niet gedwongen, maar geheel vrijwillig, gelijk ook de Heere Jezus sprak: *de kelk die de Vader Mij gegeven heeft, zou Ik die niet drinken?* Deze echte lijdzaamheid is rustig, zoals wij lezen in Psalm 62 vers 2: *Immers is mijn ziel stil tot God; van Hem is mijn heil*. De lijdzaamheid is verheugd, ja nochtans verheugd, ook onder 't wenen, als de tranen haar over de wangen rollen. Zoals wij ook lezen van de jongeren van de Heere Jezus: *dat zij verblijd waren daarover, dat zij waardig geacht waren om Zijn Naam versmading te lijden*. Omdat de Heilige Geest in de gelovigen Zijn sterke weerstand aan alle angst, nood en zorg biedt, kan de christelijke strijder de vreugde niet verzaken, die hem vervult, als hij de vijand vervolgen mag. Ja, hem met heilige moed trotseren kan om zo staande te blijven in de volle wapenrusting Gods! Jonge soldaten zijn altoos wat woelziek en onrustig, maar niet alzo de oude strijders! Die roepen de jonge soldaten altoos toe: *weest rustig! blijft vast staan, waar u staat, tot het commando komt vooruit te gaan*. En juist tegen dit

onbewegelijke "blijven staan", ook te midden van de dichtste kogelregen, breekt de macht van 's vijands aanvallen.

De echte lijdzaamheid volhardt tot het einde. Zij heeft, zoals Jakobus hoofdstuk 1 vers 4 zegt, *een volmaakt werk*, volmaakt niet op die wijze, zoals de dwaze mens van volmaaktheid droomt, maar zo, dat zij blijft staan totdat zij het veld heeft behouden. Want de echte van God gewerkte lijdzaamheid duurt even lang als het haar opgelegde kruis, en niet voordat de Heere het zware kruis van de schouder neemt, neemt de lijdzaamheid een einde.

Waaruit ontspruit nu deze lijdzaamheid? Zij ontspruit uit het geloof, uit het echte, zaligmakende, van God gewerkte geloof. Zij komt daar vandaan, dat men zich vergenoegd voelt in zijn God. Toen de Heere zijn Asaf in het heiligdom bracht, sprak die man Gods het luid uit: *ik ben een groot beest voor U! Ik ben niet meer waard dan een dom en ongeleerd kalf, maar nu heeft U mijn oog aanschouwd en als ik U maar heb, vraag ik naar hemel noch aarde!* Hij is alzo tevreden in zijn God. Want dat weet de gelovige, dat hij een verzoende God en Vader heeft in de hemelen, en zendt Die mij nu zulk een zware bestrijding op de hals, welnu, dan moet ik er mij in Zijn kracht doorheen zien te worstelen. De vijanden zijn zo talrijk en stellen alles in het werk, om mij arme, moede strijder van de goede weg af te dringen! En o, de echte lijdzaamheid, die volhardend het hoofd biedt aan de macht der duisternis, is geen vrucht van 's mensen akker, maar van het zaligmakend geloof. Dat alleen de mens vergenoegd in zijn God leert te zijn en zichzelf te verloochenen.

Ach, welk een zwaar stuk; spreekt mij daar niet van, zegt u misschien.

Neen, lezer, dat is zulk een zwaar stuk niet, als de ziel maar in de school des Heiligen Geestes is. En o, indien de Heere Heere uw Schat en Erfdeel is, wat hebt u dan zelf te beduiden? Wat is uw eigen ik dan nog waard bij zulk een God vergeleken? Als ge weet, dat u genade bij uw God hebt gevonden, laat men u dan maar vrij in een hoek dringen, laat een gehele wereld u dan miskennen en verwerpen, wat kan u dat schaden? En nochtans deze heilige lijdzaamheid, deze rust in God, zij ligt niet in 's mensen macht, zij is een gave Gods. Met andere woorden: zij is een werk des Heiligen Geestes.

Deze lijdzaamheid is geen inwonende hebbelijkheid der gelovigen, maar omdat de Heilige Geest woning heeft in de verlorene ziel en bij haar blijft tot in eeuwigheid, zo blijft ook de lijdzaamheid; die nooit ontbreekt, waar in het leven der gelovigen de nood aan de man komt. En de vrucht van deze lijdzaamheid is, dat de wil Gods gedaan wordt.

Wij willen ons eens enkele ogenblikken op het standpunt van een strijder verplaatsen. De Heere Jezus heeft immers ook Zijn soldaten, en welgelukzalig wie deze eretitel dragen mag! Stel u nu eens het leven voor van een soldaat in oorlogstijd, in het open veld. Kan die naar zijn eigen wil vragen? Eén doel heeft hij in 't oog, waarvoor hij honger en dorst, koude en ontberingen van allerlei aard, kogelregen en zwaard, vijandelijke aanvallen, ja alles verdraagt, en vast en manmoedig blijft staan op de post waarop hij geplaatst is. Het gaat om de eer des Konings, om het vaderland! En naar iets anders kan zulk een soldaat niet vragen. Zo zijn ook de ware soldaten van Jezus Christus; en die hebben nog een andere strijd te strijden! O wat moet zulk een strijder niet uitstaan! Maar hij verduurt het alles, omdat hij zijn heilige roeping kent. Ja, ook in de geestelijke strijd is de hoofdzaak goedsmoeds te zijn en blijven. En voorwaar! daar heeft de krijgsknecht van Jezus Christus ook alle oorzaak toe. Want wat de aardse soldaat niet weet, dat weet de krijgsknecht Jezus Christus, namelijk dat de

overwinning zeker is. In het moerbeziëndal stellen zij Hem tot een fontein en gaan van kracht tot kracht voort, ook al schijnt het van de ene verloren veldslag in de andere te gaan! Onze grote God en Zaligmaker in de hemelen laat zich door Zijn apostelen: *de God der lijdzaamheid en der vertroosting noemen* (Rom. 15 vers 5). Daaruit kunt u zien, wie de Bron der ware lijdzaamheid is, en ook wat haar vrucht is: namelijk dat de vijand niet juiche, dat de stad niet ingenomen worde, dat het vaandel niet verloren ga! Deze vrucht der lijdzaamheid is de roem en eer Gods, zoals ook David betuigt: *eer ik verdrukt werd, dwaalde ik, maar nu onderhoud ik Uw woord*. Tot roem en eer Gods moet de gehele strijd aflopen. Alle vijandschap, die de Heere over de Zijnen laat komen, dient alleen daartoe, dat de duivel gewaar wordt, welk een meesterstuk der genade Gods een waar kind van God is! En hoe zulk een zwak en ellendig wormke heerlijk doorbreekt, waar men meende: er zal geen stuk van terecht komen.

Daar nu de ware lijdzaamheid een gave Gods is, een werk des Heiligen Geestes, en als zodanig gepaard gaat met geloof en heilige liefde, zo moge een ieder zich onderzoeken, of hij deze lijdzaamheid kent en bezit. Niet als een op zichzelf staande deugd, want van een zodanige kan een ieder de mond vol hebben, er een schoon tafereel van ophangen en menen: deze deugd bezit ik ook, ik ben een door en door geduldig man. Maar o wee, als deze het vuur eens te nabij komt! Op de parade is het maar een kleinigheid een held te zijn, maar spreken wij daarvan als de nood eens werkelijk aan de man komt!

Hoe komt het, dat zoveel Duitse bisschoppen, die eerst met luide stem op het in 1870 te Rome gehouden Concilie geprotesteerd hebben tegen de leer van *'s Pausen onfeilbaarheid*, eindelijk toch hebben toegegeven? Omdat zij niet hadden wat de Heilige Schrift geduld of lijdzaamheid noemt, namelijk het volharden, het standhouden te midden des vuurs. Maar ik vraag u: wordt de soldaten, als zij ten strijde trekken, ook wittebrood, wijn en andere lekkernijen nagedragen? Moet de soldaat in 't veld niet vaak honger lijden? Maar bovendien, wat waagt men eigenlijk met de levende God? Immers niets, geen haar breed waagt men met de Heere. Een soldaat draagt weinig meer bij zich dan zijn wapenen en zijn mantel, op de rug zijn ransel, en die moet hij in de hitte van de strijd nog vaak ver weg werpen, maar het commando, dat heeft en kent hij, en daarmee gaat hij in de heetste strijd! En ook van de soldaat van Jezus Christus geldt het: *zijn brood wordt hem gegeven, zijn wateren zijn hem gewis*. Jesaja 33 vers 16. *God de Heere is een Zon en Schild, de Heere zal genade en ere geven; Hij zal het goede niet onthouden degenen die in oprechtheid wandelen*. Psalm 84 vers 12. Nu dan, op Hem, de levende God hopen!

Nu is dit nog een eigenschap der ware lijdzaamheid, dat zij hoopt en hopende volhardt tot het einde. Lijdzaamheid zonder hoop is geen lijdzaamheid en de hoop beschaamt niet. Want, zegt de Schrift: Hebr. 10 vers 36, *gij hebt lijdzaamheid van node, opdat gij, de wil Gods gedaan hebbende, de belofte moogt wegdragen*. En wederom Habakuk 2 vers 3: *Want het gezicht, zal nog tot een bestemde tijd zijn, dan zal Hij het op het einde voortbrengen en niet liegen; zo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen, Hij zal niet achterblijven!* Dat is echter een hopen, een verbeiden in lijdzaamheid gelijk Job ook sprak: *Ziet, zo Hij mij dode zou ik niet hopen?*

De lijdzaamheid is het sieraad van de Christen! Wat is het sieraad van de soldaat? In de veldslag is het zijn sieraad met bloed en stof bedekt te blijven staan, en alles te vergeten behalve het commando! Ja deze getrouwheid, dit vaststaan verwerft hem een ereteken en 's konings lof! *Daarom, laat ons met lijdzaamheid lopen de loopbaan, die ons voorgesteld is, ziende op de overste Leidsman en voleinder des geloofs*, Hebr. 12 vers 1c.

Het lijden, dat wij te verduren hebben, het vuur, waar wij door heen moeten - want wij moeten de tegenstander, die wij ontmoeten, goed in de ogen zien - komt van God! Ja lezer, dáárbij gebleven in leven en sterven: *alles komt van Zijn Vaderlijke hand*. Dat staat in de catechismus. O, laat u dat door de duivel niet uit de handen rukken. Als al het lijden alleen van God komt, dan heeft het ook een van God zelf gestelde grens. Tot aan deze grens mag de vloed komen, maar niet verder, tot aan de lippen stijgen de wateren, maar verder ook niet. De Heere leeft! De Heere helpt en ... o zo graag! En dat wel juist, als naar onze mening alles uit en voorbij is.

Het lijden is heilzaam, want in het lijden leert men zijn zonde en ongerechtigheid kennen, waarvan men vaak meende reeds lang verlost te zijn, want het lijden verbrijzelt het harde hart, zoals wij zingen: *'t is goed voor mij verdrukt te zijn geweest*. Zo leert men dan erkennen hoe nuttig de lijdensweg is, daar wij daardoor 's Heeren heiligheid deelachtig worden. En hoe heerlijk het is, dat te midden van dit alles ons een eeuwige kroon gevlochten wordt door 's Heeren hand. Daarom staat er ook in onze tekst geschreven: *Ziet, wij houden hen gelukzalig, die verdragen*. En in het voorafgaande vers: *Mijn broeders, neemt tot een voorbeeld des lijdens en der lankmoedigheid der profeten, die in de Naam des Heeren gesproken hebben*. En verder in het laatste gedeelte van het 11e vers: *Gij hebt de verdraagzaamheid* (dit woord beduidt hier niet, wat men gewoonlijk tolerantie noemt, maar lijdzaamheid) *van Job gehoord, en gij hebt het einde des Heeren gezien, dat de Heere zeer barmhartig is en een Ontfermer*. Wat het einde van 's Heeren weg met Job is geweest, dat weet u, en anders kunt u het lezen in het laatste hoofdstuk van het boek Job. Heeft die man Gods niet zeventvoudig alles terug bekomen?

Wie echter de ware lijdzaamheid bezit, weet het zelf niet, gelijk zij, die het ware, zaligmakende geloof bezitten en de hope der heerlijkheid, het ook niet weten, en het nochtans weten. Dat klinkt raadselachtig. Maar nog eens, de ware lijdzaamheid is het werk van de Heilige Geest.

Ach, de onbekeerde kan wel een zeer schoon gelaat vertonen naar het vlees, hij kan op zalvende toon zeggen: 'het is God, die mij dit alles opgelegd heeft; en wat heeft Jezus niet geleden, en wat ben ik, en het is om mijn zonden, dat dit of dat mij overkomt!' Maar ach, dat alles is dood, het is lippenwerk, geen leven uit de Hoogte.

Dat is echter leven uit God, als men te midden van alles op God blijft zien en op het einde des Heeren wacht. Het schijnt vaak een leugen te zijn, wat Gods woord zegt; nochtans is het eeuwige waarheid. Met dit "nochtans" van des Heeren woord door de kogelregen heen, o moede strijder! Het is alsof God het gebed niet hoort, maar nochtans Hij hoort en verhoort op Zijn tijd! Blijf hopen ook waar alles u toeroept: hier is geen hoop meer! En als u de laatste hoop ook nog ziet verdwijnen, hoop nochtans!

In een kind van God, dat niets in de hand heeft, maar in de ware lijdzaamheid volhardt, heerst voortdurend een hete strijd tussen vlees en geest. 'De Heere heeft mij begeven, de Heere heeft mij verlaten', zó klaagt het Sion des Heeren, Zijn arme kerkbruid! Aan mij is niets gelegen! werp mij maar overboord, roept Jona in het beslissende ogenblik. En door de gehele 77^e Psalm klinkt die bange vraag des harten:

Zou God Zijn gena vergeten?

Nooit meer van ontferming weten?

En daar het ons vaak bang is bij het gevoel hoe weinig lijdzaamheid wij hebben, willen wij ten slotte nog eens enige uitspraken van Job, dat grote voorbeeld van geduld, lezen en hoe hij klagen kon; hij van wie toch niemand zou durven zeggen, dat hem de ware, van God gewerkte lijdzaamheid ontbrak.

Slaan wij op Job 30 vers 20: “Ik schrei tot U, maar Gij antwoordt mij niet; ik sta, maar Gij acht niet op mij. Gij zijt veranderd in een wrede jegens mij, door de sterkte Uwer hand wederstaat Gij mij hatelijk. Gij heft mij op in de wind, Gij doet mij daarop rijden en Gij versmelt mij het wezen. Want ik weet, dat Gij mij ter dood brengen zult en tot het huis der samenkomst aller levenden.”

Zie, hoe kon Jakobus nu roemen van de verdraagzaamheid of lijdzaamheid van Job? Was dat dan lijdzaamheid, zó tot de Heere te spreken? Hoog boven al dit haast godslasterlijke klagen van Job, - dat gewis geen vrucht des Geestes was, - stond het met gouden letteren in de eeuwige Rotssteen gegraveerd: *Ik weet dat mijn Verlosser leeft. Amen.*

9. Het bloed van de Heere Jezus Christus

En het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonden. 1 Johannes 1: 7b

Er wordt hier, geliefden! van bloed gesproken. De Apostel Paulus zegt ergens: *dat er zonder bloedstorting geen vergeving der zonden is en dat onder het oude verbond alles door het bloed moest gereinigd en geheiligd worden.* Wij lezen daarvan Hebreëen 9: 22: “En alle dingen worden bijna door bloed gereinigd naar de wet en zonder bloed storting geschiedt geen vergeving” (naar de wet betekent hier onder de bediening van het oude verbond). De gehele inrichting van de tabernakel moest daarom met bloed ingewijd worden. Het woord des Heeren zegt ons, dat de ziel van de mens in zijn bloed is. Daar de zonde nu een eeuwige, dat is een eeuwigblijvende misdaad tegen God is, zo moet de ziel van de misdadiger ter aarde worden uitgestort, dat is, hij moet sterven. Ja, hij moet een gewelddadige dood sterven, zodat dit sterven niet is een zacht uitblazen van de adem, maar zo’n dood, waarbij werkelijk de ziel wordt uitgestort ter aarde.

De bezoldiging der zonde is de dood, dat wil zeggen, dat het bloed van de overtreder vergoten moet worden. Lezen wij dus in de Heilige Schrift iets van bloed, dan moeten wij dat niet met de dood op zichzelf verwisselen. Het bloed betekent de dood als straf voor de zonde. Tegenover Gods toorn over de zonde staat in de Heilige Schrift het bloed, dat vergoten moet worden. Wij lezen daarom Romeinen 5: 9: *veel meer dan, zijnde nu gerechtvaardigd door Zijn bloed, zullen wij door Hem behouden worden van de toorn.* Daarom schrijft de Apostel ook (Rom.3: 25): *Welke - namelijk Christus - “God heeft voorgesteld tot een verzoening, door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, door de verzoening der zonden, die tevoren geschied zijn, onder de verdraagzaamheid Gods.”* Zo zien wij de troon der genade als het ware opgericht in het bloed der verzoening. Bij de Apostel Petrus lezen wij (1 Petrus 1: 18 en 19): “Wetende, dat u niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost bent uit uw ijdele wandeling, die u van de vaderen overgeleverd is, maar door het dierbaar bloed van Christus, als van een onbestraffelijk en onbevlekt Lam.”

Laat ik het u nog eens herinneren, geliefden! Dat onder het oude verbond er geen vergeving der zonden kon plaatsvinden dan alleen met bloedvergieting. Het rund of schaap, dat als offerande gebracht werd, moest niet alleen gedood worden, maar het bloed moest uit het geslachte dier verwijderd worden en niet dan met vergoten bloed mocht de hogepriester het heilige der heiligen betreden. Ook wanneer er vogelen geofferd werden, zoals bijvoorbeeld bij de reiniging der melaatsheid, moest het bloed daarvan uitgedrukt worden ter aarde. Dat was bloed om bloed, zoals het ook was onder de bediening der wet, oog om oog, tand om tand. De zonde is een vreselijke misdaad tegen God gepleegd, zodat, wie tegen de Heere zondigt, Hem als het ware naar de kroon en het leven steekt. Daarom verdienen wij niets anders, dan dat ons bloed, dat is ons leven, uitgestort wordt ter aarde of er moet een ander bloed gevonden zijn dat vergoten wordt in de plaats van ons bloed, zodat het vreemde bloed de toorn van ons af en op zich neemt en wij in plaats van toorn zegening beërven.

O, geliefden, het wil zo bitter slecht in onze harten blijven, wij hebben het zo spoedig vergeten, dat er waarlijk bloed is, dat vergoten is in plaats van het onze. Wij kunnen daaraan de dood en de blindheid kennen die ons van nature eigen zijn en die ons ook

na ontvangen genade blijft aankleven, tenzij de Heilige Geest ons voortdurend ogen voor hetgeen op Golgotha geschied is, geeft.

Op werelds, staatkundig gebied blijft een Koning wel denken aan het vergoten bloed van zijn soldaten.⁶ En dit vergoten bloed - ik zeg niet de dood van zijn soldaten - blijft een zekere werking uitoefenen ter ere, niet alleen van hun koninklijke veldheer, maar ook ter ere van het ganse vaderland. Dat is een daadzaak, een voldongen feit, dat wij niet vergeten mogen, zo wordt er gewoonlijk gezegd. Is het bloed der soldaten vergoten op de bodem van de vijand, zo zal de koning daar wraak over nemen en het land, waarin dat bloed is vergoten, zal daarvoor moeten boeten. Zo'n vergoten bloed kan zijn werking eeuwen lang hebben.

Wij willen daarmee zeggen, dat onze in de oorlog gevallen de oorzaak zijn van ons leven, van onze redding. Ik zeg hiermede niet teveel, maar de eenvoudige waarheid en ik breng u die onder het oog, opdat u er een juiste voorstelling van mag krijgen wat het betekent, dat het bloed, het vergoten bloed van onze Heere Jezus Christus, dat vloeide in Gethsémané, in het rechthuis van Pilatus, aan het kruis op Golgotha, waar Hem handen en voeten werden doorboord, het bloed dat door de doornen van de doornenkroon over Zijn gezegend aangezicht vloeide, - en met water vermengd uit de wonde in Zijn zijde tevoorschijn drong, - dat dit bloed een eeuwig werkende, eeuwig geldende kracht heeft, aan tijd noch plaats gebonden.

Toen het volk Israël de wet ontving, heeft het geen bloedige offerande gebracht. Het eerste offer, waarbij bloed werd vergoten, was het morgen- en avondoffer, alzo een dagelijks offer, dat dagelijks opnieuw aangebracht moest worden, zo dikwijls de mens door zijn geweten geplaagd en van zijn zonden en ongerechtigheid overtuigd was. Om Gods toorn te stillen mocht geen andere offerande gebracht worden dan bloed, het bloed van een onbevlekt lam, rund of vogel, of de as der verbrande koe, en alleen zo'n offer zag de Heere aan als Zijn toorn ontbrand was tegen de ongerechtigheid van Zijn volk. De Heere heeft ook in de wet van Mozes geen ander rantsoen tot verzoening der zonden en ongerechtigheid van Zijn volk. De Heere heeft ook in de wet van Mozes geen ander rantsoen tot verzoening der zonden en ongerechtigheden bevolen dan bloed.

Het was echter niet het bloed van de overtreder, dat als losgeld betaald moest worden, het werd ook niet geëist, dat hij zichzelf insnijdingen zou maken om door zijn eigen vergoten bloed Gods toorn te stillen. Want dit bloed was immers onder de vloek, het was vergiftigd door de zonde en dus door en door onrein en bedorven en zo'n bloed kon God niet aannemen tot stilling van Zijn rechtvaardige en heilige toorn.

De Heere had dus geen andere weg ingesteld dan het slachten van rund of schaap, als afschaduwing van dat enige en eeuwig voor God geldende offer dat eens op Golgotha zou gebracht worden en het bloed van deze geslachte offerdieren moest uitgestort worden in het bekken, dat zich rondom de voet van het altaar bevond. Dit was onder het oude verbond, onder de wet van Mozes, de manier waarop Gods toorn verzoend werd.

De Heere heeft onder het oude verbond - ik moet dit herhalen want men is het voortdurend weer vergeten - niets anders willen noch kunnen aannemen. Bekering noch wedergeboorte kon Hij als offerande aannemen van des mensen handen, want waar die aanwezig waren - en bij de gelovige Israëliet ontbraken die zeker niet -

⁶ Deze woorden werden uitgesproken de 29ste Januari 1871, dus de dag na de overgave van Parijs aan de Duitsers. Red.

waren die immers een gave Gods, het werk van de Heilige Geest. Van de mens kon God dus niets aannemen; geen werk, geen traan, geen zucht, geen bloeddruppel van de mens is ooit in staat geweest Gods toorn tegen de zonde te stillen. Er was maar één zaak, die Hij ingesteld had om de schuld uit te delgen en vrede te geven en dit éne was bloed. Dit bloed der bokken, runderen en lammeren reinigde wel, doch alleen als een beeld der enige offerande van Christus, maar deze reiniging was slechts van korte duur en voor elke opnieuw gepleegde zonde moest opnieuw een offer gebracht worden en dat wel altijd weer een offerande van bloed. Zulke offeranden kunnen echter op de duur het geweten geen rust verschaffen. Op het ogenblik was men dan gerust gesteld, maar morgen kwam er nieuwe zonde op uit het hart en overmorgen weer en dan moest men telkens een nieuw offer brengen zonder ooit vaste grond en bodem onder de voeten te krijgen.

Tegenover al deze offeranden, waarbij de regel gold: bloed voor bloed, predikt het nieuwe verbond, het verbond der genade, ons van één bloed dat eens en voor altijd vergoten is voor des Heeren aangezicht. Dat bloed spreekt van niets dan van ontferming en genade, van een bloed, dat eeuwig spreekt, een eeuwige werking heeft, voor eeuwig rechtvaardigt, voor eeuwig heiligt, voor eeuwig rein maakt van alle zonden.

Daarom, geliefden, zoek het niet in uw werken, maar vlucht naar Golgotha, zoals u bent, en beken het vrij uit: 'ik heb de eeuwige dood verdiend door mijn zondige aard zowel als door mijn daadwerkelijke zonden, ik heb mijn gehele leven lang alles bedorven en bederf nog voortdurend wat God de Heere goed gemaakt heeft. Het is dus mijn rechtvaardig vonnis, dat ik sterven moet en dat mijn bloed uitgestort wordt voor des Heeren aangezicht. Ik kan de schuld die op mij ligt, niet uitdelgen, ik kan die onmetelijke rekening niet voldoen, zodat het handschrift der zonden, dat tegen mij getuigt, verscheurd wordt. Ik kan niet één goed werk tot stand brengen, geen traan, geen welgemeende waarachtige traan storten, geen zucht, geen gebed kan ik uit mijzelf voortbrengen om God daarmee te verzoenen en met mijn inwendig geestelijk leven staat het heden zó en morgen weer anders.'

Daarom kon God niets anders aannemen tegen de zonde dan dat éne bloed der verzoening, dat betere dingen spreekt dan dat van Abel! Het bloed van de Heere Jezus Christus blijft zijn kracht uitoefenen. Het blijft gelden ook daar waar u het door kommer en harteleed niet kunt aannemen, als ook voor u geldende, het blijft gelden, ook waar u, door zonde en schuld neergebogen, van ver staat, op de borst slaande, u zelf moet veroordelen in stof en as. En als u de moed ontzinkt om het oude, welbekende en beproefde woord: *het bloed van Jezus Christus de Zoon van God maakt ons rein van alle zonden*, op de lippen te nemen en op uzelf toe te passen.

Dit bloed is er nog, echter niet alsof het nog vergoten, nog uitgestort werd, want sinds Zijn hemelvaart zit de Heere Jezus Christus met Zijn verheerlijkt lichaam ter rechterhand Gods. Maar het eens op deze door ons bewoonde aarde vergoten bloed van de Heere Jezus Christus, blijft gelden als vloeide het nog, het werkt, alsof het uit de wonde uit Zijn zijde stroomde en van Zijn handen en voeten droop; evengoed alsof het nog met de zweetdruppelen in Gethsemané uit Zijn gezegend voorhoofd geperst werd.

Ja, dit bloed heeft een blijvende, eeuwig geldende waarde. Dit betekent, dat het op Gods bevel vergoten is, dat het een voldongen feit is, en dat dit door God de Heere gehandhaafd wordt in de gemeente in de verkondiging van Zijn woord. Dit is de weg, waarin verslagen en verbrijzelde harten tot zichzelf inkeren en het in oprechtheid leren zeggen: weg met mijn bloed, alleen het bloed van de Heere Jezus Christus is het enige

dat ons rein maakt van alle zonden, het enige ook, dat geldt voor des Heeren aangezicht. Dat bloed alléén doet het en dat is genoeg.

Want wiens bloed is het, waar hier de Apostel Johannes van spreekt? O, dat is geen gewoon offerbloed, dat is niet het bloed van een rund of een schaap of een vogel.

- Het is bloed van Hem, wiens Naam *Jezus* is, het bloed dus van Hem, die Zijn volk zalig maakt van hun zonden.
- Het is het bloed van Christus, de enige *Hogepriester*, van Hem, die medelijden kon hebben met al onze zwakheden, daar Hij in alle dingen verzocht is geweest gelijk als wij, uitgenomen de zonde.
- Het is het bloed van onze hemelse *Borg en Middelaar*, die het wilde vergieten om aan de eis te voldoen van de rechtvaardige Rechter, die de zondaren draagt voor Zijn vierschaar. Voor het volk, dat Hem gegeven is voor alle eeuwigheid, wil Hij opkomen in het gericht en alles voor hen voldoen, zodat er geen penning meer overschiet die niet is betaald.
- Het is het bloed van Christus, onze eeuwige *Koning*, die alzo Zijn eigen bloed voor Zijn land en onderdanen vergoten heeft. Ik beroep mij hiermee op de geschiedenis: het bloed van een vorst, dat vergoten werd ter liefde van het volk, wordt nooit en nimmermeer vergeten door het dankbare volk, dat in heilige geestdrift ontbrandt als het hun wordt toegeroepen: uw koning heeft voor u gebloed! Het bloed van Jezus, onze Koning, werd vergoten in de hete strijd tegen Gods toorn, tegen duivel en wereld. Dit bloed van onze hemelse Koning blijft werken en schenkt nieuw leven, nieuwe ademtocht aan alle neergebogen, moedeloze en beangstigde zielen, die diep in hun bloed verzonken liggen en die van niets anders weten dan dat zij de vloek, dat zij de eeuwige dood verdiend hebben.
- Het is echter ook het bloed van de *Zoon van God*. God heeft dus Zijn eigen Zoon niet gespaard maar heeft Hem voor ons allen overgegeven (Rom.8: 32). Het is dus Gods eigen Zoon, die Zijn bloed voor Zijn volk vergoten heeft. Wat zou dan de Vader, die als Rechter over ons zit, aannemen dan het bloed van Zijn eniggeboren Zoon hetwelk naar Gods eeuwige wil en raadsbesluit, vergoten is, tot onze reiniging en afwassing?

Waar dit bloed spreekt, legt het alle aanklachten en aanslagen van de duivel, alle veroordelende vonnissen, alle vervloekingen der wet, alle verschrikkingen van de dood eeuwig en voor altijd het stilzwijgen op. Dat is echter wat dit bloed spreekt: *Vader! Laat deze niet in het verderf dalen want Ik heb verzoening voor hem gevonden.* Dit is verder de taal van dit bloed: *de Heere schelde u, u satan! ja, de Heere schelde u, Die Jeruzalem nog verkiest.* Dit bloed geldt alleen in de vierschare Gods, als grond voor vrijspraak. Dat heeft voor alles betaald en God neemt het bloed van Zijn Zoon als betaling aan en niets anders dan dat. Dat bloed brengt niet alleen vrede aan, toen wij in het begin van onze bekering vergeving en kwijtschelding van onze zonden ontvingen, tien, twintig, dertig, veertig jaren geleden, evenals of wij van toen af geen behoefte meer aan reiniging door en in dat bloed zouden gehad hebben. Nee!

De gemeente Gods heeft in dit bloed een voortdurend bad der reiniging ontvangen. Daarvan lezen wij bij de profeet Zacharia, hoofdstuk 13: 1: “Te dien dage zal er een fontein geopend zijn voor het huis Davids, voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinheid.” Dit is de voortdurende werking van het bloed in de gemeente. Het is een bad der reiniging, een verkwikkend en zuiverend waterbad, een

heilsfontein vol heerlijke verkoeling en reiniging, waarin het de ziel gaat als de blindgeborene, die naar het water van Siloam gezonden werd en ziende terugkeerde.

Laat ons daarom niet denken: o, het bloed van de Heere Jezus, daar hadden wij allen mede te doen bij onze eerste bekering, toen wij voor het eerst de vergeving onzer zonden smaakten! Nee, zo moeten wij ons de zaak voorstellen: wij zondigen dagelijks tegen de Heere, met gedachten, woorden en werken. Een treurige waarheid; zeker, maar een waarheid, die door niemand, die in de school van de Heilige Geest is, zal worden ontkend. Nu is er echter in het bloed van de Heere Jezus Christus een eeuwig waterbad geschonken. Dat maakt ons voortdurend rein van al onze zonden.

Verstaat het toch: er staat niet bij: *indien u gelooft*, alsof u eerst door uw geloof dit waterbad daar moest stellen, maar dat waterbad is er! Wie het nu in zijn onreinheid niet langer kan uithouden, hem zal de Heilige Geest zeker nergens anders heendrijven dan naar dit waterbad om daarin heiliging en reiniging te vinden.

Dit bloed reinigt, dat wil zeggen, het heiligt, het maakt rechtvaardig voor God, het deelt een onvergankelijke schoonheid mede, het maakt heerlijk, onberispelijk, onschuldig in Gods ogen.

"Maar ach" zult u mij zeggen, "ik zie niets dan zonde, voortdurend zie ik allerlei bij mij en in mij, dat ik moet veroordelen en afkeuren."

Ja, als u van dit éne reine en reinigende waterbad, van deze enige heilsfontein u laat afhouden, zeker, dan zult u in uw onreinheid omkomen! Alle volkeren, die de reinheid en zindelijkheid hoog houden hebben van oudsher grote waarde aan goed en rein water gehecht. Alle goede huisvrouwen verstaan het wassen en reinigen en nogmaals wassen, bijzonder van het lijnwaad en het huislinnen; en is het goed gereinigd en te huis bezorgd, dan dient het aan het einde van elke week om de mens opnieuw rein te bekleden. Iedere goede huisvrouw wrijft en reinigt alles, wat in haar huis is, opdat 's zondags alles van reinheid blinke, maar dan volgt weer de maandag en alle andere dagen der week en dan wordt alles weer vuil en onordelijk, maar dat verhindert geen goede huisvrouw om altijd weer aan het afwassen en reinigen te blijven. Zij werpt haar huisraad niet weg omdat het onooglijk is geworden door de stof en de wasem die daaraan kleeft; integendeel, het wordt voortdurend alles weer rein gemaakt. Niemand zal zeggen dat het water en de zeep, die hieraan besteed worden, verloren zijn. Integendeel: het voorwerp, dat het meest reiniging behoeft, zal door de goede huisvrouw het ijverigst onderhanden worden genomen. Zij zal zich liever de handen kwetsen dan het onreine goed te verbranden.

Ik herhaal het: ieder die de onreinheid liefheeft, komt tenslotte in zijn onreinheid om, dit geldt zowel van gehele volkeren als van bijzondere personen. Al maakt men echter huisraad nog zo grondig rein, het blijft echter toch niet rein maar men duldt de onreinheid niet en wendt voortdurend het gepaste middel daartegen aan. Zo blijft ook in de gemeente Gods het bloed van Gods Zoon voortdurend zijn reinigende kracht uitoefenen. Daarom zijn er in de gemeente Gods wel voortdurend onreinheden en ergernissen aanwezig maar de Heere laat het aan de reiniging in het bloed des kruises niet ontbreken. Daarom ook staat er niet: het bloed van Jezus Christus des Zoons Gods maakte, maar "maakt" ons rein van alle zonden.

Weet u nu hoe het op aarde toegaat met het rein maken en rein houden van allerlei zaken, dan kunt ge u ook eens enigszins voorstellen hoe het rein maken in de hemel geschiedt. Of u dat bij uw grote onreinheid, bij de menigte van uw overtredingen kunt aannemen voor u zelf, is een andere vraag. Eén ding is zeker: *u kunt uzelf niet rein maken door eigen kracht of door zelf opgelegde boetedoeningen*. Die kunnen niet uitwissen wat gebeurd is, noch het gebeurde goedmaken. Wel is het een kenmerk van

het leven dat van boven komt, dat men berouw heeft en smart gevoelt over de zonden, maar dit berouw, deze zondensmart, kunnen u niet rein maken, uw boetedoeningen en al uw tranen, al uw werken, evenmin.

Het staat daar met eenvoudige woorden: *het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, maakt ons rein van alle zonden.* Dit bloed, geliefden! Doet het alleen, iets anders kan voor God niet bestaan.

Alzo nogmaals de vraag: *hoe kan ik rein zijn, daar ik toch door en door onrein ben?* En ik heb geen ander antwoord voor u dan dit: het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, maakt ons rein *van alle zonden.* O, ik zou het wel aan iedere huisvrouw willen vragen: gooit u een stuk linnen weg omdat er na het eerste wassen een vlek in is overgebleven of rust u niet, voordat door herhaald wassen en wrijven ook deze onreinheid verdwenen is? Zij zal immers des te meer vlijt aanwenden om ook het laatste spoor van onreinheid onder haar vlijtige handen te laten verdwijnen. Dit is de aard van een goede huisvrouw.

Zo is het ook met het reinigen in het bloed van de Heere Jezus gelegen. Ook Hij laat niet het geringste vlekje aan de Zijnen kleven, dat Hij niet zou reinigen en wegnemen. Daarom staat er ook niet: Hij maakt ons rein van deze of gene, maar wel van *alle zonden.* Geen zonde wordt hier uitgesloten. Het bloed van de Heere Jezus Christus maakt ons rein van de zonden onzer jeugd, van de zonden van onze hogere leeftijd en die ons in onze hoge ouderdom nog aankleven, zonden uit zwakheid bedreven of moedwillig gepleegd; dat bloed reinigt die alle!

Christus' bloed maakt ons rein, ons? Wie zijn deze "ons"?

Daar verheft zich opnieuw de vraag: is het wel voor mij?

Ja, zo u het kunt geloven en dan geldt het, met de bedroefde vader uit het Evangelie te antwoorden: *Ik geloof Heere! kom mijn ongeloof te hulp!* Dit ene moet ik u echter nog meedelen, opdat u begrijpt voor wie het door God ingestelde waterbad is. De woorden, die onze tekstwoorden voorafgaan, luiden aldus: *maar indien wij in het licht wandelen, gelijk Hij in het licht is, zo hebben wij gemeenschap met elkaar.* Om dus gemeenschap te hebben aan het Woord en gemeenschap onder elkaar te oefenen, om deel te hebben aan die Goddelijke heilsfontein van het bloed van de Heere Jezus Christus, daartoe behoort, *dat wij in het licht wandelen gelijk Hij in het licht is.* Wat wil dat zeggen?

Al wat openbaar maakt, is licht en eerst bij dat licht, dat van God uitgaat, worden wij gewaar, dat wij allen van nature vloek- en verdoemeniswaardige zondaren zijn, en dat wij, aan onszelf overgelaten, niets anders kunnen doen dan de Heilige Geest bedroeven. Het licht des Heeren maakt alles openbaar en bij dat licht leren wij inzien, dat al onze pogingen en inspanningen tenslotte op niets anders uitlopen dan dat onze onreinheid en ongerechtigheid nog toeneemt.

Ach, wat zou er onder de behandeling met zeep en water terechtkomen van het linnen, als deze reiniging geschiedde door iemand, die van zo'n arbeid geen kennis of verstand heeft? Het goed zou onrein blijven, blijvend geel en onzuiver worden en eindelijk als onbruikbaar terzijde moeten worden gelegd. Het licht, het licht des hemels, maakt het wel openbaar, dat alle eigenwillige en zelf uitgedachte werken der mensen, die buiten het bloed van de Heere Jezus omgaan, op grotere onreinheid uitlopen.

Nog eens: *al wat openbaar maakt, is licht* en God woont in het licht. Hij handelt niet anders dan elke goede huisvrouw. Zal die het gewassen goed aannemen als het thuis wordt gebracht en er nog vlekken in zijn? Nee, zij wil alles rein en zuiver hebben.

Wandelende in het licht leren wij dus inzien, dat God rechtvaardig en heilig is en dat Hij geen onreinheid in ons duldt.

Verder moeten wij leren inzien en ondervinden, dat, als onze pogingen om ons linnen rein te krijgen, nergens op uitlopen dan om het tot in de grond te bederven. Wij leren verder bij het licht des Heeren, dat wij niets vermogen dan onze schuld dagelijks groter maken en dat geldt van alle vlees, ook van hem, die voor de allerheiligste doorgaat. De Heere verwacht ook niets van ons, Hij weet het nog beter dan wij, dat wij niets zijn dan stof, aarde en as. Wandelen wij nu door Zijn genade in het licht des Heeren, zo zullen wij al spoedig ontdekken, dat er geen enkele zonde is, waarin wij, zo Hij ons niet bewaart, niet zouden vervallen; daarom moeten wij onszelf verfoeien en wegwerpen en met ons eigen hartebloed het vonnis ondertekenen, dat wij niets verdiend hebben dan de eeuwige dood.

Maar bij de glans van dat licht, waarin God woont, zullen wij ook leren inzien, dat er daar boven in de hemel maar één betaling geldt, maar één rantsoen in aanmerking komt, maar ook, dat er daarboven een Borg en Middelaar is, Die voor ons optreedt bij God. Ja, bij dat licht zullen wij het leren uitroepen: 'daar sta ik, verdoemeniswaardige zondaar, die mijn eigen vonnis moet ondertekenen. O, wat zal zo'n arm mens dan ondervinden?'

Wil ik het u eens zeggen, o arme, voortgedreven ziel, o Sion, dat meent van God verlaten en vergeten te zijn? Hij zal u zeer vriendelijk vragen: *bent u tevreden met het bloed van Mijn Zoon?*

En op uw antwoord: *ja Heere!* zult u vernemen: *Welaan, dan ben Ik ook tevreden met u.*

O, geliefden! Waar wij zo komen te staan en in dit licht wandelen, zeker, daar zullen wij ook als liefhebbende broeders en zusters samen omgaan als kinderen van één Vader en tegenover onze dagelijks terugkerende zonden en onreinheid, geen andere reiniging en geen andere uitkomst hebben dan dat het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, ons rein maakt van alle zonden.

Dan leren wij reeds hier bij aanvang samen de lofzang aanheffen, die wij eeuwig samen zullen zingen: *Gij zijt geslacht en u hebt ons Gode gekocht met Uw bloed!* Amen.

10. De trouwe Getuige in de hemel

Bij gelegenheid van het Paasfeest

Wij lezen in het vierde, vijfde en zesde vers van het eerste hoofdstuk der Openbaring het volgende:

“Johannes aan de zeven gemeenten, die in Azië zijn: genade en vrede zij u van Hem, Die is en Die was en Die komen zal, en van de zeven Geesten, Die voor Zijn troon zijn. En van Jezus Christus, Die de getrouwe Getuige is, de "Eerstgeborene uit de doden", en de Overste der koningen der aarde. Hem, Die ons heeft liefgehad en van onze zonden heeft gewassen in Zijn bloed, en die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader; Hem, zeg ik, zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen.” Openbaringen 1: 4 tot 6

Geliefden.

Wij willen met het oog op het naderend Paasfeest met elkaar betrachten deze vriendelijke woorden: *genade en vrede zij u van Jezus Christus.*

Wij kunnen daaruit zien, dat deze, onze Heere Jezus Christus, geen dode, maar een levende Heiland is, die niet in het graf is gebleven, maar leeft tot in alle eeuwigheid. Wij willen u Hem voorhouden *als de getrouwe Getuige, de Eerstgeborene uit de doden, als de Overste der koningen der aarde.*

Wij willen tot onze troost zien wat hier van de Heere Jezus Christus betuigd wordt, namelijk dat Hij ons, arme en doemwaardige zondaren, heeft liefgehad. Deze Zijn liefde jegens ons heeft Hij niet onbetuigd gelaten. *Want Hij heeft ons,* zegt Johannes, *van onze zonden gewassen met Zijn bloed.* En dat is Hem nog niet genoeg geweest, maar, nadat Hij uit de doden is opgestaan, heeft Hij ons, die Hem toebehoren, met Zich gezet in de grootste macht en heerlijkheid, *want Hij heeft ons gemaakt tot koningen en priesters.* Dit heeft Hij volgens hetgeen Johannes verder zegt, niet gedaan voor het oog der mensen, maar *"Gode, Zijn Vader",* opdat wij door deze heerlijke verkondiging van onze levende Zaligmaker en Verlosser opgewekt worden zouden, *Hem ere te geven, die Hem toekomt nu en in alle eeuwigheid.*

Ik houd u dus, deze levende Christus voor, van Wie, evenals van de Vader, en van de Heilige Geest met Zijn Zevenvoudige werking, in de Gemeente genade en vrede afdaalt. Ik houd u deze onze Heere Jezus Christus, Wie het graf niet heeft kunnen houden voor. Ja, ik stel Hem u voor ogen, als stond Hij in ons midden, Hij, van Wie de Apostel Petrus aan de verstrooide vreemdeling schreef: *Die gij niet gezien hebt, maar nochtans liefhebt met een onuitsprekelijke en heerlijke liefde.*

Om hiervan iets te verstaan, moet men door de Heilige Geest zijn eigen verdorven en verloren toestand hebben leren kennen, zodat men in zijn ellende en doodsnoed niet meer wist wat te beginnen omdat men bij zichzelf niets meer vond dan een eeuwig omkomen. Men zocht redding en uitkomst bij de schepselen, bij vlees en bloed, maar men vond die niet. Men zocht het in allerlei eigenwillige, op menseninzettingen en niet op 's Heeren wet gegronde werken, die men dan met de naam der heiligheid doopte, zonder evenwel het voorgestelde doel te bereiken of men zocht het een tijd lang in allerlei weelde en overvloed van het aardse leven, echter zonder daarin bevrediging voor zijn arme ziel te vinden. Want men miste bij dat alles de enige

Zaligmaker, die volkomen zalig kan maken degenen, die door Hem tot God gaan en in Wie men alles heeft, wat tot de zaligheid nodig is. Men had wel van Jezus horen spreken, maar Hij was het hart toch onbekend en onbemind. Ja, in elk opzicht een vreemdeling gebleven, totdat Hij, de eeuwige Goede Herder ons Zelf opzocht, toen wij als verloren schapen in de woestijn, ver van Hem en ons eeuwig heil, rondwaalden; totdat de Heilige Geest ons leerde, Hem achterna te schreien en te roepen: *mijn Jezus! Waar zijt Gij? Waar zijt Gij?* En Hij ons vriendelijk toeriep: *Hier ben Ik, o Mijn schaap, dat Ik heb liefgehad van voor de grondlegging der wereld!*

Ja, toen vond de Herder dat verloren schaap, toen sprong het schaap Hem in de armen en riep Hem toe: *hoe is Uw naam?* En het antwoord luidde: ‘Vraagt u naar Mijn naam? Die Naam is Wonderbaar, die Naam is Jezus en Ik maak Mijn volk zalig van hun zonden en nadat Ik ben opgestaan uit de dood, die Ik om hunnentwil gesmaakt heb, ben Ik gezalfd met olie der vreugde boven Mijn medegenoten. Zo vaak als u bij Mij komt met al uw zonden en ellenden, zal Ik u aan deze welriekende balsem, aan deze vreugde-olie laten ruiken en u zult gezond worden.’

Ziet u, zo spreekt onze levende Heere en Heiland tot de ziel, die meent in haar druk om te komen. Ja, Hij leeft! Hij is niet in het graf gebleven! Hij is geen denkbeeldige persoon, geen hersenschim, maar Hij leeft en Hij zit, met ons vlees en bloed bekleed, in de hemel ter rechterhand des Vaders. Vandaar uit kan Hij ons zien, horen, verstaan; vandáár uit neigt Hij Zijn oor tot ons en verstaat onze onuitgesproken zuchten, even zo goed als onze luide jammerkreten. Ja, Hij weet ons, die het vaak zo bang om het hart is, van Zijn hoge troon nog even goed Zijn verkwikkend: *vrede zij u!* toe te roepen als toen Hij op de morgen Zijner opstanding de vrouwen ontmoette, die uitgegaan waren om Zijn dood lichaam te balsemen. O, als Hij iemand genadig is, dan is alles, wat aan Hem is, heel begeerlijk, alles genade, alles barmhartigheid, alles ontferming.

Daar weet Hij de ziel wel in te lijven in het eeuwig verbond Zijner genade, bijvoorbeeld met een vriendelijk: “Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, spreekt de Heere, uw Ontfermer.” Of: “Gijlieden zijt om niet verkocht, gij zult ook zonder geld gelost worden.” (Jes. 52: 3) Of: “Want dat zal Mij zijn als de wateren van Noach, toen Ik zwoer, dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden gaan, alzo heb Ik gezworen, dat Ik niet meer op u toornen noch u schelden zal.” (Jes. 54: 9) Nu, waar Hij, de Heere Jezus Christus de ziel zo vriendelijk verzekert, dat Hij niet meer op haar toornen, noch haar schelden zal, daar is ook vrede aanwezig, daar zijn gedachten des vredes aanwezig in het hart Gods. En daar daalt deze vrede ook neer in het aangevochten gemoed, zodat men vrede en vreugde schept uit het woord: “In de wereld zult u verdrukking vinden, maar hebt goede moed! Ik heb de wereld overwonnen.” (Joh. 16: 33). En: “Mijn vrede geef Ik u, Mijn vrede laat Ik u.” En: “Uw hart worde niet ontroerd” (Joh. 14: 27).

Johannes schreef aan de zeven gemeenten, die in Azië waren. Deze gemeenten zijn om zo te zeggen de moeders geweest van al de gemeenten des Heeren Jezus Christus, die ooit bestaan hebben, bestaan of zullen bestaan. Neem dan de naam van Smyrna, Filadelfia, Efeze, Laodicéa enz. maar weg en zet in plaats daarvan de naam van uw eigen gemeente. Namen doen niets ter zake, maar de hoofdzaak is, dat wij leren aannemen, dat de Heere Zijn gemeente en elk levend lidmaat daarvan in het bijzonder, door het woord der prediking laat verkondigen, wat Hij aan de gemeente prijst. Want o, Hij prijst haar zo graag! Hij laat haar ook verkondigen, dat Hij een rechtvaardige Hogepriester en Koning is, die zeer scherp weet te berispen en te straffen wat verkeerd

is en hoe Hij hier of daar heerlijke beloften weet te schenken. Ja, voor allen, die in hete strijd en aanvechting zich bevinden, heeft Hij een terechtwijzing en belofte gereed, welke hierop neerkomt: "Strijd de goede strijd des geloofs, dan zult u alle hinderpalen en moeilijkheden te boven komen en, volhardende tot het einde, zult u de overwinning wegdragen. Ik de rechtvaardige Rechter, heb een gouden kroon voor de armsten onder u gereed liggen."

Geliefden! Ik heb u echter over de heerlijkheid van onze uit de dood verzen Heere Jezus Christus nog wat naders te zeggen. Deze heerlijkheid van Hem, ons hemels Hoofd, wordt alleen gekend en gesmaakt door de ziel, die vrede met Hem heeft gesloten. Johannes, deze eerste minister van deze hemelse Koning, was verbannen op een woest en eenzaam eiland. De gemeenten, die eerst goed liepen, werden van mensen die hun geloof niet uit hun werken konden tonen, de ene voor en de andere na, verleid, en van de enige weg des heils afgetrokken. Daar hadden nu zulke ministers van de hemelse Koning de heerlijkste beloften, aan deze gemeenten gedaan, voor zich, maar de gemeenten vergaten de onuitputtelijke schat van de hemelse rijkdom, die zij in Christus hadden. De Apostel betuigde het immers, "Alles is het uwe, hetzij het leven, hetzij de dood, hetzij tegenwoordige of toekomstige dingen, alles is het uwe, doch gij zijt van Christus en Christus is Godes." Deze Heere Jezus Christus had van het gehele aardse Jeruzalem met al zijn pracht en heerlijkheid gezegd: *geen steen zal op de andere blijven.*

Terwijl nu Johannes geheel eenzaam en verlaten op Patmos leeft, schijnt Jeruzalem in alles toe te nemen en te bloeien als nooit tevoren. Het ene marmeren paleis na het andere werd gebouwd, zodat het zichtbare geheel en al in strijd scheen te zijn met de voorzegging van de Heere Jezus.⁷ Daarom werden ook Zijn woorden en die Zijner apostelen bespot, gehoond en vergeten. Tegenover Jeruzalem stond weer de wereldstad Rome, met haar alles overtreffende heerlijkheid en pracht. Wat zag nu het geestes oog van Johannes? Het zag reeds, gelijk het ook in werkelijkheid is geschied, dat er geen steen op de andere bleef in Jeruzalem en in het heerlijk prijkend Rome zag hij niets dan een Babel, dat reeds gevallen was.

Wat aanschouwt hij verder? Dat de Heere kent degenen die de Zijnen zijn, dat is het zegel dat vast staat voor eeuwig! Jezus Christus, Wie dood en hel niet hebben kunnen houden, is Koning, blijft Koning en Hij zal de eer hebben te allen tijde tot in eeuwigheid. Allen die van Hem afvallen, zullen omkomen, zullen zeker omkomen, maar wie de knieën voor Hem alleen buigt, en Zijn Woord de ere geeft, - Hem, Die de Vader een Naam gegeven heeft boven alle naam die genoemd wordt in de hemel of op aarde - die komt met Hem tot ere, als de tijd gekomen is, dat Gods oordelen uitbreken. O, hoe vriendelijk weet de Heere het hun ziel toe te roepen: *genade voor ulieden, genade en ook eer!*

Ja, genade voor u, die u verloren voelt, die uzelf hebt leren kennen als vloek- en doemwaardige zondaren.

Ja, genade voor u, die meer dan anderen beeft en siddert voor de oordelen Gods.

Genade voor hen, die daar gaan, bezwaard door allerlei zonden en schulden, waarvan zij o zo graag verlost zouden zijn.

⁷ Hier vergist Kohlbrugge zich. Jeruzalem werd totaal verwoest, 70 jaar na de Chr. Jaartelling, terwijl Johannes ca. 94/95 na Chr. Verbannen werd.

Genade voor u, die in uw angst uitroept: ‘geef mij een touw uit de hemel, waaraan ik mij vastklemmen kan, om zo te weten te komen of God in de hemel nog gedachten des vredes over mij heeft.’

Genade voor ulieden, die geen ogen hebt om zo’n touw te zien en geen handen om het aan te grijpen.

Genade en vrede over ulieden, o u arm, door storm en onweer voortgedreven volk, onverschillig of u het aangeboden heil kunt zien en vasthouden of niet. O, hoe weet de Heere alle twijfelingen, alle onrustige gedachten in het binnenste tot zwijgen te brengen door het heerlijke: **genade en vrede zij u!** Dat is geen genade en vrede, die ik, Johannes, u brengt, maar genade en vrede van de *Heere Jezus Christus*. Ik ben alleen het instrument, waardoor de Heere u Zijn hemelse vredegroet toeroept. Alleen Jezus Christus, de overste der koningen der aarde, is het, die deze vrede, deze genade medebrengt en uitdeelt.

Hoe wordt de Heere Jezus Christus verder genoemd, Hij die de hemelse vrede uitdeelt? **Hij is de getrouwe Getuige!** Hij getuigt van de Vader, dat de Vader Hem heeft gezonden als Zijn enig Kind, om te zoeken en zalig te maken dat verloren is. Tegen degenen die zich als verloren hebben leren kennen, betuigt Hij: ‘Ik kom in de naam van Mijn hemelse Vader. Ik ben Zijn Zoon en Ik kom om ulieden te verzekeren dat er daar boven een Vaderhart voor u klopt. Roept dus tot deze uw Vader en werpt al uw bekommernissen op Hem. Er is geen toorn noch grimmigheid bij Hem tegen u, die hier beneden zo bitter moet wenen. Er is een Vader daarboven, Wiens Zoon Ik ben en Ik roep u toe uit de volheid Mijns harten, vanaf de heerlijke troon, waarop Ik ben gezeten: *Mijn Vader is uw Vader; Mijn God is uw God!*’

Daar wilde toentertijd bijna niemand van weten en het getuigenis daarvan werd hard aangevochten. Men meende, dat God alleen de Vader was van de Farizeeën, die meenden een onuitputtelijke voorraad van goede werken te bezitten, op grond waarvan zij zich voor Abrahams zaad hielden en meenden voor God te kunnen bestaan. Maar, dat God genade wilde schenken aan hoeren en tollenaars, die in hun zonden en ellenden niet weten waar te blijven en die roepen: ‘ach God, ach God! is er nog genade voor zo’n als ik ben? Dat God de Vader zou zijn van een tollenaar, die op de borst slaat en uitroept: *o God! Wees mij zondaar genadig!* Zie, dat wilde men niet aannemen.

Dat was de ware reden waarom zij de Heere Jezus Christus in de dagen zijns vleses hebben miskend, gehoond, gegeseld en aan het kruis geslagen. *Vader!* Was Zijn *eerste* woord, toen Hij aan de kruispaal werd gehecht en daarmee heeft Hij het voor hoeren en tollenaars betaald, dat zij in hun zonde en ellende in hun ongeloof en hardheid des harten er niets van verstaan, dat Gods hart nog van ontferming voor hen klopt.

Vader! In Uwe handen beveel Ik Mijn Geest! Dat was Zijn *laatste* kreet aan het kruis en daarmee is Hij in het binnenste heiligdom ingegaan voor hoeren en tollenaars, voor allen, die zich hebben leren kennen als niets bij zulken vooruit hebbende, voor allen, die zich wezen voelen op aarde, voor allen, wie alles ontzonken is om op te rusten en op te hopen voor tijd en eeuwigheid.

(...)

Hij is de Zoon des mensen, alzo is Hij de broederen in alles gelijk geworden. Waar is een Heiland, behalve Hij, die ons vlees en bloed deelachtig werd, die met de offerande Zijns Zelfs ons in eeuwigheid volmaakt heeft? Aan Hem, des mensen Zoon, alle heerschappij, als de tweede Adam, aan die Mens komt de heerschappij toe, en ook het laatste oordeel.

Hij is bekleed met een lang kleed tot aan de voeten. Naakt hing Hij aan het kruis en kleedde zo de vijandelijke machten uit. Nu heeft Hij alles aan Zijn lichaam, als een Koning, ook hemel en aarde, Hij draagt alles als een kleed, alles hebbende, opdat de Zijnen Hem geheel zouden hebben. Zo zijn wij in Hem geheel bedekt en zullen niet naakt gevonden worden, wij als leden van Zijn lichaam.

Hij is omgeven aan de borsten met een gouden gordel. Een gordel is het teken van macht, bereidheid om te handelen als Koning. Zo sluit Zijn borst (hart) heerlijk samen het kleed, waarmee Hij ons in Zich bedekt.

Zijn haarlokken zijn wit als witte wol en sneeuw. Waar is onze sneeuwwitte zuiverheid dan anders dan op dit ons gezegend Hoofd?

Zijn ogen zijn als een vlamme vuurs. Wie kan dan op Zijn gelovigen een smet wrijven, die Hij niet aanstonds uitwist? En wie, die van onder Hem weghoereert, zal het bij Hem kunnen uithouden?

Zijn voeten zijn als blinkend koper. Waar is dan onze vastigheid dan in het geloof in Zijn Naam? *Zij gloeiden als in een oven.* Zo bestaat en doorstaat die zuivere vastigheid in Hem alle vuurproef.

Zijn stem is als de stem veler wateren. Wee hem, die Hem, die uit de hemel spreekt, veracht. En: *Zijn bloed spreekt betere dingen dan het bloed van Abel.*

*De vromen zullen zich verblijden,
In God den Heer' al te saâm,
En zij, die staan op Zijnen Naam,
Zullen Zijn eer ten allen tijden
Alzins belijden.*

Psalm 64: 10, Datheen

11. Het Lam op de berg Sion

Geliefden.

De werkzaamheid van het geestelijk leven, zowel hier op aarde in het midden der gemeente Gods, als in de hemel der heerlijkheid, wordt in de Heilige Schrift ons voorgesteld als het zingen van een loflied. In de Openbaring van Johannes wordt de hemel daarboven, de hemel der volmaakt rechtvaardigen, niet gescheiden van die hemel, die reeds hier op aarde aanvankelijk tot des Heeren heiligen en gelovigen is neergedaald, en waarin zij reeds hier beneden leven. Wat daar gezongen wordt door allen, die daarin wonen, noemt de Openbaring een lied, en wel *het lied van Mozes, de man Gods, of het lied des Lams*. Dit lied wordt gezongen met begeleiding van citers, trompetten en bazuinen, zoals wij zingen in de 33ste Psalm

*Roemt nu, met nieuwe lofgezangen,
De nieuwe blijken van Zijn gunst;
Het speeltuig moet die toon vervangen,
Heft vrolijk aan, wijdt Hem uw kunst.
Alles moet Hem eren;
Want het Woord des Heeren,
't Richtsnoer Zijner daân,
Is volmaakt rechtvaardig,
Al onz' achtung waardig;
Eeuwig zal 't bestaan.*

En zoals wij ook vinden in Psalm 40 vs. 1-4: "Davids Psalm, voor de opperzangmeester. Ik heb de Heere lang verwacht. En Hij heeft Zich tot mij geneigd, en mijn geroep gehoord. En Hij heeft mij uit een ruisende kuil, uit modderig slijk opgehaald, en heeft mijn voeten op een rotssteen gesteld. Hij heeft mijn gangen vastgemaakt. En Hij heeft een nieuw lied in mijn mond gegeven, een lofzang onze Gode; velen zullen het zien, en vrezen, en op de Heere vertrouwen."

Zo vinden wij ook in Ps. 95, 96, 97, 98, 99, 100 talrijke opwekkingen om de Heere een nieuw lied, een nieuwe lofzang te zingen. Dit lied heet in des Heeren woord telkens een nieuw lied, omdat het, hoe vaak ook gezongen en opnieuw geleerd, telkens weer een "nieuw" lied is voor de arme pelgrim in dit aardse leven. Wie dit lied in waarheid heeft leren zingen, geraakt daarmee in diepe dalen van verschrikkelijke nood, in allerlei duisternis en schaduw des doods, in allerlei smarten en lijden, zodat het "nieuwe lied" op zijn lippen verstomt, totdat een lichtstraal der hoop hem weer tegemoet straalt, en hij weer begint te zingen en te jubelen van des Heeren trouw en barmhartigheid!

Daarom is het altijd weer een "nieuw lied", hoe vaak ook gezongen, en is het voor die zanger zelf ook telkens weer nieuw en wordt opnieuw door hem geleerd. Altijd is dit lied weer het enige tegengif tegen de dodelijke werking der zonde, tegen het veroordelende vonnis der wet, en tegenover de schrik van Gods toorn.

Vanaf hun wedergeboorte zijn alle uitverkorenen Gods geboren zangers. Zij kunnen echter dit hemelse lied niet van het begin af volkomen zingen, maar zij moeten het leren van dag tot dag, van uur tot uur, van ogenblik tot ogenblik. Van dit hemelse lied nu lezen wij in de Openbaring van Johannes en wel in het veertiende hoofdstuk in de eerste drie verzen het volgende:

Openbaring 14 vs. 1-3: *En ik zag, en ziet, het Lam stond op de berg Sion, en met Hem honderd vier en veertig duizend, hebbende de naam Zijns Vaders geschreven*

aan hun voorhoofden. En ik hoorde een stem uit de hemel, als een stem veler wateren, en als een stem van een grote donderslag. En ik hoorde een stem van citerspelers, spelende op hun citers. En zij zongen als een nieuw gezang voor de troon, en voor de vier dieren, en de ouderlingen. En niemand kon dit gezang leren, dan de honderd vier en veertig duizend, die van de aarde gekocht waren

Het getal dergenen, welke zalig zijn door het geloof en zalig zullen worden in heerlijkheid, is niet alleen een bij God bekend getal, maar dat getal is door Hemzelf bestemd en geteld, zodat bij dit getal niemand kan gevoegd worden noch zich daarbij voegen kan, maar ook niemand verloren kan gaan, die tot dit getal behoort. Hier wordt het aantal van die gekenden des Heeren genoemd: "**honderd vier en veertig duizend**"; dat is twaalf maal twaalf duizend, want twaalf maal twaalf is immers, gelijk iedereen weet honderd vier en veertig. Het getal twaalf is een afschaduwing van de grondslag van een gebouw, zoals de Heere Jezus gezegd heeft: *op deze rotssteen zal ik Mijn gemeente bouwen*. Daarom wordt die gemeente ook genoemd het huis Gods gebouwd op het fundament der apostelen en profeten.

Wij vinden in de heilige Schrift gewag gemaakt van twaalf aartsvaderen, ook van twaalf stammen der kinderen Israëls. Deze stammen, niet als vleselijke stammen, maar naar de Geest, vertegenwoordigen allen, die van oudsher door Gods vrije, soevereine genade zijn toegedaan tot het getal dergenen die zalig worden door het geloof.

Het fundament, het plan van dit huis, is dus voorgesteld door het getal twaalf, en, zoals de Heere God alles wat Hij tot stand brengt, voleindt en vermenigvuldigt, zo spreekt de Heilige Geest hier ook van *twaalf maal twaalf duizend* gekochten van de aarde.

Deze honderd vier en veertig duizend staan op de berg Sion. De berg dus, waarop de gehele gemeente Gods, hetzij zij hier nog staat te midden van de hete strijd, of reeds triomfeert in eeuwige heerlijkheid, is gegrondvest, heet "Sion". Dit woord betekent een vaste burcht, een voorraadschuur, waarin alles rijkelijk voorhanden is, wat dienen moet om de stad Gods tegen al haar vijanden te verdedigen, alles wat de inwoners van deze stad nodig hebben om in rust en veiligheid in die stad te leven.

Er wordt hier gesproken van de "berg Sion", gelijk meermaals in de heilige Schrift de stad Gods voorgesteld wordt, als op een berg liggende, dus als een stad, die men van ver kan zien. U weet immers, wat de Heere tot Zijn jongeren in de bergpreek zegt (Matthéüs5 vs. 14): "Gij zijt het licht der wereld; een stad boven op een berg liggende, kan niet verborgen zijn." In deze stad Gods is niet alleen aanwezig de ware leer der zaligheid, maar ook alles, wat de Heere God door Zijn Heilige Geest daarstelt in de levende lidmaten der gemeente, en wat deze levende lidmaten samen, zowel in hun belijdenis als in hun handel en wandel uitdrukken. Van deze berg Sion lezen wij in het tweede hoofdstuk van de profeet Jesaja: "En het zal geschieden in het laatst der dagen, dat de berg van het huis des Heeren zal vastgesteld zijn op de top der bergen, en dat hij zal verheven worden boven de heuvelen, en tot dezelve zullen alle heidenen toevloeien" (Jes. 2: 2). En opnieuw vinden wij Psalm 68: 17: "Waarom springt gij op, gij bultige bergen? Deze berg heeft God begeerd tot Zijn woning; ook zal er de Heere wonen tot in eeuwigheid!"

In het heerlijke tafereel, dat wij in Openbaringen 14 voor ons hebben, beweegt zich alles om **het Lam**. De honderd vier en veertig duizend vormen als het ware de kudde, waarvan het Lam de Herder, de Voorganger is. Deze honderd vier en veertig duizend prijken allen in koninklijk, priesterlijk sieraad, en hebben citers in hun handen, terwijl

het Lam in hun midden staat en blijft staan, zoals wij in een ander hoofdstuk der Openbaringen lezen "als geslacht".

Dat heerlijke Lam Gods staat dus te midden der honderd vier en veertigduizend schapen, dezer honderd vier en veertigduizend koningen en priesters, zonder gedaante noch heerlijkheid. Het staat daar als geslacht, bedekt met wonden, opdat die gehele koninklijke en priesterlijke schaar het van Hem zou kunnen getuigen: *waarlijk! Hij droeg onze krankheden en door Zijn striemen zijn wij genezen.* Jesaja 53.

De honderd vier en veertig duizend gekochten staan echter op de berg Sion niet zo, alsof zij de beschermers en de wacht van dit Lam waren, maar het Lam staat er met hen, zodat niemand zich inbeelden moet, dat die gekochten de hoofdpersonen zijn, en het Lam maar een bijzaak. Nee! Het Lam is alleen de Hoofdpersoon, het Middelpunt, waar alles om draait. Zij staan op de berg Sion in die zin met het Lam, dat zij zonder het Lam niets zijn, en die honderd vier en veertig duizend gekochten weten en verstaan allen, wat de Heere Jezus gezegd heeft: *zonder Mij kunt u niets doen.*

Dit bepaald getal van 's Heeren uitverkorenen hebben de naam des Vaders - d.w.z.

De Naam van de Vader van het Lam - **geschreven aan hun voorhoofden**. Dit Lam heeft also een Vader, Die dit Lam overgegeven heeft tot een slachtoffer voor de zonden, en die aan dit Lam de honderd vier en veertig duizend ten erfdeel en eigendom heeft geschonken. Dit Lam heeft een Vader, die dit Lam, hoewel het daar staat "als geslacht" nochtans als Koning op de berg Sion weet te verheerlijken, te handhaven, en Hem het boek Zijns raadsbesluits, - dat uit- en inwendig verzegeld is met zeven zegelen, - ter hand weet te stellen. Opdat het Lam deze zegelen verbreke, en alles ten uitvoer zou leggen, wat in het raadsbesluit Gods, in het eeuwige testament der genade, geschreven staat.

Ik herhaal: dat alles legt het Lam ten uitvoer, brengt het Lam tot stand.

Deze Koninklijke heerschappij heeft het van Zijn Vader ontvangen, zoals wij weten uit Openbaringen 5. Daar lezen wij van het eerste versd aan: *En ik zag in de rechterhand* - dat wil zeggen in de uitsluitende macht, in de vrije, soevereine beschikking - *Desgenen Die op de troon zat, een boek geschreven van binnen en van buiten*. Dat is zo de gewoonte in het verre oosten, de boeken van binnen en van buiten vol te schrijven. Daarom was dit boek ook vol geschreven, van binnen met het verborgen raadsbesluit Gods, van buiten met hetgeen Hij daarvan de Zijnen geopenbaard heeft. *En dit boek verzegeld met zeven zegelen*. De ontwikkeling, het tot stand komen van Gods raadsbesluit door de Zoon, hangt alleen af van de Heilige Geest in Zijn zeventvoudige werking.

En ik zag een sterke engel uitroepende met een grote stem: "wie is waardig het boek te openen en zijn zegelen open te breken?" En niemand in de hemel - dus niemand onder de engelen, de cherubijnen en serafijnen, niemand onder de geesten der volmaakt rechtvaardigen - noch op de aarde, noch onder de aarde kon dat boek openen en wat nog erger is: - noch het inzien. (Vers 3). Hier zijn allen blind, zij kunnen het boek niet inzien, noch hetzelfde lezen. Hier zijn engelen en troongeesten, cherubijnen en serafijnen allen blind, niemand hunner kan het boek van Gods raadsbesluit inzien en hetzelfde lezen, zij hebben daarvoor geen ogen.

Vs. 4. *En ik weende zeer, dat niemand waardig gevonden was om het boek te openen, en te lezen, noch hetzelfde in te zien*. Dat is het treurige gevolg van onze diepe afval van Hem, die alleen ons leven is, een gevolg van onze diepe verdorvenheid, zodat het vrucht van onze eigen zonde is, dat wij van Gods raadsbesluit niets meer kunnen zien noch bevatten, als voor zover het de Zoon Gods welgevallig is, ons dat te openbaren.

Vs. 5. *"En een van de ouderlingen"* - om de troon heen zaten vier en twintig ouderlingen, die waren het afbeeldsel of de afschaduwing der twaalf apostelen. Deze staan in de hemel of zijn gezeten in de hemel rondom de troon Gods, rondom de genadetroon. Nu lezen wij: *en een der ouderlingen sprak tot mij*. Wie is dat geweest?

Het doet niets terzake of het de profeet Jesaja of de apostel Paulus was, wij lezen alleen, dat een der vier en twintig ouderlingen tot hem sprak: *ween niet; Zie, de Leeuw, die uit de stam van Juda is, de wortel David heeft overwonnen*.

Deze Leeuw uit Juda's stam is het Lam Gods, onze hooggeloopte Heere en Zaligmaker Jezus Christus. Die is aan de raad Gods onvoorwaardelijk gehoorzaam geweest in alles, heeft blindelings de wil Gods ten uitvoer gelegd, en, zonder naar iets anders te vragen, heeft Hij volmaakt daargesteld het werk, dat Hem de Vader gegeven had om dat te doen. Zo is Hij, als de overste Leidsman onzer zaligheid, door lijden geheiligd, en, doordat Hij blindelings, dag voor dag, het raadsbesluit des Vaders uitvoerde - zoals Hij bij de profeet Jesaja spreekt: "De Heere Heere heeft mij een tong der geleerden gegeven, opdat Ik wete met de moede een woord ter rechter tijd te spreken; Hij wekt alle morgen, Hij wekt Mij het oor, dat Ik hore, gelijk die geleerd worden" (Jes. 50:4). - is Hij, het zwakke Lam Gods, tot een sterke Leeuw geworden.

Daarom is Hij ook waardig gekeurd het raadsbesluit Gods ten uitvoer te leggen, niet alleen voor zover dit de zaligheid van de honderd vier en veertig duizend betreft, maar ook alles wat dit aardse leven aangaat. Hij is het, Die de geschiedenis der volken, vorstendommen en koninkrijken bestuurt, zodat alles in hemel en op aarde afhankelijk is van de wil en wenk van dit eens geslachte Lam, en geregeerd wordt door de kracht van die sterke Leeuw uit Juda's stam.

Nu krijgen wij in vers 6 het verdere gezicht van Johannes: *En ik zag, en ziet! In het midden van de troon, en van de vier dieren, en in het midden der ouderlingen, een Lam staande "als geslacht"*. Dus in de gedaante van de Man der Smarten en des lijdens, die hier geen gedaante noch heerlijkheid had, en Wiens hoofd door geen stralenkrans was versierd.

Maar wij lezen verder, *dat dit Lam zeven hoornen had en zeven ogen*. Een hoorn was in de oudheid een beeld der verheerlijking, en zeven hoornen beduiden alzo een volkomen heerlijkheid, een onbegrensde heerschappij en verhoging. De "zeven ogen" betekenen de zeven Geesten Gods, of liever de Heilige Geest in Zijn gehele volheid. Zodat dat Lam, Dat daar stond als geslacht, alle macht, alle heerlijkheid, alle heerschappij, alle gaven en werkingen des Heiligen Geestes in Zijn onbepaalde macht heeft.

En, zo lezen wij vers 7, *Het kwam, en heeft het boek genomen uit de rechterhand desgenen, die op de troon zat*. Het Lam alleen was waardig, dat Lam alleen had de macht om het boek uit de hand des Vaders, die op de troon zat, te nemen.

En vers 8, *toen Hij het boek genomen had, vielen de vier dieren*. Volgens het oorspronkelijke staat er vier levende wezens. Het eerste van deze vier levende wezens was een leeuw, en als zodanig een afbeelding van Christus' opstanding uit de doden, waardoor Hij van een zwak Lam tot een sterke leeuw werd. Het tweede dier of wezen was een kalf, en schaduwt des Heeren lijden en sterven af. Het derde levende wezen was een mens, en wijst er ons op, dat Christus een Mens geweest is van gelijke beweging als wij. Het vierde dier was een arend, en in dat beeld zien wij Christus opgevaren ten hemel, en zittende ter rechterhand Gods, des Almachtige Vaders.

Waar dus het Lam Gods het boek van Gods raadsbesluit in de handen neemt, daar wordt dat Lam verheerlijkt door alles, wat door Hetzelve is daargesteld: door Zijn opstanding, door de overwinning, die Hij de Heere verworven heeft, verder door alles

wat tot stand is gekomen door Zijn menswording en wat Hij verworven heeft door Zijn hemelvaart.

Verder wordt dat alles ook aanbeden door de vier en twintig ouderlingen, want wij lezen, *dat ook die voor het Lam nedergevallen zijn*. Alzo de opstanding van Christus, Zijn allerheiligst lijden en sterven, Zijn menswording, Zijn hemelvaart strekken allen tot verheerlijking van Christus, als het Lam Gods. En de vier en twintig ouderlingen, profeten en apostelen, verheerlijken Hem, zodat alles daarop uitloopt, dat het Lam aanbeden en groot gemaakt worde, zoals wij lezen, *dat zij elk citeren en gouden fiolen hadden, welke zijn de gebeden der heiligen* (vs. 8).

Nu keren wij echter terug tot Openbaring 14. Hier lezen wij verder in het eerste vers, *dat de honderd vier en veertig duizend de naam des Vaders geschreven hadden aan hun voorhoofden, namelijk de naam van de Vader des Lams*. De Naam des Heeren, de Naam van de Vader van onze Heere Jezus Christus bevat immers de volheid van alle die Goddelijke deugden en volmaaktheden, die Hij in Zijn gemeente geopenbaard heeft. Deze Naam straalt dus van hun voorhoofden af, zodat men aan hen de Vader herkent. Zoals het mij in de Catechisatie ook wel voorkomt, dat ik aan een of ander kind iets gewaar word, een zekere trek of gelaatsuitdrukking, die mij zo levendig aan de trekken van zijn vader herinnert, dat ik bepaald weet: wiens kind dit is. Zo dragen ook zij, die met het Lam op de berg Sion staan, *de Naam van Zijn Vader aan hun voorhoofden*. Dat wil zeggen, om het u nog duidelijker te maken: 'zij belijden met opgeheven hoofd, blijmoedig en vrijmoedig de Naam van onze Heere Jezus Christus tegenover de gehele macht der wereld en van de anti-christ.'

Eens sprak de Heere tot de profeet Ezechiël, toen die nog zeer jong was: "Ziet, Ik heb uw aangezicht stijf gemaakt tegen hun aangezichten, en uw voorhoofd stijf tegen hun voorhoofd; uw voorhoofd heb Ik gemaakt als een diamant, harder dan een rots: vrees hen niet, en ontzet u niet voor hun aangezichten, omdat zij een wederspanning huis zijn. Ezechiël 3: 8, 9. En tot de profeet Jeremia (1:18) zegt de Heere: "Want, zie Ik stel u heden tot een vaste stad, en tot een ijzeren pilaar, en tot koperen muren tegen het ganse land, tegen de koningen van Juda, tegen haar vorsten, tegen haar priesteren en tegen het volk des lands." Ziet, op deze wijze dragen zij de Naam des Vaders aan hun voorhoofden.

In het tweede vers zegt Johannes verder: ***en ik hoorde een stem uit de hemel***. Hierbij herhaal ik u, wat ik u reeds gezegd heb, dat wij in de Openbaring van Johannes bij het woord "hemel" niet alleen moeten denken aan de eeuwige heerlijkheid hier boven, maar ook aan de hemel van de heerlijkheid Gods, zoals die zich hier op aarde aan Zijn volk openbaart, zodat dit samen één geheel uitmaakt. Daarom zegt ook de apostel Paulus in zijn brief aan de Filippensen hoofdstuk 3: 20: Uw wandel of uw burgerschap, uw geheel uit- en ingaan, is in de hemelen.

"Uit de hemel" wil alsoz zeggen, dat iets van boven uit de hemel gegeven is; want dat de Heere alleen geprezen en verheerlijkt wordt, dat hebben wij immers niet van vlees of bloed geleerd, dat is immers geen vrucht, die op onze akker groeit, maar het is een geschenk uit de hemel, en wordt van boven gegeven.

Alzo spreekt Johannes: ***"Ik hoorde een stem uit de hemel, als een stem veler wateren en als een stem van een grote donderslag. En ik hoorde een stem van citerspelers spelende op hun citers."*** Dat is alsoz een stem met drievoudige werking. Eerst hoorde hij de stem als van een geweldige waterval, als het geruis van vele wateren. Daarna als

het geluid van een sterk rollende donderslag, eindelijk vernam hij het schone en lieflijke lied van de citerspelers.

En zij zongen als een nieuw gezang voor de troon en voor de vier dieren en de ouderlingen. Zij loofden alzo de troon der eeuwige genade, zij loofden de opstanding van Christus, Zijn lijden en sterven, Zijn menswording, Zijn hemelvaart, zij loofden alles, wat de Heere hun gegeven had door de dienst der profeten en apostelen.

Als wij nu echter verder lezen, geliefden! Dan zult u zien, hoe nodig het voor ons is, onszelven wel te beproeven en te onderzoeken. Laat ons toch niet bij de uiterlijke, schone woorden van dit heerlijke beeld blijven staan, want, al is het maar een beeld, zo staat de schoonheid en lieflijkheid van dit beeld zeer ver ten achter bij de schoonheid en lieflijkheid der afgebeelde zaak, bij de waarheid, want de waarheid, het wezen, het leven, is duizend maal heerlijker, dan wat wij hier als in een beeld lezen. Wat wordt in dit lied bezongen? Ach geliefden! Ik zou niet weten waar te beginnen, waar te eindigen, zo ik u dat moest uitleggen.

Zie hier echter de korte inhoud van dit hemelse lied der honderd vier en veertig duizend verzegelden: *"God is! God leeft! God is waarachtig! God is getrouw! God is genadig! God is goed! God is rechtvaardig! Het Lam alleen heeft alles volbracht, het Lam heeft alles alleen gedaan, en doet het nog! Wij laten ons niet verblinden door het zichtbare, maar wij zien op de Onzichtbare, alsof wij Hem zagen. Die Hem eren, zal Hij eren, maar die Hem versmaden, zullen licht geacht worden."*

Dit lied is dus hartverheffend, moedgevend, het droogt de tranen af, het vervult het verslagen hart met de zoetste hoop. Maar tegen allen die vol aanmatiging zijn en voorgeven te bezitten, wat zij nooit van boven uit de hemel hebben ontvangen, klinkt dit lieflijke lied als een sterke, rollende donderslag, want de Heere moet de eer ontvangen van Zijn eigen werk, en geenszins het vlees! Veelmeer zal alle vlees voor Hem moeten zwijgen, in het stof zinken en belijden: 'o God! u hebt alles onder de zonden besloten, en zo hebt Gij U over mij en over het gehele getal Uwer uitverkorenen, Uwer verzegelden op de berg Sion, ontfermd.'

Het is alzo een lied ter ere Gods, waarin vermeld wordt, dat Hij alleen het gedaan heeft, dat Hij het doet en doen zal voor allen, die op Hem alléén hopen en wachten, die niet omzien naar valse ijdelheden, maar getrouw de hemelse Bruidegom volgen door bezaaide en onbezaaide landen. Die alle hoererij met valse godsdiensten verafschuwen, die zich daardoor niet laten verontreinigen, maar die met een voornemen des harten bij de Heere blijven, en volharden in de reine leer der zaligheid, die ons voorhoudt, dat wij in eeuwige angst en duisternis zouden verzinken, zo de Heere Jezus niet al onze zonden had gedragen in Zijn lichaam op het hout.

Dit hemelse lied kan door niemand gezongen worden dan door de honderd vier en veertig duizend. Het wordt geleerd door ervaring en bevinding.

Men begint te zingen van Gods genade en trouw, daarvan, dat men de bruid des Lams is geworden, zodra men in waarheid de bruid des Lams geworden is. Dat zijn dan zo de eerste klanken van het bruiloftslied, als de Almachtige u uit de dood der zonde heeft getrokken en overgezet in het leven van Jezus Christus, toen u nog nooit naar Hem gevraagd had.

Dit lied kreeg u te zingen, toen de Heere Zelf u uw diep verderf heeft leren inzien, toen Hij u getoond heeft in welke diepe dood u verzonken ligt. Wanneer nu de donderslagen van dit lied u als het ware verpletterd hebben, zodat u om genade hebt

leren roepen en aanhouden, dan zult u eindelijk, eindelijk ook met geestelijke ogen het lieve Lam aanschouwen, en leren u met al uw zonden en schulden op Hem te werpen. Dit is de weg waarin u dit lied hebt leren zingen, en nog bij voortduring leert zingen. En hoe verder u dan op de weg komt, des te meer zult u ook uw zonden en overtredingen, uw diep bederf leren kennen, en des te groter afschuw zult u voelen voor de listige omleidingen en aanvechtingen van de duivel, zodat u meer en meer uw enige toevlucht en schuilplaats zult vinden in de wonden van dat Lam. Zo zult u bij de dagelijkse ondervinding van uw diepe verdorvenheid meer en meer in dit Lam alles, alles vinden, wat u nodig hebt. En zo is men met het leren van dit lied nooit uitgeleerd, maar het is telkens weer een nieuw, een hemels lied, zelfs als men oud en grijs is geworden.

Maar al moge dit lied soms te hoog, soms te laag worden ingezet, toch is er van de aanvang af nooit een valse toon in, want, waar God Zelf het eeuwige leven in de ziel gelegd heeft, daar is het niet dan eens Sibboleth, en dan weer Sibboleth; maar het is Schibboleth tot het einde toe!

Dit lied kon van oudsher niemand leren en kan nog niemand leren, *dan zij, die gekocht zijn door het bloed des Lams*. Deze alleen kunnen dit lied leren. Wel zijn zij slaven geweest der zonde en des doods, wel lagen zij verzonken in de slavernij van zonde en wereld, wel wisten zij niet, hoe zij uit hun banden en ketenen zouden kunnen verlost worden - daar sloeg echter het uurtje der verlossing! Toen leidde de Heere Zelf het nieuwe lied in het hart en op de lippen, en toen begon men te zingen, en zingt van dat lieve Lam en van niets anders tot aan de laatste ademtocht.

Nu blijft echter voor een ieder de gewichtige vraag over: *ben ik wel in waarheid gekocht van de aarde?* Als ik niet gekocht ben van deze aarde, dan zal ik eenmaal moeten zwijgen in de eeuwige nacht, in de buitenste duisternis. En al verneem ik dan uit de verte, als ik daar in de diepte des afgronds lig, hoog boven mij de lieflijke klanken van het lied der honderd vier en veertig duizend, dan zal dat voor mij geen heerlijk citerspel, maar wel een rollende donder zijn.

Is men echter een gekochte van de aarde, dan zal men zich niet tevreden stellen met een uiterlijke, algemene belijdenis, men zal er zich niet op te goed doen, na te praten wat anderen zeggen, maar men zal voor zich zelve, hetzij men oud of jong is, Gods sterkte aangegrepen en persoonlijk vrede met Hem gesloten hebben. Zo leert men het Lam persoonlijk kennen, men zoekt de Heere Jezus voor zichzelf en zo vindt men de Vader in Hem en door Hem. Zo alleen wordt de zaak geen napraten van anderen, geen geloof van het verstand alleen, maar een zaak des harten.

O, beproef uzelve toch, of waarlijk de Naam des Vaders van onze Heere Jezus Christus in uw belijdenis voorkomt.

Verneem, wat dit Lam vanuit de hemel tot u spreekt: "Want gij zegt: ik ben rijk en verrijkt geworden, en heb geens dings gebrek, en u weet niet, dat u bent ellendig en jammerlijk, en arm en blind en naakt. Ik raad u, dat u van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, opdat u rijk mag worden. En witte klederen, opdat u mag bekleed worden en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard worde. En zalf uw ogen met ogenzalf opdat u zien mag." (Openb. 3: 17, 18) Hoort de stem des Lams die u toeroept: *bekeert u! En komt tot Mij, u allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven*. Verneem de stem des Heeren: *zo waar als Ik leve, Ik wil de dood des zondaars niet!*

O, het is zo vreselijk te slapen en te sluimeren, te menen, dat men midden in de hemel zit om naar de klanken van het lied der citerspelers te luisteren, en toch niets te hebben

dan een dood hart, dove oren en blinde ogen! Ja, ik herhaal het, dat is vreselijk. Welgelukzalig daarom degene, die zichzelf scherp onderzoekt, die al zijn banden en ketenen voor de Heere open en bloot legt en die dan bij de Heere Christus aanhoudt om verlossing, opdat hij, getrokken uit deze wereld en verlost door het bloed des Lams, het lied des Lams mede moge leren zingen tot in alle eeuwigheid! Want alleen langs die weg kan het geleerd worden. Amen.

12. De overwinnaars aan de glazen zee

Laat ons, geliefden, nu ook nog samen nagaan, wat wij lezen in Openbaringen 15: 2-4, wat wij daar vermeld vinden omtrent een ander, niet minder heerlijk lied dan het nu behandelde, en dat daar "het lied" of "het gezang van Mozes, de dienstknecht Gods" heet. Wij lezen daar:

En ik zag als een glazen zee met vuur gemengd. En die de overwinning hadden van het beest en van zijn beeld en van zijn merkteken en van het getal zijns naams, welke stonden aan de glazen zee, hebbende de citers Gods. En zij zongen het gezang van Mozes, de dienstknecht Gods, en het gezang des Lams, zeggende: Groot en wonderlijk zijn Uw werken, Heere! Gij almachtige God! Rechtvaardig en waarachtig zijn Uw wegen, Gij Koning der heiligen! Openbaring 15:2, 3.

Wij ontvangen hier gelegenheid een blik te werpen op de glazen zee, met vuur gemengd, en aan de oevers van deze zee zien wij hen staan, die de overwinning hebben behaald op het beest, over zijn beeld, over zijn merkteken, en over het getal zijns Naams. Wij zien ze daar allen staan, met de citers Gods in de hand en hun stemmen verheffende tot een blijde lofzang. In dit hun lied spreken zij het luide uit: "des Heeren werken zijn groot en wonderlijk", want zij noemen Hem "de almachtige God."

Zij zeggen verder: "dat des Heeren wegen rechtvaardig en waarachtig zijn", want zij noemen Hem "de Koning der heiligen". Dan volgt de geweldige vraag: "wie zou U niet vrezen, Heere! En Uw Naam niet verheerlijken?" Waarom?

"Want Gij alleen zijt heilig!" En dan ziet men alle heidenen, alle volkeren, - natuurlijk voor zover zij als door de kracht van Gods woord getrokken en geroepen zijn, - naderen en de Heere aanbidden, want nu hebben zij het onderscheid leren zien tussen hetgeen God waarachtig is en wat nietige afgoden zijn.

Dit gehele lied is gericht tegen de alle mensen van nature aanklevende en inwonende afgoderij. Het is geen lied, dat uitgedacht is door de overwinnaars, maar het is het lied van Mozes, de dienstknecht Gods, hij is het die dit lied opgesteld en gezongen heeft, en zingt het tot in alle eeuwigheid. Zodat allen, die het waarachtig hebben leren zingen, niet hun lied zingen, *maar het gezang van Mozes, de dienstknecht Gods, en het gezang des Lams*. Zodat wat hier van de Heere geloofd en gezongen wordt, uitgesproken wordt door Mozes en door het Lam, en zó uitgesproken en meegezongen door alle heiligen, gelovigen en uitverkorenen.

Het vijftiende hoofdstuk der Openbaring begint aldus: *En ik zag een ander* - een ander teken namelijk dan dat waarvan in Openbaring 14 sprake was, - *groot en wonderlijk teken in de hemel*. Hij zag dit teken in de hemel d.w.z. niet alleen in de hemel der hemelen alsof het uitsluitend daar voorviel, maar, zoals ik u al zei, in de Openbaring hebt u onder het woord "hemel" alles voor te stellen, wat God de Heere tot stand brengt, zowel in de strijdende kerk hier beneden als in de triomferende daarboven; want die beide zijn voor de Heere één hemel der heerlijkheid.

Het teken, dat Johannes zag, wordt "groot en wonderlijk" geheten, omdat alles wat tot nu toe naar het uiterlijke te zien was geweest, groot en machtig scheen. Ja, met zo'n pracht, met zo'n macht, met zo'n uiterlijk geweld bekleed was, dat er aan het omverstoten van zo'n grootheid niet te denken viel.

Maar daar wordt plotseling tegenover de macht en grootheid van de wereld en van de hel iets gezien, dat eerst wel zeer klein schijnt te zijn, dat echter steeds groter en groter

wordt, totdat het gezien wordt als "een groot en wonderlijk teken aan de hemel". Een "wonderlijk" mag het met recht genoemd worden omdat geen mens eigenlijk begrijpen kan, hoe het zo plotseling te voorschijn is getreden. Ja, even wonderlijk is dit teken uit de hemel, even verrassend als toen het hongerige Israël op een schone, lieflijke morgen het manna in de woestijn vond en sprak: *Manna; wat is dat?* Wie had dat ooit gedacht? O, hoe verschrikkelijk zag er zo even alles nog uit, redding en uitkomst schenen onmogelijk, het was aan alle zijden louter wanhoop en vertwijfeling, en plotseling is alles omgekeerd.

Nu spreekt dit eerste: *verder nog van zeven "engelen"*. Engel betekent in de Openbaring van Johannes bode of afgezant, bode des evangeliums. Daarom moet u onder deze zeven engelen geen cherubijnen of troonengelen voorstellen, maar verkondigers des evangeliums, die waarachtig van de Heere zijn uitgezonden, en dat wel een door Hem Zelf bepaald en verordineerd getal; niet alleen op één tijd, maar gedurende een alleen aan Hem bekend tijdvak. Deze boden treden op en brengen het Evangelie.

Hier wordt uitdrukkelijk vermeld, dat zij uitgezonden zijn om de laatste plagen aan te zeggen, die over de afgodendienaars van alle volken zullen komen. Met deze woorden is het zo gelegen: Nadat het Lam de overwinning heeft behaald aan het kruis, nadat het is opgestaan uit de doden en opgevaren ten hemel, nadat het in de gemeente gepredikt en door de Heilige Geest in de harten geopenbaard wordt, is het Lam wel een Lam gebleven - en staat het dierbare Lam Gods wel als een "geslacht" Lam, - daar nochtans is het tegelijkertijd ook de sterke Leeuw van Juda's stam en Hij trekt zegevierend door en behaalt overwinning op overwinning!

Waar ook het waarachtige Evangelie, de blijde tijding des heils heen komt om de moede zielen te versterken, om te helen de gebrokenen van hart, om hen te troosten, die heilbegerig naar troost en verkwikking uitzien; daar komen ook gewis de oordelen Gods over allen die het Lam de eer niet willen geven.

Want wij weten er de helft niet van, geliefden, hoe groot de macht des woords is, en door de verkeerde uitlegen van de Openbaring van Johannes is deze troostrijke waarheid geheel voor ons verduisterd. Ja, het woord des Heeren moge tot diepe smart en aanvechting dergenen die het brengen, vaak doodgezwegen en overschreeuwd worden, nochtans oefent het Zijn kracht uit door de Heilige Geest in de harten der verbrijzelden, en tegelijkertijd verbreidt het zich als een onweder over de wereld, en met verpletterende kracht slaan de bliksemstralen van Gods toorn in, ter rechter- en ter linkerhand.

Het woord der prediking van Gods genade zal altijd ervaren, dat de duivel het zoekt uit te blussen, maar het zal de duivel nooit en nimmer gelukken. Maar, maar wat wordt nu op deze weg allereerst gezien en vernomen? Blijkt reeds onmiddellijk de alles verpletterende macht van des Heeren Woord? Ziet men aanstonds het zwaard des Heeren, dat de vijanden velt? Ziet men aanstonds de roede van Gods wraakgericht de tegensprekers verdelen? Ziet men allereerst dat de weg der goddelozen omgekeerd wordt?

Nee! Allereerst zal men zien, wat het Woord uitgewerkt heeft het zal aan het licht komen, wie des Heeren uitverkorenen zijn wat hun bezigheid is, waar en in welke toestand zij zich bevinden. Daar zien wij dan deze die de overwinning hebben. Geliefden! *Dat behoort nu alles profetisch en geschiedkundig in zekere tijdperken der geschiedenis thuis*. Maar de sterrenwichelaars en valse uitleggers des Evangelies hebben van dit alles niets waargenomen, want alles, wat God doet, dat geschiedt in stilte en waar Hij bouwt, wordt geen hamerslag gehoord. Tot troost der verdrukte

gemeente, die toen leefde, werd Johannes verwaardigd een blik te werpen in de wegen en regering van de Leeuw uit Juda's stam en kreeg hij er een inzicht in, hoe de zaken voor Gods aangezicht stonden.

Wij zien in de Heilige Schrift tegenover het Lam altijd de macht des afgronds optreden, als een beest, en een vreselijk beest, gelijk een tijger of pardel, een Beest, dat echter alle mensen op aarde aanbidden en als een zeer schoon en voortreffelijk roemen, zodat zij het luide uitspreken: *wie is dit beest gelijk? Wie kan krijg voeren tegen hetzelve?* (Openb. 13: 4). Dit dier is bekleed met scharlaken en purper, een kleur, die gelijk u bekend is, de Roomse pauselijke kerk tot de hare gekozen heeft. Ook de vorsten en de groten der aarde komen in de Schrift vaak voor onder het beeld van dieren. Maar het beest, waarvan in Openbaring 15 gesproken wordt, is de duivel zelf, *zoals hij zich in de instrumenten waarvan hij zich bedient, verscholen houdt om des te beter te treffen.*

In de hemel echter wordt slechts één aanbeden en dat is het Lam. De heiligen des Heeren knielen voor niemand anders dan voor het Lam en wel voor het Lam, dat "geslacht" is. Alles wat behalve de levende, Drieënige God aanbeden wordt noemt de Schrift het Beest. Nu zijn er wel, die dit Beest zelf niet aanbidden, maar zij hebben zich toch een Beeld van het Beest laten maken. Zo is het dan bij diegenen half godsdienst, half afgoderij en hinken zij op twee gedachten, half de Heere, half Baäl navolgende. Of liever - opdat u mij niet misverstaat - deze willen met de ene hand gereformeerd of protestant zijn, terwijl zij de andere hand aan Rome reiken.

Maar ik bid u, geliefden, verplaatst u eens voor een ogenblik in de tijd van Johannes, toen de machtige Romeinse keizers meer dan de halve wereld beheersten en te Rome ontelbare voor het vleselijke oog prachtige afgoden opgericht waren.

Geliefden! De gehele beeldendienst der tegenwoordige Roomse kerk is eigenlijk niets meer dan een zwakke, enigszins gewijzigde nabootsing van het oude heidendom, men heeft van de oude afgodsbeelden de hoofden afgeslagen en nieuwe erop geplaatst. Nu bidden niet alle mensen het beest aan, maar wel deszelfs beeld, sommigen laten zich verzegelen door zijn merkteken, zodat zij ook uiterlijk aan alle afgodische ceremoniën meedoen, terwijl weer anderen zichzelf wijsmaken en ook graag anderen zouden willen wijsmaken, dat zij zich inwendig van alle afgoderij rein weten te houden. Anderen, die niet graag verketterd willen worden en schuwen als rustverstoorders veroordeeld te worden, zien op het grote getal der aanbidders van het beest en voegen zich daarbij, want vlees en bloed, wereld en duivel, zijn voortdurend aan het tellen van hun aanbidders. Daarom verstaan zij de profeet Elia niet, waar hij zo droevig uitroept: *ik ben alleen overgebleven.* Zij echter, die de overwinning hebben van het beest, en van diens beeld, die zijn merktekenen niet hebben aangenomen en het grote getal zijner aanbidders veracht hebben, die hebben een strijd gestreden op leven en dood, zij hebben gestaan in de smeltkroes des lijdens en der aanvechting!

Maar Israël, dat verdrukt was van zijn jeugd af, dat te midden van nood en angst het leerde zingen:

*Men heeft mij fel benauwd van jongs af aan,
Zegg' Israël nu, men juichte, toen wij vielen;
Men heeft mij reeds van jongs af leed gedaan;
zal er ook nog steeds bij kunnen voegen:*

Geen overmacht kon m'echter ooit vernielen. Psalm 129:1

En: *Het is in de naam des Heeren, dat ik ze verhouwen heb.*

Maar deze strijd is geen kinderspel, maar een hete strijd, een strijd tot op het bloed toe. Velen worden meegesleept, want het vlees heeft de uiterlijke vrede lief en zo brengt men dan een offer, ook al is het ook maar een gering offer aan het beeld, dat was, hoewel het niet is, (Openb. 17: 8), en zijn beeld wordt gekocht hoewel men weet, dat de macht der duisternis daar achter schuilt en men laat zich verzegelen met zijn zegel en men voegt zich graag bij die brede schaar, tenzij de Almachtige God tussenbeide treedt en ons arresteert. En dat wel zo krachtdadig, dat men luide uitroept: *geef mij Jezus of ik sterf*. Heeft men echter Jezus gevonden als het Lam Gods, heeft men in waarheid leren zingen: *Gij zijt geslacht en u hebt ons Gode gekocht met Uw bloed*, dan gelooft men in de Heere Jezus Christus en dan vraagt men zichzelf en anderen af, met de 30ste vraag van onze Heidelbergse Catechismus:

"Geloven dan die ook aan de enige Zaligmaker Jezus, die hun zaligheid en welvaart bij de heiligen, bij zichzelf of ergens anders zoeken?"

Antwoord: "Nee, maar zij verloochenen met de daad de enige Heiland en Zaligmaker Jezus, hoewel zij Hem met de mond roemen. Want van tweeën één: óf Jezus moet geen volkomen Zaligmaker zijn, óf, die deze Zaligmaker met waar geloof aannemen, moeten alles in Hem hebben dat tot hun zaligheid van node is."

Zulken krijgt het beest nooit in zijn macht, want zij spuwen op zijn eretekenen, zij verachten het teken zijner verzegeling, zij lachen om het grote aantal zijner aanbidders en bespotten hun hoogmoed, want zij verstaan het woord wel: *Die met ons is, is meerder dan die tegen ons zijn*.

Johannes zag deze overwinnaars staan aan de oevers van de glazen zee, en van deze zee zegt hij verder, ***dat zij met vuur vermengd was***. Laat ons om deze woorden goed te verstaan, eens denken aan de kinderen Israëls. Daar zien wij tegenover elkaar staan Mozes en Farao. Farao was een geweldige vorst, zo'n tegen de Heere gekant vorst, volgens de taal van de Openbaring zo'n beest, en de afgoden van Egypte, hoewel zij niets anders waren dan dode beelden, hadden nochtans grote invloed, omdat de gehele macht van het rijk des afgronds achter hen school. Deze afgoden moesten worden aangebeden en Israël had geen andere keus dan vernietigd te worden of voor Egypte te knielen. Daar treedt Mozes op.

Wie is Mozes? De dienstknecht Gods.

Wie is Farao? De dienstknecht des duivels.

Wat vermag de duivel? Schijnbaar alles.

Wat vermag God? Schijnbaar niets dan dat Hij komt met Zijn Woord; maar wat dat belooft of dreigt, gaat eerst later in vervulling.

Wat had men voor ogen? Niets dan Farao's macht en overmoed, en voor zich: een open zee!

Wie diende Mozes? De levende God. Hij heeft God gehouden voor zijn God, de God zijner vaders Abraham, Izak en Jacob. Daarom heeft hij niet gevreesd voor Farao noch voor de machtige afgoden van Egypte, maar hij heeft de wateren van Egypteland geslagen, zodat zij in bloed veranderd werden en geheel het land met de zwaarste plagen werd bezocht. O, het gaat met een dienstknecht Gods door menig hete slag heen, waar veel bloed, veel tranen worden gestort zodat men wel uit zou roepen: *nog één zo'n slag en alles is verloren!* Maar een dienstknecht des Heeren wordt juist omdat hij een dienstknecht des Heeren is, door God Zelf ondersteund om getrouw te

zijn in de bediening des woords, en zó maakte Mozes de knecht Gods een schoon lied en liet het door het ganse volk meezingen.

Wij vinden dit lied in Exodus 15: 1-19, waar u het geheel en al lezen kunt. Hoe heerlijk en juichend klinkt het ons tegemoet: *Ik zal de Heere zingen: want Hij is hogelijk verheven! het paard en zijn ruiter heeft Hij in de zee geworpen. De Heere is mijn kracht en lied, en Hij is mij tot een heil geweest! Deze is mijn God, daarom zal ik Hem een lieflijke woning maken, Hij is mijns vaders God, dies zal ik Hem verheffen,* en zoals het daar verder luidt.

Ja, als lood zijn zij gezonken in de grote golven en baren, Farao, en zijn geweldig heir, waarvoor het hart van Gods volk getrild had als espenloof!

Het was Mozes geweest, door wiens hand de Heere Zijn volk droogvoets door de Rode Zee had heen geleid, en daar staan zij nu welbehouden aan de oever! Zij zijn voor alle onheil bewaard, maar van de Egyptenaren is niemand meer te zien, want zij zijn allen verdronken.

Deze verlossing van Israël uit het diensthuis, uit de macht van Egypte wordt dikwijls gebruikt als een beeld en afschaduwing van de eeuwige verlossing van het geestelijke Israël, door het bloed des Lams. Want het Lam treedt op en strijdt tegen het beest, tegen de helse Farao, en schijnbaar gelukt het die, het Lam te verworgen, maar zegevierend staat het Lam weer op met Zijn doorboorde handen en voeten, en het blijkt, dat het beest uit de afgrond door dat Lam overwonnen en neergeworpen is voor eeuwig! Daarom zingt dat Lam hetzelfde lied als Mozes eens zong, en Mozes zingt geen ander lied, dan het lied des Lams. Want, wie aan het Lam gelooft, gelooft ook aan Mozes, en wie aan Mozes gelooft, gelooft ook aan het Lam. Het is dit Lam, waarvan Mozes getuigde, en dat hij op Gods bevel afgebeeld en afgeschaduwd heeft in de offeranden en andere ceremoniën der wet. Mozes hief dit lied aan ter ere Gods aan de oevers der Rode Zee, en het Lam zingt dit lied ook ter ere van God, Zijn Vader. Verstaat het dus wel: het is niet ons lied, dat wij hier opgetekend vinden, maar het is *het lied van Mozes en van het Lam.*

Dit nieuwe lied van Mozes en van het Lam legt de Heilige Geest echter de gelovigen in het hart en op de lippen, zodat zij het Lam het hemelse lied nazingen, ter ere des Vaders, en ter ere van het Lam. Wanneer de kinderen Israëls een blik terug wierpen op de afgelegde weg, zagen zij die schone, blauwe oppervlakte der zee voor zich liggen, waaronder de Egyptenaars verzonken en verdronken lagen.

Nu hebben wij echter, geestelijk gesproken, nadat Christus uit de doden is opgestaan, nog een geheel andere zee voor ons liggen. Wie van u ooit in Zwitserland een meer voor zich heeft gezien, kan zich enigszins een voorstelling maken van de woorden een glazen zee. Zo'n Zwitsers meer heeft kristal helder water; zulk helder water, dat men daardoor, als door glas tot op de bodem zien kan, en zo'n heerlijk schouwspel trekt de omstanders machtig aan, zodat men, als het ware gedreven wordt naar de oevers van zo'n heerlijk meer, waarin het lieflijk rood van de hemel zich weerspiegelt. Ja, men zou de diepte van die heerlijke wateren met zijn blikken willen peilen.

Zie, geliefden! Een dergelijke zee hebben wij hier in Openbaring 15 ook voor ons. Het wordt een *glazen zee* genoemd, omdat het geheel en al doorzichtig is, en van deze glazen zee wordt verder gezegd, *dat zij met vuur vermengd was.* Zo hebben wij hier een wonderbare vermenging van kleuren, de blauw-groene kleur der zee met vuur, dus met rood vermengd, met dat bijzondere rood, dat van de avondhemel afstraalt, en dat door geen kunstlicht na te bootsen is.

En nu staan wij in de geest aan de oevers van deze zee, en werpen de vraag op: *wat is dat voor een zee?* Liggen ook in deze zee ontelbare Egyptenaren, ontelbare vijanden, die ons de dood hadden gezworen, voor eeuwig verzonken? Jazeker, maar in deze zee ligt nog meer verzonken, dat nog meer benauwen en bezwaren kan, dan Farao en al zijn benden. In deze zee liggen al onze zonden begraven, de zonden van allen, die het Lam Zich gekocht heeft met Zijn dierbaar bloed. Want zo lezen wij bij de profeet Micha: “Wie is een God gelijk Gij, die de ongerechtigheid vergeeft, en de overtreding van het overblijfsel Zijner erfenis voorbij gaat? Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid, want Hij heeft lust aan goedertierenheid. Hij zal Zich over ons weer ontfermen; Hij zal onze ongerechtigheden dempen: ja, Gij zult al hun zonden in de diepten der zee werpen.” (Micha 7 vs. 18, 19) Wat is dat voor een zee?

O geliefden! Laat ons samen opslaan de woorden van de ons welbekende dichter, en wie het gegeven is, wie het bij ondervinding kent en verstaat, wie het van de Heere geleerd heeft, die neme in stilte de citer in de hand, en luistere en spele op zijn hemelse harp, die hij van de Heere ontving:

*O liefdegloed, die aard en hemel paarde!
O wonderzee, waar Hij mijn ziel uit drenkt,
Dat God nog heil voor snode zondaars spaarde,
En nog Zijn gunst aan Zijnen vijand schenkt!
Hoe diep Hij mij in vloek en bloed ook vond,
Zijn levensstroom maakt 't dode hart gezond!
Hij wast mijn ziel van alle zonden rein,
Hij wil in ene worm verheerlijkt zijn.*

*Hier staart der eng' lenschaar, wij zien daarboven,
Hoe zij vol vrees bedekken 't aangezicht:
't Gordijn der eeuwigheid wordt hier eens weggeschoven
En heerlijk treedt Gods raadsbesluit aan 't licht.*

Zie, dat is nu die zee van genade en barmhartigheid! En die daar aan de oever stonden, zongen: ***groot en wonderlijk zijn Uw werken!*** Groot en wonderlijk is Uw raadsbesluit, om U te verheerlijken in een worm! Uw eeuwig raadsbesluit, zodat wie U kent vrijmoedig spreken mag: hoewel U o Heere! mij in mijn bloed vindt liggen, nochtans spreekt U tot mij in mijn bloed: *leef! Ja, leef!* Ez. 16:6.

Ja, daarbij roept de ziel vol aanbidding uit: ‘O Heere! Wat is het toch een wonderbaar raadsbesluit dat u uitgevoerd hebt, dat Gij, met voorbijgaan van zó velen, zó velen (want o Heer, wat onderscheidt mij?) gekomen zijt, en mij hebt aangegrepen te midden van mijn zonden, al van mijn vroege jeugd, en mij tot U hebt getrokken met de sterke koorden van Uw genade en barmhartigheid! Ja, het heeft U uit genade behaagd, de schuldbrief van mijn ongerechtigheden, het handschrift, dat tegen mij getuigde, te verscheuren en in plaats daarvan een eeuwige kwitantie mij ten goede neer te leggen voor de eeuwige rechterstoel. Het behaagde U uit mij, die Uw vijand was, een vriend te maken. O wonder van Uw raadsbesluit! U, die zon, maan en sterren hebt geschapen en ze allen bij name roept, U hebt niet op deze voortbrengselen Uwer Almacht neergezien, maar U hebt een blik van deernis en ontferming geworpen op een ellendig mens, op een worm in het stof en dat niet met het doel om deze worm te vertreden, maar om U over deze worm, over het arme wormke Jakobs te ontfermen. Niet zon, maan en sterren hebt U naast U geplaatst op Uw stoel, maar wel het lieve Lam en met dat Lam al dat arme volk, dat U hebt liefgehad met een eeuwige liefde.’

Is dat geen groot wonderlijk werk des Heeren? O, er is in hemel noch op aarde iets, dat in grootheid dit grote werk des Heeren voor een arme zondaar nabij komt. Ja, dat werk - ik herhaal het - is groot en wonderlijk. Groot en heerlijk zijn des Heeren werken: in de schepping Zijner Almacht zijn zon, maan en sterren, die Hij door het woord Zijns willens uit het niet te voorschijn heeft geroepen. Groot en wonderlijk is Zijn werk, dat Hij zeeën, rivieren en bronnen heeft doen ontstaan. Maar weet u, geliefden, wat nog een veel groter werk Gods is? Dat Hij een afgodische mens, dood in zonden en overtredingen, de afgoden uit de hand slaat en tot hem spreekt: *Ik ben uw God!* Zie, dat is een daad die 's mensen hart vervult met verbazing en aanbidding. Want hemel en aarde zullen vergaan met een groot gedruis en de dag zal komen, waarop de hemelen opgerold zullen worden als een dun doek en voorbij zullen zijn gegaan als een nevel. Maar de tijd, die de Heere Jezus voor de Zijnen toebereid heeft, gaat nooit voorbij, want dat is geen tijd, maar een eeuwige zalige eeuwigheid. Waarom Hij ook spreekt: "Mijn schapen horen Mijn stem en Ik ken ze en zij volgen Mij. En Ik geef hun het eeuwige leven en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid en niemand zal ze uit Mijn hand rukken." (Joh. 10: 27, 28)

Ja, gewis, het is groot, dat God zon, maan en sterren geschapen heeft, de zee en alles wat daarin is, maar het is nog veel groter, maar het is nog veel meer, dat Hij omziet naar een diepbedorven Adamskind, dat Hij Zich van een vijand een vriend maakt, dat Hij een goddeloze rechtvaardigt op grond der gerechtigheid van Christus.

Ja gewis! het is nog veel groter, want zo bewijst en openbaart Hij Zich als een genadige God, als een verzoenende Vader, die tot een arme zondaar, die meent in zijn druk te zullen omkomen, zeer vriendelijk spreekt: *u bent Mijn kind en erfgenaam!*

Ja, ik herhaal het nog eens, dat werk is veel groter dan de schepping van hemel en aarde. Want God heeft Zijn dierbaar Lam niet overgegeven voor zon, maan en sterren, maar Hij heeft Zijn Lam laten slachten voor dezulken, die voor eeuwig geslacht hadden moeten worden, die niet anders verdiend hadden dan voor eeuwig om te komen onder de zware last van Gods toorn tegen de zonde. Zie, de overtredingen en zonden van zulke ellendigen nam het Lam op Zich, Hij liet Zich slachten opdat zij in Zijn bloed het eeuwige leven zouden hebben. Ja, groot en wonderlijk is des Heeren werk!

Maar er komt nog meer bij. Tot hen waarvoor Hij dit grote werk verheerlijkt heeft, zegt Hij bovendien: "Want Ik heb geweten dat gij gans trouweloos handelen zoudt en dat u van de buik af een overtreder genoemd zijt. Om Mijns Naams wil zal Ik Mijn toorn langer uitstellen en om Mijns roems wil zal Ik u, ten goede, Mij bedwingen opdat Ik u niet afhouwe." (Jes. 48: 8b en 9). Ach, in de vreselijke veldslag, in de hete strijd tegen het beest uit de afgrond, tegen diens merkteken en beeld, ... wat zijn het, helaas, voor soldaten, die de Heere Jezus heeft?

Vergeef het mij, geliefden, als ik het onverholen uitspreek, dat, tenzij de Heere Zelf hun kracht en moed geeft, zij niets zijn dan lafhartige, vreesachtige strijders. Helaas! Hoe vaak geven zij het wachtwoord er niet aan, hoe vaak werpen zij het vaandel, dat zij omhoog moesten steken, ver van zich en daarom verdienen zij ook niets anders, dan uit de dienst des hemelse Konings weggejaagd te worden! Ja, het is maar al te waar, het zijn maar al te vaak jammerlijke strijders! Want zij kunnen immers dikwijls midden in de strijd alle moed verliezen, zodat het gehoor hunner oren, het gezicht hunner ogen, bezwijkt en niets dan vertwijfeling bij hen woont. Indien de Heere hun moed niet weer kwam aanblazen, zo Hij hen niet telkens en telkens weer wakker schudde, zouden zij moedeloos aan de weg blijven liggen en zo de vijand ten buit

worden. Want al hebben zij ook zes maal als dappere helden, dapper en kloekmoedig de vijand het hoofd geboden, toch zijn zij in zichzelf en aan zichzelf overgelaten, zo zwak en is de list van de anti-christ zo geweldig, dat, eer zij het vermoeden, hun voet in het net vastzit. En als de Heere hun voet daar niet weer uittrok, zouden zij er ook voor eeuwig in gevangen blijven.

Maar, en dit is nog het allergrootste wonder, geliefden! Diezelfde God, Die hen ten eeuwig leven uitverkoren, geschapen en geroepen heeft, behoudt hen ook bij het eeuwig leven en bewaart hen tegenover de vijand, niettegenstaande al hun zwakheid, want Zijn naam is: *Wonderlijk*, Jes. 9: 5. Honderdmaal schijnt de vijand hen teniet gemaakt en de overwinning behaald te hebben en altijd duikt die arme bruid van Christud weer uit de golven omhoog!

Ja, groot en wonderlijk zijn Zijn werken, Heere! Gij, almachtige God! Heere, noemen die zangers aan de glazen zee Hem, want bij U is geen verandering noch schaduw van omkering, U bent altijd Dezelfde, altijd dezelfde trouwe Ontfermer! Wat U voor mij was in de eerste tijd der minne, dat bent U voor mij gebleven, al heb ik ook vaak het vast bezworen verbond met voeten getreden. En waar zou ik heen, waar zou ik mij bergen, zo ik niet de levende hoop had? Wat u o Heere, mij tot op heden geweest zijt, dat zult u ook morgen voor mij zijn. Ja, tot aan mijn jongste snik!

Heere, noemen zij Hem dus, en: almachtige God! Laat ons, geliefden, hierbij denken aan het woord van de Apostel: *wie tot God komt moet geloven dat Hij is en een beloner is dergenen die Hem zoeken*, Hebr. 11 vs. 6. Degenen n.l., die Hem eren, die Hem verwachten. Want o, Hij is geen God, die alleen hemel en aarde, hemelhoge berggevaarten en wijd uitgestrekte oceanen schept, maar ook geen musje valt op aarde zonder Zijn wil, geen bloempje, ook niet het kleinste vergeet-mij-nietje, ontsnapt aan des Heeren aandacht.

Maar wat veel meer is, Hij is een God, Die het wenend kind in Zijn armen sluit, het de kus Zijns vredes geef als een liefhebbend Vader en de ziel vriendelijk in het oor fluistert: *ween niet! Ik vergeef u alles!*

Geliefden! Alle natuur der wilde dieren, der leeuwen en tijgers, der olifanten en wolven wordt getemd en door de menselijke natuur aan banden gelegd, maar diezelfde mens, die wilde dieren temmen kan, heeft in Adam alle kracht en bekwaamheid verloren om dat kleine stukje vlees, dat hij in zijn mond heeft, te dwingen en daarmee uit te spreken, wat van zijn tong en lippen behoort te komen. O, dat de hoogsprekende en valselijk roemende tong het toch eens leerde zeggen: *tegen U, U alleen heb ik gezondigd en gedaan, dat kwaad is in Uw ogen*. Ps. 51: 6. En vs. 16: *Verlos mij van bloedschulden, o God! Gij God mijns heils, zo zal mijn tong Uw gerechtigheid vrolijk roemen*. Ja, geliefden! Dat het ons nog eens van de tong moge komen om van hart te bekennen: *Vader! Ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u en ik ben niet meer waardig Uw zoon genaamd te worden*. Luk. 15: 21 Opdat het loflied ook van de lippen strome:

*O Liefdegloed, die aard' en hemel paarde,
O Wonderzee, waar u mijn ziel uit drenkt,
Dat God nog heil voor snode zondaars spaarde,
En nog Zijn gunst aan Zijne vijand schenkt.*

Dan zouden de lippen het ook leren uit te roepen: *weg met de afgoden! Heere Jezus! U bent het alleen.* Ja, dan zou het ook nog eens van hart van de lippen komen: *'k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên!*

Maar, geliefden! Dat alles zijn geen vruchten van onze akker en met onze eigen krachten zullen wij nooit of te nimmer daartoe komen, daartoe behoort de genade des Almachtigen.

Nee! Dat brengt de menselijke natuur niet tot stand en door de kracht van uw eigen wil zult u het nooit gedaan krijgen met uw tong te belijden hoe groot uw zonde en ellende is. Want de natuurlijke mens wil veel liever voor eeuwig in de hel branden, dan belijden, waarachtig belijden met tong en lippen, dat hij een zondaar is. En evenmin is het een verslagen en gebroken gemoed mogelijk het te wagen met Christus en het luide uit te spreken: *Heere Jezus! U bent mijn Verlosser!*

Het is zo'n ziel geheel onmogelijk het met zijn tong uit te spreken: verwerp mij niet van Uw aangezicht en neem Uw Heilige Geest niet van mij. *Geef mij weder de vreugde Uws heils en de vrijmoedige Geest ondersteune mij* (Ps. 51: 13, 14). En: "Ik ben verzekerd dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Heere!" Rom. 8 vs. 38, 39.

Dit de Apostel na te spreken ligt niet in de macht van enig mens, maar het is het werk, het is de gave van de Almachtige God. Hij is het, die de tong toebereidt, opdat in waarheid haar banden verbroken worden en het hart en mond vervuld worden met het water des levens, zodat Gods lof als een stroom van de lippen komt.

Dat heb ik bij de ouders en grootouders van allen, die wij thans horen, gehoord en waargenomen, en zij zijn er zacht en zalig mee overgegaan naar de eeuwige heerlijkheid. Maar zo iets laat zich niet nabootsen, het is een werk van de almachtige God! Amen.

13. Het gezang van Mozes en van het Lam

Laat ons, geliefden! Nu verder horen wat de zangers aan de oever van de glazen zee met vuur gemengd, uitspreken in het 3de en 4de vers van Openbaring 15.

Wij lezen daar: ***Rechtvaardig en waarachtig zijn Uw wegen, u Koning der heiligen! Wie zou U niet vrezen, Heere! En Uw Naam niet verheerlijken? Want Gij zijt alleen heilig, want alle volken zullen komen en voor U aanbidden; want Uw oordelen zijn openbaar geworden.***

Wij hebben dus hier de lof des Heeren over de wegen, die Hij met Zijn volk gaat, er wordt gezegd, dat de wegen des Heeren rechtvaardig en waarachtig zijn, de wegen die Hij met Zijn volk, met de volken der aarde, met bijzondere personen houdt, en Hij wordt onmiddellijk daarop genoemd: *Koning der heiligen*.

Dan volgt de vraag, die als een verwijt klinkt in de oren der wereld en van alle vlees: *wie zou U niet vrezen en Uw Naam niet verheerlijken?* Er wordt dus hier uitgesproken, dat de Heere te vrezen en dat Zijn Naam te prijzen is omdat Hij alleen heilig is.

Verder wordt de vrucht aangegeven, die deze vreze des Heeren, die deze verheerlijking van Zijn heilige Naam draagt, namelijk: *alle volken zullen komen en voor U aanbidden*. Want dat Hij alleen te vrezen en Zijn Naam alleen te aanbidden is, dat zal wel blijken wanneer Zijn oordelen openbaar worden, zoals het 4de vers sluit met de woorden: *want Uw oordelen zijn openbaar geworden*.

Wil u, geliefden, nog eens voor de geest roepen, waar deze verheven woorden gehoord, waar dit heerlijk loflied ter ere van God vernomen werd. Deze woorden zijn gehoord aan de oever van de glazen zee met vuur gemengd, zoals in vers 2 geschreven staat. Die dit lied uitspreken stonden dus aan de oever van de zee en zij hadden de citers Gods in hun handen en speelden dit lied op hun citers. Wil u, opdat ik u zinnebeeldig voorstelle, wat de Heilige Geest verstaat door de woorden een glazen zee met vuur gemengd, zoals ik u reeds vroeger zei, verplaatsen aan de oevers van een der heerlijke meren van het schone Zwitserland. Het water van deze meren is helder als glas en daardoor zo doorschijnend, dat men tot op de diepste bodem een steentje of enig ander voorwerp kan zien liggen. Het is een heerlijk schouwspel als dit kristal heldere water als met vuur gemengd schijnt door het rood van de avondhemel, dat daarin terugstraald wordt.

De zee, die wij in Openbaring 15 beschreven vinden, is de zee in wier diepten de Heere al de zonden van Zijn volk heeft geworpen, de zee, wier wateren zo helder en doorschijnend zij ook zijn mogen, vermengd zijn met vuur dat is, met zonnestrallen van de zon der gerechtigheid, met de gloed der eeuwige liefde Gods.

Hoe dieper men in deze zee blik, hoe meer genade men daarin ziet, genade voor genade, zodat men uitroept: *o, het is een zee van louter genade en barmhartigheid*. Zo diep kan men de blikken niet daarin laten zinken, of men ontmoet overal de rode gloed van het bloed des Heeren Jezus Christus en het is niets dan de liefdesgloed van Gods barmhartigheid die ons in dit bloed wordt geopenbaard. Dat zeg ik daarom, omdat de mens in zijn waanwijsheid de wegen Gods niet voor rechtvaardig en waarachtig houdt, zo hij niet gebracht is onder het getal dergenen, die aan de oever van deze glazen zee met vuur gemengd, staan. Eerst als men dáárheen gebracht is, leert men de wegen des Heeren met bijzondere personen, met de wereld, met de heidenen. Ja, ook

met de vijanden, want die wegen zijn zó, dat men er zich voortdurend over verbazen moet.

En, als men *een genadige God en verzoende Vader* heeft leren kennen voor zijn eigen hart, dan zal de eeuwigheid ervoor nodig zijn om die wegen na te gaan, die de Heere insloeg om ons aan de oevers van die glazen zee met vuur vermengd te brengen, met voorbijgaan van zoveel anderen.

O, geliefden! Er zijn zo allerlei wegen toe nodig om het ons luid te doen uitspreken: ***Heere, Uw wegen zijn rechtvaardig en waarachtig!*** Dat zijn de wegen, die God de Heere inslaat met Zijn uitverkoren volk. De wegen Gods, zoals Hij regeert over de kinderen der mensen, *opdat Zijn Naam geheiligd worde, opdat Zijn rijk kome, en Zijn wil geschiede op aarde gelijk als in de hemel.*

Van de uitverkorenen Gods vinden wij dikwijls in de Schriften vermeld, dat zij op of in de wegen Gods hebben gewandeld; dat de vaders hun zonen de wegen Gods hebben voorgehouden en hun kinderen hebben geleerd, die wegen waar te nemen. Wij lezen Genesis 18:17-19: “En de Heere zeide: zal Ik voor Abraham verbergen wat Ik doe? Dewijl Abraham gewisselijk tot een groot en machtig volk worden zal, en alle volkeren der aarde in hem gezegend zullen worden? Want Ik heb hem gekend opdat hij zijn kinderen en zijn huis na hem zou bevelen en zij de weg des Heeren houden, om te doen gerechtigheid en gerichte; opdat de Heere over Abraham bringe hetgeen Hij over hem gesproken heeft.”

De wegen des Heeren zijn tweeeërlei. Men verstaat daaronder, hetzij het ten uitvoer leggen van Zijn geheel raadsbesluit ter verheerlijking van Zijn naam, van Zijn Christus, van Zijn volk. Wij lezen hierover Deuter. 32: 3, 4: “Want ik zal de Naam des Heeren uitroepen; geeft onze God grootheid! Hij is de Rotssteen, Wiens werk volkomen is, want al Zijn wegen zijn gerichte. God is waarheid en is geen onrecht, rechtvaardig en recht is Hij.” Van de weg des Heeren en Zijn bevelen lezen wij verder bij Hosea 14:10: “Wie is wijs? Die versta deze dingen; wie is verstandig? Die bekenne ze; want des Heeren wegen zijn recht en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen, maar de overtreders zullen daarin vallen.” Verder Psalm 128: 1, 2: “Welgelukzalig is een iegelijk, die de Heere vreest, die in Zijn wegen wandelt, want gij zult eten de arbeid uwer handen; welgelukzalig zult u zijn en het zal u welgaan.”

De Heere God in de hemel, mijn geliefden, is geen ledig toeschouwer der dingen, die hier op aarde gebeuren, maar Zijn ogen doorlopen de ganse aarde en slaan alle voor de mensen in hun doen en drijven gade. De verborgen dingen heeft Hij wel Zichzelve bewaard, maar de geopenbaarde heeft Hij ons en onze kinderen gegeven opdat wij die zouden houden en daarnaar doen. Het geldt voor een ieder, hoe hoog van stand en hoe verheven hij ook zij, als van allergeeringste: *God is rechtvaardig!*

Hij is het, Die met de mensen Zijn weg gaat en het staat niet bij de mens, dat hij zijn gang richte, want des mensen wegen worden niet bestuurd door het toeval, maar door de allerhoogste Koning van hemel en van aarde.

Hij is in Zijn wegen rechtvaardig en waarachtig, d.w.z. Hij laat komen wat Hij gezegd heeft en al slaan de mensen Zijn getrouwe woorden in de wind, al zetten zij hun eigen hoofd door, en laten zich voortdrijven door hun eigen begeerlijkheden, nochtans zit er daarboven in de hemel Eén wiens ogen zeer laag zien in de hemel en op aarde. Hij geeft nauwkeurig acht daarop of men waarlijk bij Zijn woord is gebleven of men in ootmoed heeft gewandeld en zijn naaste heeft liefgehad. Ja, of nee!

Er wordt door de Heere niets vergeten. Niets, vooral bij degenen, die Gods woord wel hebben, maar niet daarnaar handelen en zeer liefdeloos omgaan met de geringen en

eenvoudigen, met weduwen en wezen, met diegenen die geen helper hebben, die zichzelf niet kunnen helpen.

Bij de Heere is niets vergeten. Ik druk u dit op het hart, geliefden! opdat men bij veel kruis en leed dat de mensen overvalt toch niet gedurig weer vraagt: Waarom? En Waartoe? *God is rechtvaardig*, ook bij Zijn lieve kinderen. Ja, bij Zijn kinderen zoekt Hij de zonde en ongerechtigheden nog veel nauwer thuis dan bij de wereld.

Ik druk u dit op het hart opdat u toch Gods woord niet mag vergeten, maar u vlijtig daarin oefenen. Gods kinderen zullen zeker allereerst de rechtvaardigheid van Gods wegen erkennen en het van hart belijden, dat de Heere hen tuchtigt, hen verootmoedigt, hen als het ware kort en klein heeft gestoten en hen gelouterd heeft in de smeltkroes der beproeving. Zij zullen er Hem voor danken, dat Hij hen zó leerde, zich te buigen onder Zijn oordelen. Want juist door zulke diepe wegen worden zij door genade ertoe gebracht, genade als genade te leren aannemen; want daartoe zijn zware wegen van node, en de mensen, die alles zo graag aannemen, willen, aan zichzelf overgelaten, van genade niets weten, al hebben zij ook Gods woord gedurig in de mond. Daarom is het ook de bede van al Gods kinderen: *gedenk niet der zonde mijner jonkheid, noch mijner overtredingen*. Ps. 25: 7.

Zo leren zij zich te verootmoedigen onder alle wegen des Heeren, waarin de Heere hen geleid heeft, en zij zullen erkennen, dat al deze wegen rechtvaardig en waarachtig zijn geweest, zodat zij niets te eisen hebben, en op niets, dat goed is, aanspraak kunnen maken. Maar dat het alles, alles louter genade en barmhartigheid is. Zodat al die diepe wegen, waarop de doornen vaak de voeten hebben opengescheurd en doorwond, toch rechtvaardige en getrouwe wegen waren, want dat zij juist langs deze wegen zijn gebracht aan de oever van de glazen zee met vuur gemengd, om daar met alle uitverkorenen te zingen: *rechtvaardig en waarachtig zijn Uwe wegen, Gij Koning der heiligen*.

Ja, het gebeurt wel eens, dat één van Christus' uitverkoren schaapjes door Hem wordt ingeleid in de geschiedenis der vroegere eeuwen, in de wegen des Heeren met de volken der aarde, en als de ziel dit alles dan als een wijd uitgestrekt tafereel beschouwt, dan zinkt zij weg in bewondering en aanbidding. Want zij ziet dan, hoe al die wegen Gods daartoe moesten dienen om over het hoofd der vijanden, der goddelozen, het loon hunner ongerechtigheid te doen komen en hen te straffen vaak op dezelfde dag en in hetzelfde uur, waarin zij hun ongerechtigheden gepleegd en het bloed der rechtvaardigen vergoten hadden. Ja, dan zien zij, hoe wonderbaar dit alles is toe gegaan, zó dat geen mens er een haarbreed aan toegebracht heeft en dat het de Heere Zelf was, die alles in de loop der eeuwen zo bestierde, dat het lied van Mozes, de dienstknecht Gods, het lied des Lams, voortdurend kon gezongen worden, dan hier, dan daar, dan in verborgen plaatsen, dan weer voor het aangezicht van hemel en aarde. Ja, dan ziet men het hoe de vijanden, die zo rusteloos het arme volk des Heeren vervolgd en opzij gedrongen hadden. Ja, meenden hen voor altijd te hebben verslonden, evenals Farao, in de rode zee van Gods oordelen terecht zijn gekomen en verzonken zijn in de afgrond. Want ook de vijanden zullen het eens moeten erkennen: *rechtvaardig en waarachtig zijn des Heeren wegen!*

Gods kinderen echter erkennen niet alleen, dat des Heeren wegen rechtvaardig en waarachtig zijn, maar zij weten en ondervinden het ook, dat de gehele rechtvaardigheid, de gehele gerechtigheid van de wegen Gods, waarin Hij Zijn arm volk leidt, zich oplost in die éne gerechtigheid, die voor God geldt, de gerechtigheid van Christus, de rechtvaardigheid in en om het bloed des Lams.

Gelijk nu Gods wegen rechtvaardig zijn, zo zijn zij ook **waarachtig**. Alles in de wegen Gods loopt uit in waarheid en wel op die waarheid, die allen nodig hebben, die uit God geboren zijn. Want zij geven nauwkeurig acht op de wegen die Hij gaat met Zijn vijanden, zij geven nauwkeurig acht op des Heeren woorden en ondervinden, dat geen van die woorden, geen van de beloften, die Hij in Christus aan Zijn arm volk heeft gegeven, ter aarde valt; maar dat al Zijn wegen en leidingen, al zijn zij voor vlees en bloed ook een raadsel. Ja, al noemt de duivel die ook vreemd en leugenachtig, toch als waarheid uitkomen. Of, laat ik liever zeggen, opdat u mij beter begrijpt: zich ten laatste oplossen in een loflied op Gods trouw!

Nee, er is geen weg, waarop God Zijn volk geleidt, al schijnt die voor vlees en bloed ook nog zo raadselachtig, er is geen weg, die God niet weet te banen en waarop Hij de mens ook voort geleidt, nadat Hij hem er eerst op geplaatst heeft. Dan vergaan de arme mens wel eens hart en zinnen, omdat alles zo geheel anders gaat dan hij het zich had voorgesteld en het is hem bange omdat hij de uitkomst nog niet ziet. Maar al wordt ook alles rondom hem stikdonkere nacht, toch, God, Die hem op die weg en geen andere bracht, zal gewis en zeker ook de uitkomst geven. *Want al Zijn wegen zijn waarachtig.*

Verder wordt de Heere hier genoemd: **Koning der heiligen**, want zo staat er Openb. 15 vers 3: *rechtvaardig en waarachtig zijn Uwe wegen, Gij Koning der heiligen.* Allereerst werp ik hier de vraag op: *wat zijn heiligen?*

Volgens de mening van de Heilige Geest, uitgesproken in de openbaring van Johannes, of in de handelingen der Apostelen, betekent het woord heiligheid het tegenovergestelde van zelfzucht. Zodat met het woord heiligen geen mensen bedoeld worden, die zich zelf heilig trachten te maken, om dan anderen ver van zich te stoten, zeggende: *raak mij niet aan, want ik ben heiliger dan gij.*

De wereld, de Roomse kerk noemt zulke zelfzuchtige wezens heiligen, die als monniken en nonnen zich zelf zoeken heilig te maken in hun kloosters. Zulken verstaan van het woord heiligheid niets, en hun vermeende reinheid is niets dan louter onreinheid en ongerechtigheid. Volgens het begrip der Godgeleerde wereld zijn heiligen geheimzinnige wezens, die zich van allen afzonderen, en het lichaam niet sparen, dat God toch heeft geschapen.

Bij Johannes echter zijn heiligen zulken, *die zich rein houden van alle afgoderij, die zich zelf bewaren van de afgoden* (1 Joh. 5: 21). Waarom? Zij zijn in zichzelf hulpeloos, krachteloos, zij gevoelen zich vaak zo dood en ellendig, zo blind en jammerlijk! Daarom hebben zij het ook bij de afgoden niet kunnen vinden en kunnen het er nog niet vinden, al hebben zij er ook een tijd lang heil van verwacht, namelijk voordat de Heere Jezus hen tegen kwam op de weg en hen staande hield. Toen zijn zij beschaamd geworden vanwege hun afgoden, en hebben die ver van zich geworpen.

Heiligen zijn dus zulken! O geliefden! Wat ik hier zeg schijnen maar dorre, eenvoudige woorden, maar nochtans zijn het woorden des levens; die de Heere Jezus hebben tot hun volkomen Zaligmaker; die het nergens anders zoeken. Ja, die er ook een afkeer van hebben, die het mijden, schuwen en vlieden, het ergens elders te zoeken. Ja, al hun heil, al hun zaligheid vinden zij alleen bij de Heere Jezus Christus. Zulken, geliefden, zijn gehaat in de wereld, het zijn verachte lichtjes, waar niemand acht op geeft. Bidt het Lam aan en doe tegelijkertijd een knieval voor de anti-christ, voor het beest uit de afgrond, en de gehele wereld zal u wijs en verstandig noemen. Zoekt het bij de wereld en tegelijkertijd bij de Heere Christus, en de wereld zal u eren en hoog verheffen.

Indien u echter alles van u werpt, wat niet Christus is, wat alzo niet behouden kan voor de eeuwigheid, indien u alles buiten Hem laat gaan en staan, indien u de Heere Jezus volgt door bezaaide en onbezaaide landen, en Hem alleen standvastig aankleeft, dán zult u niets zijn dan een verachte fakkel naar de mening desgenen, die gerust is Job 12: 5. Zie, dit is de ware geschiedenis der heiligen, waarvan in ons teksthoofdstuk sprake is, en die Johannes zag staan aan de oever der glazen zee met vuur gemengd.

Deze heiligen worden ook *maagden* genoemd, Openbaring 14: 4: “Deze zijn het, die met mannen niet bevlekt zijn, want zij zijn maagden; deze zijn het, die het Lam volgen, waar het ook heen gaat; deze zijn gekocht uit de mensen, tot eerstelingen Gode en het Lam.” Maagden worden dus zielen genaamd, die van niets anders willen weten dan:

<i>Jesu blut und Gerechtigkeit</i>	<i>Jezus' bloed en gerechtigheid</i>
<i>Dass ist mein Schmuck und Ehrekleid.</i>	<i>Dat is mijn kleed, mijn heerlijkheid.</i>
<i>Damit wil ich vor Gott bestehen</i>	<i>Daarmee kan ik voor God bestaan</i>
<i>Damit will ich zum Himmel gehen.</i>	<i>Daarmee zal ik ten Hemel gaan.</i>

Deze heiligen worden miskend, zij worden gerekend als schapen ter slachting. Ja, zij worden de gehele dag gedood, en het Lam bewandelt vaak met hen raadselachtige wegen. Dan wordt het de ziel wel eens bang, en zij vraagt vol angst: *is het Lam wel waarlijk Koning? Is God de Vader wel waarlijk de almachtige Heerser over hemel en aarde?* Roept u toch eens voor de aandacht al die gruwelijke openbare of verborgen vervolgers van Gods volk. Die waren immers meestal bekleed met grote koninklijke heerlijkheid en macht?

U kunt, geliefden, in het elfde hoofdstuk van de brief aan de Hebreëen lezen, hoe Paulus daar het lot van Gods heiligen, van het begin der wereld af beschrijft. U weet hoe het in de eerste tijden der christengemeenten, in de gezegende dagen der Reformatie, nu drie honderd jaren geleden, gegaan is, u weet ook hoe tot op de huidige dag Gods heiligen worden terzijde gezet en doodgezwegen. Zie, daarom is het wel de moeite waard eens te onderzoeken, wie dan eigenlijk Koning is, en wie tenslotte de overwinning zal wegdragen. Naar het zichtbare schijnt de duivel alles te beheersen, en alleen koning te zijn. De heiligen des Heeren zijn immers vaak gestenigd, aan stukken gezaagd, doodgestoken, door het zwaard gedood en op de brandstapel gebracht, en wie kan de hitte beschrijven of beseffen, waarin zij vaak kwamen te staan! En in tijden van uiterlijke vrede worden de heiligen des Heeren Jezus toch altijd voor onheiligen gehouden, al is hun wandel ook nog zo rein en onberispelijk. Want het kleed waarmee de hemelse bruidegom Zijn bruid bekleedt, is zeker geen kleed naar de nieuwste mode.

Daarom, geliefden, ga maar gerust uw weg, blijf bij Zijn getuigenis, en belijdt het maar onverdroten: *in Hem zijn wij volmaakt.* En dan zal ieder van u, die door Gods genade hierbij volhardt, ook de rechtvaardigheid en waarachtigheid, de getrouwheid van Gods wegen ondervinden! Ja, zij zullen het ondervinden, dat Gods wegen met hen en tegen de vijanden rechtvaardig, dat Gods wegen met hen en tegen de vijanden waarachtig zijn, en dat Zijn heiligen, die Hij op de oevers der glazen zee met vuur gemengd heeft gebracht, waarachtig een Koning hebben, *die hen met Zijn Woord en Geest regeert en bij de verworven verlossing beschut en behoedt.*

Nu volgt nog de vraag: *wie zou U niet vrezen, Heere! En Uw Naam niet verheerlijken?*

Deze woorden uit het hemelse lied vinden wij ook bij de profeet Jeremia in het tiende hoofdstuk van het derde vers: “Want de inzettingen des volks zijn ijdelheid; want het is hout, dat men uit het woud gehouwen heeft, een werk van des werkmeesters hand en met de bijl. Men pronkt het op met zilver en met goud, zij hechten ze met nagelen en hameren, opdat het niet waggele. Zij zijn gelijk een palmboom van dichtwerk, maar zij kunnen niet spreken; zij moeten gedragen worden, want zij kunnen niet gaan, vreest niet voor hen, want zij kunnen geen kwaad doen; ook is er geen goed doen bij hen.”

Zie, geliefden! Tot hiertoe is er bij de profeet Jeremia sprake van afgoden door mensenhanden uit hout en steen gemaakt en overdekt met verf of met verguldsel of zilver overtrokken, gelijk u die soort van afgoden immers in veel kerken kunt zien staan. Maar dat zijn niet de enige afgoden, waarop Jeremia het oog heeft, maar afgoden heten in des Heeren Woord ook allerlei Godgeleerde spitsvondigheden, allerlei tegenstellingen der valselijk genoemde wetenschap, uitgedrukt in woorden of geschriften, die niet gegrond zijn op de woorden en de leer der apostelen, verder ook allerlei geheimzinnige hersenschimmen van een schijnvrome verbeeldingskracht; dit alles noemt de Heilige Geest bij de profeet Jeremia afgoden.

Nu volgt er in Jeremia 10: 7: “Wie zou U niet vrezen, Gij Koning der heidenen? Want het komt U toe, omdat toch onder alle wijzen der heidenen en in het ganse koninkrijk, niemand gelijk U is.” Alzo: ‘Wie zou U niet vrezen? O, wie zou God de eeuwige Vader in de hemelen gelijk komen in kracht, wie zou het Lam gelijk zijn in mogendheid en sterkte? Wie is U gelijk, o Heere? U bent boven alles! Uw Naam is groot en heerlijk en dat kunt u openbaar maken voor het oog van alle mensen. Ja, ik voeg er gerust bij, dat kunt U niet alleen, maar U maakt het ook openbaar.’

“Wie, zegt Jeremia, wie zou U niet vrezen? Gij Koning der heidenen! U alleen komt toe de macht en de kracht en de heerlijkheid, U alleen moet men aanbidden en gehoorzamen, want wie is met U te vergelijken onder alle koninkrijken, en onder alle wijzen der heidenen?”

Wie zou U niet vrezen? Geliefden, verplaatst u nog eens aan de oever van die heerlijke, glazen zee, met vuur gemengd, en gedenk daarbij aan drie u allen welbekende geschiedenissen. Daar zien wij een machtige koning voor ons, en deze machtige koning wil, dat alles de door hem opgerichte afgoden zal aanbidden. Hij laat een grote ketel met kokende olie gereed zetten om de arme kinderen van een godzalige weduwe te laten verbranden. Om dezelfde reden laat een andere, niet geringere koning drie jongelingen in de oven des vuurs werpen. Moest men nu niet deze machtige koningen vrezen meer dan God, die schijnbaar uitbleef met Zijn hulp. Was het wel verstandig de kokende olie, de vurige oven niet te ontzien? Was het niet veel wijzer de naam van die machtige vorsten te verheerlijken, hun wil te doen en de Naam des Heeren te laten varen?

Had Mozes niet wijzer, niet verstandiger gehandeld zich aan ‘s konings wil te onderwerpen, Hem te volgen? Was het eigenlijk geen dwaasheid, geen roekeloosheid van hem, te weigeren een zoon van Farao’s dochter te heten om zo te leven in alle heerlijkheid en weelde van dat aanzienlijke, maar goddeloze hof?

O, geliefden! Mozes kon niet anders en de drie jongelingen en de drie arme kinderen van de Godzalige weduwe konden ook niet anders. En allen, die aan de glazen zee staan, kunnen ook niet anders dan God verheerlijken boven alles, want zij hebben alle samen gedronken van het water des levens en zijn daardoor verkwikt geworden voor

eeuwig. Daarom vrezen zij in waarheid de Heere alleen, want zij hebben Hem leren kennen, Die hen te midden van alle angst en benauwdheid toeroept: “Maar nu, alzo zegt de Heere, uw Schepper, o Jakob! En uw formeerder o Israëel, vrees niet, want Ik heb u verlost, Ik heb u bij name geroepen, gij zijt Mijne. Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult u niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken.” (Jes. 43:1, 2).

O allen, die dit hoort of leest, zoekt uw Formeerder, die u geschapen heeft. Hij is genadig, van Hem getuigt de Heilige Geest in dit hemelse lied: *Want Gij alleen zijt heilig*. Dat wil zeggen: ‘U alleen zijt goed! U bent het alleen, die ons afzondert, in waarheid afzondert en afgezonderd hebt van alle afgoderij, van de macht der duisternis en des doods! U alleen zijt het, die ons te midden onzer treurigheid en ellende overdekt met Uw hemelse vreugde, met de zoete balsem van Uw genade! In U alleen vinden wij de bornput van waarachtige, onvergankelijke, eeuwige troost! Bij U alleen genezing voor al onze krankheden, vergeving van al onze zonden. Van U alleen kunnen wij in waarheid zingen, *dat Uw goedertierenheid tot in der eeuwigheid is*. U alléén zijt heilig, u alleen zijt heilig, u alleen draagt een hoorn des overvloeds, vol van genade. U alleen verstaat het, koninklijk en vriendelijk te helpen en te redden uit alle lichamelijke en geestelijke noden. U alleen vervult de naar U hongerende ziel met het brood des levens, het van dorst versmachtende hart met levende wateren, zodat zij niet meer hongeren noch dorsten in der eeuwigheid! U alleen verstaat het, de allerarmsten, die verbroken en verbrijzeld neer liggen, op te richten uit het slijk! U alleen verstaat het, het arme wormke Jakobs zacht en veilig te dragen over dood en graf heen! Daarom, o Heere zien wij op Uw werken, op Uw wegen. Zullen wij dan vrezen wat niet te vrezen is? De naam en roem verhogen van een nietig mens, wiens adem is in zijn neusgaten? Zullen wij ons vrees laten aanjagen door een gewelddrijvende goddeloze, die zich uitbreidt als een groene inlandse boom en die morgen in het graf zinkt en vergeten is? Zullen wij U niet liever vrezen, o Giju grote en heerlijke Koning des hemels en der aarde! Al bedreigen alle duivelen ons, al is hun getal groter dan de pannen op de daken en al zijn al hun pogingen op ons verderf gemunt. Ja, al hebben wij niets dan dood en omkomen voor ogen? O Heere, wij zullen U vrezen en blijven staan aan de oever van die heerlijke zee van Uw genade en het uitspreken: *hier sta ik, ik kan niet anders, God helpe mij; ik vrees God! Zoals Jona ook sprak: ik vrees de Heere, werp mij over boord!*’

Mijn geliefden! Het is u heden weer verkondigd. Velen uwer zullen het niet verstaan hebben, nog minder zullen het in waarheid geloven, maar het woord der prediking komt tot ons, opdat wij het zouden weten: er is Eén Machtige, hoog boven allen, die in hoogheid zijn. Waar wij onze weg bewandelen aan Zijn hand, daar mag ons op deze weg ontmoeten wat het ook zij. Ja, al ging die weg, zoals het met zovelen ging, die nu in heerlijkheid juichen. Ja, zoals het de gehele broederschap die in de wereld is, gaat, met God, de God des levens, zullen wij nooit bedrogen uitkomen.

Met de afgoden echter, die de mensen zich maken uit alles wat zij voor groot en onwankelbaar houden, zullen zij ten laatste schande inoogsten en zal op het sterfbed hen alles ontzinken.

Waar het getuigenis afgelegd wordt, dat de Heere alléén God is, alleen rijk is in weldaden, in genade, in trouw, waar gepredikt wordt van des Heeren grote en

wonderlijke werken, daar zullen zoals wij verder in Openb. 15: 4 lezen: *De volken of de heidenen komen*, - dat wil zeggen, diegenen, aan wie niemand denkt, die nochtans in eeuwigheid dierbaar zijn geweest in Gods ogen, - die zullen toegebracht worden. Want Gods Woord is machtig, en het breekt als een stroom door de rotsen heen, al spannen al de machten der duisternis samen om het ten onder te houden. De volken komen, en God de Heere weet wel in welke schuilhoeken zij verborgen zitten. *En de kinderen der eenzame zullen meer zijn dan de kinderen der getrouwde, zegt de Heere.* Jes. 54: 1.

Want eindelijk, eindelijk zullen de oordelen des Heeren openbaar en Zijn wegen erkend worden als rechtvaardig en waarachtig. Ja, het zal openbaar worden dat Gods wil en raad bestaat en dat alle afgoderij, alle voortbrengselen van 's mensen wil als louter ijdelheid aan het licht zullen komen. Amen!